Megkezdődött a nagy

Karácsonyi vásár

„HALADÁS"

nyomdarészvénytársaság
könyv- és papirkereskedésében

Állandó nagy raktár az összes iró- és rajzszerekben

A karácsonyi nagy vásár megkezdődött és tart újévig, aki ezen idő alatt 5 pengő értékig vásáról, az díszes bőrkötésü naptárban részesül!

MÜLLER és LEONHARDI tinták állandó nagy lerakata

Tekintve meg, a Haladás nyomdarészvénytársaság árjegyzékét és tegyen próbarendelést

Telefonszám:
2-99

Haladás Nyomdarészvénytársaság. Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitó-Egyesület." — Megjelenik minden hónap elsején.

Előfizetési díj 1930. évre 3 pengő. Tagdíj 1930. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-u. 4. sz., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45 612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1930. januar 1. — XIX. évfolyam, 1. szám.

Búcsúztató.

Kettős a mi búcsúzásunk. Az ó-év már ravatalán fekszik s várja a Szilveszter-éj éjféli órakongását, hogy sírjába dőljön, mint a múlt halottja. Kevéske örömmel, s annál több szomorúsággal és be nem váltott reménnyel áll előttünk az ó-esztendő ravatala. A reánk súlyosodó élet terhek gondjával szívünkben talán nem is fáj, hogy búcsúzhatunk az elmúlt esztendőtől, elhagyhatjuk minden kinját s leteríthetjük a feledés gyásztakarójával. Búcsúzni csak attól nehéz, ami szívünkhöz nőtt s ami életünket bearanyozta. A sírba hanyatló ó esztendő nekünk katolikus pedagógusoknak és léleknevelőknek, általában a katolikus tanítóságnak nem hozta meg az aratás gazdag számadását. Tudom, nem a katolikus nevelőgárda az oka, hogy a lélekalakítás szisztiszi munkájában nem tudott annyi eredményt elérni és felmutatni, mint amennyit szeretett volna. Hibás és pedig oroszlánrészben hibás a kor, melyben élünk s amelybe a magyar élet önhibáján kívül belesodródott. Ez az élet minden vonalon csak hátráltatója, gúzsbaverője volt a katolikus nevelő és tanító ideális lélek-munkájának. Az anyagi romlás, mely a város és falú társadalmát egyaránt leteperte, a katolikus tanítóság anyagi exisztenciáját is kikezdte, rájuk is nehezedett a szegénység s a kenyér problémája. Ahol pedig a kenyérgond tolakszik fel. mint elsőrendű létprobléma, ott mindig a lélekfaragás finom mestersége szenved kárt. Ehhez járult, vagy talán ebből fakadt az a lázas új útkeresés, ami a segítés nemes célzatával a magyar pedagógiát is beleállította a reformok tömkelegébe. Újítani, új módszer, új nevelés ez volt a jelszó s minden megújulni és kicserélődni látszott s valójában ha számadást kell tartanunk az embernevelés göröngyös munkájában, eddig csak kísérletezés történt a lélek- s ember-megújításában. A szándék — nem tagadjuk — helyes, a cél üdvös, elismerjük, hogy a nevelés terén se baktathatunk immár tengelyen s mi bízunk is a magyar tanítóságban, hogy a reformok igazságát magáévá, lelke szent ügyévé teszi s a búcsúzó év estéjén nincs más óhaj sokszor jogos panaszra tárult ajkán, mint a templomainkban felcsengő újévi ének, hogy az új esztendőben az örök egyetlen isteni nevelőnknek, az Úr Jézusnak lehessenek drága kedvében.

A másik búcsúzás a mi családi fájdalmunk felcsukló sírását hordja szét az ujév hajnalán, amikor a mi volt főtanfelügyelőnknek, *Beck* Lajos prelátus-kanonoknak hóval prémezett sírjára letesszük a hála és kegyelet könnyel öntözött koszorúját. Szomorú koszorú és szalagján szomorú s mégis vigaszos szavak. Még alig száradtak meg a nyomdafestékes ólomkatonák az aranymisést ünneplő jubiláns cikkekben, melyek a jóságos lelkű főpap szerény alakját a nagyközönség elé állították, még alig küldözhettük szét az üdvözlő levelekre a választ és köszönő szavakat, amikor ez a csupaszív ember már a koszorúkkal elborított ravatalán feküdt holtan, egy hosszú betegség fájdalmas harcának kegyetlenségével homlokán. Emlékezünk, hogy a jubilánst a Csonkaország minden részéből üdvözlő levelek közt egyik legmelegebb hangú írás az volt, melyet régi esperesi kerületének katolikus tanítósága küldött néki. Ha másból nem, ebből a levélből kiolvashattuk, hogy a tanítóság rajongásig szerette, nagyra értékelte a szívnek pedagógusát. Mert az volt. A jóság és szeretet pedagógusa. Ez a jóság és szeretet volt vezére, amikor mint a szentlőrinci kerület esperes-tanfelügyelője rendbe hozta iskoláit, szakértelemmel végzett iskolalátogatásai pedig felejthetetlen emlékek maradtak tanítói lelkében. Mikor pécsi kanonok lett, egy éven keresztül mint főtanfelügyelő a pécsegyházmegyei katolikus tanítóság ügyeinek atyai irányítója volt. Bölcs, kedves, belátó, mindenkin segíteni akaró, irgalmas szívvel kormányozta a kat. tanítóság hajóját. Hálája viszhangjaképp a Pécsegyházmegyei Róm. Kat. Tanítóegyesület díszlagsággal tüntette ki. Mikor mint kanonok-plébános megvált a főtanfelügyelőségtől, nem vált meg egészen a neveléstől, mely oly igen a szívéhez nőtt. Élete utolsó percéig lelkes, ügybuzgó igazgatója maradt a Miasszonyunk zárda polgári és elemi leányiskolájának, hol nemcsak a pedagógusok, de a növendékek is élvezték nemes szíve kiáradó jóságát. De nemcsak így volt

ő pedagógus. A krisztusi pedagógia áthatotta minden cselekedetét. A mi őnzö korunkban megérezte és gyakorolta is, hogy nincs semmire annyira szükségünk, mint szívet adni az embereknek irgalmas szívvel. *Beck* prelátus-kanonok a szivjóság ajándékozója volt. Mindenét szétosztotta, mint Krisztus alamizsnás főpapja. Szegényen halt meg a kórházi ágyán s gazdagon vonult be az örök hazába.

A pécsegyházmegye katolikus tanítóság a gyászolók sokaságában *Beck* Lajos prelátus-kanonok, aranymisés főpap emlékét úgy őrzi, mint az aranyszívű pedagógusnak emlékét. *Kocsis László.*

A Baranyamegyei Általános Tanítóegyesület közgyűlése.

A baranyavármegyei általános tanítóegyesület őszi közgyűlését Pécsett december 21-én tartotta.

Az ülést *Szieberth* Róbert, az egyesület közszeretetben álló elnöke nyitotta meg, aki közvetlen meleg kartársi hangon köszöntötte *Haksch* Emilia volt belvárosi leányisk. tanít nőt, aki 40 évi szorgalmas működése után a jól megérdemelt nyugalomba vonult. — Követendő példa képnek állította oda a jelen és jövendő tanítóhemzedékeknek. Berze *Nagy* János dr. kir. tanfelügyelő kitüntető megemlékezés kíséretében átnyújtotta a vallás- és közoktatásügyi miniszter elismerő okiratát, majd *Rákos* István a TOSz. elnöke, *Galla* Endre az ÁTOE. elnöke, *Nagybeczky* Ilona igazgató a pécsi tanítónők egyesülete, *Hanny* Etelka tanítónő szükebb tanestülete, *Werb* Irma tanítónő a felnőtt tanítványok, legutóbbi tanítványai közül pedig *Szoupek* Iza, *Neugenbauer* Vali és *Baranyay* Margitka, *Hanny* Etelka gyönyörű alkalmi költeményében a kisdedek generációjának nevében üdvözölték a jubilánst. A szeretet megnyilatkozásának e valóságos áradatát a gyermekek éneke és tanítói énekkar üdvözlő akkordjai fejezték be.

Az ünnepelt megható szavakkal és omló könnyeivel köszönte meg a forró ünnepeltetést.

Az ünneplést követte a munka. *Rákos* István kir. tanácsos a tanítók országos szövetségének elnöke, hosszabb előadásban rámutatott a tanítóság sok-sok sürgős megvalósulást követelő feladataira, így a kántortanítók tarthatatlan helyzetének megoldására, az igazgató-tanítók kérdésének rendezésére, a nyolcosztályú népiskola iránti kötelességünkre, a szakfelügyelet reformjának ügyére, mindmegannyi nyilt kérdés, mely az idők méhében vajudik s egyre várja megszületését. Mint elért eredményeket elkönyvelve a tanítóegyesületek elnökeinek a törvényhatóságokban nyert képviseletét és a beiratási díjak felemeléséből várható tanítói internátusok létesülését. Az összes kérdésekben azonban a tanítóság lelkes, egyértető támogatását kéri, hogy az egész vonalon tökéletesebb eredményeket érhessenek el.

Geszti Lajos tanár élénk, közvetlen és fordulatos előadásban vázolta a film jelentőségét a népiskolai oktatás szolgálatában és meggyőző érvekkel szembeszállt e felháborítóhatlan áramlat ellenzőivel, valamint a mi állapotainkkal való összehasonlításban ismertette Amerika és Európa többi országának e téren elért eredményeit. Délután pedig egy Alföldi falucsőn végrehajtott expedíció pompás képeivel gyakorlatilag is demonstrálta előadását.

A tartalmas gyűlés következő kiemelkedő pontja volt *Szieberth* Róbert egyesületi elnök megemlékezése a nyáron elhunyt nagy magyar mesteiről, *Benedek* Elekről. Bemutatta őt mint embert, jellemezte mint írót, élénk állítottá mint tanítót és kiemelte, hogy annál faji almasabban érezzük mi elvesztét, mert az egyesületnek örökös díszt tagja volt. Tősgyökeres magyar iró szállt sírba velünk és elhúnyta minden magyarnak, de különösen a megszállott erdélyi magyarságnak szinte pótolhatatlan vesztesége.

Befejezésül *Szieberth* Róbert elnök átadta a két illustris vendégnek *Rákos* Istvánnak s *Galla* Endrének az egyesület megválasztott örökös díszelnökeinek az arról szóló izlésesen tervezett oklevelet, mint a tanítóság érdekében kifejtett évtizedes, önzetlen munkás águk jutalmát, mint a karitási kitüntető megbecsülésnek látható szimbolumát, melyet nevezetlek keresetlen formában őszintén megköszöntek.

Ezzel a szépen megrendezett tanulságos ünnepi ülés a magyar imádság hangjaival záródott.

Forgácsok

E lap hasábjain magunk között vagyunk. Amit az alábbi sorokban mondandó vagyok, azt *négyszem között* mondom. Magunknak. Nem ostorozás, hanem okulásképpen. Lehet, hogy néhol erős leszek, talán fájni is fog, de emberi tulajdonság az, hogy a bajt csak akkor orvosoljuk, mikor már fáj.

*

Tanítói pályamunkákból közlöm a következő furcsaságokat. Egy dolgozatban a következő mondatot olvasom: „Minél kulturáltabb a népfaj, annál *értelmesebben*, azaz *érzelmesebben* tudja *érzeteit* kifejezni." A lélektani fogalmaknak micsoda zavara?!

Egy másik dolgozatból veszem az alábbi mondatot: „Máshol *keszt* járni az esze." Ismét más munkából csak egyes szókat, illetve irásmódokat kapok ki: „kedvencz" — „fitoktassák" — „beletudja" — „sokhelyen" — „nemzetiönérzetében" — „fanatikusmagyar" — stb.

Vigyázzunk a nyilvánosság elé kerülő dolgainkra, mert *könnyen* itélnek rólunk.

*

Ugyancsak az egyik dolgozatból közlöm a szerző azon állitását, hogy az egyik faluban még most is éneklik ezt a szörnyű költeszeti terméket: „Ej, ej, ej, ej, ej, ej, Van szűz emlőjében tej . . ." stb. A költemény szerzője egy idősebb tanító. Dallama: Oh, éjjel szállott kenyér . . ."

„Aki nem tud arabusul, ne beszéljen arabusul."

*

Fiatal tanító kerül egy faluba. Az idősebb kartárs szálja a tankönyveket, a kiadórat, nó meg a tankönyvfrokat is. Hogy az V—VI. osztályban minden tanuló vagy meg kell vásárolni a drága könyveket. Minden tantárgyra külön könyv kell. Akik a könyveket csinálták, nem tudják, hogy Magyarországon osztatlan, meg részben osztott iskolák is vannak. A fiatal kollega egy darabig csodálkozva hallgatja a kifakadásokat, aztán csendesen megszólal:

— De hiszen van az V—VI. osztályra *olvasó és tankönyv* egyben.

— Igazán? Hát ezt nem is tudtam!

*

A multkoriban kezembe került Dobos Jánosnak „A Magyarországi Katholikus Tanítók 1906. évi III. Nagygyűlésének Emlékkönyve" cimü munkája. Olvasásnak. Sok érdekes és értékes téma került ott megvitatásra alá. Az egyik különösen megragadta figyelmemet. Az egyházmegyei iskolatanácsról volt bennszó. De minthogy valahol már olvastam volna. Olyan ismerős a szöveg. És csakugyan. Az egész szöveget szószerint megtalálnam a Katholikus Iskola egyik számában. Egy egészen más kérdés körül kifejlődött polemia egyik cikkében. A cikk írója mindössze annyit tett, hogy az eredeti szövegben előfordulló „Szentszék" helyébe a szóban levő másik társaság nevét tette s aztán mint a saját szellemi termékét adta közre.

Hát szükségünk van idegen tollakra?

*

Vannak napilapok, melyek a tanítóság és az iskola ügyivel állandóan foglalkoznak. Figyelemmel kisérem e rovatokat és sok értékes dolgot találok bennük a tanítóság megmozdulásaira vonatkozólag. Így olvasom, hogy a miskolc-borsódi tanítóegyesület a közgyűléssel kapcsolatban szép és értékes kirándulást rendezett a Dédessy var, Szilvásvárad, Reger, Prachtfürdő, Sásvár, Csevnice, Mezőkövesd vidékére. Mindenütt értékes előadásokban tájékozatták a kirándulókat a látnivalókról, melyeket aztán végig is néztek.

Milyen másképp folyik ott a *szülőföld*-ismertetés!

A Somogymegyei Ált. Tanítóegyesület választmányi gyűlése elhatározta, hogy a *magyar dal és zene ápolására*, 1930. év tavaszán, Kaposvárott nagyszabású dal és zeneünnepséget rendez.

Mennyi magyar érték fog itt felszínre kerülni!

A kiskunfélegyházmegyei esp. kör egyhangú lelkesedéssel mondta ki a Revizios Ligához való csatlakozását.

Mennyi érték ez a nemzeti egység összekovácsolásában!

Hol vagyunk mi az ilyenfajta megmozdulásoktól, a mi 800-as létszámunkkal?

*

I. b. Báter János emlékére alapot akartunk létesíteni. Úgy gondoltuk, hogy az egyesület minden tagjától legalább egy pengőt kapunk erre a nemes célra. Csalódtunk. Az elmult 1929. évben mindössze 48 azaz negyvennyolc pengő folyt be, ami az 1928. évben befolyt 189 P-vel együtt mindössze 237 pengő. Nyugtatás és büszítés céljából alább közlöm az idén adókozók nevsorát: Vas J. 2 P, Horváth J. 1 P, Darazs M. 2 P, Baráth T. 2 P, Vizi J. 2 P, Szabadesbányatelepi Trs. iskola tanestülete 7 P, Báter rk. tanitest. 2 P, Szieb A. 3 P, Pauki leányisk. tantest. 2 P, Somssich S. 5 P, Rosoci E. 3 P, Barabás A. 15 P, Mayer J. 2 P.

Ezzel a mi kis megmozdulásunkkal szembe állítom a hevesmegyei tanitó egyesület, mely a maga erejéből *tanítói internátust* létesít, pedig taglétszáma jóval kisebb, mint a mienk.

*

Ha eddig talán aludtunk, az új esztendőben legyünk ébren! Vigyázzunk, örködjünk, — ápoljuk, gondozzuk a saját dolgainkat!

vitéz Széky Pál

Gazdajolét és nemzeti megújhodás.

Írták: *Czéfalvy* Károly és *Vajda* Gyula.

Ára 1.20 P. — Megrendelhető Wein r Károly ny. áll. m. kir. tüzérszázados cimen Pécs, Rét-utca 39.

A fenti cimen nemzeti újjászületésünk két rajongó lelkü és mégis nyugodt ítéletü férfi ír, akikrek nemcsak megfigyelőképességük van, hanem hatalmas, erőszegős szimpatiát a foglalt elhondolásuk is az iránt, hogy hol, hogyan kellene és lehetne segíteni? Mégalapításuk szerint mezőgazdasági termelésünk, még inkább értékesítésünk válsába jutott. Gazdaközönségünk három év alatt magára vállalt 972 millió pengős adósságával a tönk szélén áll. A nemzet zömét kitevő agrár érdekeltség anyagi összeomlása magával rántja a többi gazdasági réteget is. Aki az agrárválságból sejti ki a nemzetet, az egész nemzet gazdasági alapját mentette meg.

De hol a segítség? — kérdezik. A válság a termelés rendszertelenségéből, külterjességéből, az értékesítés, különösen az exportnak nehézségeiből, az agrárhitel képtelen nehézségeiből és a közterhek súlyos voltából származik. Külső segítségre, más gazdasági érdekeltségek hathatós segítségére

a gazdaközönség hiába vár. Az agrárérdekeltségnek magán kell segíteni céltudatos munkával, egyoldalu, szinte kíméletlen következetességgel. Ez az az elv, amely a 109 oldalas, tudományos felkészültséggel, mégis könnyű, népies világossággal megírt tanulmányon végigvonul. Ez és ami a könyvnek első három-négy fejezetében van, közhely, amit nemcsak a szakfolyóiratok, hanem a napilapok is ismételnek vezércikkekben és közgazdasági rovataikban egyaránt. Tudjuk, de ez nem rontja le a könyv belső értékét. Sőt. Nem a *mi*, hanem a *hogyan* újszerű és dícséretes ebben a könyvben. Álnév alá rejtőző írója érdeklődést és a részletekbe menő tanulmányozást suggerál laz olvasóba: a falu gazdasági életének tanulmányozását és részekre bontását. A falu termelés, jövedelmi és teherstatisztikáját, ami a jövő öntudatos és céltudatos munkájának kiindulása legyen. Rá kell nevelni a kisgazdát, hogy tudva lássa, hogyan lesz a 30—40 filéres borból 2 6 pengős bor, mire a fogyasztóhoz jut, vagy a 2—4 filléres burgonyából 30 filléres burgonya, a 6—8 filléres tojásból 30 filléres tojás. Stb. stb.

A helyes statisztika a bajok nyitjára juttatná a gazdát s az önsegély vágyaira. Ettől csak egy lépés lenne már a bizalom. A bizalomtól az akarat. A komoly akarattól a kezdeményezés. A kezdeményezéstől a folytatás. És minderre bátorítás, biztatás, kézen fogás és rávezetés, ez a könyv. Kiváló tulajdonsága, hogy nemcsak a problémára mutat rá, hanem a megoldás eszközeire is.

Tudjuk, hogy egy könyvben könnyebben elfér, gyorsabban megépíthető egy rendszer, mint a valóságban. Mégis szívesen olvastuk és szívesen ajánljuk, hogy olvassák el mások is. A tervező építész is papíron csinálja meg először az épületet. Munkácsy is vázlatokat feltetett fel először. És csak amikor meg voltak külön az egyes alakok, külön az egésznek tervezete, csak akkor látott a kidolgozáshoz.

A szerzők alulról, a falusi mintatelepek vagy mondjuk inkább termelőtelepek fölállításából indulnak ki, amelyek a helyi adottságok szerint termelnének. Kezdetben bámulatos kis eszközökkel, később fejlesztett mértékben. De ezt megcsinálnák *minden* faluban. A hangsúly azon van, hogy a telep élén tanult szakember állana, aki a falu előbb említett termelési és teherstatisztikáját elkészítené, a termelés tanácsadója, az értékesítés szervezője, csaknem közvetítője volna. Ötven-hatvan község külön gyűjtőhelyre tárolja termelését. Országos szerv gondoskodik, hogy az összegyűltött termékeket a kiviteli nagykereskedőhöz juttatná. Az ellenőrzést helyi és országos viszonylatban mindenütt és kizárólagosan a gazdaközönség végezné.

A rendszer egységes, zárt és átgondolt. Kívánatos, hogy a falusi gazdaközönség minél szélesebb körben olvassa. Tisztában vagyunk azzal s valószínűleg a szerzők is tisztában voltak azzal, hogy ilyen hatalmas organizáció, aminőnek tervezetet adják, a közigazgatás és az államhatalom minden jóindulata és támogatása mellett is csak úgy valósulhat meg, ha mellette egészséges, lelkes és széleskörű közvélemény foglal állást.

Tudomásunk szerint az államhatalom leghivatottabb tényezői nagyon rokonszenvesen vették a könyv megírását. Most az agrártársadalom, különösen a falu vezetőinek lelkesedésén, magabízásán és érdeklődésén múlik, hogy legalább az első lépésig eljusson. Addig, hogy elolvassa ezt a könyvet és másoknak is kezébe adja. Ára, (1·20 P) kiállítása szinte tessékeli magát.

Komócsy István

Egyházmegyei zsinat lesz Pécsett.

Virág Ferenc, pécsi megyéspüspök az egyházi törvénykönyv rendelkezéseinek megfelelően az 1930. év folyamán egyházmegyei zsinatot hirdetett, amelyet minden valószínűség szerint június végén, vagy szeptember elején az egyházmegyei papság nagy tömegeinek bevonásával Pécsett fognak lezajlani. Zsinatnak ugyanis hivatalból tagjai lesznek a püspöki általános helynök, a szentszék elnöke, a székeskáptalan tagjai, a papnevelőintézet rectora, a kerületi esperesek (21) minden esperesi kerületből 1—1 plébános, a szerzetesrendek képviselői, az összes theologiai tanárok, 12 segédlelkész, a középiskolai hittanárok, az elemi hitoktatók képviselői és a püspöki irodaigazgató, akik a zsinati gyűléseken valamennyien szavazati joggal fognak bírni. Megjelenésük kötelező, helyettest nem küldhetnek.

A zsinati anyag előkészítésére Megyéspüspök 5 csoportban előkészítő bizottságokat nevezett ki. Ezek a következők:

I. Az egyházi személyekről általában. A papi élet. A papság képzése és továbbképzése.

II. Az egyházi személyekről részletesen. A főesperesek. Esperesek, plébánosok, káplánok, hitoktatók, szerzetesek.

III. A lelkipásztori tevékenység. Hivatalvezetés. Szentségek. Szentelmények. Szent helyek és idők. Templom, temető, szobor, keresztek.

III. (Második csoport.) Egyházi ének, zene. Egyházi művészet. Egyleti élet. Hitbuzgalmi egyesületek. Szociális kérdés. Egyházi jótékonyság. Kath. sajtó. Egyházközség.

IV. Vagyonkezelés. Plébániai vagyon. Lelkészi illetmények. Nyugdíj. Végrendelet.

V. Az iskolaügy.

Az ilyen egyházmegyei zsinatokat már a negyedik lateráni zsinat is előírta 1215-ben, a tridenti zsinat pedig a XVI, században szintén megkívánta. Az új egyházi törvénykönyv legalább minden tíz évben kötelezi a püspököket az egyházmegyei zsinatok összehívására. Céljuk nyilvánvaló. Az időrőlidőre megujuló egyházmegyei zsinatok, mint a püspöknek a papjaival folytatott tanácskozásai lehetővé teszik, hogy a partikuláris jogot a helyi és a kor viszonyaihoz alkalmazzák, az egyházmegyei papság egységét és egymásra utaltságát erősítsék. A Pécsegyházmegyében kimutathatólag Nesselrod Ferenc püspök alatt 1714. márciusában volt ilyen gyűlés. Az utolsót pedig 1863-ban tartották meg Girk György püspökségének idején és három napig tartott.

Virág püspök a zsinatot összehivó végzésében a következőket mondja:

„Az egyházmegyei zsinatok ősi intézménye, ha nem is feltétlenül szükséges eleme az egyházi alkotmánynak, de mindenesetre hasznos, nem egyszer viszonylagosan szükséges az egyházi fegyelem megerősítésére, esetleges visszaélések kiirtására, a hiterkölcsi élet fellendítésére, a lelkipásztorkodásnak a szociális és gazdasági élet által felvetett kérdésekhez való hozzáalkalmazására, a kor viszonyok által elénk állított új feladatok megoldására. De fontos abból a szempontból is, hogy egyházmegyei jogunk az új egyházi törvénykönyv rendelkezéseihez alkalmaztassék s a felmerült lelki szükségletekre való tekintettel kiegészíttessék és a szükséghez képest módosíttassék.“

Dénes Gizella új regénye: A fehér torony.

Szent István-Társulat kiadása. 1929.

A Dunántúl egy érdekes regényének megkapó kritikai ismertetését hozta karácsony előtt. A regény írója Dénes Gizella a szintén írói készségekkel kiváló Deutsch Kálmán ny. rk. mecsekjánosi igazgatónak leánya, akinek Tormay Cecil írónő mellett a Mans titkárnője. A Fehér Torony tárgya szerint is baranyai: egy magyar-német lakosságú kis község élete, központban papjával, tanító társadalmával és népével. Érdemesnek tartjuk, hogy a Katholikus Iskola olvasóinak figyelmét különösképen is felhívjuk a regényre. Ára kötve 3.30 P., fűzve 2.30 P. Megrendelhető bérmentes szállítással a Szent István Társulat könyvkereskedésében Pécs, Széchenyi-tér. A regény ismertetését Komócsy István főtanfelügyelő tollából a következőkben adjuk:

Dénes Gizellát joggal nevezhetjük beérkezett írónak. Anélkül, hogy a túltermelés vádját emelhetnők ellene, aránylag rövid időközökben jelennek meg önálló kötetei. Hogy kiadót talál könyveire, ez nemcsak az írónőnek jelent anyagi bázist, hanem írásainak irodalmi értékét is bizonyítja. Az idei karácsonyi könyvpiacra a Szent István Társulat szerezte meg „Fehér Torony“ kis regényét. Tárgya szerint bátran írhatta volna alcímnek: Egy falusi plébános önéletrajza. Pszichológiai tanulmány regény alakjában. Vagy pedig ezt: Egy hegyháti magyar-német község benső élete Baranyában az Ürnak 1924-ik esztendejében.

A sikerültebb rész mindenesetre Bánky Szilveszter lelki analysise: az eldugott hegyháti község katolikus papjának hivatása és hivatásával kapcsolatos benső és külső küzdelmei. A magárahagyatottság, az oltár és előhivatottság, a coelibatus és a természetes ösztönök nagy ütközései. Azután a paraszti lelkek lázadásai, megértése es ápolása. Mindmegannyi nagy, kiáltó problémái Bánky Szilveszter lelkének. És Dénes Gizella bátran, biztos kézzel nyúl mindenikhez. Hellyel-közzel. szinte megdöbbentő biztonsággal és őszinteséggel. Realisztikus módon, ami nála újszerű, talán fejlődés is. Mindenesetre más hang, mint aminőt akár a Fehér Galambban, akár a Nagy Fazekasban vagy a történelmi messze időkbe visszaszálló elbeszéléseiben hallatott eddig. Talán a Mecseki Csend című novellakötetében van belőle valami. De ott is csak egyik-másik elbeszélésével ütötte meg ezt a hangot. Írása így nem lett úgynevezett fehér regény. De megmaradt katolikusnak, mert a katolikus világfelfogás nem jelent szemhunyást az élet mélységei, a rossz kísértései és az emberi esendőségek iránt. A jánosi pap benső életének egy-egy fejezete művészieszen van megírva. Így karácsonyi szent estéjének nagy, szomorú magányossága, a kispéteri karácsonyi gyóntatás. Azután az a kínos kísértő éjszaka, amikor Tardy Mária közeledtével magára zárja az ajtót és a síri némaságba menekül.

A mecsekháti falú rajzában eleven élet lüktet. Mégis mintha rajzai túlon-túl karikatúrázottak lennének, főleg a gazdaságilag lecsúszó magyarság rovására. Dénes Gizellának a magyar írónőnek nem lenne egyetlen enyhítő, világos színe a németséggel szemben álló baranyai magyarság számára? És a német szorgalom és a német elbizakodottság vajjon ilyen eredményes, egyben visszataszító-e?

A falú képe egyébként színes, hű és eleven. A kántor, a két-három tanító meg a feleségeik. Szinte meggyanúsítjuk Dénes Gizellát, hogy az életből mintázta őket. Aminthogy ezt az egész kis regényt így csakis az írhatta meg, aki ismeri azt az életet, amelyet mások csak felületes folyásában látnak, de mélységeiben és valóságaiban nem ismernek. A művész többlete éppen ez: mindent meglát, részeire bont, megért, azután egy összefogó egységes képbe foglal s azután úgy nyújtja a közönségnek, hogy az író szemével azok is

lássanak. Az író szívén keresztül azok is érezzenek. És ha így megértettek mindent, — sokat, mindent meg is bocsátanak németeknek, magyaroknak, kántoroknak, tanítóknak és a tanítók tekintetes asszonyainak. Főleg pedig az esendő Tardy Máriáknak s a jóságos, emberileg ember katolikus papoknak, a hivatásuk egyszerűségében megszentelődő Bánky Szilvesztereknek.

Aktualitások.

A pedagógiai szemináriumokkal az egyszer megelőztük Németországot is, a pedagógia hazáját. Mint a Néptanítók Lapja XII. 5-i számában olvassuk, ott a miénkhez hasonló vidéki továbbképző tanfolyamokat terveznek. 20—30 tanító részére egy-egy helyen. Most az anyagi oldalát tárgyalják a tervnek. Nálunk gyorsabban ment a dolog, mert anyagi kérdés föl sem merült. Sem az előadók, sem a résztvevők nem kapnak semmit sem az államtól, sem a községtől. De már az első előadási napon elmaradtak a távolabbi községek tanítói, kiknek hosszabb utat kellett volna megtenniök tengelyen. Félő, hogy lassankint többen és többen maradnak el. A megjelentek is azzal jöttek, hogy ki fizeti a napidíjat, ki téríti meg legalább a fuvardíjat? Sajnos, egyenlőre senki.

Én is kérdem: Nem éri meg az államnak, községnek, iskolának egy ebéd árát, egy fuvardíjat, ha a tanító tanulni megy egy napra? Elsősorban bizonyára az állam, a község, az iskola érdekében vesz részt a tanító e szemináriumi előadásokon. Sokkal kevésbbé fontos utazásokra is fizetnek napi- és fuvardíjat a községek — másoknak. A fuvar különösen nem okozna számbavehető megterhelést, mert azt a községek természetben szokták adni. Néhány „forsponttal" több igazán nem számít. Kérjük meg azért a kir. tanfelügyelő urakat, eszközöljenek ki a vármegyéktől olyan rendeletet, mely ezeket a „forspontokat" vagy fuvardíjakat biztositja a szemináriumi előadásokra egyelőre, mig más intézkedés nem történik a kormány részéről. Akik pedig vasuton járnak az előadásokra, azok e cimen is követeljék a vasuti arcképes igazolvány téritési diját a községtől. A községi jegyzők kötelezve vannak vasuti igazolványaiknak a község terhére való kiváltására, mert többszöri utazásaikon így megtakarität ér el a község. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur nem kivánhatja meg a rosszul fizetett tanitóktól, hogy saját zsebükből fizetett jeggyel utazzanak az iskola, a magyar kultura érdekében előadásokat hallgatni, tanulni. Méltányos kérés azért, hogy — egyéb okok mellett — ez okból is rendelje el, hogy minden községi pénztár viselje a tanitók arcképes vasuti igazolványainak téritési diját. Tilalom ugyan nem áll fönn e tekintetben, az iskolafentartó jogosult ezt a tanitónak megadni, de legtöbb helyen ez nem elég. Egyházi főhatóságunk e tekintetben azon — már ismertetett — állásponton van, hogy ha az iskolaszék, hitközség ezt a költséget beállítja a költségvetésbe, azt mindig jóváhagyja, de kötelezőleg nem rendeli el. A miniszter urtól várjuk a döntő szót. Reméljük, hogy a kir. tanfelügyelő urak előterjesztésére ki fog adni megfelelő rendeletet.

Az uj tanterv szelleme, előnyei kerülnek mostanában tárgyalásra a pedagógiai szemináriumokban. Aktuális azért, hogy összefoglaljuk a hivatott elméleti és gyakorlati pedagógusok által leszürt megállapitásokat. Ezek szerint az uj tanterv:

1. Tudatosabb a réginél, mert kitüzte a népiskola célját.

2. Nem a tanitás anyaga, hanem annak célja áll az előtérben. A tananyag csak eszköz a határozottan megállapitott cél szolgálatában. Igy:

3. Az alaki képzés, vagyis a nevelés a lényeg; fontosabb a müvelés (melyből müveltség lesz) mint a tanitás (melyből csak ismeret, tudás lesz.)

4. Egészségesebb a réginél, mert heti óraszáma kevesebb s ebből is több jut a testinevelésre.

5. Egyszerübb, mert 14 helyett csak 10 tantárgyat vesz föl (a kisebbségi anyanyelvi iskoláknál 11-et.)

6. Megvalósitható, miután az osztatlan iskola anyagát megfelelően leredukálta, az utasitás pedig hangsulyozza, hogy az anyagot a gyermekek értelméhez képest válasszuk ki a tantervből.

7. A gyermeket állitja a tanitás központjába, nem a tudományt.

8. Az élet iskolája az uj tanterv iskolája. Több örömöt, derültséget, uapfényt, megértést kiván a gyermek részére.

9. Felszabadulást hoz a gyermeknek a) a fegyelmezésben, melynek alapjává a szeretetét teszi, b) a beszédben, melyből eluzi az éneklő hanghordozást, az egész mondatban való felelést, c) a könyvből való tanulásban.

10. Jobban megfelel a gyermeknek, mert a valóságból indul ki, a gyermek élményeire, aktivitására alapozza az ismereteket és beéri az elvonás kisebb fokával.

11. Harmonikusabb, mert minden irányban foglalkoztatja a lelket és a testet. Jobban érvényesiti a nevelés három legáltalánosabb elvét: a természetességet, az erőkimélést és az összhangzatosságot.

12. Nem a szavak, hanem a tettek emberét neveli, öntevékenységre sarkal és alkotó munkára vezet.

13. Erőteljesebben domboritja ki a népiskolai munka vallásos és nemzeti jellegét.

Határidő-emlékeztető.

A **Katholikus Iskola** 1930. évi 3 P előfizetési díja az iskolai pénztárak részéről a 45 612. sz. csekkszámlára beküldendők. — **Nyugdíjjárulékok** az iskolafentartók által befizetendők. — **Zárszámadások és költségvetések** jóváhagyás végett az ehm. főtanfelügyelői hivatalhoz beküldendők. — **Pályamunkák** a Pécsegyházmegyei Rk. Tanitóegyesület által kitüzött pályatételekre 1930. március 1-ig Erős József, mohácsi rk. igazgatótanító, egyesületi világi elnök elmére, Mohács, küldendők. — **Irkák rendelése** a második félévre február 1-ig ehm. főtanfelügyelői hivatalnál eszközlendők, személyi sürgetés bevárása nélkül.

Lapunk jelen számához postai befizetőlapot csatoltunk oly célból, hogy a lap 1930. évi előfizetési díja (3 P) postafordultával, személyi sürgetés bevárása nélkül, beküldhető legyen.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

2273/1929. sz. **Gazdajólét és nemzeti megújhodás** cimen megjelent és a Katholikus Iskola jelen számában bővebben ismertetett agrárpolitika-tanulmányt a pécsegyházmegyei tanitói könyvtárak részére beszerzésre engedélyezem és ajánlom. Ára 1·20 P. Megrendelhető Werner Károly ny. áll. m. kir. tüzérszázadosnál Pécs, Rétutca 39. szám.

2301/1929. sz. **Magyar árúk pártolása.** A Társadalmi Egyesületek Szövetsége abbeli kérelmét, hogy a felügyeletem alá tartozó iskolák igazgatóságainak és tanitóinak s ezek útján a tanulóknak és szülőknek figyelmét felhívjam a magyar árúk pártolására, a legnagyobb örömmel és készségmegl teljesitem, mert édes hazánk, önmagunk, felebarátaink és az eljövendő magyar generációk boldogulása ellen vétkeznük, ha a hazai gyártmányú árúk helyett különféle árúkat részesitünk előnyben. Hazánk súlyos gazdasági helyzetét, a munkanélküliséget, értékesitési válságot, belső fogyasztóképességünk csökkenését és a nyomort csak részben okolhatjuk hazánk megcsonkititatásával. Bajaink egyik főoka az a nagymérvü tőkehiány, mely a termelő munka intenziv folytatását, az olcsó hitelnyújtást lehetetlenné teszi és bennünket a külföldi kölcsönnyújtók kénye-kedvének tesz ki. A lesujtó békeszerződés által reánk kényszerített kereskedelmi szerződések megkötik a magyar kormány kezét s így intézményesen nem is védekezhetünk a külföldi árúbehozatal ellen. A teljes gazdasági romlást csak az tartóztathatja fel, ha az öntudatra ébredő magyar társadalom a külföldi árúkat, luxuscikkeket stb-t mellőzve, a hazai termelést pártolja s ezzel a szükségtelenül külföldre özönlő s naponta majdnem két millió pengőt kitevő összeget hazánk és maga javára saját gazdaságunknak juttatja.

A Társadalmi Egyesületek Szövetsége felismerve társadalmunknak a gazdasági megújhodásban való döntő szerepét, 1928. június 1-vel felállitotta Ipar- és Mezőgazdaságpártoló Szakosztályát (IPSzO) Budapest, V. ker., Mérleg-utca 2. szám. E szakosztály célja az, hogy a magyar árút a magyar fogyasztóval összehozza.

Mindezek alapján felhivom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat és tanitókat, hogy úgy az iskolában, mint pedig iskolán kívül is a Társadalmi Egyesületek Szövetségének a legmesszebbmenőleg járjanak kezére s felvilágositó és meggyőző tanitásaikkal vezessék rá a népet, hogy csakis magyar gyártmányú árút vásároljanak.

2311/1929. sz. **Kántortanítók, tanítók, tanítónők és óvónők állásváltoztatása.** A püspöki rendszabályok II. rész IV. fejezetének 14. §-a (61. lap) akként intézkedik, hogy a tanító állomását csak úgy hagyhatja el, ha az iskolaszékhez beadandó irásbeli lemondását az egyházi főhatóság elfogadási záradékkal látja el, illetve, ha őt állásától felmenti. A felmentés nélkül távozó tanító, mint kötelességmulasztó, fegyelmi vizsgálat alá vonható.

Ismételten megtörtént, hogy az állásáról távozó tanító, bár havi járandóságát teljes egészében felvette, a hó elején, illetve a hó vége előtt távozott állomáshelyéről s új állomáshelyén állásának elfoglalása napjától ugyancsak élvezett fizetést. Így előállott az eset, hogy a távozott tanító utódjának, aki a hónap elején, de mindenesetre a hó vége előtt foglalta el állását, az iskolafenntartó nem volt képes kiszolgáltatni járandóságát, mert azt már a távozott tanító részére kiszolgáltatta. Ekként zavarok és viták támadtak. Ennek elkerülése végett a következőkép rendelkezem:

1. A plébános, iskolaszéki elnökök kötelesek a távozó tanító irásbeli lemondó nyilatkozatát a püspöki rendszabályok fentebb hivatkozott szakasza alapján záradékolás cimén hivatalomhoz beterjeszteni.

2. Kötelesek a plébános, iskolaszéki elnökök az irásbeli lemondó nyilatkozat beterjesztésekor javaslatot teni aziránt, hogy illető tanító lemondását az egyházi hatóság mely időponttól kezdődöleg fogadja el s adjon távozásra engedélyt. Tekintettel arra, hogy a tanitók készpénzfizetéseiket havi előleges részletekben kapják, rendes körülmények között távozásra csakis elsejei határidővel nyerhetnek az érdekeltek. Hónap közben csak az esetben, ha a plébános, iskolaszéki elnök ezt javasolja s jelzi, hogy az utód fizetése állásának elfoglalása napjától biztosítva van.

2315/1929. sz. **Rode Imre, ménfői tanító Költői remekmüvek, irói életrajzok** c. müvét az iskolai könyvtárak, valamint a növendékek részére segédkönyvül leendő beszerzésre melegen ajánlom és engedélyezem. Tanitónak és növendéknek egyaránt nagy könnyebbségére szolgál e mü. Az elemi iskolai kötelező köl-

temények ismertetésekor módszeres kötelesség bemutatni a költőt, azaz közölni rövid életrajzát és költői munkásságát. Rode Imre művében röviden, világosan, könnyen érthetően csoportosította, mindenütt kiemelte a legnagyobb alkotásokat; semmi lényegeset el nem hagyott, semmi feleslegessel nem terheli az ismertetést. A növendékekre serkentőleg hat azáltal, hogy részletesebben akarja megismerni ezt vagy azt a költőt s így irodalmunk megismerésére, az olvasás szeretetére nevel. Szerkesztése jó, a stilus magyaros és világos. A művet 45/1929. sz. alatt az Országos Kath. Tanügyi Tanács jóváhagyta s beszerzésre a hivatalos könyvtárjegyzékbe is felvette. Ára 1·20 P. Megrendelhető a szerzőnél: Ménfő, Győr vm. Tömeges rendelés esetén 20% engedmény.

2362/1929. sz. **Ifjúsági Vöröskereszt Egyesületek és cserkészintézmények letesítése.** A nm. magyar Püspöki kar. által 1926. március 17.-én tartott ülésében kiadott új elemi népiskolai Tanterv és Utasítás 5. pontjának 6. és 8. §-ai (18—24. lap) alapján Ő méltósága, a megyéspüspök úr 607/1927. sz. alatt (lásd Katholikus Iskola 1927. évi 4. számát) rendeletileg intézkedett oly irányban, hogy az új tanterv sikeres végrehajtását célzó és előmozdító ifjúsági intézmények (Jézus Szent Gyermekségének Társulata, Szívgárda) az összes pécsegyházmegyei rk. elemi népiskolákban megalakíttassanak s e rendelet végrehajtását az évi iskolai jelentések és iskolalátogatási jegyzőkönyvek alapján is ellenőriztem. Örömmel állapítom meg ez alkalommal, hogy a felügyeletem alá tartozó iskolák tanítói e rendeletet a legnagyobb igyekezettel végre is hajtották.

Amidőn a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatókat és tanítókat felhívom, hogy a vallás-erkölcsi nevelés sikeret biztosító hitbuzgalmi egyesületek további felvirágoztatását odaadással és lelkiismeresen szolgálják, egyben Baranya vm. kir. tanfelügyelőjének megkeresése alapján készséggel hívom fel érdekeltek figyelmét az Ifjúsági Vöröskereszt Egyesületekre és cserkészintézményekre is, mint olyanokra, amely szervezetek ugyancsak segítséggül szolgálnak a tanítóknak abban, hogy az új tanterv és utasítás célkitűzéseit megvalósíthassák. Ezért a hitbuzgalmi egyesületek további fenntartása mellett célirányosnak tartom azt is, hogy a szükséghez mérten Baranya vm. kir. tanfelügyelője által szorgalmazott intézmények is létesüljenek egyházmegyénk iskoláinál. Arról, hogy jelen rendelkezésem alapján a Szívgárda s egyéb hitbuzgalmi egyesületek mellett s ezeknek további fentartásával hol alakíttatott meg az Ifjúsági Vöröskereszt Egyesület, avagy cserkészintézmény, Baranya vm. kir. tanfelügyelőjének 1930. ápr. 30.-ig érdekeltek közvetlenül tegyenek jelentést. Az évi iskolai jelentés jegyzet-rovatában erről ugyancsak említést kell tenni. Az Ifjúsági Vöröskereszt Egyesület központi vezetősége (Budapest, VIII., Baross-u. 15.), valamint a Cserkész-Szövetség VII. ker. titkári hivatala (Pécs, Kardos Kálmán-utca 4. sz.) érdekeltek megkeresése alapján a részletkérdésekben a kívánt felvilágosításokat megadják.

2383/1929. sz. **Idegen uralom alatt maradt rk. tanítók segélyezése.** Baranya vm. kir. tanfelügyelője múlt év december 18-iki kelettel 5620/1929. sz. alatt a következő átiratot intézte hivatalomhoz:

A Népies Irodalmi Társaság 79/929. eln. sz. megkereséséből értesültem, hogy öt év előtt a kolozsvári áll. tanítóképzőben végzett tanítók elhatározták, hogy évente filléreiket összeadják s abból egy-két idegen uralom alatt maradt, felekezeti iskolánál működő, nagycsaládú tanítótestvéreiknek anyagi támogatást küldenek.

Ezen gondolat erkölcsi alapja az volt, hogy ez az önadóztatásuk állandóan emlékeztesse őket az elszakított területen élni kényszerült azon tanítótestvérekre, akik az óvéknél sokkal súlyosabb körülmények között, nyomorogva is, a magyar kultúra ügyét apostoli buzgalommal és a martirromságig menő önfeláldozással kívánják szolgálni. Csekély adományuk pedig legyen jelképe annak a *váltságdíjnak*, mellyel egyenként tartozunk az isteni Gondviselésnek, amiért egyénenként nem ők és nem *mi* vagyunk kényszeritve az idegen uralom alatti martir-élet viselésére . . .

És az elvetett gondolat tovább terjedt. A mozgalom vezetését a Tanítóegyesületek Orsz. Szövetsége vállalta, melynek kebelében létesült a Végeksegélyalap-ja a fenti célra szolgáló önkéntes adományok, hazafias váltságdíj-összegek összegyűjtésére és a segélyezés célszerű intézésére.

A mult évben szóljáltatta be az önként megajánlott havi 50 fillért s az így összegyűlt összegből az 1929/30. tanévre már 34 tanító nyert segélyt 6.019. 20. pengő összegben, különböző felekezeti tanítók aránya szerint.

Bizonyára Főtisztelendőséged egyházmegy. és tankerületében is vannak számosan olyanok, akik a rabságban nyomorgó testvéreknek önként is szívesen juttatnak sovány kenyerükből; azért tiszteletlettel felkérem Főtisztelendőségedet, hogy az egyházi és tanítói összejövételeken a felhivást ismertetni és a begyűlt adományokat a Népies Irodalmi Társaság fenti címére elküldeni szíveskedjék.

Tekintettel a mozgalom nemes törekvéseire szívesen hívom fel a Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület esperest tanítói körének elnökségét, hogy e tárgyban a kőri gyűlések alkalmával a tagok figyelmét felhívják s a felhívás sikere érdekében intézkedjenek.

HIREK.

A Pécsi Székesháptalan kettős gyásza.

Beck Lajos praelatus-kanonok, volt ehm. főtanfelügyelő 1929. dec. 19-én este 8 órakor, hosszas betegség után 73 éves korában elhunyt. Temetése dec. 21-én d. u. 4 órakor volt a pécsi központi temetőben. A város és az egész egyházmegye kath. társadalmának őszinte részvéte mellett. A temetési szertartást Virág Ferenc megyéspüspök végezte nagy segédlettel. Az elhunyt érdemeit Kocsis László, kiváló költő-iró, pécsi székesegyházi karkáplán jelen számunk vezércikkében a nagy halotthoz méltón tárja elénk.

Dr. Wurster József Még e gyászos eset nyomán fakadt fájdalomérzés uralta a lelkeket, amikor 1929. december 24.-én esti 10 órakor azon megrendítő, fájdalmas hír járta be a várost s az egész országot, hogy a Pécsi Székesháptalan nagyprépostja: dr. Wurster József nagyprépost, püspöki általános helynök, praelatus kanonok, stb. 84 éves korában váratlanul elhunyt. A katholikus tanítóképzés egyik lelkes és bőkezű főpapját vesztette el, mert a tanítóképzés színvonalának emelése érdekében a pécsi püspöki tanítóképzőintézet internátusa céljaira átengedte az általa létesített és fenntartott volt „Mária-intézet“ épületét. Temetése 1929. dec. 27.-én d. e. volt nagy részvét mellett. A temetési szertartást ugyancsak a Megyéspüspök végezte, fényes segédlettel.

Az örök Világosság fényeskedjék nekik!

Püspöki elismerés. *Czéhmann* János, ráctöttösi rk. igazgatótanítónak 40 évi szolgálat után történt nyugalomba vonulása alkalmával Ő méltósága, a Megyéspüspök úr elismerését nyilvánította.

Kerületi iskolalátogatói kinevezés. *Galló* József, vékényi rk. igazgatótanítót Ő méltósága, a Megyéspüspök úr a mágocsi esperesi kerület iskoláihoz kerületi iskolalátogatóvá kinevezte.

Megyebizottsági tagok. Erős József mohácsi rk. igazgatótanítót, egyesületünk világi elnökét, valamint Malonyai Elemér szekszárdi, Fáncsy János vargai tanítót is rendes tagul beválasztották a megyebizottságba, söt Erős József a kisgyülésnek is tagja. Elnökünk és a többi megyebizottsági tagok adott alkalmakkor bizonyára szószólói lesznek a tanító érdekeknek s ezek közül a katholikus tanítóságot oly nagyon érdeklő ügynek: hogy a kántoriak a tanítóiaktól elválasztassanak. Több törvényhatóság eddig is javaslólag foglalkozott ezzel a kérdéssel.

Tanítói kinevezések. *Koleszáriits* Sándor a belvárdgyulaji, *Müller* Dezső a kásádi, *Galambosi* Nándor a magyarhertelendi, *Szabó* László a kövágószőllősi, *Rakóber* János a gerdei, *Stengeli* Péter a teveli, *Maschler* Ferenc a nagyvejkei kántortanítói, *Main* József a szekszárdi XV., *Kovács* József a döbröközi II., *Számpl* Anna a hosszúhetényi V. és *Wessely* Margit a gyódi II. sorsz. tanítói állásokra egyházhatóságilag kineveztettek.

A pápa jubileuma. Dec. 21.—22.-én felejthetetlen szépségű ünnepélyben volt része a szekszárdi róm. kath. közönségnek és az el. iskolai tanulóifjúságnak. A szekszárdi rk. tantestület az el. iskola növendékeivel, a pápa Őszentsége aranymiséje alkalmával jubileumot rendezett. Az ünnepélyen, 21.-én délután az ifjúság vett részt, melyen *Kálmán* Ferenc igazgató ünnepi beszéd keretében ismertette XI. Pius pápa életét. A nagy előtanulmányt és mély tudást igénylő beszéd alapján lerajzolódott, belevésődött a gyermek lelkébe a nagy pápa, Krisztus helytartójának képe, ki minden kath. hivő atyja. 22.-én a közönség részére volt az ünnepély. A műsor első száma volt a két szólamú pápai üdvözlő dal, melyet nagy precizitással *Raffai* Sándor rk. tanító tanított be. Az ünnepi beszédet *Kálmán* Ferenc igazgató tartotta. Élénk színekkel ecsetelte azokat a súlyos időket, melyekben XI. Pius pápa Őszentsége foglalta el szent Péter örökét, ismertette a pápaság helyzetét a multban és jelenben, valamint Őszentségének végtelen sokirányú, az egész világot átfogó, nagy bölcseséget, tapintatot, mélységes hitet és mérhetetlen emberszeretetet igénylő munkásságát. 3. *Mindszenti* Gedeon Magyarok Nagyasszonya c. költeményét kedvesen szavalta *Müller* Gizi tanuló. 4. Szinre került *Jártas* Róza rk. tanítónő: „Mit beszélnek a zászlók?“ c. alkalmi szindarabja. A pápai és magyar zászló meséli el, pergeti le szemünk előtt az ezeréves magyar multi válságos időit, amikor mindig csak a pápák siettek a szenvedő nemzet segítségére. Édes gyermek ajakról csendült fel a dal, ártatlan gyermeklelkekből szállt fel az ima, nyiladozó magyar szívekből röppent fel a sóhaj a magyarok Istenéhez: Tartsd meg Isten Szentatyánkat! *Jártas* Róza a kiváló irónőnek ezen komoly, nehéz gondolatokat tartalmazó szindarabját apró 8—10 éves gyermekek vitték szinre meglepő ügyességgel. Szereplők voltak: Csiki Feri, Sághi Margit, Buzás Mária, Varga Annus, Simon Márta, Kovács Károly, Zsoldis Mária, Bitter Magda, Zavagyil Mária, Kulcsár Mária, Sztaszinó Margit, Liszbauer Kató, Fehér Juli, Sárossi Ilus, Dobrovics Bözsi és Simon Ella. Mind bájosak voltak a kis szereplők, de mégis külön dícséretet érdemel Kovács Gyurka és Steiner Jóska, kik nehéz szerepeikben derekasan megálltták helyüket. A sok dal tökéletes betanítása *Kovács* György rk. tanító érdeme. A szindarabot a Magyar jelen c. hatásos élőkép követte. A tanulságos és lélekemelő szép ünnepélyt *Kiss* Lajos apát-plébános beszéde zárta be. Ki nekünk a pápa? fejtegette mélyen szántó gondolatokkal. Krisztus az Oltáriszentségben némán van jelen közöttünk, a pápa Krisztus földi helytartója, szt. Péter utódja, a kőszirt, akin még a pokol kapúi sem fognak erőt venni, minden hivő atyja, tanítója és vezetője, parancsolója, mert Krisz-

tus akaratának és törvényének végrehajtója. *Kiss* Lajos apat-plébános nagy hatású beszédét a Pápai himnusz szavaival fejezte be.

Óvónői kinevezés. *Molnár* Erzsébet okl. óvónő a sicaszardi r. kath. óvónőhöz egyházközségilag rendes óvónőnővé kineveztetett.

A dombóvári Orsolyás rendház új főnöknője. A dombóvári Szent Orsolya rendház új főnöknőjévé egyhangúlag az iskola igazgatónőjét *Cieleszki* Agnetát választották meg.

A testgyakorlási órák felügyelése-ügyi kapcsolatban az egyházmegyei főtanfelügyelő 1928. november 6-án 192—1928. sz. alatt kelt s az egyházkerületi tanfelügyelői hivatalok útján a tanítói köri elnökségekhez intézett körlatot, mely szerint a tanítói köri gyűlésekre a vármegyei testnevelési felügyelőszerek is meghívassanak, az Országos Testnevelési Tanács elnöksége teljes szövegében körrendeletileg azzal közölte az ország testnevelési felügyelőegyével, hogy az egyes felügyelők igyekezzenek mindenütt a pécsegyházmegyei főtanfelügyelő fentebb hivatkozott körlatában foglaltakhoz hasonló rendelkezés kiadását kieszközölni.

Németnyelvű kántorkönyv. A Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület legutóbbi közgyűlésen nagy rokonszenvvel vette tudomásul azt a bejelentést, hogy egy német kántorkönyv készül. Bek József németbolyi kántor, tanfelügyelő, plébános kiadásában. A németnyelvű kántorkönyv elkészült, amelynek kézirataról Bajos Gyula, székesegyházi énekiskolai igazgató a következőkben nyilatkozott:

„Rosengarten címmel nemrég hagyta el a sajtót egy német nyelvű ima- és énekkönyv. *Bok* József németbólyi (Pécs-egyházmegye) plébános, tankerületi felügyelő adta ki az esztergomi egyházi hatóság jóváhagyásával. A 700 oldalas könyv 270 német ének szövegét adja, nemkülönben magyar imákat és énekeket, valamint a legszükségesebb latin énekeket is. Régi óhajokat kíván a könyv írója valóra váltani, amidőn ezen énekek az egyházias és zenei szempontból kifogástalan kísérettel magába foglaló kántorkönyvről is gondoskodott. Vezérkönyve ugyanis, melyre nyugodtan bízhassa magát kántor és énekes egyaránt, igazán szükség van. Eltekintve attól, hogy az énekek zöme ellenőrzés nélkül volt kénytelen az egyéni önkényuek is egy néha más a szomszédos községek is önálkotta variánsokkal díszíteni ugyanazon énekeket, szabályszerűen könnyen hajlós tempe-menetumok a dallamokat eredetiségükből teljesen kivetkőztették és a felismerhetetlenségig eltorzították. Amiért is az egyszerű alap ritmus, mint melodia tekintetében alapos átdolgozásra szolgáltak rá. Ezen átdolgozásnál, hogy a beleketlett munka vitathatatlan értéket képviseljen és komoly helyzetjavulást eredményezzen, nem volt szabad figyelmen kívül hagyni azokat a művészi és gyakorlati követelmény ket, melyek az énekeket az istentisztelethez méltókká és a mi viszonyaink között is alkalmazhatókká teszik. Visszaállott legelső szóban az eredeti ritmust á lítani, a tonalitásnak az egész vonalon való érvényrejuttatása mellett szükséges volt kellett a kíséret egyhangúságának vesz delmétől is. Ezenkívül számolni kellett azzal is, hogy a kántorok más irányú nagy elfoglaltságuk miatt nem érnek rá előzetes gyakorlatozásra, miért is a kíséret megalkotásánál kellett minden technikai nehézséget. Az átdolgozás munkáját ezen elvek szigorú szemmelartásával, nagy türelemmel és tökéletes szakértéssel *Jaksch* Ede pécsi székesegyházi főorgonista végezte. Kikristályosodott egyházias érzékétől vezettetve, a tonalitást minden vonatkozásban pontosan megtartva, változatos és teljesen orgonaszerű, de mégis könnyen játszható kísérettel látta el az összes énekeket. Most már csak az volna kívánatos, hogy a nagy és gondos munkával megalkotott kántorkönyv minél hamarabb nyomdába kerülhessen és az Isten dicsőítésére minél több lelkesedéssal szerezhessék a megtisztult és újra összeállott szép, régi énekek. A hívő nép is mindig szívesen örömmel fogja énekelni és áhítata meg fog kettőződni, ha mélló könöb be előszeretve látja viszont kedves énekeit.

Fentiekben közölt helyeslő javaslat alapján a győri egyesülethez az Magyarországi Magyar Katolikus Tanítóegyesület azzal a kérelemmel fordult, hogy egyházmegyéjén belül a szóban forgó kántorkönyv a templomban és az iskolában beszerezhető legyen. A többi egyházmegyékben is megindult már a mozgalom, hogy hasonló intézkedések történjenek. Miután a kántorkönyv megjelenik, erről érdeklődőket bővebben tájékoztatni fogjuk. Bár egyesületünk már most kéri a szerzőt, hogy ekként tájékozva legyen a szükséglet pédánysszámokról.

Tanítók kedvezményes utasítása mennek egy budapesti arcképes igazolványnak érvényesítése az 1930. évre. Baranya m. kir. tanfelügyelője ezúton hívja fel Pécs szab. kir. város és a vármegye összes polg. isk. tanárait, el. népisk. tanítóit és óvónőit, hogy vasúti arcképes igazolványaikat az 1930. évre leendő érvényesítés végett legkésőbb *1930. évi január hó 15-ig* a kir. tanfelügyelőségéhez terjesszék be. A kérelmek iskolánkint, kimutatás alakjában terjesztendők be. A kimutatás rovatai: 1. sorszám, 2. nev, 3. állás, 4. az igazolvány száma, 5. a családtag megnevezése, 6. a gyermekcsaládtag kora, 7. jegyzet. A kimutatás jegyzet

rovatában feltüntetendő, hogy a gyermek-családtag mely tanintézet hanyadik osztályának tanulója. A kimutatások a Néptanítók Lapja 1926. évi dec. 2-iki számában közölt záradék szövegével ellátandók és az iskolák igazgatói, illetve az iskolaszékek elnökei által aláirandók. A kimutatáshoz csatolandók: az arcképes igazolvány, érvényesítési illeték címén 1 P., új arcképes igazolvány kiállítása esetén 2 P. postabélyeg. Ezenfelül az állami tanszemélyzet gyermekei, valamint a nem állami tanszemélyzet is azok családtagjai után igazolványonkint 34.230. sz. postai csekklapon a 16 P. térítési összeg befizetésének megtörténtet igazoló elismervény is csatolandó. Ép ezért az állami tanszemélyzet és azok feleségéről külön, továbbá a gyermekekről szintén külön kimutatás állítandó ki. A postabélyegek a kimutatásokra nem ragasztandók fel. Az új igazolvány kérelmezése esetén 6½—10½ cm. nagyságú fényképen csatolandó a hátlapon olvasható névaláírással. Azon vidéki tanítók, akik igazolványaikat postán leendő visszaküldését kérik, a kérvényhez kellően felcímzett és válaszbélyeggel ellátott borítékot csatolanak. Végül figyelmezteti a kir. tanfelügyelő a tanszemélyzetet, hogy az előírt határidőn túl benyújtott kérelmek a 3 P. külön illeték megfizetése alól csak az esetben mentesíthetők, ha ehhez a pécsi ügyvezetőség hozzájárul.

Szülői értekezlet. A szekszárdi belváros elemi fiú- és leányiskola tantestülete dec. 16-án tartotta meg ez évben első szülői értekezletét a városháza nagytermében, melyen az érdeklődő szülők igen nagy számban jelentek meg. *Kálmán* Ferenc igazgató üdvözölte a megjelent ket, megmagyarázta a szülői értekezlet célját és élvezetes előadását tartott a „Szeretlet a vele nevelésről.“ Előadását a hallgatóság feszült figyelemmel kísérte és ennek nyomán legalább 300 szekszárdi szülő gondolkozhatik azon, hogyan revelje otthon is gyermekét, hogy hasznos, munkás tagja legyen az egyháznak, hazának és a társadalomnak. A nagy tetszéssel fogadott előadás után *Kálmán* Ferenc igazgató megköszönte az értekezleten jelen voltak figyelmét és az értekezletet bezárta.

A bölcskei iskolaszék a szegény gyermekekért. A bölcskei róm. kat. iskolaszék szép példáját adta a szegény gyermekek iránt érzett áldozatkészségének. Legutóbb tartott ülésén 400 pengőt szavazott meg a szegényorsú gyermekek karácsonyi felruházására. Az akcióban nagy érdeme van *Horváth* Dénes szentszéki tanácsosnak, a falu néptanár pecsi plébánosnak, aki két gyermekének felruházását maga vállalta. A kiosztás ünnepélyes keretek között történt, amelynek során színelőadás is volt. A szín darabot *Horváth* Józsa tanítónő és *Varga* Nándor káplán, a darabban előforduló énekeket pedig Szabó Pál, a község kitűnő hangú, fáradhatatlan kántora tanította be. A szinielőadás olyan fényesen sikerült, hogy közkívánatra karácsonyra meg kellett ismételni.

Pedagógiai szeminárium Dombóváron. A dombóvári járás tanítói részére a napokban *Halmos* Andor dr. kir. tanfelügyelő jól sikerült pedagógiai szemináriumot tartott, amelyen a község vezetőségén kívül jelen voltak a reálgimnázium tanári testülete, a polgári iskolák képviselői és a zárdai tanítónőképző intézetének növendékei. Mindenekelőtt *Barabás* András, párii igazgató-tanító alapos tanulmányra való értekezést mutatott be a különféle pedagógiai irányokról és azok hasznos voltát boncolgatta. *Pártl* Ferenc, dombóvári igazgatótanító a beszéd és értelemgyakorlatok tanítási módjáról és a zárdai elemi iskola növendékekkel mintatanítást vezetett be a tűzoltásról. A nagy elismeréssel fogadott előadás után *Bebesi* István, reálgimn. tanár az elemi iskolai és középiskolai kapcsolatról szólt mindenre kiterjedő tanulmányában, ugyben megjelölte azokat a kívánalmakat, amelyeket a középiskola támaszt az elemi iskolákról odakerülő tanulókkal szemben. A sok megértést tanúsító, gondos előadáshoz több hozzászólás történt és végeredményében megállapítást nyert, hogy a két iskola tantervében mutatkozó ellentétes érdekek nagyban hátráltatják az egyöntetű munkásságot.

Felhívás és jelentés. A 48-as szabadságharc 13 vértanu halált követelt és a nemzet minden egyes polgárának áldozatkészségéből készült az aradi vértanu emlékmű.

Az 1918—19-iki rémuralom idején gróf Tisza István és mintegy 600 vértanu társa szenvedett martyrhalált az alkotmány és az állami rend visszaállításáért. Dicsőségés nevüket, az Országos Bizottság a nemzet akaratából, az első nemzetgyűlés első határozatával hűven, halhatlan emlékművön megörökíti.

Tekintettel arra, hogy az emlékmű nem az eredetileg tervezett helyre az Eskü-térre, hanem sokkal nagyobb térre, a Parlament elé, kerül, *Budapest székesfőváros képzőművészeti bizottsága anyagban és méretben a térnek megfelelőleg monumentálisabb emlékmű felállítási óhajtotta, hogy örök időkig a legimpozánsabban hirdesse hallhatatlan vértanuink iránt érzett kegyeletünket.*

Az ilyen értelemben áldozott emléket a fenti bizottság eryhangulag elfogadta. A márványemlékmű architektúrája a téren készen áll. A szoborcsoportokat faragják. Vály Albert koronaügyész h. orsz. képviselő, a névsorösszeállító bizottság elnökének munkája befejezéshez közeledik és így az emlékmű felavatása a közeljövőben megtörténhetik.

Bár ismerjük a nehéz gazdasági viszonyokat, de szegénységünk mellett mégis tartozunk vele, hogy a vértanuinknak, akik között mindenki megtalálja kartársát, akik életüket adták értünk és a hazáért, a magántulajdon, köz- és magánvagyon megmeneküléséért, szeretettel szerint ada-

kozzunk és koszorúmegváltás címen örök emléküket megtiszteljük.

Az egész magyar *nemzet* kegyelettel adózik a vértanuk emlékének. Az adakozást a Magyar Országgyűlés Felsőháza és Alsóháza nyitotta meg 2000 pengős, gr. Bethlen István miniszterelnök 1000 pengős adományával, valamint gr. Klebelsberg Kunó vallás- és közoktatásügyi miniszter 5000, dr. Walkó Lajos külügyminiszter 1000, Mayer János földmővelésügyi miniszter 1000, dr. Zsitvay Tibor igazságügyi miniszter 500, a Ludovika Akadémia 1003, m. kir. csendőrség 3011, m. kir. államrendőrség 1071, m. kir. posta és távirda 2293, m. kir. államvasútak 1300, és *Budapest székesfőváros tanácsa 20.000 pengős adományával.*

1929. november 15.-ig adományozott eddigi összeg 81.481 P (nyolcvanegyezernégyszáznyolcvanegy pengő.)

Az előadottak alapján az a tisztelettelteljes kérésünk a nagyközönséghez, a községek elöljáróihoz, testületek, intézmények vezetőihez, hogy a vértanuemlékmű még hiányzó költségéhez bármilyen csekély összeget kegyesen adományozni és a Pénzintézeti Központba a „Vértanuk" 36.800 számu csekkszámlájára megküldeni méltóztassanak.

Egyben felhívja az Országos Bizottság a társadalom figyelmét, hogy *gyűjtéssel senkit meg nem bízott, az adományok csakis a Pénzintézeti Központba küldhetők.*

Bízva a bölcs és kegyes elhatározásban és kérésünk teljesítésében, vagyunk hazafias tisztelettel

az Országos Bizottság.

Kühne mezőgazdasági gépgyár R. T. a háború előtt általa készített iskola- és teljes intézeti berendezések gyártását bővített terjedelemben ismét programjába vette. Gyártmányai kizárólag a miniszériumi előírásoknak megfelelő méretek és a mai modern követelményeknek figyelembevételével a legjobb anyagból készülnek s az elemi, valamint középiskolákban rendszeresített összes ismert padtipusokat gyártja. Felhívjuk érdekelt iskolák igazgatóságainak figyelmét szóban forgó gyárra azzal, hogy amennyiben padok, avagy más iskolai berendezés beszerzése szükségessé válnék, forduljanak közvetlenül a gyárhoz (Budapest, VI., Vilmos császár-körút 59. sz.) árjegyzékért.

Szerkesztői üzenetek.

N. J. Magyaregregy. A Pécsi Hirek czimű politikai hetilap nem szünt meg s továbbra is minden hétfőn a reggeli órákban megjelenik. Előfizetési ára havonkint 80 fillér. A lap megrendelhető a Haladás Nyomdarészvénytársaságnál Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok. A lap elsősorban pécsi ügyekkel foglalkozik. Iránya a keresztény demokrácia. — **S. Gy. Pellérd.** A gazdasági ismétlő iskolában a szaktárgyak tanításáért minden heti 1 óra után évenként és pedig gazdasági tanfolyamot végzett tanító részére 58·40 P, tanfolyamot nem végzett tanító részére pedig 40·80 P van megállapítva. A díjazás kiutalását kérje az iskolafenntartótól. — **Olvasóinknak és munkatársainknak boldog új évet kívánunk!**

A beszéd- és értelemgyakorlatok tanításának
vezérkönyve
a kath. tanitók és tanitónők, valamint a képezdei növendékek használatára a r. kath. elemi népiskolák I—II. osztályainak az uj kath. tanitásterv szellemében feldolgozott anyagával. Irta: **Finta Sándor.** *Ára 4·80 P.*

A beszéd- és értelemgyakorlatok tanításának
vezérkönyve
a kath. tanitók és tanitónők, valamint a képezdei növendékek használatára a r. k. elemi népiskolák III—IV. osztályának az uj kath. tanitásterv szellemében feldolgozott anyagával. Irta: **Homor Imre** *esztergomi kath. tanitóképző tanára. — Ára: 4·80 Pengő.*

A számolás és mérés tanításának
vezérkönyve
a kath. tanitók és tanitónők, valamint tanitó(nő)-képzőintézeti növendékek használatára a r. k. elemi népiskolák I—IV. osztályainak az új kath. tanitásterv szellemében feldolgozott anyagával. Irták: **Straub Ferenc** *tanitóképző-intézeti tanár* és **Vadász Zoltán** *gyakorló-iskolai tanár. — Ára 4·80 Pengő.*

Az éneklés tanításának
vezérkönyve
a róm. kath. elemi népiskolák I—VI. osztály, valamint az I—II. osztályának az uj tanterv szerint feldolgozott dal- és énekanyagával. Irták: **Schmidt-Szemző.** *Ára 5·60.*

Megrendelhetők: a Szent István-Társulat könyvkiadóhivatalában, VIII., Szentkirályi-utca 30. — *Könyvkereskedéseiben: Budapest,* IV., Kecskeméti-utca 2., *Szeged,* Kárász ut 10., *Cegléd,* Rákóczi-ut 2., *Pécs,* Széchenyi-tér 18., *Balassagyarmat,* Rákóczi fejedelem-ut 20. sz. a.

Lampion, konfetti, szerpentin állandóan raktáron **Haladás Nyomda Pécs**

MEGNYILT A **HALADÁS** NYOMDA RT.
APPIR- ÉS IRÓSZERÜZLETE
KIRÁLY- ÉS MÓR-U. SAROK
Könyvkötészeti munkák ízléses szép kivitelben
Kaphatók az összes irószerek, kréták, szivacsok, füzetek, tollak és stb. stb. legolcsóbb árakon, valamint az összes egyházmegyei és iskolai nyomtatványok nagy raktára.
Stanek nemű dobor nyomashoz kugyantabelyegző.

Haladás Nyomdarészvénytársaság. Pécs. Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitó-Egyesület." — Megjelenik minden hónap elsején.

Előfizetési díj 1930. évre 3 pengő. Tagdíj 1930. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-u. 4. sz., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1930. februar 1. — XIX. évfolyam, 2. szám.

Cserkészet a falusi iskolákban.

Salzburgban van egy kert, melynek neve: „Zwergengarten" (Törpék kertje.) Ez a kert kizárólag a gyermekeké; felnőtt csak vendégként léphet be. Minden, amit ott látunk, a gyermekekért van s a gyermekek minden beavatkozás nélkül élhetik ott a maguk gyermekéletét.

Ez a Zwergengarten just eszembe, valahányszor a mai kor pedagógiai problémáinak labirintusában járok. A mai kor pedagógiai törekvéseit talán így lehetne röviden összegezni: a gyermekből kiindulva teremtődjék meg a gyermekvilág. Ebben a világban legyen meg bőségesen mindaz, amit a gyermek értéknek érez: mese, dal, játék, poézis, mosolygás, kedélyt nemesítő öröm, szabad mozgási lehetőség az energiák érvényesülésére, bő táplálék a fantázia számára; de minél kevesebb a szárazon oktató, bölcs tanácsokat osztogató, tilalmakkal fegyelmező felnőttből. Érezze a gyermek, hogy ebben a világban minden az övé, minden ő érette van s hogy a felnőtt is csak az ő vágyait akarja megvalósítani.

Ebben a szellemben született meg a magyar népiskolák 1925-ben kiadott új Tanterve is, mely a gyermek aktiv közreműködését erősen hangsúlyozza és követeli. A Tanterv azt kívánja, hogy a gyermek önként magától nyilatkozzék meg. Gúzsbakötés helyett a gyermek önálló formálódása a cél. A munka központjában a gyermek áll. Minden körülötte mozog és minden ő érette történik. Az új Tanterv egészen új embertipus felé halad.

De ez a Tanterv és főleg annak szelleme még nem talált otthonra minden magyar iskolában. Sok idő, hosszú felvilágosító munka kell, amig iskoláink munkája a mostani tanítás helyett valóban neveléssé, jellemfejlesztéssé lesz. Sok időre van még szükség, amig a magyar nevelés egyetemes célja a magyar haza célja lesz. A magyar hazának pedig most nem csupán magas értelmiségű, hanem — talán elsősorban — szilárd jellemű polgárokra van szüksége.

Az idő azonban nem áll meg. Nem vár. A nemzedékek nőnek és fejlődésükben megérzik a vajudó átalakulás korát. Hiányok mutatkoznak. Mert sem az átalakulóban lévő iskola, sem a kenyérgondokkal küzdő család nem tudja a jelentkező igényeket teljesen kielégíteni. E ponton lépnek be harmadik nevelő tényezőkként a különböző ifjúsági intézmények: Jézus Szent Gyermekségének Társulata, Szívgárda, Ifjúsági Vöröskereszt Egyesület és a cserkészet.

Mint aktív cserkészmunkát végző pedagógus, csak a legnagyobb örömmel üdvözölhetem Baranya vármegye kir. tanfelügyelőjének ama rendelkezését, mellyel a felügyelete alá tartozó iskolákban Ifjúsági Vöröskereszt Egyesületek vagy Cserbán Ifjúsági Vöröskereszt Egyesület rendeli el és kész-apród csapatok szervezését és ezen rendelkezésének végrehajtását iskolalátogatásai során különösen figyelemmel óhajtja kísérni. Ugyancsak örömmel kell üdvözölnöm a pécsi egyházmegye főtanfelügyelőjének a kir. tanfelügyelő megkeresésére kiadott s lapunk január 1. számában megjelent rendelkezését, melyben a hitbűzgalmi egyesületek fenntartása mellett az Ifj. Vöröskereszt Egyesületekre és a cserkészcsapatokra is felhívja a tanítóság figyelmét, mint amelyek az új tanterv célkitűzéseinek megvalósításában hathatós segítségül szolgálhatnak.

Bizonyos, hogy az ifjuság problémáját a legnagyobb sikerrel a cserkészet oldotta meg. Az is bizonyos, hogy a magyar élni akarásnak és élni tudásnak éppen a magyar cserkészek voltak a legsikeresebb képviselői a világ itélőszéke előtt. Éppen ezért minden magyar cserkésznek a lelke legmélyéig örülnie kellene, hogy ime most egy vármegye minden iskolájában új bimbók fakadnak a magyar cserkészet fáján. De az éremnek másik oldala is van. A cserkészet lényeges jegye az *önkéntes munka.* Ebben rejlik minden siker titka. *Önkéntes munka a cserkész és a cserkész részéről egyaránt. És nincs más jutalom, csak a lelkiismeret szava.*

Ezen a ponton féltem én a magyar cserkészet új hajtásait. A rendelkezések, a hivatalos ellenőrzés, a minősítés dere elfagyasztja őket. Mert *a szívünket a kezünkbe fogni és mosolygó szemmel odanyújtani minden kicsi embernek, — rendeletre nem lehet. Már pedig cserkészvezető csak mosolygó-*

szemű, csupa szív, csupa szeretet, fiatalos, rugányos temperamentumú ember lehet, aki dalra, tréfára, játékra, áldozatra mindig kész. És mindezt nem anyagi ellenszolgáltatásokért, nem a társadalmi érvényesülés létráján való emelkedhetésért teszi, hanem — hivatásból. És a jó cserkészvezető érzi, hogy csak egy helyen tartozik felelősséggel: az Istennél.

Adja Isten, hogy tanügyi hatóságaink rendelkezései nyomán sok ilyen vezetőt kapjunk, de akik csak az ellenőrzéstől félnek, akik ettől várják a VII. fiz. osztályba való bejutásukat, azok inkább ne csinálják. Mert egyedül csak a lélek teszi cserkésszé a cserkészt.

vitéz Széky Pál.

Az új iskola.

Írta: *Eberhardt* János.

Annak megállapítására, hogy milyen irányban fejlődött a népiskola: nézzük annak jelen állapotát s vessük ezt össze egy előbbivel. Vessünk egy pillantást a középkor népiskolájára, arra a népiskolára, amelyben a hittanon kívül csupán a számolást, olvasást és írást tanították. Az írást azonban már csak a fiúk tanulták, mert ennek tudását akkoriban a női nemre nézve feleslegesnek tartották. Ezen állapotot összehasonlítva a mai helyzettel, látni fogjuk, hogy mennyire bővült a mai iskola tartalma. Nincs tárgy, nincsen művészeti irányzat, melyet bele nem szorítottak az elemi iskolába, bár nem fért már beléje semmi, — már réges-régen sem.

Az iskola anyaga idővel olyan mértékben növekedett, mintha az emberi agyvelő is abban az arányban fejlődött volna, amily arányban haladtak és fejlődtek a tudományok.

Bizonyára nem talál ellenvetésre, ha azt állítom, hogy ha valamiféle mérőeszközzel, vagy pedig kísérettel, meg lehetne állapítani, hogy az agy felfogási képessége mennyire fejlődött, mondjuk azalatt az utolsó 100 év alatt, amely alatt a tudományok akkorát fejlődtek, hát ez a fok, a nullával lenne egyenlő.

Az agy felfogási képessége tehát nem fejlődött, de annál inkább fejlődtek és szaporodtak azon ismeretek, amelyeket bele kellett szorítani, bele kellett gyömöszölni iskolánkba.

Még az új tantervben is, amely pedig alaposan megrostálta az anyagot, mégis, csupán az osztatlan iskola anyagának puszta felsorolása, 46 oldalra terjed.

A tanítók panaszát, a tanítás eredménytelenségét illetőleg, ebbe a három szóból álló mondatba foglalhatnók: „Sok az anyag.“ Ha annyira általános ez a panasz, talán — eltekintve a tanítók általános és egyéni hibáiktól, — van is benne valamelyes igazság.

Az iskola anyagának jórészét ugyanis a tudományok tárházából vette és veszi még most is. Az iskola tananyagának a zöme, az innen szedett elemi ismeretek. Innen eredt a tananyag rendezésénél a tudományos rendszer. Így kerültek iskolánkba a szakmeghatározások. Gondoljunk pl. a természetrajz tanítására. A régi iskola természetrajzi könyve meghatározza mindenekelőtt, hogy mi a természet. Aztán megtudjuk, hogy mi a természetrajz. A természetrajzot 3 országra osztja, u. m. állatország-, növényország- és ásványországra. Meghatározza, hogy mi a különbség az állat és a növény között, a növény és az ásvány között, sőt az állat és az ásvány között is. A mintái ennek a tudományosan rendszeres tanításnak,a régi kivonatos tankönyvek voltak, amelyekben már csupán a tudományok csontvázai maradtak meg, amelyek a tanítás halálát jelképezték. A felsőbb hatóságok, miután felismerték azt a veszedelmet, amelyet ezek a könyvek jelentettek, irtóháborút indítottak ellenük. Alig, hogy sikerült őket kiirtani, újra feltámadtak más alakban, még pedig a régi tanítók előtt oly nagy népszerűségnek örvendő „Olvasó- és Tankönyv“-ek alakjában.

Előbb az a panasz emeltetett a létező nevelési rendszer ellen, — mondja már *Eötvös* — hogy a gyermekek nem tanulnak eleget, jelenleg éppen az ellenkezőt mondhatjuk, s gyermekeink többet tanulnak, mint amennyit felfogni birnak. Az eredmény ugyanaz marad, s az, ki húsz mázsa aranyat ad valakinek, de azon feltétel alatt, hogy azt maga vigye el vállain, valóban nem érdemel több köszönetet, mintha neki semmit nem adott volna.*

* V. e. Báró Eötvös József, Gondolatok. 72. o. Budapest, 1903. Révai kiadás.

A naggyá fejlődött anyaggal szemben a régi iskola úgy segített magán, hogy tökéletesítette a szótanulás módszerét. Iskolánkban a szó vette át uralmát. Mint a süvítő hideg szél, rohan a gyermek az évezredek szülte fogalmak világában, a megállásra, a szemlélésre, a tapasztalatok szerzésére és ezek feldolgozására dehogyis jutna idő. A régi iskolát ezért legtalálóbban: „a szavak iskolájá“-nak nevezhetnők. A szavak borítottak itt el mindent, a szavakban fulladt meg itt az élet. Sőt, a szavak hullámai eljutottak még olyan területre is, amely legkevésbbé bírja el a szavak uralmát, az erkölcsi nevelés, a szívnemesítés területére. Az olvasmányok tárgyalásánál erkölcsi tanulságot vonattunk, vagy vontunk le az olvasott szövegből, sőt ezt az erkölcsi tanulságot be is gyakoroltuk, — szavakkal. Ismeretes, hogy az erkölcsi életben három mozzanatot különböztethetünk meg: az erkölcsi érzést, az erkölcsi cselekedetet és az erkölcsi belátást. Ezt a sorrendet nem szabad a nevelésben megfordítani! Nem szabad a legfelsőbbel, az erkölcsi okoskodást adnunk! Első az érzés! Ezt kell fejlesztenünk, ápolnunk, óvnunk. Amely érzést még nem élt át lelkében a gyermek, arra vonatkozólag elmélkedést ne adjunk neki.

Frank dr.-tól, a budai tanítóképző igazgatójától hallottam, hogy egyik tanítványára, aki kitűnő fizikus volt, a jótetteket tárgyaló olvasmány tanítását bízták. A tanítás anyagának és a tanítás módszerének megvilágítása alkalmából, megkérdezte az ifjut, hogy önszántából miféle jócselekedeteket tett már? A fiú elgondolkozott. Hát pl. sajátjából ön-

A vigéc,

vagy:

a tanítók hazafisága

Fényes autó robog végig a kis falú poros utcáján. Hatalmas porfelhő száll a nyomában. Csirke, liba, malac riadva rebben szét előtte. Kint a kiskapúban pipázgató öreg magyar haragosan húzza szemére a kalapját, sercent egyet a pipaszár mentében s úgy morogja csendesen magában:

— Az ördög lova!

Vásott gyerek kavicsot hajít utána, ami egyáltalán nem zavarja azt a fényes autót. Sebes robogással halad a templom-tér irányában.

Ott egyszercsak megáll éppen a hősök emlékszobrával szemben. Finoman öltözött előkelő úriember száll ki az autóból. Becsapja maga után a gépkocsi ajtaját, aztán körülnéz. Kezein sárga bőrkesztyű, hóna alatt hosszúkás akta-táska, lábain fényes lakkcipő.

A templomtéren álló épületek közt könnyű megkülönböztetni, melyik a plébánia-lak, melyik az iskola és melyik a nagyvendéglő.

Az idegen egyenesen annak az épületnek irányába veszi útját, melynek homlokán az a kétangyalos, magyar címeres tábla ékeskedik.

Az pedig az iskola épülete.

Beérve a folyosóra, kissé megáll és hallgatózik.

Az egyik ajtón keresztül halk nesz zsibongása szürenkedik elő. Az ajtón fekete rámában üveg alatt rövid felirat: — „Tanítás idején idegeneknek tilos a belépés.“

Ez a felirás azonban nem zavarja az előkelő idegent. Kopogtat az ajtón s nem is várva engedelmet, belép a tanterembe.

Hangos köszöntéssel fogadják a gyerekek:

— Dicsértessék a Jézus Krisztus!

A jövevény barátságos mosollyal s finom úri meghajlással fogadja a köszöntést:

— Jó napot, kedves gyermekek, jó napot!

Azután egyenesen oda fordul az apróságok közt foglalatoskodó tanítóhoz:

— Tekintetes Málnássy főtanító úrhoz van szerencsém?

A tanító azon való bosszúságában, hogy tanítás közben megzavarták, komor arccal felel:

— Málnássy Ödön vagyok; fő- és altanító egy személyben, minthogy a falúban magam vagyok tanító. Miben lehetek szolgálatára?

Az elegáns idegen magas úri fölénnyel nyújt kezet a tanítónak, miközben bemutatkozik:

— Én vitéz Karikás Leó, tartalékos hadnagy és a Magyar Nemzeti Liga megbizottja vagyok...

— Örülök a szerencsének.

— Nem vagyok vigéc. Ismétlem: én a Magyar Nemzeti Liga megbizottja vagyok.

A tanító még mindig komor arccal, kedvetlenül ismétli meg szintén a maga kérdését:

— Miben lehetek szolgálatára?

És itt az idegen hatalmas szónoki lendülettel kezd beszélni:

— Uram! Önök tanítók, a nemzet gyarlón javadalmazott napszámosai, mindazonáltal a közművelődésnek lelkes előharcosai s a magasabb kultúra zászlóvivői...

A tanító ideges türelmetlenséggel szól közbe:

— Csak röviden, kérem. Nekem az időm kimért...

Amaz pedig viszi tovább a szót:

— Önök szerény anyagi viszonyaik mellett is mindig hűséges támogatói voltak minden nemzeti eszmének. És ha valaha szüksége volt ennek a földretiport, Trianon által bilincsbevert nemzeti eszmének támogatásra, úgy napjainkban kétszeresen, sőt háromszorosan szüksége van arra...

A tanító szelid nyugalommal, de határozottan szól most közbe.

— A dologra uram! Nekem ez tanításra rendelt időm s nem érek rá itt önnel hosszabban tárgyalni.

Az idegen ajkairól tovább folyik a szóáradat:

— És vajjon kihez forduljon támogatásért ez a sárba lealázott, csúful meggyalázott nemzeti eszme, ha nem azokhoz, akik mindig megértői voltak minden nemes ügynek?

Itt már a tanítót elhagyta türelme:

— Bocsánat uram! Nekem most dolgom van. Déli tizenkét órakor keressen fel a lakásomon, ott tárgyalhatunk. Ajánlom magam.

De már itt az idegen is magasabb hangon kezdett beszélni:

— Uram! ez a hazafiság kérdése. A hazafiságban a tanítók mindig vezettek. Remélem, önben sem fogok csalódni...

A tanító homlokán már hideg veriték kezdett gyöngyözni az izgalomtól. Nem tudta, mit tegyen? Kilökje-e ezt az idegent, vagy hallgassa tovább a nagy szónoki elokvenciával tartott beszédet? Végre is nyersen szólt:

— Tessék végezni!

Erre az idegen elővesz az aktatáskájából egy hatalmas nyomtatott ívet:

A Magyar Nemzeti Liga támogatásával a budapesti „Havas és Heves“-cég egy hézagpótló művet ad ki. A mű három vaskos kötet. Címe: „Bízhatunk-e jövőnkben?“ Szerzője: vitéz dr. Kálnoky Tibor. Ennek a könyvnek nem szabad hiányoznia egyetlen művelt magyar ember asztaláról...

szántából adott-e már szegénynek alamizsnát? Kérdezte tovább. A fiú rövid gondolkozás után bevallotta, hogy még sohase adott. Hát fiam, akkor nem tárgyalhatja ezt az olvasmányt, mondotta, mert mindenki csak abból adhat, amije van. Hát a drótnélküli távíróhoz, a rádióhoz ért-e?, mert az újabb felfedezésekről szóló olvasmányt fogja tárgyalni. Most már az ifjú vette át a szót és adott saját ismereteiből annyit, hogy magam is tanultam belőlük, folytatta az igazgató.

Igazságtalan lennék azonban, ha mielőtt az új tantervről beszélnék, az 1905-ös tantervről meg nem állapítanám, hogy abban, bár bátortalanúl, de mégis megvoltak az új tanterv szellemének alapjai. Hogy példát említsek; már ez a tanterv is felhívta a tanítót a tananyag megrostálására. Azt mondja ugyanis többek között: A tanítás anyagát szükség esetén megszorítjuk; népes osztályban pl. kevesebbet tanítunk, mint kisebb osztályban. Csak amit a gyermek jól megtanul, ér valamit.**

Ezek után lássuk az új tantervet, azt a szellemet, amely azt átlengi és általában mindazt, amit az új iskolától és annak tanítójától remélhetünk és elvárhatunk.

(Folyt. köv.)

** L. Tanterv és utasítás 126. o. M. K. tudományegyet. ny. Budapest, 1905.

Az egész egyházmegyére kiterjednek az egy évig tartó Szent Imre-ünnepélyek.

Az egész magyar sajtót, sőt az egész világ katholikus sajtóját átjárták azoknak a nagyszabású ünnepélyeknek hírei, amelyet a magyar katolikus társadalom a kormányhatóságokkal, sőt az országgyűléssel legnagyobb harmóniában árpádházi Szent Imre herceg 900 éves jubileuma alkalmával rendezni fog. Az országos bizottság élén Serédi Jusztinián, herceg-primás és Huszár Károly, volt miniszterelnök, Dr. Hász István, tábori püspök állanak. Az ünnepségek 1930. májusában kezdődnek és 1931. áprilisában fejeződnek be. Budapesten az ország szívében a nemzeti és a nemzetközi kongresszusok egész sorozata van már biztosítva s ezekre az európai államok katholikus közületeinek vezérférfiai, nevelők művészek, politikusok, szociologusok, tudósok, világlak és egyházlak egész sorozata jelentette már be személyes részvétét. Az ünnepségek fénypontja az 1930. augusztus 30-án megtartandó Eucharisztikus kongresszus lesz, amelynek keretén belül az eucharisztikus körmenetet olyan módon és olyan arányokban rendezik, aminőre nemcsak Budapesten nem volt példa, hanem az egész világon is párját ritkítja.

A szegény tanító teljesen megtörve állt ott az idegen előtt.

— Mi az ára? — kérdi szelid megadással.

— Csekély 48 pengő; de a tanító uraknak havi hárompengős részletekben is szállítjuk...

Szegény tanító! Szegény áldozat! De hát mit tegyen? Itt nincs kitérő! Ez a hazafiság kérdése.

Kapta magát s aláírta a megrendelési ívet. Hát hiszen most már csak hogy szabaduljon a kellemetlen látogatótól, kész lett volna tán még a saját akasztatási ítéletét is aláírni!

Erre aztán az idegen előveszi aranyos cigarettatárcáját. Megkínálja a tanítót. Az, természetesen nem fogadja el. Ó maga azonban rágyújt (ott az iskolában!). S mint aki teljesen jól végezte dolgát, magas úri kézszorítással távozik. Beül az autóba s megy tovább más faluba más „Pali"-t keresni.

*

Délben ebéd fölött beszélget a tanító a feleségével. Férjem-uram veszi fel a szót:

— Egy három kötetes új könyvet rendeltem magamnak.

— Miféle új könyvet?

— A Magyar Nemzeti Liga támogatásával a budapesti Havas és Heves cég adja ki.

— Mi az ára?

— Csak 48 pengő, de havi három pengős részletekben is fizethető.

Az asszonyka szomorúan lógatja le a fejét:

Kár volt fiam. Az a 48 pengő fedezte volna a három fiú cipőfoltozási kontóját. Van elég szép könyvtárad. Képviselve van abban nemcsak a szakirodalom, de a tudományos és a szépirodalom is. Különben is nagy a teher rajtunk: három fiút taníttatni!

— De mikor ez a hazafiság kérdése!

A hazafiság kérdése? — emeli fel fejét a feleség, — azt hiszem, hazafiságodnak elég tanújelét adtad. Négy évig voltál tehol kint a harcvonalban. Nemzetiségi iskolában tanítasz idegen nyelvű gyerekeket hazai nyelvünkön, neveled őket hazafias érzésben. És három fiút taníttatunk szerény tanítói javadalmunkból.

A tanító hallgatott.

Én sem szólok egy szót se többet, csupán azon gondolkodom, hogy azok a vitéz Karikás Leó, tartalékos hadnagy urak, akik a Havas és Heves cég által kiadott s a Magyar Nemzeti Liga által támogatott 48 pengős házagpótló művek érdekében utazva a szegény tanítókat sarcolják a hazafiság szent nevében, — nem tennék-e okosabban, ha holmi gyermektelen s a fronttól távol tündökölt pénzes médiumokat keresnének a vitéz dr. Kálnoky Tibor urnak különben bizonyára érdemes munkáinak megvételére.

Bodonyi Nándor.

XI. Pius külön követet küld az ünnepségre. Ez az Oltáriszentséget a bíborosok és a püspökt kar kísérete mellett külön vezérhajón fogja a Dunán magával vinni. Ugyanakkor a hajók egész serege követi a Dunán az Oltáriszentséget, lehetőleg úgy, hogy a különböző nemzetek és országok résztvevő képviselői elkülönítve hajózzanak a legméltóságosabb Oltáriszentséggel. Németek, franciák, bajorok, lengyelek, angolok, belgák, olaszok, keletiek stb.

A Pécsegyházmegye területén a megtartandó ünnepségek irányítását Virág Ferenc, megyéspüspök vette a kezébe, aki ezen célból pár héttel ezelőtt előértekezletet kért magához s annak indítványára előkészítő bizottságot kért föl, amelynek tagjai a megyéspüspök elnöklete alatt: Dr. Sciplادesz Elemér és Dr. Bozóky Géza egyetemi tanárok, Imrefi Imre táblai tanácselnök, Pintér Ferenc dr. nyug. árvaszéki elnök, Szinkovich Károly nyug. vármegyei főjegyző, Keszthelyi Gábor, máv. főmérnök, Dr. Gebauer Miklós c. apát, püspöki irodaigazgató és Komócsy István préposthanonok.

Az intézőbizottság előterjesztésére Megyés Püspök Úr megkeresi az egyházmegye területe legkiválóbb képviselőit, hogy a Szent Imre jubileumot rendező bizottságokban résztvegyenek. A tervezet szerint a következő bizottságok alakulnak:

1. Az egész egyházmegyére kiterjedő nagybizottság.

2. Az esperesi körök bizottságai.

3. Plébánlánként helyi bizottságok.

Pécs, mint az egyházmegye székhelye bizonyára vezető módon veszi ki részét az ünnepségekből. A Megyéspüspök Úr ezek rendezésére a katholikus egyesületek központi választmányát fogja felkérni.

Ernszt Sándor praelatus szózata a magyar katholikusokhoz.

A Katholikus Népszövetség szüksége és továbbépítésének érdeke fokozottan fennáll. Belátják ezt mindazok, akik közállapotainkat s ebben a katholicizmus helyzetét világosan látják és a katholicizmus erőgyarapodását szívükön viselik.

Multja a nép által annyira becsült, hogy most is feléje tekint s áldozatra is hajlandó érte, ha ügyes és agilis kezek újonnan felé fordítják érdeklődését.

A népet a Kath. Népszövetség felé mozgató kezek itt-ott inkább lazultak meg, mint magának a népnek érdeklődése szállott alá a Kath. Népszövetség iránt.

A magyar katholicizmus és annak falusi vezetősége valamikor egyaránt nagy reményeket fűzött hozzá. A remény azonban csak akkor teljesedik, ha megtesszük mindazt, ami a remény valóraváltásához szükséges.

A népben az összes népmozgalmak között a legtöbb várakozást a Katholikus Népszövetség tudta kelteni. Ha valami visszacsökkenés van a Kath. Népszövetség népszerűségében, az előségítésére kifejtett munkában és a hozzáfűzött várakozásban, ez nem magától a néptől indúlt ki, hanem abban leli magyarázatát, hogy a vezetőség van több irányban orientálódva, közülük többen félre nem ismerhető jóakarattal és célszolgálattal különböző katholikus vállalkozásokban munkálkodnak. Az a kedvezőtlen helyzet is magyarázatot ad a Katholikus Népszövetség iránt való munkásság hanyatlásához, hogy magának a népnek érdeklődő szelleme és kultúráldozatkészsége több irányban forgácsoltatik szét, olyan irányban is, mely veszedelmes a katholicizmusra és a népre egyaránt.

Épen ez a kedvezőtlen helyzet, népünk szanaszétlevése fokozottan okolja azonban meg azt, hogy a Katholikus Népszövetségre több munkát és gondot fordítsunk.

A katholikus részről is többféle próbálkozás mutatkozik a nép megtartása felé. Ezek nagyrészben hitéletiek s öntudatnevelők. Viszont annál jobban fennáll sürgető szüksége annak, hogy a kath. közélet előkészítésre is gondot fordítsunk. A közéleti erő hiánya a magyar katholicizmus legnagyobb gyengéje. Ha ebben az irányban céltudatos, a hiányokat felismerő és pótolni tudó munka idejében meg nem történik, idők fordulatán a vereségek sorozata zúdul rá a magyar katholicizmusra. Ennek a közéleti erőnek kiépítése egy beiskolázott nagyarányú, minden valamireváló katholikusra kiterjedő katholikus intézmény nevelő munkája nélkül meg nem adatik.

Katholikus érzés az egyesekben több van, mint katholikus közvélemény a tömegekben. Enélkül a katholikus közvélemény nélkül el sem képzelhető katholikus tettenő és közéleti cselekvőképesség.

A Katholikus népszövetség a magyar katholikus közvélemény a közéleti erő gyarapodását tartja elsősorban fontosnak és ebben törődik, vesződik. Ez az ő külön karaktere és programmja. Ezért vezette be a havi füzeteket is.

Országosan szép eredményt mutattak e tekintetben. Ahol pedig nincs bevezetve a füzetes tagcsoportosulás, ott most kell szorgalmazni azt, esetleg megjelölni egy-két alkalmas embert, akivel e tekintetben a siker reményében veheti fel az érintkezést a központ. Ott, ahol a naptárak be vannak vezetve, s ezáltal van kapcsolat a Népszövetséghez, ez alapot nyújt a füzetek terjesztésére is. Ott pedig, ahol más irányú katholikus naptárt rendeltek, a füzetek bevezetése által a Katholikus Népszövetséget és annak eszmebeli programmját is hiánytpótlólag szolgálni tudjuk.

A füzetekre évi 1 pengő tagsági díjat állapított meg a központ. Az idők nehézségére való tekintettel ezt a tagsági díjat havonként a füzetek kéz-

besítésekor is be lehet szedni 10 fillérjével, ha e tekintetben garancia van. Lehetne eljuttatni a tagokhoz, esetleg a már meglévő katholikus hírlap kihordóival. Azért is kell előrevinnünk az ügyet, mert ha a nép kevesebbet olvas is, a nehéz idők alkalmasak arra, hogy a nép lelkét téves nézetek és az ellenséges agitáció megközelítse. A Katholikus Népszövetség központja Budapest, IV. Ferenciektere 7.

Budapest, 1930. január 17.

Igaz tisztelettel:

Ernszt Sándor s. k.
a Katholikus Népszövetség ügyvezetőjének.

Követendő példa.

Áldásteli nap az, melyen a szeretet árasztja szét melegét és termékeny az a talaj, melyre jótékonyan löveli éltető sugarait. A szívből áradó eme melegség, élet növeli az erény-növények százait, fakasztja a hála érzelmének illatos virágjait.

Így jellemezhetem a gödrei tanítókör a mult év okt. 9-én tartott gyűlésének egy mozzanatát, amikor az elnök beszámolt arról, hogy a lassankint összegyűlt tagdíjfeleslegben 100 pengőjét tanítási segély címén csekélységemnek adományozta. Ékesebb bizonyíték nem kell a kartársi szeretet megmutatására, amidőn körünknek több tagja, kik szintén tanító szabadapák, nem adták be kérésüket a segélyért, nehogy megosztva egy kevesebb értéket nyerjen. Már a szeretet vezérelte az egyházmegyénknek, mely talán népesebb tanítókörrel bír, mint a miénk, de életjelensége vajmi csekély, áldozatossága majdnem semmi. Nem hiszem, hogy nem volna minden tanítókörnek több gyermekét tanítható tagja, de még inkább a tagdíjakból fennálló feleslege, melyet gyümölcsözőbben nem értékesíthetne egymás segélyezésénél.

Tettben érvényesítsük a két közmondást: „Ma nekem, holnap neked" vagy „Kétszer ad, ki gyorsan ad." A közoktatásügyi miniszter rendelete, mely a beiratási díjakat hasonló célra fordíttatja, még későn fogja áldását érezteti a sínylődő tanítógenerációkkal, addig hát saját erőnkkel és tehetségünkkel siessünk egymás gyámolítására. Nem egy esetben hallottam, hogy egyik-másik kör pénzfeleslegének hovafordításáról tanácskozott. Igaz, hogy társadalmi intézményeink, melyekben magunkat vagyunk hivatva támogatni, szintén tölünk várják fenntartásukat, de mivel ez a társadalomból eredő kötelesség, merítsük abból a fedezetet, más szóval pumpoljuk meg érte a tanítóságon kívül álló társadalmat közbejöttünkkel, fáradozásunkkal. Pásztorjátékok, színelőadások, egyházmegyénk irkaakció százaléka fáradozásunk útján a társadalomból előálló segítség, melyből szépen rakhatunk téglát téglára, sőt idővel be is tetőzhetjük intézményeinket, de verejtékes keresetünkből tagdíjra adott filléreink feleslegének nem lesz édesebb gyümölcse, mintha magunk előtt látjuk azt megérni. Úgy az apa, mint gyermeke hálával emlékeznek meg e jótéteményről és serkenti őket fokozottabb munkára. Az indítvány elhangzásával még magam sem mertem azt pártolni, inkább pályamunkák díjazására fordítani véltem, de egy ellenérv elhallgattatott, mely szerint lehet olyan családapa, ki pályamunkák kidolgozására nincs elég erővel ellátva. Igazat adtam neki!

És mily jól esik úgy tanév elején az ilyen segítség, különösen olyan apának, kinek három gyermeke is középiskolás. Nem tudom eléggé ecsetelni, csak néhány tétellel rámutatni. Évi felruházás 400 - 500 P, beíratás, tandíj 200—210 P, könyvek 120—150 P, ellátást, szállást nem is említve, melynek a fizetésből bármi módon fedezve kell lenni. Mindazonáltal e kis illusztrációval nem szeretném kedvét szegni senkinek sem a családalapítástól, sem a családosodástól, mert ám jó az Isten, segítség nélkül nem maradhatunk. Még a közmondás is azt tartja: „Ha adott az Isten bárányt, ad legelőt is!" Bizalmunk Isten után önmagunkban, tehát tanítótársadalmunkban is. E sorokat ajánlom testvéregyesületeink figyelmébe, ne tanácskozzanak, hanem cselekedjenek.

E kis méltatásomat csak úgy fejezhetem be kezdő soraimnak megfelelően, ha hálámat és köszönetemet adom e helyről is körünk minden egyes tagjának szeretettük kedves megnyilatkozásáért, szép tettük pedig követendő például szolgáljon a jelen- és utókornak.

Hörnyék. *Bodó László.*

Határidő-emlékeztető.

Alkoholellenes nap tartandó a farsang utolsó napján. — **Katholikus Iskola** előfizetési díjai a 45.612. sz. postai befizetőlapon beküldendők. — **Nyugdíjtutézeti** járulékokat be kell fizetni. — **Tagdíjhátralékosok** tagdíjukat a kőri pénztárosoknál fizessék le. — **Pályamunkák** 1930. március 1-ig Erőss József, mohácsi rk. igazgatótanító, egyesületi világi elnökhöz küldendők. — **Irkák** és rajzfüzetek a második félévre folytatólagosan, de legkésőbb febr. 15.-ig személyi sürgetés bevárása nélkül eszközlendők.

—

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

103/1930. sz. **Tankötelesek nyilvántartására vonatkozó törzskönyvek vezetése.** Baranya vm. közigazgatási bizottsága 1929. december 17-iki kelettel 3277. sz. alatt arról értesített, hogy a m. kir. belügyminiszter úrnak 94.606/1928. B. M. sz. rendelkezése folytán a szóban forgó törzskönyvek vezetése a kör-, illetve a községi jegyzők, városokban pedig a polgármester által kijelölt tisztviselő hivatali teendőihez tartozik. Ezért a kir. tanfelügyelő által a tanítók részére eddig adott törzskönyvvezetői megbízások megszűntnek tekintendők.

Fentiek alapján felhívom a felügyeletem alá tartozó összes törzskönyvvezetői teendők ellátásával eddig megbízott tanítókat, hogy a törzskönyveket s az erre vonatkozó iratokat a községi és körjegyzőknek, illetőleg Mohács város polgármesterének adják át.

113/1930. sz. ***Pedagógiai szemináriumi előadások Baranya vármegye területén.*** Baranya vármegye kir. tanfelügyelője a 883—05 11—1929. VIII. d. sz. rendelete alapján megszervezte a pedagógiai szemináriumi előadásokat. Összesen 9 körzetre osztotta a vármegyét. Tájékozásul közlöm az egyes körzetekbe tartozó azon községek neveit, amelyekben r. kath. iskolák vannak:

I. Pécs körzet: Áta, Bakonya, Birján, Belvárdgyula, Garé, Görcsöny, Gyód, Hird, Hosszúhetény, Kisherend, Kökény, Keszű, Kővágótöttös, Kővágószőllős, Lotárd, Martonfa, Magyarsarlós, Málom, Mecsekszabolcs, Nagyárpád, Nemeti, Nagybicsérd, Ócsárd, Peterd, Pécsudvard, Püspökbogád, Pellérd, Pécsarányos, Pogány, Rácpetre, Regenye, Romonya, Somogy, Szilvás, Szalánta, Szőkéd, Szabadszentkirály, Szemely, Vasas.

II. Sásdi körzet: Sásd, Bakóca, Baranyajenő, Baranyaszentgyörgy, Bános, Barátúr, Egyházbér, Felsőegerszeg, Felsőmindszent, Godisa, Komló, Gerényes, Gödre, Gyümölcsény, Hetvehely, Husztót, Hörnyék, Kán, Kishajmás, Kisbeszterce, Abaliget, Kovácsszénája, Kisbattyán, Jágónak, Kisújbánya, Liget, Magyarhertelend, Magyarszék, Mező, Mecsekrákos, Mánfa, Mecsekpölöske, Mecsekjánosi, Mecsekfalú, Oroszló, Orfű, Okorvölgy, Palé, Püspökszentlászló, Szatina, Szágy, Szentkatalin, Tarrós, Tormás, Tékes, Tekeres, Varga, Vázsnok, Vásárosdombó.

III. Mágocsi körzet: Mágocs, Alsómocsolád, Bikal, Csikóstőttős, Császta, Hegyhátmaróc, Kaposszekcső, Kárász, Köblény, Magyaregregy, Nagyhajmás, Szalatnak, Szásvár, Szárász, Vékény.

IV. Pécsváradi körzet: Pécsvárad, Apátvarasd, Ellend, Fazekasboda, Feked, Geresd, Kátoly, Kékesd, Lovászhetény, Maráza, Nagypall, Óbánya, Ófalú, Pusztakisfalú, Püspöklak, Palotabozsok, Püspökszenterzsébet, Pereked, Rácmecske, Szebény, Szilágy, Véménd, Berkesd, Püspöknádasd.

V. Mohácsi körzet: Mohács, Babarc, Bár, Cseledoboka, Dunaszekcső, Hercegszabar, Himesháza, Izabellaföld, Kisnyárád, Lánycsók, Liptód, Majs, Nagynyárád, Monyoród, Püspökmárok, Rácgörcsöny, Somberek, Szajk, Sátorhely, Szederkény, Szűr, Udvar, Versend.

VI. Villányi körzet: Villány, Bezedek, Hercegszentmárton, Ivándárda, Ivánbattyán, Illocska, Kisjakabfalva, Kisbudmér, Lippó, Lapáncsa, Magyarbóly, Németpalkonya, Nagybudmér, Németmárok, Pócsa, Ráctóttős, Sárok, Vókány, Villánykövesd, Virágos.

VII. Siklósi körzet: Siklós, Alsószentmárton, Beremend, Gyűd, Harkány, Kásád.

VIII. Sellyei körzet: Sellye, Alsóegerszeg, Darócihalma, Kisasszonyfa, Monyoród, Ózdfalú, Sumony, Siklósbodony, Téseny, Vajszló.

IX. Szentlőrinci körzet: Szentlőrinc, Bánfa, Bükkösd, Csebény, Dinnyeberki, Gerde, Gyürűfű, Horváthertelend, Helesfa, Korpád, Magyartszentiván, Megyefa, Szentdienes, Ranódfa, Vásárosszentgál, Velény.

Az egyes körzetekben tartandó előadások idejét, helyét, tárgyát és az előadók neveit ugyancsak megfelelő tájékoztatás végett a következőkben közlöm:

I. A *pécsvidéki* körzetben tartandó pedagógiai szemináriumi előadások mindenkor a pécsi belv. áll. fiúiskolában tartatnak. Az 1930. márc. 6.-án d. e. 10 órakor tartandó előadás tárgya: A Himnusz 2 első versszakának tartalmi és nyelvi magyarázata szempontjából való tárgyalása az osztatlan elemi iskola IV. osztályában. Idő: fél óra. Elméleti előadó: *Jekl* Antal, szabolcsbányatelepi társ. el. isk. igazgató. Gyakorlati előadó: *Betovics* Dezső, keszüi rk. tanító. — Az 1930. ápr. 10.-én délelőtt 10 órakor tartandó előadás tárgya: II. Rákóczi Ferenc. Történelmi tárgyú szemléltető előadás az osztatlan elemi iskola V—VI. osztályában. Idő: fél óra. Elméleti előadó: vitéz *Széki* Pál, tanítóképző int. tanár. Gyakorlati előadó: *Koleszáris* Károly, magyarsarlósi rk. isk. ig. tanító. — Az 1930. május 8.-án délelőtt 10 órakor tartandó előadás tárgya: A *B)* típusú osztatlan elemi iskola III. osztályaiban magyar nyelvi beszéd- és értelemgyakorlati tanítás a „szomszédos községekkel való érintkezés" tárgyköréből. Idő: fél óra. Elméleti előadó: *Mayer* Ferenc, mohácsi áll. polg. isk. ig. Gyakorlati előadó: *Steiner* Ferenc, szőkédi rk. isk. ig. tanító.

II. A *sásdi* körzetben tartandó pedagógiai szemináriumi előadások mindenkor a sásdi rk. elemi iskolában tartatnak. Az 1930. márc. 6.-án délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: A Himnusz 2 első versszakának tartalmi és nyelvi magyarázata szempontjából való tárgyalása az osztatlan elemi iskola IV. osztályában. Idő: fél óra. Elméleti előadó: *Hal* Árpád, komlóbányatelepi áll. tanító. Gyakorlati előadó: *Gasz* József, baranyajenői rk. tanító. — Az 1930. ápr. 10.-én délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: II. Rákóczi Ferencz. Történelmi tárgyú szemléltető előadás az osztatlan elemi iskola V—VI. osztályában. Idő: fél óra. Elméleti előadó: vitéz *Rácz* Jenő, pécsi áll. isk. ig. tanító. Gyakorlati előadó: *Bodó* László, hörnyéki rk. tanító. —

Az 1930. május 9.-én délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: A *B)* tipusú osztatlan elemi isk. III. osztályaiban magyar nyelvi beszéd- és értelemgyakorlati tanítás a „szomszédos községekkel való érintkezés“ tárgyköréből. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Mayer* Ferenc, mohácsi áll. polg. isk. ig. Gyakorlati előadó: *Prenek* József, hetvehelyi rk. tanító.

III. A *mágocsi* körzetben tartandó pedagógiai szemináriumi előadások mindenkor a mágocsi rk. elemi iskolában tartatnak. Az 1930. márc. 7.-én délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: A Himnusz 2 első versszakának tartalmi és nyelvi magyarázata szempontjából való tárgyalása az osztatlan elemi iskola IV. osztályában. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Róth* József, mágocsi rk. tanító. Gyakorlati előadó: *Nemes* József, magyaregregy i rk. ig. tanító. — Az 1930. ápr. 11.-én délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: II. Rákóczi Ferenc. Történelmi tárgyú szemléltető előadás az osztatlan elemi iskola V—VI. osztályában. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Galló* József, vékényi rk. ig. tanító. Gyakorlati előadó: *Radics* Béla, mágocsi rk. ig. tanító. — Az 1930. május 10.-én délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: A *B)* tipusú osztatlan elemi iskola III. osztályában magyar nyelvi beszéd- és értelemgyakorlati tanítás a „szomszédos községekkel való érintkezés“ tárgyköréből. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Luttenberger* János, csikóstőttősi ág. h. ev. tanító. Gyakorlati előadó: *Hucker* Tibor, szalatnaki rk. ig. tanító.

IV. A *pécsváradi* körzetben tartandó pedagógiai szemináriumi előadások mindenkor a pécsváradi rk. elemi iskolában tartatnak. Az 1930. márc. 6.-án délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: A Himnusz 2 első versszakának tartalmi és nyelvi magyarázata szempontjából való tárgyalása az osztatlan elemi iskola IV. osztályában. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Berki* István, népm. titkár. Gyakorlati előadó: *Hahmann* Márton, pécsváradi rk. tanító. — Az 1930. ápr. 10.-én délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: II. Rákóczi Ferencz. Történelmi tárgyú szemléltető előadás az osztatlan elemi iskola V—VI. osztályában. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Hesz* Béla, véméndi rk. ig. tanító. Gyakorlati előadó: *Trohán* Béla, ellendi rk. tanító. — Az 1930. május 8.-án délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: A *B)* tipusú osztatlan elemi iskola III. osztályában magyar nyelvi beszéd- és értelemgyakorlati tanítás a „szomszédos községekkel való érintkezés“ tárgyköréből. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Baldzs* Ferenc, pécsi áll. el. isk. ig. tanító. Gyakorlati előadó: *Balvin* István, lovászhetényi rk. tanító.

V. A *mohácsi* körzetben tartandó pedagógiai szemináriumi előadások mindenkor a mohácsi külvárosi rk. elemi iskolában tartatnak. Az 1930. márc. 8.-án délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: A Himnusz 2 első versszakának tartalmi és nyelvi magyarázata szempontjából való tárgyalása az osztatlan elemi iskola IV. osztályában. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Erős* József, mohácsi rk. ig. tanító. Gyakorlati előadó: *Lovász* János, izabellaföldi rk. tanító. — Az 1930. ápr. 12.-én délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: II. Rákóczi Ferenc. Történelmi tárgyú szemléltető előadás az osztatlan elemi iskola V—VI. osztályában. Idő: fél óra. Emlételi és gyakorlati előadó: *Tibor* Béla, dunaszekcsői rk. ig. tanító. — Az 1930. május 10.-én délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: A *B)* tipusú osztatlan elemi iskola III. osztályában magyarnyelvi beszéd- és értelemgyakorlati tanítás a „szomszédos községekkel való érintkezés“ tárgyköréből. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Mayer* Ferenc, mohácsi áll. polg. isk. igazgató. Gyakorlati előadó: *Hartveg* Péter, majsi rk. tanító.

VI. A *villányi* körzetben tartandó pedagógiai szemináriumi előadások mindenkor a villányi rk. elemi iskolában tartatnak. Az 1930. márc. 7.-én délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: A Himnusz 2 első versszakának tartalmi és nyelvi magyarázata szempontjából való tárgyalása az osztatlan elemi iskola IV. osztályában. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Halász* János, németmároki rk. ig. tanító. Gyakorlati előadó: *Prasch* János, villányi rk. tanító. — Az 1930. ápr. 11.-én délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: II. Rákóczi Ferenc. Történelmi tárgyú szemléltető előadás az osztatlan elemi iskola V—VI. osztályában. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Kämmerer* János, németbólyi rk. ig. tanító. Gyakorlati előadó: *Pöli* Ferenc, ráctöttősi rk. ig. tanító. — Az 1930. május 9.-én délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: A *B)* tipusú osztatlan elemi iskola III. osztályában magyar nyelvi beszéd- és értelemgyakorlati tanítás a „szomszédos községekkel való érintkezés“ tárgyköréből. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Böhm* György, németpalkonyai rk. tanító. Gyakorlati előadó: *Hartvek* János, kisbudméri rk. ig. tanító.

VII. A *siklósi* körzetben tartandó pedagógiai szemináriumi előadások 1930. márc. 6.-án és május 8.-án a siklósi rk. elemi iskolában, 1930. ápr. 10.-én a siklósi ref. iskolában tartatnak. Az 1930. márc. 6.-án délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: Az osztatlan elemi iskola II. osztályának beszéd- és értelemgyakorlati anyagából „kilépés a községből a határba“. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Makáry* István, beremendi rk. ig. tanító. Gyakorlati előadó: *Jeges* Károly, siklósi ref. tanító. — Az 1930. ápr. 10.-én délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: A Himnusz 2 első versszakának tartalmi és nyelvi magyarázata szempontjából való tárgyalása az osztatlan elemi iskola IV. osztályában. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Tokaji* József, nagyharsányi közs. ig. tanító. Gyakorlati előadó: *Vecsey* Sándor, diósviszlói ref. tanító. — Az 1930. május 8.-án délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: II. Rákóczi Ferenc. Történelmi tárgyú tanítás az osztatlan elemi iskola V—VI. osztályának anyagából. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Toók* Gyula, siklósi ref. tanító. Gyakorlati előadó: *Bogáti* János, pécsi áll. tanító.

VIII. A *sellyei* körzetben tartandó pedagógiai szemináriumi előadások 1930. márc. 6.-án a sellyei ref. elemi iskolában, 1930. ápr. 10.-i és május 8.-án a sellyei rk. elemi iskolában tartatnak. Az 1930. márc. 6.-án délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: Az osztatlan elemi iskola II. osztályának beszéd- és értelemgyakorlati anyagából „kilépés a községből a határba“. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Káta* József, sellyei ref. tanító. Gyakorlati előadó: *Takár* Imre, kákicsi áll. tanító. — Az 1930. ápr. 10.-én délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: A Himnusz 2 első versszakának tartalmi és nyelvi magyarázata szempontjából való tárgyalása az osztatlan elemi iskola IV. osztályában. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Friesz* József, gilvánfai községi tanító. Gyakorlati előadó: *Tóth* József, drávaiványi községi tanító. — Az 1930. május 8.-án délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: II. Rákóczi Ferenc. Történelmi tárgyú tanítás az osztatlan elemi iskola V—VI. osztályának anyagából. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Kántor* Gyula, nagytótfalusi községi tanító. Gyakorlati előadó: *Kutnyánszky* József, siklósbodonyi rk. ig. tanító.

IX. A *szentlőrinci* körzetben tartandó pedagógiai szemináriumi előadások mindenkor a szentlőrinci rk. elemi iskolában tartatnak. Az 1930. márc. 7.-én délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: Az osztatlan elemi iskola II. osztályának beszéd- és értelemgyakorlati anyagából „kilépés a községből a határba“. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Magyar* Károly, pécsi áll. ig. tanító. Gyakorlati előadó: *Kohler* Ádám, szentdienesi rk. ig. tanító. — Az 1930. ápr. 11.-én délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: A Himnusz 2 első versszakának tartalmi és nyelvi magyarázata szempontjából való tárgyalása az osztatlan elemi iskola IV. osztályában. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Zsinkó* Ernő, szentlőrinci rk. tanító. Gyakorlati előadó: *Szücs* Sándor, becefai ref. tanító. — Az 1930. május 3.-án délelőtt 9 órakor tartandó előadás tárgya: II. Rákóczi Ferenc. Történelmi tárgyú tanítás az osztatlan elemi iskola V—VI. osztályának anyagából. Idő: fél óra. Emlételi előadó: *Tibor* Béla, dunaszekcsői rk. ig. tanító. Gyakorlati előadó: *Kiss* Lajos, bánfai rk. tanító.

Fentiek előrebocsájtása után felhívom a felügyeletem alá tartozó összes tanítókat és tanítónőket, hogy a körzetükhöz tartozó előadásokon, tekintettel ezen előadások nagy horderejére, lehetőleg vegyenek részt, hogy az ott szerzett tapasztalataikat saját iskolájukban felhasználhassák. A szemináriumi előadásokon résztvenni kivánó tanító részére, az előadás napján szabadságot engedélyezek. Egytanítós iskolánál ez esetben szünet adandó. Többtanítós iskolánál, ha egyik vagy másik tanító nem vesz részt az előadáson, köteles az összes tanulókat e napon foglalkoztatni. Ha valamennyi tanító résztvesz, ez esetben többtanítós iskolánál is szünetet kell adni.

Oly helyeken, ahol az előadások helyéül a r. kath. iskola épülete van megjelölve, ott az iskolaszékek kötelesek a tantermet rendelkezésre bocsájtani.

Jelen rendelkezésemet abban a reményben és tudatban adom ki, hogy a felügyeletem alá tartozó s egyébként általában hivatásuk magaslatán álló tanítók, a pedagógiai szemináriumi előadások körül is oly komoly és bensőséges érdeklődést fognak tanusitani, amelyet a dolog természete megkíván s amely biztosítékul fog szolgálni arra, hogy szóban forgó előadások a kitűzött értékes cél megvalósítására fognak vezetni.

133/1930. sz. **Tanítói, tanítónői és óvónői állások betöltése.** Az államsegélyes nem állami tanítói, tanítónői és óvónői állások betöltése körüli eljárást a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 865—0/666—1929. sz. rendeletével (megjelent a Hivatalos Közlöny 1930. január 1. számában) akként szabályozta, hogy a megüresedő államsegélyes tanítói, tanítónői és óvónői állások pályázat alá bocsátásához és betöltéséhez minden egyes esetben a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr hozzájárulását kell az iskolaszékeknek kikérni. Ebbeli folyamodványok a nm. vkm. úrhoz intézve a vármegyei kir. tanfelügyelői hivataloknál nyújtandók be. A folyamodványhoz mellékelni kell az iskolánál, illetve óvódánál működő tanerők beosztását és osztályuk népességét feltüntető — a tanulók névsorát is tartalmazó — kimutatást, Az állás megüresedésének időpontját is a folyamodványban pontosan jelezni kell.

Felhívom a felügyeletem alá tartozó összes plébános, iskolaszéki elnököket és iskolaszékeket, hogy fentebb jelzett miniszteri rendeletnek megfelelő módon járjanak el, mert csakis oly választást terjeszthetnek fel megerősítésre Őméltóságához a megyéspüspök úrhoz, amelynek irataihoz csatolva van a miniszter úrnak az állás betöltésére vonatkozó előzetes engedélye.

A szóbanforgó miniszteri rendelet megjelenése előtt kihirdetett pályázat alapján a választás megejthető a miniszteri előzetes hozzájárulás kieszközlése nélkül abban az esetben, ha a tankötelesek előírt létszáma a 144834/1923. VIII. a. sz. vkm. rendelet előírásainak megfelel s e rendelet alapján, a tankötelesek számát figyelembe véve, az állás betölthető.

158/1930. sz. **Magyar Külügyi Társaság által kiadott térkép.** A Trianon elleni küzdelemre a világ minden magyarja egységes táborban áll, mert az ország jelenlegi állapotában életképtelen. Ezért van szüksége revízióra, amelyet az igazság fegyvereivel kell megvívnunk. Ennek a küzdelemnek egyetlen fegyvere a jól megszervezett propaganda. A propagandának röviden, világosan, megdöbbentő módon kell feltárnia Csonkamagyarország jelenlegi helyzetét, a magyarság millióival elkövetett igazságtalanságot. Ezt pedig szembeötlő módon, a legmeggyőzőbb erővel az a térkép tárja fel, melyet erre a célra a Magyar Külügyi Társaság készíttetett. A térkép ára darabonkint 10 pengő. Megrendelhető a Magyar Külügyi Társaság kiadóhivatalánál, Budapest, Parlament XI. kapú.

Tekintettel a térkép nagy horderejére megengedem, hogy a térkép az iskolai pénztárak, avagy a beiratási díjak terhére beszereztessék.

213/1930. sz. **Szeméremsértő képes folyóiratok.** Tudomásomra jutott, hogy tankötelesek oly képes folyóiratokat (Szinházi Élet, Az Újság Vasárnapja stb.) visznek iskolába még kézimunka (slöjd) felhasználására is, amelyekben közölt képek a gyermekek erkölcsi érzületére káros hatással vannak. Ennek kiküszöbölése érdekében felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat, tanítókat és tanítónőket, hogy fokozott figyelemmel kísérjék a tankötelesek által az iskolába bármi címen hozott képes folyóirato-

kat s azoknak az iskolába behozatalát szigorúan tiltsák el. A kívánt eredményt azonban csak akkor érjük el, ha a tanítók a szülői értekezletek alkalmával rámutatnak a gyermekekre káros hatással bíró képes folyóiratokra s a szülőktől is igéretet vesznek ki, hogy a gyermekeik kezébe erkölcsi érzületükre mindenképen veszélyes folyóiratokat nemcsak nem fognak adni, de meggátolják azt is, hogy ilyenekhez hozzájuthassanak.

HIREK.

Cimadományozás. Megyéspüspök Úr Ő Méltósága *Lieber* Emil villányi r. kath. kántortanítónak három évtizedet meghaladó munkásságának elismeréseül az igazgatótanítói címet adományozta.

Egy igazi néptanító, mint igazi népnevelő. Amiről Ernszt Sándor praelatus ma közölt szózatában beszél tiszteletre méltó buzgalommal és hasonló eredménnyel oldotta meg — mások mellett — Baranyamegyének egyik tanítója. Amint az egyházmegyének központját értesítik *Kail* Antal községének minden egyes gazdáját beszervezte a Katholikus Népszövetségbe és a szomszédos két községben is nagyon szép eredményeket ért el. Az ilyen község bizonyosan akar is, tud is katholikus módon gondolkozni, ha kell cselekedni is. Bizalommal, szeretettel van vezéréhez, aki így a szó legnemesebb és tágabb értelmében népnevelő. Lapunk iránya, főleg pedig derék kollégánk egyénisége nem teszik kívánatossá, hogy ennek legutóbb is mutatkozó példájára részleteiben rámutassunk. Egy azonban bizonyos. Ha sokan leszünk katolikus ujjászületésünk szolgálatában, megváltozik a közélet és megerősödik népünk egészséges befolyása a vármegye és az ország sorsának helyes irányításában.

Tanítói és kántortanítói fizetések rendezése érdekében az Országos Tanítóegyesületek elnökei küldöttségileg tisztelegtek január 24-ikén *Horhy Miklós kormányzónál.* A küldöttség a terményjárandósággal fizetett tanítók és kántortanítók nehéz helyzetének megjavítását kérte a kormányzótól. *Rákos* István, mint a küldöttség szónoka előadta, hogy a mostani gazdasági helyzet nehéz súlyát a tanítói kar is érzi és hazafias önfeláldozással viseli. Azonban a tanítói karnak a többsége a buzaár csökkentése következtében már évek óta nem juthat hozzá még a törvényben biztosított tanító fizetéshez sem. *Horhy* Miklós kormányzó megértőleg fogadta és hallgatta meg a küldöttséget. Kijelentette, hogy mindenkor szeretettel gondol a kántortanítókra s az ország jelenlegi gazdasági helyzetét szemelőtt tartva segíteni kíván a helyzeten s ezért fel fogja hívni a pénzügyminiszter figyelmét az előadott sérelmek orvoslására, annyival inkább, mert a tanítóság munkáját igen nagy értéknek tartja a nemzeti összetartás erősítésében. A küldöttség a kormányzó szavait lelkes éljenzéssel fogadta s megnyugvással töltötte el a Kormányzó Úr jóságos és a legszebb reményekre jogosító kijelentései.

Szent Imre Emlékkönyv. Katholikus Tanító-Egyesületek Országos Szövetségének határozata alapján a Szent István Társulat egy Szent Imre Emlékkönyvet ad ki, amely minden iskolának részletes programot ad a Szent Imre jubileumi ünnepségek megszervezésére. Az emlékkönyv szerkesztését Pohárnok Jenő, győri gyakorlóiskolai tanító végezte, aki a könyvben a legváltozatosabb és minden igényeket kielégítő ünnepélyanyagot gyűjtött össze. A könyv megjelenéséről a Szent István Társulat az összes iskolákat értesíteni fogja.

Tanítói kinevezések. *Krémer* Antal a ráctöttösi, *Hinterschied* György a kisujbányai, *Marosi* Ferenc a tengődi, *Bátori* Jenő a harkányi, *Gőbel* Károly a nagybudméri, *Szigeti* Árpád az értényi kántortanítói, *Weiszer* János a pári III. sorsz. és *Róna* János a rácpetrei III. sorsz. tanítói állásra egyházhatóságilag kineveztettek.

Ifjúsági szinmű-előadás Tamásiban Dec. 14 és 15-én a „Cicalakodalom", a „Három kicsi alma" és a „Mese" c, gyermekszindarabokat adta elő a tamási-i ifjuság. Az összes bevétel 104 P. volt, melyből a helybeli rk. templomnak 33 P., a lelkészi üdülőház részére 40 P jutott. Külön ki kell emelni a szülők áldozatkészségét. A „Cicalakodalom" és a „Mese" c. szindarab különleges szinpadi ruházatot kíván. A szülők meghozták az áldozatot s büszkén szemlélték csillogó szemű gyermekeiket a macska s a törpe kosztümben. Az ügyes, sok türelmet kívánó és sok szabad órát feláldozott, betanítás terhes munkáját Ivelics Pálné és Paulen Ferenc tanítók végezték.

Róm. kath. Szertartáskönyv. *Kutor* Ferenc pécsi püsp. tanítóképzőint. ének- és zenetanár összeállította a legutolsó vatikáni rendelet értelmében módosított choralis szerint mindazon gregorián énekeket, melyeket a róm. kath. kántornak az egyházi szertartások alkalmával énekelnie kell. A kántor e teljes műben a megfelelő helyeken az utasításokat is megtalálja. A mű terjedelme 98 oldal és könyomatoson nyomták. Kapható az összeállítónál (*Kutor* Ferenc, Pécs, Xavér-u. 2.) 8 P.-ért.

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek. A 685/1923. sz. püspöki körlevéli rendelet (megjelent a Kath. Iskola 1925. márc. 15.-iki számában is) értelmében a tanítók jogosultak napi- és juvardíjra az esetben, ha a Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület központi közgyűlésén, avagy az esperes-kerületi tanítói köri gyűléseken résztvesznek. Természetesen a vármegyei Általános Tanítóegyesület közgyűléseire jentebb hivatkozott egyházhatósági rendelet nem vonatkozik s e czimen a r. kath. tanítók a hittközségekkel szemben követeléseket a napi- és juvardíj iránt nem támaszthatnak.

Haladás Nyomdarészvénytársaság. Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület." — Megjelenik minden hónap elsején.

Előfizetési díj 1930. évre 3 pengő. Tagdíj 1930. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-u. 4. sz., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1930. marcius 1. XIX. évfolyam, 3. szám.

Hála és hódolat!

Csodálatosak a Gondviselés útjai. Csodálatos módon nyúl bele az egyes ember életébe is, de még csodálatosabb módon látjuk kezét a nemzetek sorsának intézésében. Mikor megakad a fejlődés útja, mikor megtörik a lelkekben a hit, elernyed az akarat, akkor példaadókat küld, akik férfias erényeket, új hitet, új életerőt vetnek a népek ugarába. Mikor megszakad minden kapcsolat a mult, a jelen és a jövendő között, mikor a pusztulás árja fenyegeti évszázadok minden alkotásait, akkor őrt küld a gátra, aki feszülő akaratával megállítja az idők tajtékzó eseményeit. És a történelem, a példát mutató, őrtálló férfiak nagyszerű tettei mellé, odajegyzi: küldetése gondviselésszerű volt.

Ilyen gondviselésszerű volt Horthy Miklós küldetése, akit a nemzet 1920. március 1-én a kormányzói székbe ültetett. A Novara hős parancsnokát, a legendás hirű „fehér lovas"-t a nemzet élére állította a Gondviselés. A legelső magyar emberré lett.

Nehéz hivatás volt akkor magyarnak lenni, de még súlyosabb a legelső magyarnak lenni. Mert akkor példát kellett mutatni egy megtört nemzetnek. Hitet, reményt, erős akaratot kellett önteni milliók lelkébe. Cselekedni, alkotni kellett. És nem lehetett régi, jól bevált, sablonos útakat követni. A múlt nem adott tanácsot. Új nyomokon kellett járni, új hidakat kellett verni új szakadékok fölé és a nemzet széthomlott eresztékeit újra össze kellett kötözgetni. A nemzet életének új pályát kellett jelölni.

Horthy Miklós kijelölte az új útat. Egyenes és határozott út volt. És mikor ma visszanézünk, meg kell állapitanunk, hogy a vezér sohasem tért le az útról és hogy a mérföldkövekre belső rend alkotmányunk fejlődése, külső tekintélyünk emelkedése, vannak írva.

A tizéves út fordulóján emléket állít a nemzet. Törvénybe iktatja Horthy Miklós érdemeit. És a törvénykönyv paragrafusai mellett nagyszerű alkotások hirdetik majd, hogy Horthy Miklós hidat vert a jelen sivárságából a múlt alkotmányosságához, leküzdötte a kórt, mely a nemzet testét rágta és újra lakhatóvá tette a magyarok hazáját.

Országlásának tizéves fordulóján egy kis nemzet nagy hálával köszönti vezérét.

A pécsi egyházmegye tanítósága, — a lelkek példát mutató, őrtálló vezérei, — a hála, az elismerés, a hódolat tollával írja szivébe Horthy Miklósnak, Magyarország kormányzójának nevét!

vitéz Széky Pál.

Egy pécsegyházmegyei tanítónő irodalmi sikere

Nagy Ilona négyfelvonásos legendája a: Muhi Virága

Egy könyv, amely a könnyek és a fájdalmak gyermeke és mert fríi tehetséggel írták, irodalmi mértékkel mérhető. Nagy Ilona dunaföldvári tanítónő, akinek ifjúsági szindarabjai eddig is méltán keltettek feltűnést, egyik drága hozzátartozójának ápolására Budapesten tartózkodott. Útja a klinika termeiből heteken keresztül a Szent Margit-szigetre vitt, ahol a csobogó vizek suttogása, a repkényfutotta romok költészete, az elmúlt századok vallásos romantikája ihlették lelkét. Így és itt fogant meg a Muhi Virága. Négy évig az íróasztalában őrizte. Aztán előadták Dunaföldváron. Amikor P. Böle Kornél pesti dominikánus házfőnök kezébe került a darab, elámult s ezzel fel volt fődözve a Muhi Virága. Dunaföldváron nem hiába jártak csodájára az emberek. Most Szekszárd, Székesfehérvár és Pécs is kéri. Farkas Imre, a szinműíró elolvasta s azt mondta, az összel valamelyik budapesti szinházhoz is be fogja nyújtani.

A darab az Árpádházi királyleánynak, Boldog Margit törékeny szent szívének története. Egyben mozgalmas kortörténeti kép. Az idő 1242. A hely az első felvonásban Klissa vára, a másodikban a veszprémi dominikánus apácák kolostora. A III. és IV. fölvonás a Szent Margit szigeten, akkor a Nyulak Szigete, játszik. A szerző művét történelmi legendának nevezi, de jelenetezésében eleven drámai élet lüktet. Farkas Imre bizonyára színszerűsége, költőiessége és nemes magyar nyelvezete miatt méltatja figyelmére.

A kiadást a budapesti Szent Domonkos-rend vállalta. Ugyancsak ez tartotta fenn magának az előadás jogát, amelyet azonban szívesen engedélyez a hozzá fordulóknak. Ebből és az esetleg még e célból hozzájuttatható összegekből újjá óhajtják építeni a Szent Margitszigeti kis templomot és Dr. Lux K. korhű tervezete szerint rekonstruálni a középkori zárdát. Párhuzamosan folyik a mozgalom Boldog Margit szenttéavatása érdekében is. P. Böle és a Muhi Virágá-nak szerzője álmot álmodnak erről. Milyen megkapó lenne, milyen hatásos lenne, ha a mi csodás fekvésű Margitszigetünk búcsújáróhely lehetne. Azt írják nekünk, mennyivel szebb hely ez, mint az igénytelen fekvésű kis Lizzió. Sőt Lourdessel is vetekszik és mi van ott?

Mi van ott? Az Úr áldása, vallásos elmélyedés. Ma már a természetnek és a kultúrának bájos, hatalmas ölelkezése. És a Margitszigeten? Boldog Margit kolostora romokban, a hőforrások áldástosztó bőségben. Százados fák suttogó hivása, — de egy modern világváros sport- és szórakozóhelyei is. A romok felé Budapest legelőkelőbb strandfürdője és legszemetszúróbb sok mezitelensége. Vajjon Boldog Margit búcsújáróhelye összeegyeztethető lesz-e mindezzel? *Komócsy István.*

Tanítói sérelmek

Köztudomásu a terménybeli járandóságokat élvező kántortanítók nagy anyagi veszteséget, melyek úgy állottak elő, hogy a 27 P 84 f-ben megállapított buza értéke tetemesen csökkent. A tanítóság türelemmel várta a bajok orvoslását. Mikor látta, hogy intézkedés nem történik, gyűlésezett, memorandumokat szerkesztett, küldöttségeket menesztett illetékes helyekre. Mindenütt kedves fogadtatásra talált a tanítóság, kapott igéretet is bőven, de azzal a megjegyzéssel, hogy az államkincstár súlyos helyzete még mindig áldozatot kíván. Sajnos, a tanítóság ezt szinte az összeroppanásig érzi. Mindenkor, de főleg mai napjainkban áldozatul hozza teljes munkabírását azáltal, hogy egyrészt iskolájában helytáll, másrészt s ezenfelül iskolánkívül fiaikat erejét is meghaladó munkásságot fejt ki a leventék oktatása, iskolánkívül népművelődési előadások tartása, szülői értekezletek stb. körül. Ezzel szemben legújabban még a minimálisan megállapított törvényszerű fizetéshez sem juthat.

Egy közelmúltban felmerült eset kapcsán állapítjuk meg ezeket, amikor egy oly róm. kath. jellegű osztálytanítói állásról volt szó, amelynek helyi járandóságát a politikai község köteles kiszolgáltatni s amely járandóság 49 értékegységnek megfelelő 40 q búzaértékben van megállapítva. Az egyházi hatóság azt kérte a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrtól, kötelezze a politikai községet arra, hogy a búzamennyiség a mai értéknek megfelelőleg állapittassék meg s hogy a polit. község a terménypárbért havi előleges részletben szolgáltassa ki. A miniszter arra való hivatkozással, hogy a búzaérték megállapítása, illetve felemelése az állam terhére jelenleg nem eszközölhető, a polit. községet sem kötelezheti erre. Ugyancsak nem állott módjában a miniszter úrnak rászorítani a községet arra, hogy a terménypárbért havi előleges részletekben szolgáltassa ki, mert az 1907. évi XXVII. tc. 7. §-a e tekintetben csak azt a rendelkezést tartalmazza, hogy az utolsó részlet minden év november havának végéig adandó ki. Ily eljárás mellett, ha a tanító állását az év elején foglalja el, csak november végén szólalhat fel, mert hisz az iskolafenntartónak jogában áll november végén kiszolgáltatni a terménybárandóságot. Hogy november végéig miből éljen meg, arra nem terjeszkedett ki a miniszteri végzés.

Megállapította azonban a miniszteri végzés azt, hogy a szóbanforgó 49 értékegység csak havi 113 P 88 fillért képviel, amely összeg nem éri el még a jelenlegi kezdőfizetést sem. Ezért intézkedett oly irányban, hogy a politikai község azt az összeget, amely a 113 P 88 f és az alkalmazott tanítót szolgálati ideje és családi állapota mellett megillető fizetés és családi pótlék együttes összege között mint különbözet mutatkozik, havi előleges részletekben fizesse ki.

Mindezek nyilvánvalóvá teszik azt, hogy a tanítói terménybeli járandóságok végleges rendezésére sürgős szükség van s hisszük, hogy a kormány rövid időn belül meg fogja találni a módját annak, hogy a fentebb vázolt tarthatatlan helyzeten segítsen. Erre működésével a r. kath. tanítóság méltán rászolgált s azt legalább is elvárhatja, hogy törvényszerű ideje és családi állapota mellett megillető fizetés és családi pótlék együttes összege között mint különbözet mutatkozik, havi előleges részletekben fizesse ki.

Az új iskola.

Írta: *Eberhardt* János. (Folytatás és vége.)

Az új tantervről megállapították, hogy 1. egészségesebb, mert a heti óra szám csak 152 (azelőtt 162 volt.) 2. egyszerűbb, mert 14 helyett csak 10 tantárgyat vesz fel. Ennél a pontnál önkénytelenül is eszembe jut, hogy a tanítóság legnagyobb része azt fogja erre felelni: az, hogy a „Magyar nyelv" főcím alatt összefogalták a beszéd- és értelemgyakorlatokat, az olvasás és olvasmánytárgyalást, írást, fogalmazást és helyesírás és nyelvi magyarázatokat, igazán nem jelentheti, hogy a 14 tantárgy helyett csak 10 van az új tantervben.

Az új tanterv készítői nem is erre gondoltak ennél az összefoglalásnál, hanem ezzel mondjuk az 1950-es tanterv szellemének gondolatát próbálták bátortalanúl belevinni az 1925-ös tantervbe époly módon, aminthogy az 1905-ös tantervben benne voltak 1925-ös tanterv gondolatai. Természetes, hogy a csíra még nem fa. Ez a gondolat, amely a mai tantervben mint csíra várja, hogy valamikor terebélyes fává nőjön: a *valódi* Gesamtunterricht. 3. Nagyobb gondot fordít az alaki képzésre, azaz a nevelésre. 4. Miután az osztatlan iskola anyagát megfelelően leredukálta, megvalósítható. 5. Jobban megfelel a gyermeknek, mert a valóságból indúl ki és beéri az elvonás kisebb fokával. 6. harmónikusabb, mert minden irányban foglalkoztatja a lelket és a testet. Szóval jobban érvényesíti a nevelés 3 legfőbb elvét: a természetességet, az erőkimélést és az összhangzatosságot.

Egyik legnagyobb érdeme azonban az új tantervnek, hogy tudatosabb minden eddiginél, amennyiben kitűzte a népiskola célját. Azt mondja ugyanis: A népiskola célja a hazának vallásos, erkölcsös, értelmes és öntudatosan hazafias polgárokat nevelni, kik az általános műveltség alapelemeit bírják és képesek arra, hogy ismereteiket a gyakorlati életben értékesítsék.***

Ezzel a népiskolai tanítás előterébe az anyag helyett a cél került. A tantervi anyag ezentúl csak eszköz lesz a kitűzött cél elérésére. Ez a tanterv megmutatja úgy a tanítónak, valamint a tanulónak, hogy miként kell helyesen szemlélni, figyelni, ítélni, következtetni, önállóan gondolkozni és a gondolatokat szabadon kifejezni. Ez a tanterv megtanítja a tanítót és a tanulót egyaránt nyitott szemmel járni a világban és észrevételt a tanítóval, hogy „nemcsak szélesíteni, hanem mélyíteni is kell a tudást."

A tanterv másik nagyjelentőségű újítása, hogy a tanítás középpontjába a tanulót helyezi. A régi iskolában minden jog a tanítót és minden kötelesség a tanulót illette. Bizonyára legalább is furcsának találnák Önök, ha azt kivánnám, hogy tegyék hátra, vagy pedig karba kezeiket és üljenek mozdulatlanúl, ha csak egy óráig is. Nos és mi tanítók nap-nap után megkívánjuk ezt tanítványainktól, sőt megkívánjuk ezt a kis 6 éves gyermektől is, akinek pedig éppen kora adja meg a jogot, sokkal inkább, mint nekünk, — a folytonos mozgásra és elevenségre. Micsoda egyoldalú elbizakodottság azt hinni, hogy egyedül nekünk lehetnek gondolataink és egyedül nekünk van jogunk kérdezni. A csupán részünkről való folytonos kérdezés egyoldalúságra vezet, különösen pedig megakasztja az önállóságra való szoktatást. Ezen egyoldalúság következménye, hogy az iskolában nagyon sok gyermek csak akkor lát és hall, ha kérdést intézünk hozzá. És csak azt látja és csupán azt nézi meg, amire a kérdés vonatkozik. A gyermek ismereteinek jórészét, a „mi"?", „miért?" és „hogyan?" kérdések révén szerzi az életben. Két kis fiammal utaztam egy alkalommal, amikor azok még nem jártak iskolába. Folytonosan kérdésekkel ostromoltak, nekem csak felelésre adtak időt. A kisebbik még azt is megkérdezte, hogy mi lesz a szegény verebekkel és fészkükkel, ha az állomásépületét lebontják. T. i. az állomásépület eresze alatt verébfészket fedeztek fel.

Az életben tehát a gyermekek kérdeznek és mi tanítók felelünk. Az iskola falain kívül természetesnek és jogosnak találja a gyermek a kérdezősködést.

Az iskolában aztán az első héten megtanúlja a gyermek, hogy kérdeznie nincs joga, ellenben annál inkább kötelessége felelni.

Minthogy a példák világítanak a legjobban, engedjék meg, hogy egy-kettőt elmondjak. Ismerek

*** V. o. Tanterv az elemi népiskola számára. 9. o. Budapest, 1925. K. M. E. nyomda.

egy plébánost, aki az új iskola szellemében tanítja a hittant. Sőt az anyagot is alárendeli a célnak. Egy alkalommal megkérdem tanítványaimat, hogy mit tanultak a mult hittan-órán. *Péter* és *Erzsi* elmondják, hogy a hidon állanak, itt a híd karfája előtt; balról, itt ni kis tócsa. A plébános úr betéghez viszi az *Oltáriszentséget*. Nem vették előbb észre, csak amikor a *Pista* ministröns csengetett. Nincs idő a kitérésre. Csak annyi a hely a tócsa előtt, hogy a plébános úr átmehessen rajta. *Erzsi* beletérdel a tócsába. *Péter* pedig állva marad. Állj fel *Erzsi!*, mondják többen, mert csak akkor kell letérdelned, ha nincs sár, vagy víz. Közben *Borcsa* seprűt ragad és sepri a tantermet. Hát te meg mit csinálsz?, kérdem. Rendbe hozom a szobát. Ha felvered a port, az csak ártalmára lesz a szegény betegnek. Hát hiszen nedves rongygyal takartam be a seprűt és a beteget lepedővel takartam le arra az időre, amig söprök, feleli ő. Aztán rendbehozza a beteget, annak ágyát. Elmondja, miért kell feszület és gyertya, miért kell szenteltvíz és közönséges kútvíz; tudja, hogy a vatta, só, kenyér és törülköző miért kell. A többiek közbeszólnak, hogy hol marad a térdeplő? Az is itt van, feleli ő és a kályha mellől hozott fadarabot az asztal elé rakja. Az iskolaasztalon megmutatta, hogy mit hová rak.

Ugyancsak ő szentel időt arra, hogy a községi ünnepek előtti hittanórán az illető védőszentről tanítson. A tanulók egyik-másik védőszent történetét el is játszák. A felnőttek, akik több, mint 100 éve ünneplik ezeket, s valószinűleg 10%-uk sem tudja, hogy miért, a gyermekektől tanulják meg *Rókus, Bálint, György, Fábián* és *Sebestyén* történetét.

A katekizmus feleletei eredmények. Ezek soksok cselekedet és átélés alapján kellene, hogy szülessenek meg a gyermekben. Ha már nem lehetséges —, hogy a gyermek a valóságban átélje az eseményeket, legalább iparkodjunk minden lelkében átélt érzést felidézni; mesterségesen olyan helyzetbe hozni, amelyen alkalmazva tanulja meg az eddig értelmetlenül elmondott frázisokat.

Terézen tűzvész alkalmából kocsi gázolt keresztül. Nincs pap kéznél. Meghalhat. Nem az a lényeg, hogy tudjuk, mikor kell tökéletes bánatot felindítanunk, hanem, hogy *Pál* melléje térdel és hangosan mondja lassú izgatottsággal fülébe a tökéletes bánat formáját.

Lássunk példát a számolás köréből! Az új iskolában nagyjából a következő fokozatokat tartjuk szemelőtt a példák megfejtésénél: 1. érdeklődés a tárgy iránt, 2. *probléma elé állítás*, 3. a probléma, illetőleg a példa megfejtése. (A gyermek önállóan, a maga módja szerint fejtheti meg a példát.) 4. Előzőleg elképzeli, hogy mennyi is lehet majd az eredmény.

Osztályomban, a III. osztályban, az év elején a 100-as számkörben tartok ismétlést. 78 tanulóm van az idén: 40 fiú és 88 leány; 1 fiú hiányzik. Hányan is vagytok ma az iskolában? — kérdem; hogy lehetne ezt kiszámítani? A legszelesebb rögtön rámondja: „Megszámláljuk, így ni: egy, kettő, három. Így soká tart, mondja a másik; négyesével is meg lehet számlálni, mert négyen ülnek egy-egy padban. Egy padban négyen ülnek és 10 pad van az egyik oldalon, 10×4=40, mondja az egyik gyerek. De *Pista* hiányzik, mondja a másik. Az én padomban csak hárman ülünk, mondja *Terka*. Az én padomban is csak hárman ülünk, mondja a másik leány. Nem tesz semmit, mondja *Péter*: 10×4=40, egy fiú hiányzik, az 39; és a leányoknál két padban ülnek hármasával, az 38. Ki már kiszámította, hogy hányan vagytok, az írja a táblájára és fordítsa meg! *Mária* és Jancsi voltak az elsők.

Lám, most értünk el oda, az örálló szellemi munka után, amely az új iskola legjellemzőbb tulajdonsága, hogy a példát úgy adjuk fel megoldásra valamelyik gyengébb tanulónak, ahogy a régi iskola kezdte: „Hány fiú van itt, hány leány. Hogy számítod ki, hogy hány gyermek van tehát az iskolában?"

Hangsúlyozom, hogy néha a dramatizálásra nagyon alkalmas olvasmányt, vagy költeményt tárgyalunk. Azt hiszem mindenki előtt ismeretes pl. „Az asztali imádság" c. olvasmány, Miután az olvasmány tartalmával tisztában vannak a gyermekek és azt szépen olvassák, kiosztom a szerepeket. Az egyik tanuló a magyarázó szerepét tölti be, aki a szerepek közötti magyarázó részeket fogja csupán olvasni. Megkezdődik az olvasás. Sokkal nagyobb figyelemmel olvasnak most a tanulók, mert hisz arra is figyelemmel kell lenniök, hogy mikor kerülnek sorra. A többi meg figyelemmel kíséri, hogy a szereplők közül ki és mikor következik. Ha más és más szereplőkkel olvastattuk el az olvasmányt, jelentkezhetnek, akik vállalkoznak arra, hogy saját szavaikkal mondják el a nekik kiosztott szerepet. Ezután a padok elé állva először taglejtések nélkül, aztán taglejtésekkel olvassák a tanulók szerepüket. Megpróbálják aztán egyesek az olvasmányt eljátszani, a padban ülők pedig a sugók szerepét töltik be.

Gyerekek, ezt oly nagyszerűen játszottátok, hogy a szülői értekezleten is előadhatnátok. Ott azonban már egy kis szinpadi díszítés is kellene. A szinpad elkészítésénél mennyi ötlet születik meg az egyes kigondoló csoportok körében. Sőt, segítségül hívjuk annak elkészítéséhez a nagyobbakat is, akik jobban értenek a tervezéshez, rajzoláshoz és a kézimunkához.

Máskor a virágokról olvastunk. Gyere csak ide, te kis muskátli! — mondom a kis *Teréznek*, mert önáluk láttam a legszebb muskátlit az ablakban. Nézz ki az ablaktokon, mondom neki és a tábla mögé állítom. *Ferenc* állj ide és nyújtsd ki a kezedet feléje! Ejnye, de dobog a kis szíved, kis muskátlim. Hát mit akarhat *Feri?* — kérdem. És az egész osztály arra gondolt, hogy le akarja szakítani a kis félő muskátlit. Hogy mire gondolt *Feri*, azt látom, mindannyian eltaláltátok, most már azt szeretném tudni, hogy mit gondolt és érzett a szegény kis muskátli, amikor *Ferit* észrevette? Soká tartana, mig mindegyik elmondaná, ehelyett írjátok le!

Amikor a tanító tervez és a tanító végez, vagy amikor a tanuló állít fel problémát megoldásra a tanítónak. Kirándulási tervezetet készítettem anyag gyűjtés céljából. A malomárok melletti rétet szemeltem ki erre. Gölyahírt láttam tegnapi sétám alkalmából ott. A fűzfaodukból földet vitt egy nénike palántái számára. Hogy került a föld az odvakba? Ezen talajban vigan nő a vérehullófecskefű, Sőt némelyikben bodzafa is nő. Ezek gyökerei azonban már hehatolnak a fűzfába is, tehát élősdiek. Mennyi anyag a szemlélődésre! Megindulunk és alig, hogy a malomárokhoz érünk, az egyik fiú pókot lát, amint kerek hálóját javítgatja. Megszakadt tehát az általam kitervezett irány fonala és következik a tanulók érdeklődésének fonalán a pók, életének megfigyelése. Megbökjük a pókot; rögtön leejti magát, de nem esik a földre, mert természete, hogy mindig fonalat húz maga után. A szomszéd két fa között egy óriási pókháló van kifeszítve. Ime a probléma, hogy hogyan feszítette ki a pók a hálóját a két fa között. Egy újabb probléma. Az egyik fiú olyan hálót látott, amely a patak túlsó oldalán levő fa és az innenső oldali fa között van kifeszítve. Hogy került át a pók a víz fölött a túlsó partra? Ezt a problémát a tanulók állítják föl számomra és ennek megoldása most már az én feladatom. Talán valamelyik fűszálon sétált át, mint valami hidon — vetem oda. Nincs itt fűszál, nem mehetett át a vízen — állapítják meg. Az első póknál észlelt tulajdonság, hogy érintésre leejti magát, amit különösen a kis pókok cselekszenek szívesen — megoldja a rejtélyt. A vékony szálon lógó hosszú ingát a legkisebb szellő is megingatja és így került át a szellő segítségével a pók a túlsó partra.

Az „ujság" az új iskolában, vagyis, amikor az elavult *Verne* regény modern kiadásban jelenik meg. Amikor az újságban *Eckener* kapitány höstettét, a *Zeppelin* első rekord idős földkörüli útját olvastam nap-nap után, hallgattam a rádió jelentéseket úgy itthonról, mint a külföldről, elgondoltam, hogy micsoda anyagot nyújt ez a mai iskolának. Elgondoltam, hogy efféle anyag nem is egy, de mennyi akad a mai rádiós világban. A tárgyak összeolvadása mintaszerűen mutatják a mai iskola anyagát és az igazi életet. Itt a földrajzi: *Lakehurst, Atlanti Óceán, Friedrichshafen, Oroszország, Szibéria, Jappán, Tokio, Csendes Óceán, Los Angeles* és újra *Lakehurst*. Milyen örömmel tűzzük mi ki az illető ország zászlaját az elért város fölé; megjelöljük a léghajó legutóbbi helyét a tengeren. Megismerkedünk a hosszúsági- és szélességi fokokkal. Távolságokat becsülünk úgy a szárazon, mint a vízen. A kisebbitett mértékkel barátkozunk. Az egy napi 110 km-es átlag sebességből számítunk, jóslásba bocsátkozunk. Aztán ott vannak az utazásnak izgalmas részei. Ködbe kerül a léghajó, semmit sem látnak, nemcsak az utasok, hanem a kapitány sem. Mi lesz most? Hát hogyan tájékozódnak majd? De hisz előzőleg is napokon keresztül csupán a kék ég és a zöldeskék víz látszott mindenfelé, amerre a szem csak ellátott. Nincsen a tengeren semmiféle jel sem, amely támpontul szolgálhatna. Természetes, hogy vezető nélkül nem találhatna oly biztonsággal a léghajó kitűzött céljához. A természettan következik. Vezetője a iránytű. Min alapszik az iránytű? Készítsünk ilyent! Következik az állampolgári nevelés. Az egyik csoport a szélrózsát készíti el, a másik kőtűtű súlypontját határozza meg, a harmadik csoportot az elé a probléma elé állítjuk, hogy miként lehetne az általunk megmagnesezett kőtűtüt úgy felerősíteni, hogy az súlypontja körül szabadon foroghasson. Elkészül a szélrózsa és a kőtő-, varrótű- és gyüszűből, amely az egyensúlyzó szerepét tölti be, elkészített iránytű. Befejezésül pedig a hittan is érvényesül.

Istenadta tehetségével fedezte fel az ember ezt a kis eszközt. De hogy ne csupán a tengeren találja meg a biztos irányt, hanem az élet hányattatásai közepett is, adott nekünk Isten olyan iránytűt, amelyet állandóan magunkkal hordunk, szívünkbe zárunk. Ez az iránytű: lelkiismeretünk. A lelkiismeret olyan, mint az iránytű, mely csak akkor találja meg nyugalmát, ha tetteink által abba az irányba tereljük, amely irány Isten törvényeinek megfelel.

Félreértések és kimagyarázások a Katholikus Iskola egy tárcacikke körül.

„A vigéc, vagy: a tanítók hazafisága."

Bodonyi Nándor, nyug. róm. kath. igazgatótanítónak, a kiváló írónak és a Gárdonyi Társaság tagjának tollából közöltünk egy cikket, amely félreértésre adott alkalmat s ennek folyományaként a cikk szerzője a következő levelet intézte lapunk felelősszerkesztőjéhez:

Sajnálattal vettem tudomásúl, hogy Baranya vármegye Vitézi Széke kifogásolja „A vigéc, vagy: a tanítók hazafisága" című tárcámat s a Vitézi Rendre sértőnek találta azt.

Mindenek előtt kijelentem, hogy a Vitézi Rendnek nincs nagyobb tisztelője nálam. Így nem lehetett szándékomban azt sérteni. Szándékomban egyedül az volt, hogy egy rövidke rajzban rámutassak arra a viszásságra, mely szerint akadnak az élelmes vigéc urak közt olyanok, (a tisztességes „utazókat" kiveszem közülük!) akik valószínűleg csak bitorolják a „vitézi" cimet s a „tartalékos hadnagy"-i rangot, sőt talán még a „dr"-i minősítést is. Nem átalják a Magyar Nemzeti Liga

nevét reklám-cégérnek használni fel s úgy sarcolni a vidéki védtelen tanítóságot, sokszor bizony selejtes művek megrendeltetésével.

Én azt hiszem, ha valaki komolyan utána nézne a dolognak s ezeket az urakat felszólítaná, hogy igazolják magukat, úgy a „vitéz Karikás Leó tartalékos hadnagy", valamint a „vitéz dr. Kálnoky Tibor" urakból nem maradna más, csupán a „Karikás", meg a „Kálnoki".

Talán mondanom sem kell, hogy az itt használt nevek költöttek s csupán egy typust jelölnek. Maga az esemény nem egészen költött, mert magamnak is volt szerencsém már egy-két ilyen „vitéz Karikás Leó, tartalékos hadnagy" urhoz, sőt azt hiszem, hogy vidéki kartársaim közt is nem egy akad, aki találkozott velük, akit bizony az iskolában cigarettával kinált meg az illető.

Baranya vármegye Vitézi Székének add át legmélyebb tiszteletem s nagyrabecsülésem kifejezését s egyuttal azon kijelentésemet, hogy őszintén sajnálom, ha igénytelen irásomat a Vitézi Rendre nézve sértőnek találta.

Az általam nagyrabecsült Vitézi Rendre csak az lehet sértő, hogy akadnak olyanok is, akik ezt a címet bitorolva, reklám-cégérnek használják.

Sellye, 1930. február 24.

Bodonyi Nándor.

A magunk részéről is reméljük, hogy a fentiekben, szerző által nyújtott felvilágosítások a felmerült félreértéseket eloszlatják.

A „Tolnavármegyei Általános Tanítóegyesület" dísz- és rendes évi közgyűlése Szekszárdon

Impozáns és lélekemelő ünnepet ült Tolna megye tanítósága Szekszárdon, miután egy díszközgyűlés keretében adott kifejezési ragaszkodásának és hálájának szeretet vezére dr. *Halmos* Andor kir. tanfelügyelő iránt, ami áldásos működésének negyedszázados évfordulójához ért. Ezen alkalomból a vármegye tanítósága hatalmas számban jelent meg, hogy külsőségeiben méginkább kidomborítsa a gyűlés fontosságát és ünnepélyességét. Ezen dísz- és az utána következő rendes évi közgyűlés lefolyásáról kis lapunkhoz mérten az alábbiakban számolunk be.

A díszközgyűlés.

Délelőtt 9 órakor a különböző felekezetek részére istentiszteletet tartottak, mely után a tanítóság sűrű tömegekben hullámzott az ősi vármegyeháza felé. A nagy tanácsterem szűknek bizonyult és sokan a karzatra szorúltak. Pont tíz órakor érkezett meg *Jankó* Ágoston Tolnavármegye főispánja, akit frenetikus lelkesedéssel fogadtak. Kíséretében volt dr. *Hagymássy* Zoltán vármegyei főjegyző, aki a beteg alispánt képviselte. Jelen voltak: *Klein* Antal ny. főispán, országgyűlési képviselő, dr. *Kiss* Lajos apát, vitéz *Vendel* István Szekszárd polgármestere, *Szongott* Edvin főszolgabiró, *Rákos* István országos elnök, *Horváth* Ignác az egyesület díszelnöke, *Huszth* Aladár bányaigazgató, továbbá a szekszárdi középiskolák igazgatói, a különböző felekezetek papsága és a tanügybarátok nagyszámban, úgyszintén a tanítóság nagy tömege.

A magyar »Hiszekegy« áhítatos dallama után. *Schlenker* Mihály elnöki megnyitójában hódoló tisztelettel köszöntötte a főispán őméltóságát, a megyéspüspök helyettesét, továbbá melegen köszöntötte dr. *Hagymássy* vm. főjegyzőt, vitéz *Vendel* István nemes Szekszárd városának nemzetes polgármesterét, dr. *Klein* Antal országgyűlési képviselőt, *Rákos* István országos elnököt, a többi vendéget és a tanítótestvéreit.

A továbbiakban vázolta a díszközgyűlés szükségességét, mert szerinte — »a hálás tanítóság csak erkölcsi kötelességet teljesít, ha a mai díszgyűlésen mély tiszteletének és őszinte ragaszkodásának ad kifejezést.«

Ezután *Jung* Miklós kir. s. tanfelügyelő vezetésével öttagú küldöttség ment az ünnepeltért, mialatt a díszgyűlés tíz percig felfüggesztést nyert.

Amint dr. *Halmos* Andor kir. tanfelügyelő a terembe lépett, szünni nem akaró, orkánszerű tapsvihar és éljenzés zúgott fel. Ennek lecsillapodása után *Schlenker* Mihály elnök magasszárnyalású beszédben köszöntötte Tolnavármegye nagy pedagógusát.

— Minket a szeretet hozott ide — mondotta többek közt, — a tisztelet és hála érzelem, hogy a mai fényes ünnepen elsősorban üdvözöljük a nemesszívű vezért, másodsorban a mintatanfelügyelőt, a tanítók büszkeségét...

— ... Vezetése alatt álló tanítók áldják jóságos lelkét, humánus, nemesen érző szívét; mindnyájan pedig elismerjük ama magas, erkölcsileg kifejlődött kötelesség érzetet, mely egy negyedszázados pályán megőrizte lelke tisztaságát és férfias jelleme becsületét.

A továbbiak során ismertette dr. *Halmos* élettörténetét, melyből egy-két mozzanatot mi is megőrzünk.

1881. évben született Ungváron, ahol elemi és középiskoláit járta. Egyetemi tanulmányait Budapesten végezte s ott avatták bölcsész doktorrá. 1904-ben Lőcsén kezdi meg működését mint tanf. tollnok. 1908-ban segédtanfelügyelő lett. 1910-ben rendezte az első hazai országos kisdedovói kiállítást Lőcsén. Létesített irodalmi köröket. Több műve hirdeti irodalmi működését. 1919 május havában elfogták a csehek mint tüszt és főbe akarták lövetni, de Henneque francia tábornok kegyelmet adott neki a szepesiek közbenjárására. Ugyanazon év október 3-án kiutasították. Ekkor Szolnokra került, mint vezető kir. tantelügyelő, 1927-ben pedig Szekszárdon találjuk.

Ezután átadták a tolnamegyei tanítóság ajándékát egy gyönyörű ezüst iróasztal készletet és dr. *Halmos* Andor nevéről létesített, alapítványról szóló okmányt, mely a vármegyei tanítóknak a gyermekeit fogja segélyezni a főiskolai tanúlmányaik alatt.

Elnök végül Isten áldását kérte a kir. tanfelügyelő további működésére és kedves családjára.

Utána a hatóságok és egyházak megbizottai üdvözölték a jubiláló tanférfiút.

Jankó Ágoston főispán meleg szavak kíséretében adta át a kultuszminiszter elismerő leiratát. A vármegye nevében dr. *Hagymássy* Zoltán vm. főjegyző, *Virág* Ferenc megyéspüspök és *Komócsy* István egyhm. főtanfelügyelő képviseletében *Kiss* Lajos apát, Szekszárd város nevében vitéz *Vendel* polgármester szólott. *Rákos* István országos elnök gyönyörű beszédben köszöntötte régi jó barátját. Az evangelikus és református egyházak nevében *Müller* Róbert alesperes, ill. Eőri *Szabó* Dezső lelkész beszélt. Üdvözlő beszédedel tolmácsoltatták nagyrabecsülésüket és hálájukat az »Állami Tanítók Szövetsége«, Polgári Iskolák Tanáregyesülete, a »Szolnokvármegyei Általános Tanítóegyesület«, a szekszárdi reálgimnázium, felsőkereskedelmi és a polgári iskolák tanári kara, a bajai áll. tanítóképző és a kir. tanfelügyelőség.

A százon felül érkezett üdvözlő táviratok közül — csak néhányat említhetünk meg. *Virág* Ferenc pécsi püspök, dr. *Antal* Géza ref. püspök, id. *Bródi Harrah* Tihamér és dr. *Örffy* Imre orsz. gy. képviselők, *Komócsy* István egyhm. főtanfelügyelő, dr. *Jozgits* János prelátus, *Berze Nagy* István kir. tanfelügyelő, Magyar Holland kultúrtársaság stb.

Az üdvözlésekre az ünnepelt elfogódott hangon mondott köszönetet. Mélyenszántó gondolatai, szeretetteljes szavai balzsamként hatoltak a tanítóság lelkébe. Hálás szavakkal köszönte meg a kultuszminiszter magas elismerő leiratát és a tanítóság szép ajándékait. A szép beszédből egy-két láncszemet iktatunk ide.

— »Hajra lépezetemben elvonúl előttem a letűnt negyedszázad hosszú évsora, érzem, hogy valami, ami nem látható, mégis ott volt, itt van mellettem s soha el nem hagyott az ég kegyelme s ép azért hálás szívem a mai napon elsősorban a Mindenhatóhoz fordúl köszönettel, Aki a 25 év alatt velem maradt, támogatott és segített.

— ... Huszonöt év! Mily jelentéktelen kis számösszeg. S mily hatalmas távolság ott, hol az idő visszavonhatatlanúl hömpölygeti a maga áradó hullámait. Hánynak jutott vajjon a ritka szerencse, hogy hálaimát rebeghessen a 25 év előtt ifjú lelkesedéssel megkezdett eszme diadaláért? Különösen ma, mikor oly kevesen vagyunk azok közül is, kik még munkabírásunkat el tudtuk hozni azokról a tájékokról, hol ma magyar földön nem magyar az úr s ahonnan — éltem gyermek és ifjú éveit, közhivatali pályán 15 évet eltöltve, — toloncvonattal kellett kijönnöm, hogy új fészket keressek magamnak a hazában...

— ... Forrjanak szíveink egybe, ne legyen semmi, ami a magyart a magyartól elválasztja, szűnjenek meg az ellentétek, de annál szorosabb legyen a kapocs, mely együvé köt minnyájunkat... Jutalmazza meg kedves Mindnyájunkat a jó ég a régi, a boldog hazával s akkor is együtt legyünk a békés munkában, szeretetben!«

A beszéd végeztével a jelenlevők lelkesen tüntettek a jubiláns mellett.

A közgyűlés.

Rövid szünet után *Schlenker* elnök megnyitójában a tanítói tekintély emelését és annak magtartását tartja nagyfontosságúnak. A tanítói tekintély javára szolgálna a nyolc osztályú elemi népiskola is, mert szerinte: »a nyolc osztályú népiskola áldás lenne a község lakósságára, százszázalékkal domboritaná ki óriási kultúrfölényünket a bocskoros balkáni szomszédatnk felett s ez az iskolatipus emelné ki a tanítót a parlagi környezetéből.«

Meleg szeretettel üdvözli a fáradhatatlan *Rákos* István országos elnököt, aki minden lépését a tanítóság érdekében teszi.

Hálás köszönettel emlékezik meg a tanítóság nagy barátjáról *Huszth* Aladár bányatanácsosról, aki a »dr. *Halmos* Andor alapitvány«-t 200 pengős adományával hathatósan elősegítette. Elnök indítványára jegyzőkönyvi köszönetet szavaz a közgyűlés a nemesszívű *Huszth* Aladárnak.

Elnöki indítványra táviratban köszöntötték gróf *Klebelsberg* Kúnó kultuszminisztert, az egyesület díszelnökét.

Az elnöki megnyitó után *Károlyi* Károly főjegyző felolvasta a tavalyi közgyűlés jegyzőkönyvét, melyet hitelesítettek. Ezután *Jung* Miklós kir. s. tanfelügyelő tartotta meg előadását »A tanító az esztétikai nevelés szolgálatában« cimmel. A vérbeli pedagógus gyönyörűen rajzolta meg a gyermeknek a szép utáni vágyódó egyszerű lelkét és rámutatott azon tényezőkre, amelyek a gyermek szépérzékének fejlesztéséhez feltétlen szükségesek. Tapasztalatai alapján sok példával tette érdekessé és tanúlságossá értekezését. A jelenlevők hosszantartó ovációban részesítették a felolvasót és jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak meg.

A pénztári és számvizsgálói jelentés után a közgyűlés a lelépő tisztikarnak megadta a felmentést.

Az új tisztikar dr. *Halmos* Andor kir. tan-

felügyelő korelnöksége mellett a következőképen alakult meg:

Elnök: *Schlenker* Mihály, alelnökök: *Pákolicz* Mihály és *Pártos* Ferenc, főjegyző: *Károlyi* Károly, jegyzők: *Mandács* József és *Treer* Ilona, pénztáros: vitéz *Simon* Simon, számvizsgálók: *Walter* Gyula, *Werner* Ádám, *Kálmán* Ferenc, birálóbizottsági tagok: *Eberhardt* János, *Barabás* András, *Giesshaber* Endre, míg az országos szövetség tanácsába *Schlenker* Mihály, *Pártos* Ferenc és *Károly* Károly lettek delegálva.

A közgyűlés a Himnusz fenséges akkordjaival záródott.

A bankett.

A közgyűlés után mintegy 180 résztvevővel közebéd volt a Szekszárd Szálló nagytermében. Az első felköszöntőt dr. *Hagymássy* Zoltán vármegyei főjegyző mondotta a kormányzóra. Dr. *Hlein* Antal orsz. gy. képviselő a kultuszminisztert éltette. *Schlenker* Mihály dr. *Halmos* kir. tanfelügyelőt köszöntötte szép szavakban. *Jung* Miklós Tolnavármegye főjegyzőjére, a *tanítóság nagy barátjára* ürítette poharát. *Pártos* Ferenc a tanítóság vezérét *Rákos* Istvánt éltette. *Griesshaber* Endre dr. *Malmos* Andornét üdvözölte. Dr. *Halmos* Andor megköszönte a felejthetetlen ünnepet s a különböző felekezeteknek képviselőit köszöntötte. *Kiss* Lajos apátplébános, a tanítóságot éltette. *Huszth* Aladár bányaigazgató az iskolafentartók nevében éltette dr. *Halmost*. *Müller* Róbert és *Faics* Irén is a jubilánst üdvözölte. *Szentiványi* József plébános dr. *Halmos* Andornét és leányát köszöntötte. Dr. *Rubinstein* Mátyás rabbi, az új Magyarország eljövetelére ürített poharat. *Dlusztus* Imre mindazok munkája sikerére ürített poharat, akik Magyarország megteremtésén dolgoznak. Végül *Szentiványi* József régi köntösében az új elnököt »Miska bátyánkat« éltette.

A tanítóság és a vendégek a késő délutáni órákban oszoltak el, lelkükben egy felejthetetlen, szép emlékkel.

—*tus.*

Cserkészet a falusi iskolában

A cserkészet kérdésével a falusi iskolában, vitéz Széky Pál egészen aktuális témát ragadott meg. A hozzáértés minden kellékével, megszokott őszinte nyiltságával vezette be a kérdés megtárgyalását. Célzatosan mondom, hogy „bevezette", mert úgy gondolom, e kérdéshez többünknek is hozzá kell szólni. Nem azért, hogy ellene mondjunk fejtegetéseinek. Sietek bejelenteni, hogy cikkével tökéletesen egyetértek.

„Bizonyos, hogy az ifjúság problémáját a legnagyobb sikerrel a cserkészet oldotta meg. "Különösen a *magyar cserkészet*. Ennek főokát abban látom, hogy olyan lelkületű pedagógusok álltak annak szolgálatába, mint Sík Sándor, Tóth Tihamér, Witz Béla, hogy többet ne említsek. Nekik és társaiknak köszönhető, hogy ha valahol, nálunk lehet immár *cserkészpedagógiáról* beszélni.

Rousseau óta mindinkább tért hódít a pedagógusok közt az a fölfogás, hogy a nevelőnek nincs joga tanítványára saját fölfogását, világnézetét, akaratát rátukmálni, nincs joga a gyermeket fegyelmezni, hanem a gyermekek maguk jogosultak önmagukat kormányozni, a gyermekek egyéniségének szabad fejlődést kell engedni s a tekintélyt elvetik. Ez szélsőséges és túlzó irányzat. Ennek képviselői azt hangoztatják, hogy a régi pedagógia csupán tilalomfákkal dolgozik és elve a gátlás és ez nem felel meg a gyermek természetének. Sajnos, nálunk nemcsak a szülői házban, hanem az iskolában is sokhelyütt otthont talál még ez a régi nevelés, melynek elve: Ne tedd! A gyermek örökké csak azt hallja: Ezt ne tedd, azt ne tedd! De keveset hall arról, mit tegyen; mert ő tenni akar, a cselekvés a gyermek eleme, mint halnak a víz, madárnak a levegő. Ezt a legfeljebb negatív nevelésnek nevezhető eljárást az új iskolából számüznünk kell. De azért nem kell átcsapnunk a másik szélsőségbe és azt mondanunk: Tégy, amit akarsz. Van itt is arany középút s ezt megmutatja nekünk a cserkész-pedagógia, mikor ez az első elve: *ezt tedd!* Tehát se nem tilalomfa és gátlás, se nem teljes fölszabadulás, hanem *cselekedtetés az adott példa után*. Amint a harctéren sem az volt a sikerthozó vezényszó: Előre fiuk!, hanem ez: Utánam fiúk!, így a nevelésben is ez a helyes: Ezt tedd! Akit szeret a gyermek, azt utánozza, aki szereti őt, annak önként engedelmeskedik. Itt a másik tényezője az új iskolának: a *szeretet*.

Igen, de a szívünket a kezünkbe fogni és mosolygó szemmel odanyújtani minden kicsi embernek, — „rendeletre nem lehet" — mondja vitéz Széky s van-e aki az ellenkezőjét állítja? Épen a cserkész-pedagógia szellemével kerülne ellentétbe, aki ezt az ellenkezőt állítaná.

Korábban is gondolkodtam már nem egyszer a kérdésen. Cserkész-apród csapatok a falusi népiskolában. Cserkész-apródokból máshol cserkészek lesznek, falún leventék. A levente kevesebb, mint a cserkész, tehát az út nem egyenes, nem visz előre, fölfelé. A leventétől kevesebbet kívánunk, mint a cserkésztől, s ezt a kevesebbet is csak muszájból teszi. A leventével egy sapkát sem tudok vetetni, mellyel levente mivoltát megvallaná, a cserkésznek teljes öltözet kell. De falún nem lenne neki. Ki venne neki? Dehát ruha teszi az embert, a cserkészt? Azt hiszem, a lelkület, a nevelés, a nevelés szelleme. S mi az új nevelés szelleme? Cselekvés, szeretet, öröm, derültség, napfény. Hisz akkor otthon vagyunk! Akkor mind cserkészek lesznek a fiaim! Nem a kiválasztottak, mind! Nem is engednék válogatni közülük. Nem engedek kizárni senkit, én mindnyáját minden jó

eszközzel akarom nevelni. A lányok is cserkészek lesznek! Hogyne, hát ők nem jönnének a kirándulásokra, a domboldalra, a virágos rétre, a madárdalos erdőbe? Otthon hagyhatnám őket? Mind cserkész-apród lesz, de nem is fogják tudni, hogy azok. Nem lesz cserkészruhájuk, nem lesz cserkésznevük, számuk stb., de lesz mindnyájának meséje, játéka, dala, mosolygása, öröme mindenkor és mindenhol, ahol velük vagyok. Sok a dolgom nekem is, gyermekeimnek is a 30 iskolai órán kivül, nem igen érünk rá együtt lenni, csak itt-ott egy iskolai délutánt hosszabbitunk meg, de hetenkint 30 óráig cserkészek leszünk. Cserkészlelkülettel bejárjuk a szülőföld zegét-zugát, környékét, a magyar haza hegyeit-völgyeit, megmásszuk a Magas-Tátra meredekjét, fürdünk a Balatonban (valóságban és képzeletben), dalolunk a madarakkal, röpdősünk a pillangóval, nyargalnnk az elefánt hátán és tigrisekre vadászunk, barangolunk Ázsia, Afrika sivatagjaiban; becserkésszük a régmúltat, harcolunk Dobóval, elszállunk a jövő Nagy-Magyarorszságba; játszunk a magunk készített szélmalommal és sárkánnyal, a magunk készített iránytűvel, hallgatjuk a verandán a rádió meséket, ápoljuk virág- és zöldség-ágyainkat a kertben; a kibővült testgyakorlási órákon csatározunk télen hólabdával, meglepjük nyáron az oláht az erdőszélen, a csehet kiűzük a homokbányából, lövöldözve, kiáltozva — nem is angolul, hanem magyarul — Győztünk!

. . . Én így gondolom a falusi iskolák cserkészetét . . .

De ebbe is bele kell tanulnunk, bele kell élnünk magunkat, mert vonz az új tanterv, az új iskola szelleme, levetjük a régi sablonokat a pedagógiai szemináriumban hallottakat, tapasztaltak, megbeszéltek alapján. Tehát nem rendeletek kellenek, hanem élet, élet és élet. Legyen alkalma vitéz Székynek a szemináriumokon elméletben és gyakorlatban bemutatni mind ezt és még mást, amit nem tudunk, nem ismerünk. De kérem, lapjunk hasábjain is adjon további útmutatásokat: Faragó. Kiscserkészet, vagy milyen más útmutató- és vezérkönyvet stb. ajánl, milyen játékszerek, eszközök készítését stb. ajánlja. Nem alapszabályokat, hanem eleven életet kérünk, módszereket, példákat, hogy a cserkészlelkület legyen úrrá az új iskola tanitójában. Akkor lesz cserkész-szellem, sőt idővel cserkészcsapat is.

Barabás András.

Határidő-emlékeztető.

Tanév netáni megrövidítésére irányuló kérelem a vármegyei közigazgatási bizottsághoz beterjesztendő. **A Katholikus Iskola** 3 P előfizetési díja a 45.613 sz. postai befizetőlapon személyi sürgetés bevárása nélkül beküldendő. **Irkák, füzetek stb.** hátralékos összegei sürgősen beküldendők.

Püspöki rendelet.

235/1930. sz. **Az egyházi és iskolai terhek továbbra is meghagyatnak a községek költségvetésében.** Hivatkozással 919/1929. körlevéli számú közlésemre, tudomásvétel céljából közzétesszem a m. kir. belügyminiszter úr f. hó 17.-én 103.871/1929. V. sz. alatt kelt válaszát a nm. püspöki karnak felszólalására az egyházi és iskolai terheknek a községi költségvetésekben való meghagyása tárgyában:

„Az 1929. évi nov. 15.-én kelt 4106. sz. nagybecsü átiratára tisztelettel értesítem Eminenciádat, hogy a községek által már korábban vállalt egyházi és iskolai terheknek a községek költségvetésében való meghagyását a 96.240/1928. B. M. V. sz. rendeletemmel azért engedélyezhettem csak az 1929. év végéig, mert az 1927. évi V. tc. szerint a községek háztartásának szabályozásáról lehetőleg ugyancsak az 1929. év végéig, törvényt kellett volna készíteni. Minthogy azonban a törvény ezideig még nem készülhetett el, az egyházi és iskolai terheknek fedezéséről természetesen továbbra is az eddigi gyakorlatnak megfelelően, vagyis a községek költségvetésébe való felvétel útján fog gondoskodás történni addig, amíg ez a kérdés a törvényhozás útján nem lesz szabályozva. Scitovszky sk."

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

320/1930. sz. **Istentisztelet rádión való felvétele.** Vonatkozással Őméltóságának, a Megyéspüspök úrnak f. évi I. sz. körlevelében 237/1930. sz. alatt, a m. kir. kereskminiszter úrnak 37.944/1929. sz. alatt kiadott rendeleteire, melyek szerint a rádió útján közvetített istentiszteletek, szentbeszédeknek és vallási oktatásokkal összefüggő egyéb közvetítéseknek vendéglőkben, kávéházakban, korcsmákban vagy ezekhez hasonló üzleti helyiségekben felszerelt rádióvevőberendezéseken való felvételét megtiltotta s amely rendelet megszegése kihágást képez,

felhívom a felügyeletem alá tartozó összes plébános, iskolaigazgatókat, igazgatótanítókat és tanítókat, hogy szóban forgó rendelet végre hajtását szigorúan őrizzék ellen s amennyiben e tekintetben bármiféle rendellenességet észlelnének, az illetékes főszolgabírói hivatalnak jelentsék fel s ugyanakkor nekem is tegyenek jelentést.

378/1930. sz. **Tanítói, tanítónői és óvónői állások betöltése.** Vonatkozással 133/1930. sz. rendeletemre (megjelent a Katholikus Iskola f. évi febr. 1. számában) pótlólag alábbiakban közlöm a felügyeletem alá tartozó összes iskolaszéki elnökségekkel tudomásvétel, miheztartás és ennek megfelelő eljárás céljából a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak f. évi január 24.-én 865-0/53-1930. sz. valamennyi főtiszt. Egyházi Főhatósághoz intézett s előző 865-0/666/1929. sz. körrendeletének kiegészítésére vonatkozó köriratát:

„Az államsegélyes nem állami elemi népiskolai tanítói és óvónői állások betöltése tárgyában kiadott 865-0-666 számu körrendelet kiegészítése képen tudomás és az iskolafenntartókkal való közlés végett értesítem a kir. Tanfelügyelő urat, hogy a szabályszerüen szervezett és eddig is fizetéskiegészítő államsegélyben részesitett állások *engedélyem kikérése nélkül is betölthetők a következő* esetekben:

1. A belterületi iskoláknál:

a) olyan községekben, amelyekben csak egy belterületi iskola van

az egy tanítós iskolánál 30-on felüli
a két „ „ 65-ön „
a három „ „ 130-on „
a négy „ „ 195-ön „

mindennapi iskolai tanulólétszám mellett.

Nagyobb iskoláknál eggyel több tanítói állás tölthető be engedély kérése nélkül annál, ahányszor 65 tanuló látogatja az iskolát.

b) Olyan községekben, amelyekben több belterületi iskola van, az iskolafenntartó a megüresedett tanítói állást az a) pontban megjelölt tanulólétszám mellett engedély kérése nélkül betöltheti, ha a község többi belterületi iskoláinak mindegyikében (nem számítva a magánosok vagy a vállalatok által fenntartott iskolákat) tanítónkint átlag legalább 60 mindennapi iskolai tanuló jár.

2. A külterületi iskoláknál:

Egy tanítós iskolánál 30-nál több, két tanítósnál 65-nél több mindennapi iskolai tanuló mellett az I., illetőleg a II. tanítói állás engedély kérése nélkül betölthető, ha a belterületen nincs a külterületi iskolával azonos jellegű elemi iskola, vagy ha a vele azonos jellegű belterületi iskola tanulólétszámából egy-egy tanítóra átlag 60-nál több tanuló esik.

Az iskolafenntartó községek és egyházak, valamint az államkincstár terheinek lehető kímélése érdekében a fentiek szerint engedély nélkül betölthető állásokra tanítói választások csak folyó évi március 31. előtt, illetőleg folyó évi augusztus 1-je után lesznek államsegéllyel eszközölhetők.

A tanítói állások betöltetése ügyében felterjesztett kérvényekhez az illető községbeli valamennyi elemi iskola (a vállalati és magániskolák kivételével) tanulólétszámának osztályonkinti és a tanítók beosztását is feltüntető kimutatását kell mellékelni. Az egy tanerős iskoláknál a tanulók névsora is felterjesztendő, míg a nagyobb (több tanerős) iskoláknál ez mellőzhető. Ugyancsak mellőzendő a belterületi iskolai állás betöltésénél a községbeli külterületi iskolák adatainak bejelentése is.

500/1930. sz. **„A katolikus papság érdemei hazánk és az emberiség történetében“** című, dr. *Giczy* József, nádasdi (Vas vm.) plébános művét a felügyeletem alá tartozó iskolák tanítói könyvtárai részére a beiratási díjak terhére beszerzésre nemcsak engedélyezem, hanem azt igen melegen ajánlom is. Igen kívánatos, hogy a tanítóság e kiváló művét megismerje, mert ez elsőrangú apologia a kath. papság és vallás mellett. Lexicon, mely összegyűjti a papság érdemeit a kultúra terén. Annyival inkább szükséges, hogy e művet minden iskola beszerezze, mert a tanítóknak az iskolánkívüli népművelődési előadásoknál igen jó szolgálatot fog tenni. A könyv fűzött példányának ára: 6 pengő. Megrendelhető szerzőnél.

519/1930. sz. **Irodalmi ajánlás.** *Nagy* Ilona dunaföldvári tanítónő Muhi Virága cimen nemes felfogású regényes szindarabot irt, Árpádházi B. Margit életéről. Előadása a Szent Imre év folyamán különösen zárdaiskolákban nagyon kívánatos. Mint olvasmány is élvezetes. Valamennyi Pécsegyházmegyei iskolai könyvtár részére engedélyezem. Beszerzését ajánlom. Kapható Budapesten, Szent Domonkos Rend, Szent Domonkos-ucca 3. sz. Ára 2 P. A könyv tiszta jövedelmét B. Árpádházi Margit Sz. Margit-sziget kolostorának ujjáépítésére fordítják,

598/1930. sz. **Számológép ajánlás.** *Csiki Székely Dénes dunaföldvári r. kath. tanító által szerkesztett, 97.280. szám alatt szabadalmazott s a vallás- és közoktatásügyi miniszter 836—05/189. VIII. d. sz. és a Katholikus Tanügyi Tanács által 72/1929. sz. alatt engedélyezett számológépet a felügyeletem alá tartozó r. kath. iskolák részére, a birálatok, szakvélemények és a miniszteri, valamint a Katholikus Tanügyi Tanács engedélyezései alapján, beszerzésre nemcsak engedélyezem, hanem azt melegen ajánlom is. A számológép részletes ismertetését lapunk leghözelebbi számában közölni fogjuk.*

—

HIREK.

Plébánosi kinevezések. *Virág* Ferenc megyéspüspök *Tiborcz* Benő pécsi székesegyházi karkáplánt, a pécsi katholikus papság egyik kiváló tagját szakályi, *Sebestyén* Ferenc ottani administrátort pedig gyulají plébánossá kinevezte.

Miniszteri elismerés. *Czéhmann* János, ráctöttösi r. kath. elemi népiskolai igazgatótanítónak nyugalombavonulása alkalmából a népoktatás terén hosszú időn át kifejtett búzgó és eredményes munkásságáért a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr elismerését fejezte ki.

Miszlai Lajos tarrosi r. kath. kántortanító életének 62.-ik évében, 27 évi buzgó, kötelességét híven teljesitett szolgálat közben Tarroson, rövid szenvedés után elhunyt. Földi maradványai február 9.-én délután 3 órakor helyeztettek örök nyugalomra a tarrosi rk, temetőben.

Igazgatótanítói kinevezés. Megyéspüspök Úr Ő Méltósága *Farkas* Jenő, vásárosdomboi r. kath. kántortanítót a vásárosdomboi rk. iskola igazgatótanítójává kinevezte..

Az egyházközségi szervezet uj szabályzata. Virág Ferenc, pécsi megyéspüspök f. évi l. sz. körlevelében rendeletileg intézkedett az iránt, hogy az egyházközségek a nm. püspöki kar által átdolgozott, illetve némileg módosított és a vallás- és közoktatásügyi minisztérium által is elfogadott szabályzat alapján megalakíttassanak. A szabályzat egy példányát az összes plébániahivatoloknak meg is küldötte. Azon helyeken, ahol az egyházközség ügyeit az iskolaszék intézi, az egyházközségnek az uj alapszabályzat szerint való mielőbbi újjáalakítását a Megyéspüspök Úr bár melegen ajánlja, azonban kötelezőleg csak azon időre rendelte el amikor a most törvényes alapon működő iskolaszék megbízatása lejár. Mihelyt ez letelik, az uj választásokat kivétel nélkül minden helyen az országos érvényü mintaszabályzat szerint kell megtartani s az egyházközség uj szervezet aszerint megalakítani.

Március hónapra! *„Szent József tisztelete“* imaköny. VIII. kiadás, 448 oldal. Elmélkedésekkel, igen sok imával, énekekkel Szent Józsefről. *Kiadta: Virág Ferenc, pécsi püspök*, a pécsgyárvárosi Szent József fogadalmi templom javára. Ára csinos egész vászon kötésben, postautalványon rendelve, postaköltségekkel együtt 2 P. 80 fill. Több példány rendelése esetén olcsóbb. Rendelési cím: Gyárvárosi Plébánia Hivatal, Pécs 7.

Tanítói kinevezések. *Dallos* György a káni, *Madarász* Erzsébet az okorvölgyi, *Hochholzer* József a szemelyi, *Molnár* János a gyántpusztai kántortanítói, *Csermák* Margit a tótújfalúi II., *Horváth* Mária a kisszékelyi III., *Földváry* Kálmán a regölyi II. és *Koós* Olga a görcsönyi II. sorsz. tanítói állásokra egyházhatóságilag kineveztettek.

Zabányi Alajos kisbattyányi r. kath. kántortanító tárgya verseit „Csendes Alkonyórán“ címmel. Ára 1 P. 50 fill. Megrendelhető szerzőnél Kisbattyán, u. p. Komló. Baranya vm.

Községi jellegü iskolák tanítói állásainak betöltése. A nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr legutóbb kiadott elvi jelentőségü rendeletével érvényt szerzett egy községi tanítói állás betöltésénél az állami tanítók kinevezésénél is követett ama gyakorlatnak, mely szerint az állami tanítók kinevezésénél a legnagyobb figyelem fordíttatik az illető iskolába utalt tanulók vallási tagozottságára. Ezt az elvet a miniszter úr a községi iskolák tanítói állásainak betöltésénél is mindenkorra biztosítani kívánja. Így tehát a községi jellegü iskolák tanítói állásainak betöltésénél a tanulók vallási megoszlása irányadó, vagyis a községi iskoláknál is a tanulók vallásbeli többségének megfelelő vallású tanítót kell alkalmazni.

Pedagógiai szeminárium Bonyhádon. A völgységi és részben a központi járások tanítói részére a közelmultban Halmos Andor dr. kir. tanfelügyelő szépen sikerült pedagógiai szemináriumot tartott, amelyen számos tanügybarát is résztvett. Halmos dr. kir. tanfelügyelő tartalmas megnyitója után Grieszháber Endre majosi ág. ev. igazgatótanító helyes pedagógiai érzéktől áthatott felolvasást tartott a beszéd-értelem tanítási módjáról, az új tanterv követelményeinek megfelelően. Majd az előtte ismeretlen növendékekkel jól sikerült mintatanítást mutatott be „Dugovics Titusz és Kemény Simon önfeláldozása“ cimen. Utána Tóth Nándor bátaszéki községi tanító a számolás-mérés helyes módszeréről tartott értékes és magas nívón álló felolvasást, melyet ugyancsak jól sikerült mintatanítás követett. A vita során a két előadáshoz hozzászóltak Halmos Andor dr. kir. tanfelügyelő, Schlenker Mihály, Knábel Vilmos és Wickert Lajos igazgatótanítók. Az elemi iskola tantárgyai közt „mostoha-gyermekként“ szereplő testnevelésről igen hatásos szabadelőadást tartott Dlusztus Imre bonyhádi róm. kath. tanító, aki előadásában döntő érvekkel bizonyította a testnevelés fontosságát az

elemi népiskolában. A szabadelőadás után az általa összeállított s az osztatlan iskolák számára kidolgozott évi anyagot ismertette, mely anyagból 12 hétnek az anyagát be is mutatta növendékeivel. Az előadás és a bemutatás frenetikus sikert aratott. Hozzászólás nem történt, csupán Wiekert Lajos igazgató a hallgatóság nevében köszönetet mondott a gyönyörű előadásért. Végül Halmos Andor dr. kir. tanfelügyelő köszönetet mondott az előadóknak, majt összevetve a hallottakat és a hozzászólásokat, örömmel jelentette ki, hogy a bonyhádi pedagógiai szeminárium jó munkát végzett.

Pályázat. A vásárosdombói plébániához tartozó Tarros róm. kath. iskolaszéke a f. tanév végéig helyettes tanítót—tanítónőt keres. Fizetés megegyezés szerint. Állás azonnal elfoglalandó.
Vásárosdombó.

Plébániahivatal.

Irodalom.

Dezső Lipót, szombathelyi vezető kir. tanfelügyelő a nyelvtan és ezzel kapcsolatban a helyesírás tanításának könnyebbététele végett *„A Helyesírás és Nyelvi Magyarázatok Új Tanítási Módszere Mesékkel“* cím alatt alapos szaktudással írt könyvet adott ki. E téren olvashatunk itt-ott értekezéseket, jótanácsokat, határozott és eredményt biztosító módszer azonban mindezideig nem alakult ki. Szerző művében arra törekszik, hogy az elemi iskolai nyelvtan tanítását érdekessé és kedveltté tegye. Sokan talán meglepetéssel olvassák szóbanforgó mű címét. Hát lehetséges-e, hogy a száraz, nyelvtani szabályokat mese keretében és a gyermek ösztönös foglalkozási vágyának kielégítésével is tanítani lehessen? Igen lehetséges! A mesével és a gyermek állandó foglalkoztatásával mintegy hatalmas reflektorral igyekszik a szerző bevilágítani azt a labirintusnak látszó területet, amely eddig annyira ellenszenves, rideg és félős volt a gyermeki léleknek. A mese fényével meg akarja mutatni a gyermeknek, hogy ez a látszólagos labirintus voltaképen mem is útvesztő, hanem kedves, rokonszenves és érdekességet keltő hely, amelyet később önmagától is szívesen felkeres s örömest igyekszik megismerkedni annak minden zugával.

A mű második részében szerző két szedőfüzet használatának részletes utasítását tartalmazza. Szerző a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz felterjesztést tett, hogy könyvében ismertetett két szedőfüzetet iskolai tanítási eszköznek engedélyezze. Amennyiben szerző az engedélyt megkapja, a két segédeszközt gyárilag kívánja elkészíttetni, hogy az iskolák teljesen megfelelő szemléltető eszközzel rendelkezzenek. Erre vonatkozólag szerző a továbbiakról annak idején megrendelőit értesíteni fogja.

Igen kívánatos, hogy a tanítóság szerzőnek a műben igen érdekesen és értékesen kifejtett módszerét és a két segédeszközt a műben előírt utasítások alapján kipróbálja. E módszer alkalmazása a nyelvtan tanítását nemcsak megkönnyíti, hanem a gyermekek örömmel és készségesen fogják a helyesírás és nyelvtani magyarázatokat elsajátítani.

Beszerzésre fentiek alapján igen melegen ajánljuk. A könyv 135 oldalnyi terjedelemben, rendes könyvnagyságban jelent meg. Ára (portóköltséggel együtt) 3 pengő. Megrendelhető közvetlenül szerzőnél: Dezső Lipót, vezető kir. tanfelügyelő. Szombathely.

Szerkesztői üzenetek.

B. E. Mászlonypuszta. Ált. ismétlőiskolában nem, hanem csakis a gazdasági továbbképző iskolában a szaktárgyak tanításáért kérheti az iskolafenntartótól a miniszteri rendelettel megállapított díjat. A X. fizetési osztályban a megállapított napidíj 12 P. — **Többeknek.** A zavarok elkerülése végett szükséges, hogy a Katholikus Iskola előfizetési díjainak befizetésekor az esetben, ha az előfizetés az iskolai pénztár részére történik, feladóként az „Iskolai Pénztár szerepelljen, s csak az önkéntes előfizetőknél szerepelljen feladóként az előfizető neve. — **S. K. Gyárváros.** Az imakönyvre vonatkozó hirt készséggel közöltük díjazás nélkül.

„Pécsi Hirek“ hétfői hetilap. Független, bátorhangú, meg nem alkuvó újság. Egyes szám ára 20 fill. Előfizetési díj egy hóra 80 fillér. Megrendelhető a Haladás Nyomdarészvénytársaságnál Pécs, Szent Mór-u. 1. (Király-u. sarok).

MEGNYILT A **HALADÁS** NYOMDA RT.

PAPIR- ÉS IRÓSZERŰZLETE KIRÁLY- ÉS MÓR-U. SAROK

Könyvkötészeti munkák ízléses szép kivitelben

Kaphatók az összes irószerek, kréták, szivacsok, füzetek, tollak és stb. stb. legolcsóbb árakon, valamint az összes egyházmegyei és iskolai nyomtatványok nagy raktára.

Stancnik dombor nyomáshoz Rugyantabélyegző.

Haladás Nyomdarészvénytársaság. Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitó-Egyesület.“ — Megjelenik minden hónap elsején.

Előfizetési díj 1930. évre 3 pengő. Tagdíj 1930. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Kántalan-u. 4. sz., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.012. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1930. április 1. — XIX. évfolyam, 4. szám.

Szent Imre centenáriuma és a katholikus iskolák.

A nagy magyar sötétségben lobogó örömtüzek gyúlnak ki ebben az esztendőben. Diadalittasan zúg majd végig a magyar rónák felett az ünnepi harangszó. Az egész világról hozzánk zarándokolnak a katolikusok. Magyar centenáriumot ülünk. Szent Imre királyi herceg halálának kilenc-évszázados évfordulóját.

Hajnalcsillaga volt ő az erőteljes, fiatal magyar kereszténységnek, de reménykteljes vezércsillaga ő a huszadik század megalázott, kifosztott magyarságnak is. Szép országunkról ellenségeink lehasíthatták a legértékesebb részeket, de történelmünk szellemi kincseitől nem foszthat meg senki. Ezekhez szívvel-lélekkel ragaszkodunk. Büszkék vagyunk rájuk. Dicsőséges múltunk fénylő nagyjai inspirálnak a sanyarú jelenben. Az ő lelkük vetít biztató fénysugarakat a bizonytalan jövőbe.

A nagy magyar ünnepből mi is kivesszük részünket. Szent Imre első sorban az ifjúságé. A magyar jövő érdekében ezt a jubileumot különösképpen nemzetünk megtépett fájának zsenge hajtásai, a fejlődő gyermeklelkek számára kell kamatoztatnunk.

Szent Imre, mint ragyogó, vonzó eszménykép vésődjék most ifjuságunk lelkébe. Az ő fiatalsága igazán tavasz volt. Virágos, illatos, reménykteljes tavasz. Engedelmes, kedves, előzékeny gyermek. Édes mosoly az ajkán és kicsorduló öröm a szivében. Liliomos lelke nagy áhitattal a csillagok felé szárnyal. Munkával és önmegtagadással neveli és fékezi vágyait. Kerül, legyűr mindent, ami zsenge lelkének ártatna. Édesatyja, Szent István, örömmel és büszkeséggel figyeli egészséges, erőteljes fejlődését. Sokat vár tőle.

Isten azonban nagyobb hivatást szánt neki. Fiatalon a magyar égboltra tűzte őt ragyogó csillagnak. Feltűnő, milyen pazar kézzel gyújtogatta a Gondviselés a magyar kereszténység hajnalán egünkön a ragyogó eszményképeket. Szent Istvánt, a melegszivű, fáradhatatlan apostolt. Szent Lászlót, a nagy keresztény hőst. Szent Erzsébetet, a szerető, tűrő, hű hitvest és anyát. Boldog Margitot, a fehérlelkű leányt. Szent Imrét, a tiszta ifjút. Hogy minden magyar megtalálja a maga ideálját.

Ma különösen fontos, hogy fiatalságunk nagy lelkesedéssel és rajongó szeretettel szegezze szemét és lelkét Szent Imre királyi hercegre. A léha, könnyűvérű életfelfogás, a túlfűtött érzékiség piszkos hullámai pacskolják végig Pannóniát és sorvasztják Isten hajdani édes, virágos kertjének szép, egészséges hajtásait. Már az iskolás gyermekek ártatlan arcáról tépik a szemérem piros ró-

zsáit. Vágyakat ébresztenek és ápolnak az ifjú lelkében, amelyek nem üde, friss, reményteljes tavaszt jelentenek, nem szárnyalást, lelkesedést, örömet hoznak, hanem gyengeséget, hervadást, púsztulást.

Szomorú koratavasszal a dér és fagy fonnyasztotta feslő virágok, fejlődő levelek és gyenge hajtások szemlélete. Ijesztőbb azonban a nemzet reménységének, az ifjúságnak korai sorvadása. Kétségbeejtő annak jövője. Itt cselekednünk kell. Egész lelkünkkel, minden energiánkkal ennek útjába kell állnunk. És itt a vidéknek, a falunak különösen nagy a hivatása. Ott ma még tisztább a légkör, egészségesebb a fejlődés. Onnan várunk erőteljes ifjúságot, amely majd diákkorában a város fertőzöttebb légkörében is derekasan megállja helyét.

Szent Imre királyi herceg képének ott kellene függnie minden katolikus iskolában. Hozzá kellene feltekintenie nagy büszkeséggel minden magyar iskolás gyermeknek. Szent versenynek kellene kifejlődnie, ki tudja jobban követni. Nagy gondolatokat ők még nem értenek. A nemzetek sorsát intéző eszmék és erők magaslatára nem emelkedhetnek. De a szép élet, a ragyogó példa, a vonzó eszménykép az ő pici szívüket is megdobogtatja. Felmelegednek és lelkesednek.

És ez lesz a mi jubileumunk. A katolikus iskolák nagy ünneplése. A centenárium hatalmas kamatoztatása a magyar jövő szempontjából. Mert ebben a talajban teremnek a hősök és a szentek.

Dr. Gábriel Pál.

† Bodonyi Nándor.

Remegve bújt meg a márciusi szellő. A pacsirta elhallgatott. A rügyek ijedten húzódtak meg védőburkaik alatt. Megállt a tavasz ébredése. Csak a hír, — a szomorú hír — száguldott hegyen-völgyön át. Bekopogtatott minden falucskába, minden iskola portájára. És elmondta, hogy halottunk van... Elsírta, hogy megint kevesebben lettünk őrtálló magyarok. Elpanaszolta, hogy nesztorunk, őszhajú poétánk lelke a Győzelem országába költözött.

Bodonyi Nándor meghalt!

Lezárult egy ajak, mely majd félszázadon át oktatott, tanított, igazságot hirdetett. Lecsukódott a szem, melyből csak jóság, szeretet sugárzott. Elpihent egy szív, mely mindenkiért dobogott; elszállt egy lélek, mely szomjúhozva kereste és bőségesen öntötte magából a szépet.

Bodonyi Nándor nincs többé! Az utolsó rím odaát, az Örökkévalóságban csendül... Dícséri az Istent...

Idelenn pedig utolsó útjára kísérik egy gazdag lélek porhüvelyét. Sokan állják körül a sírt, mely szépséges életregény végére teszi a pontot. Fáj a göröngyök dobogása, érezzük, hogy nagy a veszteség. Nemes szívű léleknevelő, megértő tanítótestvér dőlt ki közülünk.

Fáj, de megnyugszunk. Mert Bodonyi Nándor szelleme továbbra is itt él közöttünk. Lelkében őrzi és életével éli azt egy félszázad minden generációja, mely tiszta és nemes tanítói egyénisége gének útmutatása mellett nőtt fel. Lelkébe fogadta egy vármegye népe. És él mindenütt, ahol szeretik az igazán szépet, ahol meg akarják és meg tudják érteni a magyar néplélek mélységeit.

Bodonyi Nándor 45 évig tanított Baranyaselllyén. Nemcsak iskolájának, de községének, a vármegye, az egyházmegye tanítóinak is tanítója volt. Felettes hatósága kiváló működésének némi elismeréseképpen igazgatóvá nevezte ki; kartársainak szeretete pedig a Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület alelnöki székébe ültette.

Irodalmi működése országos elismerést szerzett nevének. Nemcsak a pécsi, hanem a fővárosi lapoknak is kedvelt szépirodalmi munkatársa volt. Különösen az ifjúsági irodalom terén alkotott maradandó értékeket. Műveiben a néplélek tiszta mélységeit vitte az olvasóközönség elé. Ezért választotta tagjai sorába a Gárdonyi Irodalmi Társaság.

Hosszú szolgálat után nyugalomba vonult. Pécsre költözött. Sokszor láttuk a sétatér árnyékában pihenő nyugdíjasok között, akik fiatalos szeretettel vették körül. De nem érezte jól magát a városban. Szíve visszahúzta falujába, népe közé. Visszament...

És most végleg elment... Otthagyta a falut is, mert hívta az Úr, hogy megmutassa neki az örök Világosságot...

vitéz Széky Pál.

Pécsegyházmegyei irkák.

A Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület által kiküldött bizottság abbeli javaslata alapján, hogy a már kiadott 4 filléres irkák helyett jobbminőségű, erősebb borítólappal ellátott irkák adassanak ki s figyelembe véve a mohácsi rk. tanítótestületnek 1929. december 10.-én tartott ülésében hozott határozatát, valamint ennek megfelelő általános közöhajt, 1093/1927. sz. egyházmegyei főtanfelügyelői rendelet (megjelent a Katholikus Iskola 1927. évi június 1. számában), valamint a Katholikus Iskola 1929. április 1-én megjelent számában közölt elnökségi rendelkezés érvényben tartása mellett a következőket közöljük mineztartás végett az iskolaigazgatóságokkal és tanítókkal:

1. Az első ízben kiadott 4 filléres négyvonalas magyar, I—II., III—IV., V—VI. osztályú számolási, valamint a négyvonalas német irkák helyett *1930. szeptember 1-től kezdődöleg az egyesület a meglevő képekkel és szövegekkel jobb minőségű és erősebb borítólappal ellátott irkákat ad ki és pedig 6 filléres árban. Az irkák borítólapjai irkafajonként különféle szinnyomásúak lesznek.* Amig a csekély mennyiségben még raktáron levő 4 filléres irkákból a készlet tart, a nyomda jogosult elsősorban ezen irkákat kiszolgáltatni. *1929. évben kiadott 12 lapos, jobbminőségű 12 filléres négyvonalas magyar irkák továbbra is rendelkezésre állanak.* Tehát a négyvonalas magyar irkákból 1930. szeptember 1-től kezdődöleg 6 és 12 filléres irkák, a számolási és német irkákból azonban csak az újonnan kiadott 6 filléres irkák fognak rendelkezésre állani.

2. Az egyvonalas (diktandó) irkákból, sajnos, nem lehet jobbminőségű (6 és 12 filléres) irkákat kiadni, mert ez irkafajból még mindig 125 ezer darab áll rendelkezésre. Előreláthatólag 1932. szeptember 1-re már ez irkákból is lehet jobbminőségű irkát kiadni.

3. A tanulóként beszerzésre előírt irkamennyiségre vonatkozólag a Katholikus Iskola 1929. évi április 1-én megjelent egyesületi elnökségi rendelkezés továbbra is változatlanul megmarad, valamint változatlanul megmaradnak a rajz- és hangjegyfüzetekre vonatkozó rendelkezések is.

Végül külön is felhívjuk tagtársaink figyelmét a 2133/1929. sz. egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletre (megjelent a Katholikus Iskola 1929. december 1. számában) s nagyon kérjük e rendelet pontos és lelkismeretes betartását is, mert amennyiben e rendelet be nem tartása miatt a kir. tanfelügyelőségek részéről panasz merülne fel, az egyházmegyei főtanfelügyelő kénytelen lenne a mulasztókkal szemben fegyelmi úton eljárni. Ezen rendelkezés teljesen független irka-akciónktól, mert hisz bárhonnan is szerezzük be az irkákat, feltétlenül szükséges az, hogy az irkák a tanulóknak már a tanév legelső napjaiban rendelkezésre álljanak.

Fentiekről az irkák árusításával megbízott kereskedőket is az iskolaigazgatóságok, illetve tanítók tájékoztassák.

Pécs, 1930. március 15.

Komócsy István, egyházi elnök. *Erős József,* világi elnök.

A tanítói munkásság értékelése.

Kedves ünnepe volt március 19.-én Szt. József napján a bakócai róm. kath. fiúiskolának, amikor az elemi iskola növendékei hálájuk és ragaszkodásuk kifejezéseképen köszöntötték szeretett tanítójukat, *Ruzsinszky* József igazg. tanítót névünnepe alkalmával.

Egyúttal jubileumi ünnepély is volt ez a szeretetből fakadó hálamegnyilvánulás. T. i. *Ruzsinszky* József igazg. tanító 30 éve működik már Bakócán és ezen idő alatt tudásának, törekvésének legjavát adta növendékeinek. Nemcsak tanított, hanem nevelt is. És a nevelés kiindulásaképen a legbiztosabb alapot választotta: a kristálytiszta, buzgó keresztény életet. Cselekedetének rugója lett: „Mindent megújitani Krisztusban."

De ő nemcsak tanítványaiban törekszik életrekelteni ez eszmét, hanem mindenekelőtt saját magán érvényesíti eme elvet, buzgó katholikus élete által. Ezt teszi ő Bakócán már 30 éven át. Tanítványai önként megérezték a 30 éves fáradságos munkának értékét, úgyhogy, midőn elmondták kis verseiket, a szeretettől remegett a lelkük és valamennyiök szemében a meghatottság gyémántkönnyei csillogtak.

Felejthetetlenek ezek a percek.

Már reggel szentáldozásaikat felajánlották szeretett mesterükért — s ami annál kedvesebb, erre senki se figyelmeztette őket.

Szentmise után az iskolában gyülekeztek a növendékek. Küldöttség ment a mit sem sejtő atyáért.

Az ünnepség megnyitásaként *Náray* Ferenc bakócai kihelyezett káplán méltatta a jubiláló és névünnepét ülő ig. tanító szeretetteljes munkálkodását, akire a gyermekek vannak bízva, az Úr Jézus kedvesei. Kéri őt, foglalkozzék továbbra is a kedves gyermekekkel, mert hiszen így munkatársa lesz az Úr Jézusnak, a legfőbb Mesternek.

Ezen üdvözlő beszéd után egymásután következtek az iskolások kedves felköszöntései.

Az ünnepség: „Jó Atyánkért esdeklünk..." című énekkel befejeződött.

Jubiláló igazg. tanító a meghatottságtól remegő

hangon mondott köszönetet kedves tanítványainak és a többiek nevében is szívére ölelte a felköszöntőket mondó gyermekeket.

Nem fűzök hozzá kommentárt, de azt hiszem, akik e sorokat olvassák, rájönnek arra, hogyha hosszú időn keresztül rejtve is marad az érték, előbb-utóbb felszínre jön. És, ami nagyon megnyugtató, az Úr Jézus, aki a rejtekbe is lát, megjutalmaz mindenkit egykor érdemei szerint.

Bakóca, 1930. márc. 20.-án. ....*y* .....*c.*

Három kiváló ifjúsági könyv.

Magyar Vigasztalás Írta: *Géza bácsi.* (Szabó Géza a Dunántúl belső munkatársa.) Pécs, „Dunántúl".

Nem is tudom, hogyan lehet ilyen röviden írni és mégis ilyen szépen? Csak egy kép, csak egy villanás, csak egy dörej, csak egy sötétlés vagy reménysugár a két-három oldalra terjedő írások ezek a kis rajzok, amelyekből kinő a Magyar Vigasztalás. Géza bácsi maga is apa, tud a gyermekek nyelvén beszélni. Azt mondhatnók a gyermeki lélek congenialitásával. Ezt nem szabad lekicsinylenünk. Mert a kicsinyekből lesznek a nagyok. Kicsi szívek nagy megindulásaiból sarjadzanak a jövő elhatározásai. S ezért szeretjük mi Géza bácsit és írásait így, amint van és nem másképen. A Magyar Vigasztalással tele kellene szórni minden gyermekszobát, Karácsonyfa alját és a húsvéti tojások fészkét. Aki ezzel a könyvvel nevel, jól nevel. A magyar jövőt neveli.

*

Zsuzsika Megérkezik Elbeszélések. Írta: *Cserné Zucsek Gizella.* Dunántúl Nyomdarészvénytársaság Pécs. Ára: 2.20 P.

Egy derék tisztalelkű asszony, amikor sok házi gondja, kis fia megengedik, leül, költ, álmodozik és ír. Álmait írja a jó emberekről, a megértett szenvedés boldogító erejéről. E bevezető költészetbe foglalja az emberi szív legszebb dalait a derűs vidámságról, az irgalmas szeretetről, arról a napsugárról, amit a gyermek mosolya ragyogtat meg a szürke otthonok szürkülő szíveibe. Ha Zsuzsika megérkezik ... egészség, jóság, boldogság fogan nyomában. Olyanok ezek az apró elbeszélések, mint a harmatcseppek, amiken keresztül a női, a gyermeki és az anyai lelkek szivárványszínei játszanak. Egy-egy csepp csak kicsinyke történés, egy-egy hangulat az élet és a szív mélységeiből. De hogyan is mondotta Reviczky Gyula? A világ csak hangulat. És ezt éli Cserné Zucsek Gizella, amikor ír és elbeszél. Mi azonban tudjuk, hogy életek folynak a cseppek világában is, tehát azokban a cseppnyi elbeszélésekben is amelyben dalol az élet és mosolyogva szenved a lelki erő. Érdekes bennük az is, hogy mindig süt a nap, de mindig csak felhőn keresztül. Csókolja a szemünket és soha sem perzsel. Arra tanítanak, mit tesz szentül szeretni és boldogan szenvedni.

Komócsy István.

*

Hófehérke Mesejáték. Írta: *Göbel Károly* Göbel Károly, pécsi áll. el. isk. nyug. tanító, szerkesztő „Hófehérke" cimű mesejátéka nagyon alkalmas iskolai és ifjúsági előadásokra. Az ismert kedves meseanyagot ügyesen, vonzóan dolgozza fel. Nyelvezete könnyű, zengzetes, fülbemászó. Erkölcsi szempontból is jó hatással lesz az ifjúságra. Hófehérke jósága valóban lebilincselő. Kiválósága mellett az is bizonyít, hogy a Pécsi Nemzeti Színház is bemutatta.

Megrendelhető Göbel Károlynál, Pécs, Ágostontér 3. szám. Ára portómentes szállítással darabonkint 1 pengő.

Dr. Gábriel Pál.

Részletek a Szent Imre-év pécsi ünnepségeiről.

A Szent Imre év pécsi ünnepségeinek rendezőbizottsága Imrefi Imre kir. táblai tanácselnök elnöklése mellett ülést tartott. Ebben mind határozottabban bontakozott ki a Pécsett tartandó ünnepségek rendje. Eszerint az összes állami elemi iskolák május 25-ikén tartják meg Szent Imre ünnepüket. Az egyetemi ifjak és a tanári karnak együttes ünnepsége az egyetem központi intézetének aulájában fog lefolyni. A gróf Széchenyi főreáliskola a pécsi Katholikus Legényegylet nagytermében március 29.-én ünnepel.

Az Emericana Foederatio négy pécsi corporatioja május 18-ikán országra szóló ünnepségeket tart. Pécs katholikus közönségének nagy napja az áldozócsütörtök, május 28-ika lesz, amikor is P. Bangha Béla fog a székesegyház terén beszélni. Este tízezreket megmozgató Eucharisztikus körmenet kivilágítás. Június 1-én a zárdai intézetek ünnepelnek. Ugyanakkor a elst. r. reálgimnázium a pécsi Nemzeti Színházban tart nagyarányú ünnepi estét.

A pécsi püspöki tanítóképzőintézet, a kereskedelmi fiú- és leányiskolák Szent Imre napja táján, novemberben tartják meg ünnepségeiket.

A budapesti központi bizottság azt az óhaját fejezte ki, hogy a Pécs kultúrtörténetét feltüntető ünnepségek, vagy más ehhez hasonlók augusztus 10-ikén tartassanak meg, amikor is megkezdődik a külföldieknek nagyobb arányú beözönlése s így remélhető volna, hogy közülük többen Pécset is felkeresik. A lehetőségek megbeszélése és előkészítése végett dr. *Schmidt* Lajos városi főjegyző elnöklete alatt művészekből és történészekből álló szűkebb bizottságot küldöttek ki. Ugyancsak szűkebb bizottság fog előterjesztéseket tenni dr. Borsy Jenő elnöklésével, egy az összel tartandó nagy zenei előadásról, amelyet vagy a pécsi Nemzeti Szinházban, vagy a székesegyházban terveznek.

—

Számológép-ismertetés.

Lapunk legutóbbi számában egy kis hír jelent meg, melyben az ehm. főtanfelügyelő ajánlja *Csiki Székely* Dénes, dunaföldvári tanítótestvérünk számológépét, melyet a VKM., valamint a Kath. Tanügyi Tanács is engedélyezett.

A számológép egyházmegyénk tanítójának találmánya, tehát közel esik hozzánk. Ha felkarolásról van szó, nem őt kell-e előnyben részesítenünk? A lokalpatriotizmus mellett azonban a gép előnyei, sokoldalú használhatósága is megérdemli, hogy foglalkozzunk vele. Az alábbiakban adom a feltaláló leirása szerint a gép ismertetését.

A gépen a következő részek, illetve taneszközök vannak:

1. *A golyós rendszer* golyóival a mennyiségeket az írásnak megfelelő elrendezésben mutatja be. A függőleges irányú fekete tábla mögé hajlított sodronyok egyenként a következő képet mutatják: Jobbról balra számítva az első sodrony az egyeseket, a második a tízeseket, a harmadik a százasokat, a negyedik az ezreseket, az ötödik a tízezreseket (és így tovább) képviseli.

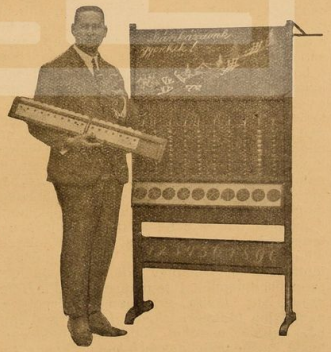

Alkalmazása: Négy golyó az első sodronyon, az 4 egyes, a második sodrony üres, az 0 tízes, hét golyó a harmadik sodronyon, az 7 százas. Ha a többi sodronyok üresek, csupán az elmondott mennyiségeket látjuk a gépen. A sodronyok alatti ferde táblácskára krétával ráírhatjuk a 704-et. Ez a számok *helyiértékének* szemléltetési módja a gépen s ez a törvény minden mennyiségre vonatkozik. Az írásra szánt táblácskán a szakaszbeosztás . , .-jai rögzítettek.

2. *A lemezrendszer.* A sodronyok alatti ferde állású, fedőlapszerű táblácska belső felén egy sínpár szalad végig s ezen sínpárt egy keresztlécecske két egyenlő szakaszra osztja. Mindkét szakaszba 10 lemez illik bele. Nevezetesen, az egyikbe piros pontos lemezek, a másikba zöld pontosak. Összesen tehát 20 lemezünk van.

Ez a rendszer a *20-as számkört* a golyóktól függetlenül is ismerteti.

Egyetlen példa szolgáljon ennek megvilágítására. Pl. Többoldalúlag óhajtjuk ismertetni a 7 és 5 összetételét. A sínpár üres. Előveszünk 7 piros pontos lemezt s behelyezzük az egyik szakaszba, szorosan egymás mellé. Az üresen maradt 3 helyt mutatja, hogy a tízig három lemezre lenne szükségünk. Előveszünk 5 zöldet is. Ebből 3-at a pirosak mellé helyezünk, a fennmaradt 2 pedig a következő szakaszba kerül. Ez a szemléltetési mód nem más, mint a pálcikával, gesztenyével, vagy egyéb kéznél levő eszközzel való szemléltetés, azzal a különbséggel azonban, hogy többoldalú szemléletet nyújt. A gyermek látja a 7 egységet

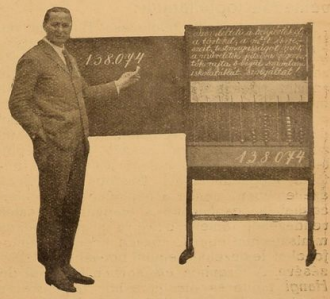

külön is, mert azt pirossal jelöltük, látja a 7-nek 10-re történt pótlását, mert az zöldszínű, de világosan látja azt is, hogy a 7 és 5 összetételénél mennyivel léptük át a 10-es számkört, mert a fennmaradt 2 zöld lemeznek a 10-es körben nem maradt hely.

3. *Mértékszemléltető rendszer.* Ha a géppel

szemben állunk, annak baloldali oszlopából két kiálló fogantyú segélyével oldalt kihúzhatjuk a m^2-t s miután kinyitottuk, az előbbi fogantyúkat dugjuk vissza a m^2-léc helyére, miáltal a m^2 a gép bal oldalán függélyes sikban szemlélhető.

A m^2 részeit, nevezetesen a dm^2, cm^2 és mm^2-t a sodronyok alatti kis ládikában elhelyezhető táblácska szemlélteti, amelynek túlsó oldalán mélyen bevésett, szép, írott számok vannak. A gyermek ezen hasznos játékként gyakorolhatja a számok szépírását; mutatóújját azok vésésében többször végighordozza. A szépírás versenyénél használható. (Ez képezi az 5. pont alatti számírási gyakorló-táblát.)

4. *A törtek szemléltető eszköze.* A kis ládikában elhelyezhető lapon 10 körmélyedésben nyugvó körlapocska, szétszedhető és összerakható elrendezésben.

5. *A játékrajzok kis táblája* a sodronyok fölött van. Erre a tárgykör szemléltető vázlata rajzolható, mint az az egyik ábrán látható.

6. *A számológép iskolatáblája.* Ha a m^2 fogantyúját eltávolítjuk, előrehajthatjuk és megrögzíthetjük a számolás műveleteinek leírására alkalmas kockázott táblát. Ennek segélyével a számolási órát, alkalmas időben, az iskolaudvar árnyékos helyén minden nehézség nélkül megtarthatjuk. Az iskola ezen segédeszközzel táblát is kap.

7. *Testmagasságmérő.* A számológép jobb oldalán a gyermekek testmagasságának mérésére alkalmas testmagasságmérő szolgál, melynek vízszintes lemezét a fejjel egymagasságba tolva s kis csavar által megrögzítve a jobboldali oszlop cmbeosztási skálájáról az eredmény leolvasható.

*

A leírásból látható, hogy *Csíki Székely* Dénes alapos, sokoldalú munkát végzett, mikor gépét megkonstruálta. A konstruálást bizonyára hosszú idők tapasztalata, a szükségletek mérlegelése, sokok tervezés, töprengés előzte meg. Egyszóval a gép becsületes tanítói lélek becsületes munkája, mely feltétlen tiszteletet, de azontúl támogatást is érdemel.

Sz.

A magyar ének és zene védelme.

A pécsváradi esperesi tanítói kör 1929. október 22.-én tartott őszi gyűlésének a magyar ének és zene védelmének terjesztése képezte egyik pontját. A gyűlésről felvett jegyzőkönyben erre vonatkozólag a következők foglaltatnak:

„A világi elnök felolvassa Baranya vm. alispánjának, mint a népművelést bizottság elnökének rendeletét „A magyar ének és zene védelme és terjesztése"-ről, amely szerint felhívja a kör tagjait, hogy vitassák meg, miképen lehetne a falusi nép lelkéből a léha, idegenszerű, vulgáris és piháns pesti dalokat, kuplékat, karcolatokat és a jazz-band zenét kiírtani és újból a szép, tiszta népléleklebből eredő magyar zenét és dalokat, nótákat megkedveltetni! Továbbá a rendelet szellemében ajánlja a népművelést előadásokkal kapcsolatosan a magyar nótaesték rendezését, amely célra a közoktatásügyi minisztérium egyes községeknek grammofonokat lemezekkel együtt bocsájt rendelkezésére. A tárgyhoz elsősorban felszólal dr. *Hangl* tanító és ajánlja a kör tagjainak az ő módszerét, amelyet már egy év alatt sikerül Sailágy községből a jazz-zenét és idegenszerű nótázást kitüzöbölnie. Először is ajánlja, hogy a tanítók esetenként tanítsanak be a legényekkel, valamint a leányokkal magyar nótákat, amelyek azon a vidéken nem használatosak, így tehát ezen betanított dalok újdonság hatásával bírnak és teljesen mellőzni fogják az idegenszerű zenét és éneket, mert a magyar nóta mégis csak közelebb áll szívükhöz és érzelmi világukhoz. Továbbá ajánlja, hogy minden tanító más és más dalokat tanítson be és ezáltal a szomszédos községek ifjúsága vigalmi érintkezés alkalmával versenyre kel a szebbnél-szebb magyar nóták megtanulásában. Minden tanító egyszerűen tiltsa meg a leventéknek, hogy idegenszerű dalt éneklenek és ezért, ha kell, fenyítse is meg az engedetlen leventét. Ragadjon meg a tanító minden alkalmat arra, hogy a magyar dalt propagálja és az idegenszerű jazz zenét nevetségessé tegye. Pl. Nyilvános helyeken kiplakatirozni „Magyar ember csak magyar nótát dalol!" *Trohán* Béla hozzászólásában igyekszik segítségére lenni a nemzetiségi vidéken működő tanítóknak és ajánlja, hogy a magyar dal és zene megkedveltetésére a legeredményesebb mód az, hogy az idegenajkú fiatalsággal magyar népszínműveket tanítsanak be, magyar nótákkal s így igen szép eredményeket fognak elérni. Pl. *Kolesszáris* ig. tanító eredménye horvát- és németajkú Magyarsarlóson. *Pelz* Árpád egyházi elnök mindkét indítványt helyesnek tartja és megszívlelésre ajánlja. *Fényes* Antal püspöknádasdi plébános hozzászólásában arra felveti a súlyt, hogy ne mondjuk azt, hogy „azt" meg „azt" nem lehet, hanem fogjunk komolyan a munkához és akkor fáradságunk feltétlenül többé-kevésbbé eredményes lesz. *Székely* József pécsváradi tanító kifogásolja a kladandó grammofonok lemezeinek lehetetlen összhangosítását és nem tartja őket alkalmasnak a magyar dalok propagálására. *Hahmann* világi elnök azonosítja magát *Székely* kifogásaival a lemezek összhangosítását illetőleg, de ha nincs másik, akkor ez is megfelel a célnak. *Hirschanek* esperes indítványozza *Székely* hozzászólására, hogy a minisztériumot figyelmeztetni kell a lemezek összhangosítására és megfelelőbb lemezek kiadására."

A magyar dal védelme napjainkban igen fontos s ezért közöljük a pécsváradi esperes tanítói körnek erre vonatkozó megbeszéléseit egyrészt okulás, esetleges hozzászólás, másrészt pedig s főleg azért, hogy a többi esperesi tanítói körök is behatóan foglalkozzanak e kérdéssel s egyöntetű eljárással igyekezzenek e téren is eredményt elérni.

Cserkészet a falusi iskolában.

Baranya vármegye kir. tanfelügyelője rendelete és megkeresése alapján az egyházmegyei főtanfelügyelő is ajánlotta a falusi népiskolákban Ifjúsági Vöröskereszt Egyesületek és cserkészapródcsapatok szervezését. E rendelkezésekkel kapcsolatban lapunk februári számában néhány gondolatot, — talán inkább aggodalmakat, — vetettem fel. Mint a magyar cserkészet aktív katonája, őszinte örömmel látom, hogy sokan vannak, — falusi tanítók, — akik cserkészöszinteséggel kimondott aggodalmaim ellenére is bele akarnak kapcsolódni a liliomos jelvény alatt folyó nagy munkába. A pécsi cserkészkerület titkári hivatalába szinte napról-napra hozza a posta az érdeklődő leveleket. Igaz, hogy sokan vannak olyanok, — és ez mutatja, hogy nem alap nélkül féltettem a magyar cserszet ezen ifjú hajtásait, akik így kezdik soraikat: „Felettes hatóságom rendelete alapján..." de a többség érdeklődése úgylátszik őszinte. A cserkészkerület titkári hivatala minden érdeklődőnek azonnal megküldte a csapat alakításához szükséges nyomtatványokat, de ezek, csak holt rubrikák, melyek a lélekhez nem szólnak. Ezeket az üres rubrikákat szeretné élettel, tartalommal megtölteni jelen írásom.

Minden tudatos munka alapja a *probléma ismerete.* Tudatos cserkészmunka alapja tehát a cserkészprobléma ismerete. Tudatos és eredményes *falusi* cserkészmunkát *csak a falusi cserkészet speciális* problémájának ismerete indíthat meg.

A cserkészprobléma egyenlő a fiú problémájával. (Egyenlőre csak a fiúcserkészetről óhajtok beszélni.) A fiú problémája pedig kettős: a *serdülő és a kisfiú* problémája.

A serdülő fiú problémáját, — mely már régen mozgatja a pedagógiai közvéleményt, a — Cserkészvezetők könyve a következőkben adja: „A fiú problémája teljesen modern probléma. Nem a gyermek változott meg, hanem a világ változott meg körülötte. A nagyváros légköre nem alkalmas a nevelésre. A modern városi ifjú kártyázik, cigarettázik, bálokon, zsúrokon vesz részt. És a felnőttek életét éli. Szervezete gyenge, lélekben ingatag lett a fiú és természetes tevékenysége csökkent. A játékok elfajultak. A város ifjúsága elszakadt a falú ifjúságától. Nem értik meg egymást... „Ki nem érzi mindezek igazát? — Ki nem érzi, hogy ezen segíteni kellett?

A segítség meg is történt. Sok kisérleten keresztül eljutottunk a cserkészfiúig, akiben megtaláltuk és tovább építgetjük az újkor új fiútipusát. *A cserkészet modern pedagogiai rendszer,* mely hármas talpkövön épül: 1.) Sziklaszilárd alapot ad a *valláserkölcsi világnézet* és a *nemzeti öntudat* gránitköveiből, 2.) Kiemeli a fiút a felnőttek világából és a *saját életét* élteti vele, 3.) Középpontjába az *önnevelés* kötelességét állítja s ezzel soha ki nem hülő *ambiciókkal* tüti az ifjú lelkét. Hogy a rendszer jó, azt bizonyítják az eredmények.

A kisfiú problémája ott kezdődik a gyermekszobában, mikor a bontakozó emberi lelket nevelgetni kezdjük. Itt ütközik össze először a fejlődő élet formája a felnőttével. Mert a kettő között egy világ áll. A kicsi ember tűzesvérű, akinek futás, kiabálás, örökös mozgás kell. A felnőtt csendet, nyugodt pihenést, események nélküli életet kíván. A gyermek csupa kérdés. Tudni szeretne mindent és azt hiszi, hogy, akik körülötte vannak, csak azért vannak, hogy az ő kérdéseire feleljenek. A felnőtt, a kemény életküzdelmek közepett, elvesztette lelkének rugékonyságát s nem tudja megérteni, hogy milyen fontosak a kicsi ember naiv kérdései. A gyermek fantáziája táltoson jár, a felnőtté ökrösszekéren.

És a kis gyermek életformáját mégis a felnőtt szabja meg. Persze a maga elgondolása szerint. Így aztán örökös harc alakul ki a kicsi ember és a felnőtt között. A veszteles kicsi. Öt csendre intik s mit tehet mást, mint elvonul a sarokba játékai, meséskönyvei közé. *De a lelkében mérhetetlen vágy támad: bárcsak nagy lehetne, hogy ő is szabadon, a maga világát élhetné.*

Íme itt a kisfiú problémája: a saját lelkéből felépíteni a maga világát.

Ezt akarja az új Tanterv is, ezt akarja az iskola is. Mi tűrés-tagadás, nem tudja megoldani. Iskoláink még mindig túlságosan intellektuális intézmények, melyek nagyon sokat tanítanak, de nagyon keveset nevelnek.

Ezt a hiányt akarná pótolni a cserkészapród csapatok munkája. Ehhez elsősorban *vezetőre* van szükség. Vezetőre, akiben bőségesen buzog a szeretet, akinek lelke tele van mesével, dallal, aki a szivét mosolygó szemeiben hordja, aki nem anyagi vagy társadalmi elismerésért dolgozik, hanem hi-

vatásból, a gyermeklélek iránti odaadó, áldozatos szeretetből.

Mert a cserkészmunka nem kis dolog. Sok áldozatot kíván. Azt nem lehet órarendszerűen elintézni. Soha nem szünetelő foglalkozás az. És a vezető nem lehet fáradt, nem lehet levert, nem lehet mérges és nem lehet más sürgősebb dolga, mint a szomjas kis palántákat öntözgetni.

Ime mindez nincs benne a rubrikákban. Mielőtt tehát a rubrikákat kitöltenéd Kedves Testvérem, nézz a lelkedbe. De alaposan és mélyen! És ha a lelked mélye biztat, ha úgy látod, hogy meg tudnál felelni, akkor vedd elő Faragó Ede: „A kisfiú és a cserkészet" c. könyvecskéjét és olvasd el. Figyelmesen, gondolkodva! (Kapható a Magyar Cserkész Szövetség VI—VII. kerületének irodájában, Pécs, Kardoss Kálmán-u. 4. (Abból megtudhatod, hogy mire vállalkozol.)

És ha ebből a könyvből megtanultad, hogy mit kell cselekedned és ha lelkesedel érte, akkor indulj neki a szervezésnek. Szedj össze 4—5 olyan férfit, akire bizton számíthatsz a nehézségben, aki a hátad mögé áll s ezeknek mondd el, miről van szó. Ez lesz a *szervező-testület*. Aztán toborozz össze 7—8 fiút (9—10 éveseket) és ezekkel kezd el a munkát. Ez lesz jövendő csapatod magja. Elv: keveset, de jól. Ezek a fiúk majd hozzák a többieket is.

A munkában a kisfiú életének megteremtése mellett a *falusi cserkészet speciális feladata vezessen*. Barabás testvérem cikkében (Kath. Iskola 1930. márciusi szám) ezeket mondja: „Cserkészapródokból máshol cserkészek lesznek, falun leventék. A levente kevesebb, mint a cserkész, tehát az út nem egyenes, nem visz előre, felfelé. A leventéktől kevesebbet kívánunk, mint a cserkésztől s ezt a keveset is muszájból teszi." Nos a falusi cserkészet problémája éppen az, hogy *egyenessé tegyük a cserkésztől a leventéhez vezető utat és hogy a cserkészbe nevelt kötelességteljesítést, ambiciókat, munkakedvet, hűséget a levente-munkában gyümölcsöztethessük.*

Ilyen gondolatokkal kell nekiindulni a holt rubrikák kitöltésének. Sok mást is kellene még mondanom, de a papír türelme is kifogy, hát az olvasóé. Ha alkalmat kapok rá, majd pótolom a mostani hiányokat.

Vitéz Széky Pál.

Aktualitások.

Magaviselet, szorgalom nem számít. A „Tanítók Szövetsége" közölte legutóbb e kis hírt: A porosz közoktatásügyi minisztérium elhatározta, hogy a magaviseletnek az iskolai bizonyítványokban való osztályozását eltörli. A szorgalomból való osztályozás már évek óta megszűnt. A minisztérium elhatározására az a megfontolás vezetett, hogy a magaviseletből való elégtelen osztályzat oka gyakran olyan kisjelentőségű botlás volt, amelyért a hibás iskolásfiu már vezekelt, és amelyet maga a tanító is régen elfelejtett már. Mindenegyes esetben, amikor a fiu vagy leány olyasmit követ el, ami az iskolaközösségben nem tűrhető, nyomban értesítik a szülőket. Ha aztán a házi fenyíték nem használt, a bizonyítvány margójára megjegyzésül kerül, mely azonban nem általánosít, hanem csak a konkrét esetre vonatkozik.

A németek logikusan szoktak gondolkodni, ezt a logikát azonban, mely ebben az indokolásban foglaltatik, nem értem. Hogyan adhat elégtelen osztályzatot a tanító olyan botlásért, melyet „rég elfelejtett"? Elfelejtette a botlást és mégis **ezért** a botlásért ad elégtelen osztályzatot? Ki érti ezt? Valami magyarázatot keresünk itt . . . Csak nem a tanulókról vezetett jellemlapok juttatják eszébe a tanitónak az ilyen kis elfelejtett botlásokat és így jutnak a tanulók rossz osztályzathoz? Ha igy van, akkor tűzbe a jellemlapokkal! Dehát én többre taksálom a német kollegák pedagógiai érzékét. Magyarázatot azonban nem találok.

Ez a kis hi• a maga logikátlanságával, de erélkül is, a viharzó tengert mutatja egy csöppben. Miesoda forrongása, miesoda zürzavara az eszméknek a ma pedagógiájában! Minekünk azért ajánlják a jellemlapok vezetését a tanulókról, hogy kiegészítsék a haladási naplót, mely csak az értelmi (logikai) nevelésről ad számot. A tananyag (mely a haladási napló szerint földoglztatott), az erkölcsi, akarati nevelésnél, jellemképzésnél csak eszköz, vagy talán csak alkalom. Az e téren elért eredményt a jellemlapok volnának hivatva visszatükröztetni. Az uj iskolában, — ahogya magyar vezérpedagógusok értelmezik — nem a tananyag, hanem a gyermek a cél; az anyag csak eszköz a cél elérésére: a gyermeki egyéniség kifejlesztése a személyiség felé. Nem a tárgyi cél, vagyis a tudás a fő, hanem a gyermek kiművelése. Az egész ember műveltségi fokát nem mutatják az egyes tantárgyakból adott osztályzatok, sokkal inkább mutatják azt a **magaviseletből** és a **szorgalomból** adott jegyek. A tantárgyak osztályzatai csak a **tudás** fokát mutatják, de a magaviselet és szorgalom jegyei a **megvalósítás** fokát. És ez a fő.

Csodálatos! Hiszen nyugatról jönnek ezek az uj eszmék és Poroszországban mégis igy rendelkeznek. Nem lehet itt más magyarázatot találni, mint azt az eszmekört, melyet a szociáldemokrácia, a szabadgondolkodás sugall s a gyermek teljes fölszabaditására törekszik. Erről pedig a multkor volt szó. Hála Istennek, a mi vezérpedagógusaink más elvi alapon állnak, őket bátran követhetjük.

*

Sport vagy olvasás? Ezt a kérdést veti föl Schmidt erlangeni tanár. Időszerű kérdés. A világháboru előtt „olvasás" volt az ifjuság jelszava, ma „sport". A helyes feleletet a kérdésre már a régi római mondat megadta: Mens sana in corpore sano. Mit fejez ki ez a mondat? Azt, hogy lélek és test összetartozik és aki a testi életet tökéletesiteni akarja, annak a lelki életet is ápolnia kell. A világháboru is tanuságot tett amellett, hogy az erős, edzett test és a vezetésére hivatott szellem, a kitartó akarat egyenrangu tényezők. Schmidt azért helyesen igy felel a feltevett kérdésre: Sport és olvasás! És pedig mindegyiket a maga idején és mindegyiket azzal az erővel és energiával, melyet az megkövetel. A nevelés célja tehát: nagy teljesítményekre képes lélek és egészséges, edzett test. Csak e két tényező együtt adja azt, amit kulturának nevezünk.

Falun a világháboru előtt sem kellett a sok olvasás ellen küzdeni, ahogy ma sem kell a sport ellen. Még nagyon is sok teendőnk van addig, mig falusi gyermekeink és népünk eleget fog olvasni. A falusi leventék sportszenvedélyéről sem hallottam panaszkodni még. Mi igazán ott tartunk, hogy az olvasásra és a sportra egyaránt rá kell nevelnünk ifjuságunkat.

Érdekes, mig a népnevelés első fokán az uj iskola szellemének kell erőlködnie azon, hogy a testet is az őt megillető szerephez juttassa, a cselekedve való tanitást, több testgyakorlást, kézimunka-tanitást, gazdasági gyakorlatokat ugyszólván rá kell erőltetnie a népiskolára, addig a leventeoktatásnál mindinkább többen azon panaszkodunk, hogy ott viszont hiányzik a lélek művelése, csupán testi nevelést követel a felsőbbség. Az átmeneti állapotot, az eszmék forrásának idejét jelzi ez a helyzet is. Azért szükéges ezt minél többször hangoztatni, hogy az eszmék a helyes irány felé fejlődjenek.

A cserkészet elé azért tekintünk oly nagy várakozással, mert az már a népiskolába is beleviszi a test megbecsülését, ügyesitését, viszont a leventeköteles korban is nagy sulyt helyez a lelki élet tejlesztésére. A cserkészeté lesz tehát a jövő — ugy látszik — csak akaránk mindnyájan magyar tanitók cserkészekké lenni, csak volna módunk rá, hogy gyakorlati cserkészekké képezhetnők ki magunkat!

Barabás András.

Határidő-emlékeztető.

Az egyesület alapszabályai értelmében az egyesületi tagdijak minden évben legkésőbb julius 1-ig a köri pénztárosnál lefizetendők. Ez alapon a köri tagok a most tavasszal tartandó köri gyűlések alkalmával tagdijaikat a köri pénztárosnál fizessék le s a köri pénztárosok a beszedett tagdijakat a központi főpénztárosho z küldjék be. Azok a tagok, akik előreláthatólag a köri gyűlésen nem vehetnek részt, a köri gyűlés napjág 1930. évi 3 pengős tagdijaikat esetleges hátralékaikkal együtt, a köri pénztáros czimére küldjék meg. — **Az évzáró vizsgálatok idejére** vonatkozó javaslataikat a plébános, iskolaszéki elnökök, igazgatók, tantestületek és tanitók terjesszék a kerületi tanfelügyelő elé. (Püspöki rendszab. II. rész, V. fej. 30. §-a és a Dl. fej. 36. § 1. pontja.) — **Tankönyvek megállapítása és a tanitók közt az osztalyok beosztása.** (Püspöki rendszab. II. rész, V. fej. 36. § g) és h) pontja.). — **Iskolalátogatási jegyzőkönyv és iskolai évi jelentésürlap nyomtatványok** 616/1928. sz. rendelet (megjelent a Kath. Isk. 1928. április 1. számában) alapján beszerzendők.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

615/1930. sz. **Általános továbbképzőiskolai tanitás.** Tudomásvétel, tájékozódás és miheztartás végett alábbiakban közlöm az általános ismétlőiskolai tanitásban a tanitók részvételére vonatkozóag, felmerült ügyben kapcsán kiadott végzésemet:

„A püspöki rendszabályok II. rész 20. §-a: „Több tanitós iskolánál a továbbképzőiskolai tanitás, a tanulók számához képest 40—40 tanulót számitva egy-egy csoportba, több csoportban látandó el. *Az általános továbbképzőiskolai tanitásban köteles sorrendben minden tanitó díjtalanul résztvenni.* A sorrendet a tanitótestület meghallgatásával, az iskolaszék állapitja meg."

A püspöki rendszabályok fentebb idézett rendelkezéséből nyilvánvaló, hogy az általános ismétlősök oktatása úgy az egy-, mint a több-tanerős iskolákban *kivétel nélkül* minden tanitó kötelessége, azért ezek oktatásáért ma már nem jár külön díjazás sem. Amennyiben pedig ezen czimen a javadalmi jegyzőkönyvben szerepelne dijtétel, ez az alapfizetésbe, illetőleg a helyi javadalomba számitandó, mint ezt az 1907. évi XXVII. tc. végrehajtása tárgyában a 76.000/1907. sz. vkm. rendelettel kiadott Utasitás 4. §-a kimondja: „*Az általános ismétlőiskolai oktatásért netán kikötött, vagy megnevezett díjat azonban a 2. §-ban megjelölt alapfizetésbe kell beszámitani.*"

Fentiekből nyilvánvaló, hogy a püspöki rendszabályok annyira természetes és közös kötelességnek tartják az ált. ismétlősök oktatását minden tanitóra nézve, hogy expressis verbis csupán a népesebb iskolák ált. ismétlős iskolásainak a többi tanitó által teljesitendő oktatásra térnek ki. Az idézett szakasz ugyanis nem azt mondja, hogy egyik, vagy másik tanitó kötelessége a tanitás, hanem ellenkezőleg azt, hogy *közös kötelessége minden tanitónak*, ami abból tetszik ki, hogy ha a tanulók nagy létszáma megkivánná,

40—40 tanulóból álló csoportba volnának azok osztandók s mivel ilyen népes iskolában a mindennapi tankötelesek létszámához viszonyítva több tanító működik, mint ahány 40 tanuló csoport alakítható az ált. ismétlősökből, azért, hogy ezen esetben egyetlen tanító se maradjon ki a tanításból, sorrendben minden tanító köteles díjtalanul tanítani s a tanításban resztvenni. Mindezekből viszont az következik, ha többtanítós iskolában azt ált. ismétlősök csekélyebb létszámuk miatt csak egy csoportba volnának osztháták, úgy ezen egy csoport tanításában is a megállapított sorrendben minden tanítónak részt kell vennie. Tehát két- tanítós iskolánál, ha a tankötelesek száma csak 18 lenne, ez esetben is köteles mindkét tanító az iskolaszék által megállapított sorrendben az ismétlősök oktatásában résztvenni. Azon körülmény sem mentesít egy tanítót sem az ismétlőiskolai tanításban való részvételtől, ha egyik tanítónak díjlevelében ismétlősök tanítása címén díjazás van megállapítva, mert a fentebbiekben hivatkozott törvény szerint az ismétlőiskolai oktatásért megállapított díjat az alapfizetésbe be kell számítani, tehát ismétlősök oktatásáért díjat senki sem élvezhet."

626/1930. sz. **Szent Imre jubileumi év.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 500—7/1930. sz. alatt kiadott (megjelent a Hivatalos Közlöny f. évi február 15-iki számában) rendeletét a Szent Imre jubileumi év ünnepségein a katholikus tanulóifjúságnak részvétele tárgyában teljes egészében magaméva teszem s felhívom a felügyeletem alá tartozó összes intézetek és iskolák igazgatóságait, hogy a Szent Imre ünnepségeket azzal a bensőséggel rendezzék, amelyet a magyar kath. ifjúság védőszentje és magasztos példaképe megihván.

Egyben megengedem azt is, hogy az iskolák és intézetek arra alkalmas helyiségei, amikor már a tanítás szünetel, a Szent Imre jubileumi év alkalmával tartandó gyülések és szállások céljaira a szokásos feltételek mellett átengedtessenek.

648/1930. sz. **Gazdasági irányú továbbképző iskolák szakfelügyelete.** Tudomásvétel és miheztartás végett közlöm a felügyeletem alá tartozó összes gazdasági irányú továbbképző iskolák igazgatóságaival, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 745—05.39—1929. sz. rendeletével az 1896. évi XXVII. tc. 3. §-ában nyert felhatalmazás alapján a gazd. továbbképző iskoláknál a tanfelügyelői iskolalátogatót teendők elvégzésével, az 1929/30. tanévre kiterjedő hatállyal, Pécsegyházmegye területén, a következőket bízta meg:

Baranyamegye területére *Horváth* Ferenc dunaföldvári áll. gazd. szaktanítót.

Somogyvármegyében felerészben *Mezey* Imre nagybajomi gazdasági népiskolai igazgatót, felerészben pedig *Bossányi* Albert drávapalnai el. isk. igazgatót.

Tolnavármegyében a központi, völgysági és dombóvári járások területére *Pigniczky* Ferenc szekszárdi gazd. népisk. igazgatót, a dunaföldvári, tamási-i, simontornyai járások területére pedig *Kápolnay* József dunaföldvári gazd. népisk. igazgatót.

Felhívom az illetékes iskolaigazgatókat, tanítókat, hogy a hivatalos iskolalátogatásukat végző szakfelügyelőknek a szükséges felvilágosításokat mindenben adják meg.

669/1930. sz. **Hadirokkantak iránti tisztelet.** Felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat, tanítókat, tanítónőket és óvónőket, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 500—18/1929. sz. rendelete (megjelent a Néptanítók Lapja f. évi március 1. számában) alapján és annak szellemé szerint a hadirokkantak iránt való tiszteletnek iskolájukban szerezzenek érvényt.

686/1930. sz. **Faültetvények védelme.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1930. február 22-iki kelettel 860—40/543—1929. VIII. d. sz. alatt a következő rendeletet intézte a kir. tanfelügyelőségekhez:

Újabb időkben is igen sűrűn fordult elő, hogy az iskolás gyermekek a nagy értéket képviselő facsemetéket megrongálták vagy egészen elpusztították s ezzel a közvagyonnak érzékeny károkat okoztak.

Ez a jelenség annál elszomorítóbb, mert az iskoláknak a beszéd- és értelemgyakorlatok, olvasmánytárgyalás, természetrajz és gazdaságtan tanítása kapcsán bőséges alkalma van a fák nagy közgazdasági jelentőségét megismertetni s azok pusztításának lelkiismeretlen s megszégyenítő voltát kellően kidomboritani. Ugyanezen cél sikerrel szolgálható a Madarak és Fák Napjának ünnepén is.

A sűrűn tapasztalható és nagy károkat okozó rongálásokból következik, hogy az iskolák ezirányú munkássága nem teljesen kifogástalan.

A bajon segítendő, felhívom a kir. Tanfelügyelő urat, utasítsa a vezetése alatt álló tankerületbe tartozó állami, községi, izraelita, érdekeltségi, társulati és magán elemi iskolák, nemkülönben a továbbképző- és önálló gazdasági népiskolák és iparostanonciskolák tanítóit és a polgári iskolák tanárait, hívják fel minden lehető alkalommal a tanulók figyelmét a fák nagy közgazdasági jelentőségére és igyekezzenek reájuk a szükséghez képest még a megengedett iskolai büntetések alkalmazásával is úgy hatni, hogy ezek a gyermekes pajzánságból elkövetett csinyek végleg megszűnjenek.

Iskolalátogatásai alkalmával ellenőrizze kir. Tanfelügyelő úr a tanítóság ezirányú munkásságát s a teendőket illetőleg a tanítóságot szóbelileg is megfelelően irányítsa.

A tanítóság érdeklődésének fokozása és egységes megállapodások lehetővé tétele céljából vegye fel kir. Tanfelügyelő úr ezt a kérdést a pedagógiai szemináriumok munkaprogramjába is és gondoskodjék róla, hogy a pedagógiai szemináriumok ez ügyben hozandó értékes megállapodásai az iskolákban végrehajtassanak.

Arról, mily intézkedéseket tett a rongálások

megakadályozása céljából s minő eredménye volt eljárásának, tegyen ide kir. Tanfelügyelő úr a tanév végén jelentést.

Végül értesítem kir. Tanfelügyelő urat, hogy az egyházi főhatósággal egyidejűleg felkértem, hogy a főnhatóságuk alatt működő iskolákat illetőleg hasonló értelemben intézkedjenek."

Fentebb közölt miniszteri rendeletet teljes egészében magaméva teve, felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat és tanítókat, hogy e rendeletnek megfelelő módon járjanak el. Az egyházkerületi tanfelügyelők és kerületi iskolalátogatók kötelessége lesz, hogy iskolalátogatásaik alkalmával ellenőrizzék szóban forgó rendelet végrehajtását s amennyiben szüksége merülne fel, érdekelt tanítóknak a további útmutatást adják meg s az évi iskolai jelentésben is tegyenek említést a tanítóknak e téren kifejtett munkásságáról.

711/1929. sz. **Budapesti gyermekek nyaraltatása.** A m. kir. Vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 860—05/29—1930. sz. alatt a következő rendeletet intézte a kir. tanfelügyelőségekhez:

„Budapest székesfőváros tanácsa, miként a múlt tanévben, a folyó iskolai évet követő szünidőben is gondoskodni kíván a testileg leromlott, fejlődésben visszamaradt szegénysorsú fővárosi gyermekek vidéki nyaraltatásáról.

Utalással az 1928. évi május hó 3.-án 25.841. szám alatt kelt rendeletemre, felhívom a kir. Tanfelügyelő urat, hogy a rászorult fővárosi gyermekek idei nyári üdültetésének biztosítása céljából az idén is a fenti rendeletem értelmében járjon el, illetőleg utasítsa a tankerületébe tartozó összes állami polgári fiú- és leányiskolák, valamint az állami és községi elemi iskolák igazgatóit, gondnokságait, illetve iskolaszékeit, hogy Budapest székesfőváros tanácsának megkeresésére az iskolaépületek arra alkalmas helyiségeit a gyermeknyaraltatás céljaira bocsássák rendelkezésre és az akciót, annak sikere érdekében, teljes mértékben támogassák.

Arról, hogy mely iskola hány és milyen helyiséget és hány üdülő gyermek részére engedett át, összesítő kimutatás kapcsán tegyen hozzám kir. Tanfelügyelő úr folyó évi november hó 1-ig jelentést."

Fenti rendeletet teljes egészében magaméva teszem s felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaszéki elnökségeket és iskolaigazgatóságokat, hogy e rendelet szellemének megfelelő módon járjanak el. Arról, hogy mely iskola, hány és milyen helyiséget hány üdülő gyermek részére engedett át, az iskolaszéki elnökségek erre vonatkozólag jelentéseiket a kir. tanfelügyelőségekhez legkésőbb f. évi október 1-ig terjesszék be.

742/1930. sz. **Tanítók szabadságolása, helyettesítése, állásváltoztatása ügyeinek intézése.** A 671/1924. sz. püspöki körlevéli rendelet szabályozza az iskolaügyek mikénti intézését. E rendelet a tanítók szabadságolását, állásváltoztatását, helyettesítését nem sorolja fel azon ügyek közt, melyek a plébános, iskolaszéki elnökök útján közvetlenül intézhetők, illetve terjeszthetők fel az egyházi tanhatósághoz. Mindazonáltal ismételten előfordult, hogy szóban forgó ügyeket a plébános, iskolaszéki elnökök nem az egyházmegyei tanfelügyelőt hivatal útján, hanem közvetlenül terjesztették fel.

Tekintettel arra, hogy az egyházkerületi tanfelügyelőknek tudomással kell bírniok a kerületükhöz tartozó tanítók személyváltozásairól, az állások megüresedéséről s a helyettesítésekről, ezért felhívom a felügyeletem alá tartozó összes plébános, iskolaszéki elnököket, hogy ez ügyekkel kapcsolatos összes előterjesztéseiket (kinevezések, szabadságolások, helyettesítések s a fentebb hivatkozott püspöki körlevéli rendelet nyolc pontjában nem érintett iskolaügyek) ezentúl az egyházkerületi tanfelügyelőt hivatalok útján terjesszék fel.

Egyben arra is felhívom ismételten a plébános, iskolaszéki elnököket, hogy a tanítóváltozásokról, szabadságolásokról, helyettesítések mikéntjéről szóló jelentéseiket az illetékes kir. tanfelügyelőknek is tegyék meg az előírt módon.

744/1930. sz. **Iskolai és hitközségi adók mikénti kivetése.** Ismételten felmerült kételyek eloszlatása végett alábbiakban kívánom tájékoztatni a plébános, iskolaszéki elnököket az iskolai és hitközségi adók kivetésénél követendő eljárásra vonatkozólag:

1. A pótadó fogalma alá tartozó iskolai és hitközségi adó, az az évi állami törzsadók után is kivethető, mert a törzsadók (ház, föld és keresetti adók) közül a ház- és földadó már az év februárhó végéig ki van vetve és közszemlére ki van téve. Csupán a keresetti adó kivetése történik később. Az iskolai és hitközségi adók kivetésénél azonban az előző évi törzsadók is elfogadhatók, illetve alapul vehetők, mert tiltó rendelkezést e tekintetben jogszabályaink nem tartalmaznak.

2. Az ideiglenes házak után az iskolai és hitközségi adót ki kell vetni. A kivetés nem okozhat nehézséget, mert a házadó kivetését tartalmazó lajstromban ki van vetve az ideiglenes adómentes házra is az adó, csupán az adózó terhére nem írják elő. Tehát a házadó kivetési lajstrom betekintéséből az ideiglenes adómentes házak adója megállapítható. Ha pedig nem lenne a házadólajstromban az ideiglenes adómentes ház adója megállapítva, akkor a hitközség vegye alapul az ideiglenes adómentes házhoz hasonló lakrészekből álló ház adóját. Ha a hitközség képviselőtestülete, illetve az iskolaszék az adót házanként veti ki, akkor is

adóköteles az ideiglenes adómentes ház.

3. Az iskolaszékneb, illetve a hitk. képviselőtestületnek azon eljárása, hogy az iskolat és hitközségi adó egy bizonyos részét páronként, a fenmaradó részt pedig az állami törzsadók (ház, föld, kereseti adók) után veti ki, helyes.

745/1930. sz. **Ajánlás.** Szent Imre királyi herceg halálának kilenceszázados évfordulójára *Harsányi Lajos* költő és író „*Az elragadott herceg*" címen Szent Imre legendás történetet írt, amely művet az ifjúsági könyvtárak részére beszerzésre ajánlom. A díszkötésű mű megrendelhető a kiadónál (Budapest, V. Nádor u. 26. sz.). Ára 15 pengő.

823/1930. **Zsuzsika megérkezik** cím alatt *Cserné Zucsek* Gizella által írt s általam lapunk jelen számában részletesen ismertetett ifjúsági könyvét az iskolai ifjúsági könyvtár részére beszerzésre igen melegen ajánlom. Ára: 2 P 20 f. könyvkereskedés útján beszerezve. Ha a rendelés szerzőnél (Cserné Zucsek Gizella, Pécs, Kiskereszt-utca 9. sz.) eszközöltetik, a könyv ára: 2 Pengő.

824/1930. sz. **Göbel Károly** „Hófehérke" című mesejátékát, lapunk jelen számában közölt ismertetés alapján az iskolai ifjúsági könyvtárak részére beszerzésre nemcsak engedélyezem, de azt igen ajánlom is. Megrendelhető szerzőnél Pécs, Ágoston-tér 3. sz. Ára: 1 Pengő.

830/1930. sz. **„Magyar vigasztalás"** cím alatt *Szabó* Géza által írt s általam lapunk jelen számában ismertetett ifjúsági könyvét az iskolai könyvtárak részére beszerzésre engedélyezem s igen melegen ajánlom. Megrendelhető: a szerzőnél és a Szent István-Társulatnál Pécs. Ára: 1·50 P.

832/1930. sz. **„A Glóriás Herceg".** A Szent István-Társulat a Szent Imre jubileumi évet több kiadványval óhajtja ünnepélyesebbé tenni, hogy a rendezendő Szent Imre-ünnepségek erkölcsi sikerét minél hathatósabban előmozdítsa, az elemi iskolások számára Pohárnok Jenő szerkesztésében „A Glóriás Herceg Szent Imre Emlékkönyv elemi iskolások számára" címmel bőséges, a teljes ünnepélyanyag tartalommal könyvet adott ki. A könyv bolti ára 2 P. A Szent István-Társulat az iskolák, plébánosok, tanítók, tanítónők számára a könyv árát 1·60 P-ben állapította meg. Megrendelhető a Szent István-Társulatnál. Tekintettel arra, hogy szóbanforgó könyv vezérfonalul szolgál a Szent Imre iskolai ünnepélyek mikénti megtartásánál, azt az iskolai könyvtárak részére beszerzésre nemcsak engedélyezem, hanem igen melegen ajánlom is.

862/1930. sz. **Nyári menedékhelyek.** Vonatkozással 692/1929. sz. rendeletemre (megjelent a Katholikus Iskola 1929. ápr. 1. számában) Baranya vm. alispánjának újabb megkeresése alapján felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat és tanítókat, hogy a nyári menedékhelyek szervezése, illetve további fenntartása érdekében a közigazgatási hatóságoknak mindenben járjanak kezükre. Az iskolaszékeket pedig utasítom, hogy amennyiben annak szüksége felmerülne, az iskolahelyiségeket is a lehetőséghez képest bocsássák rendelkezésre a nyári menedékhelyek céljaira, úgy, hogy ekként az eziránytó társadalmi propaganda sikere biztosíttassék.

HIREK.

† Bodonyi Nándor sellyei nyug. róm. kath. igazgatótanító, a Gárdonyi Irodalmi Társaság tagja, stb. március 23.-án hajnali 5 órakor, 68 éves korában Sellyén hirtelen elhúnyt. Érdemeit jelen számunkban külön méltatjuk. Nagy részvét mellett március 25.-én d. u. fél 4 órakor helyezték örök nyugalomra a sellyei temetőben a kiváló írót és költőt s a pécsi egyházmegye tanítóságának kimagasló alakját. A beszentelést Ábrahám István esperesplébános végezte fényes papi segédlettel a hatóságok, papság és a tanítóság osztatlan részvéte mellett.

† Samai János faddi rk. kántor-tanító az elmúlásról való emlékezés napján, hamvazó szerda alkonyatán, 55 éves korában hirtelen elhúnyt. A 36 éven át az ártatlan gyermekeket irányító, jóravezető tanítónak karja lehanyatlott; a 28 éven keresztül mindig a legnagyobb búzgósággal zengő, Istent kétszeresen dicsérő ajak elnémult. Elment . . . elvitte lelkének kiapadhatatlan jóságát, de bizton hintett ezen jóság hamujából sok-sok szeretetlen szívbe is. Eltűnt . . . egy igazabb, szebb, örökösebb hazába s ha e földi életben nem volt része a megérdemelt megbecsülésben, látnia kellett a nagy, kitörő, ragaszkodó szeretetet, mely kihült porhüvelyét — a részvétmegnyilvánulás soha nem tapasztalt nagyságában — az utolsó fájdalmas búcsúzáskor övezte. Aldott jó lélek, Istent dicsérő lélek, boldog apostol, jó tanító testvér, emléked élni fog örökké!

Kormányfőtanácsosi kinevezés. Kiss Lajos, szekszárdi c. apát, ker. tanfelügyelő esperesplébánosnak a közélet terén szerzett érdemei elismeréséül a kormányzó a magyar királyi kormányfőtanácsosi címet adományozta. A kitüntetés az egész pécsi egyházmegyében általános örömet keltett, de különösen a tanítóság körében, akiknek mindenkor megértő atyjuk, előljárójuk, igaz barátjuk volt. A jó Isten áldását kívánjuk magas kitüntetése alkalmából azon kéréssel, hogy jóságos szívében továbbra is tartson meg bennünket.

Az értényi kerület új tanfelügyelője. *Virág* Feren megyéspüspök az értényi esperesi kerület tanfelügyelőjévé *Gere* Gábor dr. helyébe *Schäfer* József párii esperesplébánost nevezte ki.

Tanítói kinevezések. Ray János a nagyszokolyi kántortanítói és Ránics István a XIX. sorsz. mohácsszőllőhegyi tanítói állásra egyházhatóságilag kineveztettek.

Haladás Nyomdarészvénytársaság. Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitó-Egyesület." — Megjelenik minden hónap elsején.

Előfizetési díj 1930. évre 3 pengő. Tagdíj 1930. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-u. 4. sz., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1930. május 1. — XIX. évfolyam, 5. szám.

MEGHIVÓ

A PÉCSEGYHÁZMEGYEI RÓM. KATH. TANÍTÓEGYESÜLET VÁLASZTMÁNYÁNAK

1930. évi május hó 20.-án délelőtt 9 órakor a Belvárosi Kath. Kör épületében tartandó

GYŰLÉSÉRE

Tárgysorozat:

1. Elnöki előterjesztések.
2. A mult választmányi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése.
3. Titkári jelentés.
4. Főpénztáros jelentése s az 1930. évi költségvetés megállapítása.
5. Számvizsgáló bizottság jelentése.
6. A Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóság Betegsegélyzője. Előadó: Petrovics Károly, egyesületi titkár.
7. A tankötelesekről kiállítandó jellemlapok. Előadó: Eberhardt János, mucsi-i igazgatótanító.
8. Pályadíjak odaítélése.
9. Új pályatételek kitűzése.
10. Az 1930. évi közgyűlés előkészítése.
11. Indítványok.

Pécs, 1930. május 1.

KOMÓCSY ISTVÁN, egyházi elnök. — *ERŐS JÓZSEF,* világi elnök.

Figyelmeztetés. Az új alapszabályok 20. §-a értelmében a választmány tagjai: az egyházi elnök, a világi elnök, a két alelnök, a titkár, a két jegyző, a főpénztáros, az espereskerületi tanfelügyelők, az esperesi körök világi elnökei, a közgyűlés által választott 4 világi tag, a pécsi püspöki tanítóképző intézet igazgatója, a 4 bíráló bizottsági tag. Külön meghívó nem adatik ki.

„. . . De ölési szándék nélkül . . ."

Ezt az idézetet egy tanító ellen hozott bírói ítéletből vettem. Ilyen szavakkal menti a független magyar bíróság egy magyar tanító ama vétségét, hogy egy javíthatatlan fiút, — minden ráható eszköz fogytával, — testi fenyítésben részesített. A tanító, — a szülők helyettese és nevelő munkájuk kiegészítője, — megverte a rakoncátlan fiút s ez olyan súlyos bűn, hogy a bíróság elé került. A bíróság kihallgatja a szülőt, a tanítót, a tanulkat s aztán bűnösnek mondja ki a tanítót könnyű testi sértés vétségében. Mentségére mindössze annyit tud mondani, hogy a testi sértést „ölési szándék nélkül" követte el.

Egy eset a magyar tanítóság életéből. Érdemes talán néhány percig foglalkozni vele.

Van egy község, valahol a hegyek között. Filialis. Egyetlen nadrágos ember ott a tanító. Lakói bányászok, akiket a nemzetköziség, a vallástalanság szele meglegyintett. Ellenségei az Istennek, a hazának, a templomnak, a papnak, az iskolának, a tanítónak. És ebben a légkörben nevelődnek a gyermekek, akiket a tanító, — kötelessége szerint, — valláserkölcsi alapon álló honpolgárokká akar nevelni. Hősi munka ez, mely minden irányú támogatást érdemel és kíván.

Van egy apa. Istentagadó. Kommunista érzelmű. A kommunizmus alatt az utcára dobta az iskola keresztjét. Vallási és honpolgári kötelességeivel nem törődik, sőt ellensége azoknak s másokat is azok megszegésére buzdít. Egy szép napon beválasztják iskolaszéki tagnak. A tanító, — aki tudja, hogy a vele való együttműködés lehetetlen, — megfelelebbezi a választást. A hatóság — a felebbező indokai alapján, — a választást nem hagyja jóvá. Ebben az emberben forr a méreg s várja a bosszúállás pillanatát.

Ennek az apának van egy fia. Alig kilenc éves. Az országúton robogó autók elé áll s azokat megállásra kényszeríti. Megdobálja őket. Vasárnap délutáni szórakozása az, hogy a lejtős pályán álló, kővel megrakott iparvasúti kocsikat kifékezi. Azok megindúlnak s növekedő sebességgel rohannak alá a lejtőn. Egyik pajtása a rohanó kocsik alá

kerül s azok összeroncsolják a lábát. Ő maga is egy kőrakásra zuhanva, összezúzza magát. Az utcán iskolatársainak kalapjával futballozik. Az iskolában állandóan zavarja a tanítót rendetlenkedéseivel. *A csendőrség hivatalos átiratban kéri a tanítótól a fiú megbüntetését.*

A tanító türelme rugalmas fonál. Nem fogy ki a figyelmeztetésből, az intésből. Aztán következik a kiállítás, térdeplés. Mind megengedett büntetések. Nem használnak. A fonál feszül s végre elpattan. A tanító testi fenyítéket alkalmaz.

Most ütött a bosszú órája. Az apa azonnal a körorvoshoz megy a fiúval. Orvosi leletet kér. A körorvos nem talál a gyermeken semmit. De az apa nem nyugszik meg. *Másik orvoshoz megy s az kiállítja a bizonyítványt.*

Tárgyalás a járásbíróság előtt. A járásbíróság, — mely leginkább ismerheti a viszonyokat, — elítéli a tanítót. Fellebbezés! Újabb tárgyalás a törvényszék előtt. Az apa itt beismeri fia rossz viselkedését. A törvényszék megállapítja a tanító által alkalmazott könnyű testi sértést, de mivel *„ölési szándék nélkül“* történt, a büntetés végrehajtását három évre felfüggeszti.

Ime egy fájó tövis a magyar tanítóság küzdelmes életéből.

Más testületeknél, — katonaság, posta, vasút, közigazgatás, — is történnek apró fegyelmi vétségek. Ezeket a testület a saját hatáskörében intézi el. Csak nagyon súlyos esetekben kerül a bíróság elé. A tanítóságnál fordítva van. Csak a tanítót lehet a saját fegyelmi hatóságának megkerülésével, egyenesen a bíróság elé állítani. És a bíróság, — *az álhumanizmus diktálta törvénycikkek alapján jogosan,* — végigver azon a tanítón, akinek emberi türelme véges, akinek idegeit 50—60—90 gyermek rakoncátlankodásai őrlik, akinek magvetését rosszindulatú felnőttek szöges csizmái tiporják.

Krisztus Urunk, — a végtelen Türelem, — is végigvert korbácsával a templom előtt kufárkodók szemtelen seregén, de az ellene emelt vádak között ez a tette nem szerepelt. Pedig, akik vádaskodtak, azok halálos ellenségei voltak.

A magyar hatóságok nem ellenségei a tanítóság munkájának. Nem is lehetnek azok. És mégis előáll az a helyzet, hogy lovat kell adniok a tanítóság lelkeket építgető munkáját rombolók csizmája alá. Érdemes volna ezen egy kicsit gondolkodni!

vitéz Széky Pál.

Boeskay és Bethlen

Mint aki a tanítók munkáját mindenkor felettébb nagyra becsültem, e kiváló testület iránt való rokonszenvemet és az előadó iránt való nagyrabecsülésemet azáltal is ki akartam fejezni, hogy április 12.-én személyesen is megjelentem a Pedagógiai Szeminárium Mohácson tartott gyűlésén. Az előadó Tibor Béla dunaszekcsői igazgató tanító volt, aki igazán sok, önzetlen, hasznos elfoglaltsága ellenére is talált időt, hogy egy kitűnő mintaelőadást tartson.

Mielőtt a mintaelőadást megkezdette volna, a történelem tanítás irányelveiről értekezett. Helyesen felállítván a tételt, hogy nem lehet elhanyagolható motivum az, hogy nemzetünk nagy fiait állítsuk a tanulók elé, mint követendő példákat. Amikor én ezt magamrészéről is helyesnek elismerem, egy és más kijelentésnél mégis meg kell állanom.

Az előadó meglehetősen szenvedélyes hangon, legalább is sajnosnak és szomorúnak minősítette azt, hogy a jóváhagyást elnyert Szügyi-Greiner féle kath. iskolák V-VI. osztályában használt történelem Boeskayt és Bethlent nem állítja mintaképnek a gyermekek elé, sőt 48. oldalán ez olvasható: „Boeskay (és Bethlen) vezetése alatt fellázadtak a protestánsok, törvényes uruk és királyuk ellen“ (Bethlen neve itt ugyan nem szerepel.) A másik kifogásolt szöveg rész ez: „Ezek a sikerek azt a vágyat is élesztették a protestánsokban, hogy az ország protestáns királyt kapjon“. Jól tudom azt, hogy az előadó alanyi meggyőződését a legnagyobb jóakarattal tárta fel. De honnan merítette ezen meggyőződését ezt nem tudom. Úgy sejtem azonban, hogy a régi történelem tanítás elfogultsága volt rá hatással.

Szükségesnek vélem, hogy a tárgyi valóságot felfedjem, történelmi kútfőkre és a nagynevű történet írónak Szekfű Gyulának, megállapításaira támaszkodva.

Boeskay és Bethlen idejében uralkodó királyok, hogy törvényes uralkodók voltak, azt hiszem még nem volt és nem is lesz komoly közjogász, aki ezt kétségbe vonná. Ha pedig törvényes uralkodók voltak, akkor joggal nevezi őket a könyv minden magyar, tehát Boeskay és Bethlen törvényes királyának is. Az, hogy Boeskay és Bethlen is fegyvert fogott a törvényes uralkodó ellen, bizonyításra nem szoruló történelmi tény. Ezt az erőtényt pedig másszóval lázadásnak is szokták nevezni. A fegyveres felkelés egy esetben nem lázadás, nem forradalom, amikor az alkotmánytól megfosztott nemzet védi szent tulajdonát, az alkotmányt. De Boeskay és Bethlen idejében nem éltük még az abszolitizmus, alkotmány nélküli önkényuralom korát, hiszen a központi hatalom ekkor még erőtlen volt, az uralkodóház gyenge. (Szekfű-Homan: Magyartörténet 17. század. 344. o.) Az abszolitizmus, csak I. Lipót idejében kezdődik 1669-ben (U. o.) amikor már Boeskay és Bethlen nem voltak. Az alkotmányt tehát még el nem vették, nem volt tehát mit védeni. Nem is volt alkotmányvédelem a felkelések oka, hanem vallási motivumok adták az indító okot, erre is visszatérek.

Boeskay jószándékait nem akarom kétségbe vonni, de nyugodtan állíthatom, hogy válalkozása ártott a hazának. Ezt ugyanis nem én állapítottam

meg, hanem Bocskay barátja, aki vele együtt működött, a protestáns Illésházy, aki így ír 1606-ban a bécsi béke kötése idejében a fejedelemnek: „Most is azt mondom, hogy az magyarországi koronának és az posteritásnak (utókornak) semmi ártalmasabbat nem cselekedhetik feléged, mint ezt, hogy kétfelé szakasztja az országot; messzebbre is és a jövőre is nézzen feléged, ne csak az előttünk való kicsin haszonra“. (U. o. 16. sz. 389. o.) Mi volt Bocskay felkelésének eredménye, bölcsen állapítja meg Szekfű a következőkben: „Erdélynek független léte és ennek töröktől biztosítása egyuttal a törökuralom állandósulását jelentette, nem kevesebbet, minthogy a magyarság belátatlan időkre lemondani kényszerült ősi területe visszaszerzéséről, három nemzedék erőfeszítésének tárgyáról“. (16. század. 388.o.) Ime a tény: Bocskay sajnos, mondjuk jóakarattal fogott bár fegyvert, de magyar érdeket nem szolgált vele.

De legyen szó Bethlen Gáborról is. Róla bátran mondhatom, hogy nem is volt jogosítva alkotmányt védeni, hiszen ő gyakorolta a legnagyobb önkényuralmat. Mi is választásának története, egykoru író szavai szerint? „Mert noha hólyagozni kezdett az ország, hogy a török akarata ne legyen, hanem a libera electio (szabad választás) legyen, de ugyan lőn electió! Azt választák, kit a török császár akara és a basa, féltekben libere (szabadon) elegálták (választották) Bethlen Gábort. Utána a basa 25.000 embernél többet rabolt. (U. o. 17. sz. 233. o.) Bethlennél Erdély már öncél, neki az erdélyi fejedelemség kialakítása már egymagában is nagy és hasznos munka, tekintet nélkül, hogy a királyságbéli magyaroknak hasznára lesz-e, vagy sem.“ (U. o. 234. o.) Bethlen abszolutizmusára jellemző a következő: „A Bethlen által megszállott magyar vármegyék csakhamar tapasztalhatták, hogy mi a különbség a magyar király alkotmánya és az erdélyi abszolutisztikus módszer között“. (U. o. 320. o.)

Kétségtelen tehát, hogy úgy Bocskaynak, mint Bethlennek az alkotmányvédő szerepet, még a legnagyobb jóakarattal sem lehet tulajdonítani. De nem is itt van az ő felkelésük mentő körülménye. Tán teljesen mentesíti őket az a körülmény, hogy a lelkiismeret szabadsága miatt, a vallásszabadság szent eszméjéért fogtak fegyvert. Sajnos, azonban nem így van. Hiszen ők nem vallásszabadságért küzdöttek, hanem a református vallás egyeduralmáért. Bethlen pl. nem engedett kath. papokat szentelni, hogy így halassa ki a papságot és maradjon pásztor nélkül a nép. Nem torolta meg a három kivégzett katholikus kassai pap vértanú halálát sem, akiket Rákóczi hajdui öltek meg. De nemcsak a katholikusok vallásgyakorlatait szorította a legszűkebb körre, hanem az erdélyi unitáriusok, sőt luteránusok is szörnyen érezték a kálvinista Bethlennek elnyomását.

De jöjjön a másik kifogásolt tétel. Beszélhetünk-e protestáns király után való vágyakozásról? Hogy nemcsak protestáns királyról álmodtak Bethlen idejében, hanem Bethlen, aki biz nem volt katholikus, maga is álmodott, szeretett volna király lenni, nem kétség többé. Így ír ugyanis Szekfű: „Bethlen Gábor megkisérélte ugyan Erdély hatalmát szélesebb alapokon az *egész* államterületre meggyökeresztelni, a királyságot azonban nem tarthatta meg, a királyi korona továbbra is megmaradt a Habsburg házból származó királyok fején“. (U. o. 235. o.)

No, de jöjjön a végkövetkeztetés. Mi magyarok, tekintettel arra, hogy sem Bocskay, sem Bethlen felkelései nem szolgálták a magyar nemzet hasznát, hanem, kitolták a török uralom időbeli és térbeli határát, nem állíthatjuk őket példaképen a tanuló ifjúság elé.

Mi, katholikusok, tekintettel arra, hogy az emlitett felkelések csak a kálvinizmus érdekeit szolgálják, ismét nem állíthatjuk őket példaképül az elemi iskola növendékei elé.

A kifogásolt tankönyv, nincs rosszul szerkesztve, sőt, ha nem így volna megírva, akkor volna nekem izig, vérig magyarnak és katholikusnak kifogásom ellene.

Az előadó tehát, amikor kifogást emelt, olyan területre tévedt, amelyen, mint magyar tanítónak nem volt oka, mint katholikus tanítónak pedig tapintatlanság volt, cserkészni.

Gv.

Néhány észrevétel az iskolai szinjátékokról

Újabban sűrűn lesz az iskolai ifjúság szindarabok előadásával foglalkoztatva. Tagadhatatlan, hogy a szinjátékok az általános művelődés, a szórakoztatva oktatás jelentékeny tényezői. Kisebbségi helyeken meglehetős előmozditói a magyarosításnak, modort, illemet, fellépést, kedélyt nemesítenek, bővítik az ismeretet, erkölcsi okulást adnak, de bizonyos kautelák szem előtt nem tévesztendők. Erről volna egy-két előterjesztésem.

Én már jelen voltam, a midőn elsőrangú népszínművet, a „Sárga csikó“-t uradalmi cselédek felnőtt s részben még tanköteleskorú gyermekei meglepő ügyességgel s hatáskeltéssel játszottak. Írásbeli és olvasásbeli készültségük azonban nagyon fogyatékos volt. Elismerés, köszönet járt a darab előadásáért, egy hét leforgása alatt háromszor is lejátszották közkívánatra. Tagadhatatlan, hogy a betanítás és betanulás sok időt, testi-lelki munkát, ideáltu buzgalmat, kitartást követelt.

Mit lehet ebből következtetni? Azt első sorban, hogy legnagyobbrészt mechanikus munka egy darab szinrehozatala. Nincs olyan tanitó, pap, jegyző vagy egyéb foglalkozású intelligens egyén, aki nem tudna egy iskolai, vagy akár nagyobb kaliberű szinda-

rabot kellő sikerrel betanítani, csak győzze idővel s akarattal.

Egy komplikáltabb számtani műveletet pl. hármas szabály, az egységre-vitel logikus kimagyarázása, egy elvontabb hitelemzési tétel beérvelése oly didaktikai feladat, mely után kívül több értelmi munkát igényel, mint akár egy 4 felvonásos népszínmű betanítása. Óvakodjunk azért a túlzástól. Folytonos színjátszás lefoglalja az időt annyira, hogy komoly tancélra kevesebb jut, mint kellene. Az iskolások 5—6 héten át, — sokszor tovább — állandóan a szerepet tanúlják, ami a napi leckatanulás hátrányára van. A nemesítő hatásnak visszahatása van, szinpadi benyomások, szórakozottó, sőt fegyelmetlenné tehetik a kisebb korú tanulókat s a komoly iskolai munkától könnyen elvonhatják a kösséget, figyelmet és szorgalmat. A túl sok szinjátszás folytán romantikus szinészvérűség fészkel be magát a lelkekbe, a mely még a szorosan iskolai hivatáson kívül egyéb közélett viszonylatban is káros hatással lehet, s így a fentebb vázolt üdvös kultúrhatást sok tekintetben ellensúlyozza.

E tekintetben egy, még a béke időben előfordúlt esetre hivatkozhatok. Az iskolában egyik szindarabot a másik után játszották. Elismerés, köszönet járt érte, de az iskolalátogató tanfelügyelő a taneredmény nagyobb fokú fogyatékosságát a legkomolyabb intelem hangján tette szóvá.

Másik észrevétel, hogy a darabok megválasztásában különös gondosságnak van helye. Oly darabok feltétlen kerülendők, melyekben szerelmi vallomásokkal járó cselekvények (csók, ölelés) sűrűn fordúlnak elő. Iskolába ilyen darabok nem valók. 8—12 éves iskolások lelke fogékony, telve utánzási hajlammal s az önfeledt játékok kapcsán igen könnyen nemi effektusok korai ébredése lehet az előadások káros visszahatása. Magukban véve ily darabok felnőttek előtt semmi visszás hatással nem lehetnek, sőt kellően helyes okulásra hangolhatják, de fejletlen tankötelesek koruak eltiltandók az előadásról.

Nagyon indokolt azért, ha külön hatósági rendelkezéssel a szindarabok betanítása előtt az iskola elnök-igazgatójának bemutatandók és hozzájárulásától függön a darab előadhatása.

Távol, hogy theoretikus rémlátások vezetnének, de a hivatali viszony múlhatlan kötelességévé is teszi az igazgatónak, hogy előzetes tudomást szerezzen mindarról, a mi a felügyelete alatt álló iskolában történik. Legalább nem fog előfordulni az a tragikomikus eset, hogy a szindarab előzetes cenzúrája nélkül az iskolában a nézőség soratban gyanútlanúl ülő elnök-igazgató-plébános egyszer csak azt a kiszólást hallja az egyik szereplőtől, hogy „a pap is vízet prédikál, mégis bort iszik..." Ne lásson senki lebecsülő gyámkodást a hatósági rendeletben, ilyent csak nagymérvű elfogultság láthat benne.

Hiszen van már egy másik már-már évtizedes rendelkezés is, mely szerint a kántor fegyelmi felelősség terhe alatt köteles bemutatni a búcsúztató-éneket a plébánosnak és csak az fogadja jóváhagyott szövegben énekelhető. Ez előrelátás tekintetében nagyon messze esik a szindarabtól, gyakorlatilag összehasonlíthatatlanul nincs annyi helyénvalósága, mint a szinjátékról veendő előzetes tájékozás...

Mindent megértéssel...

Határidő emlékeztető

Nyugdíjaztatás iránti folyamodványok az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatal utján beterjesztendők. — **A tankötelés korban** levő gyermekek számbavételét és az összegyűjtött bejelentések feldolgozását május 15-ig a tanítók elvégezni kötelesek (130.700/1922. ukm. rendelet 7. §). — **A törzskönyvezető** tanító a szept. 1-től aug. 31.-ig született, életben levő gyermekek kimutatását az anyakönyvezetőtől bekéri (130.700/1922. sz. ukm. rend. 9. §). — **Magántanulók** gondozói az iskolaigazgatóság által a helyi hatóság útján figyelmeztetendők, hogy a magánvizsgák a tanév végén mely napon tartatnak meg (130.700/1922. sz. ukm. rend. 53. §). — **Madarak és fák napja** megtartandó s lefolyásáról az évi iskolai jelentésben meg kell emlékezni. — **Júliusi fizetési jegyzék** a kir. tanfelügyelőséghez láttamozás végett beküldendő. — **Békenap** tartandó május 18.-án. — **Évzáróvizsgálatok ideje** a 731/1927. sz. egyhm. főtanf. rendelet (megjelent a Kath. Isk. 1927. évi 4. számában) alapján a területi tanfelügyelői hivatalnak bejelentendő. — **Katolikus Iskola** hátralékos előfizetési díjai ujabb sürgetés beváráso nélkül a 45.612. sz. postai befizetőlappal beküldendők. — **A tagdíjakat** a kori pénztárosok szedjék be s a központi pénztárt illető részt a 45.612. sz. postai befizetőlap felhasználásával, ujabb sürgetés beváráso nélkül, küldjék be. — **Iskolalátogatási** jegyzőkönyv és évi iskolai jelentés ürlapnyomtatványok, tekintettel az iskolalátogatás idejére, haladék nélkül beszerzendők.

Szeptemberre megjelenik Bok József németbólyi esperes-plébános által összegyűjtött templomi népénekek kántorkönyve. Előjegyzéseket felvesz a Haladás Nyomdarészvénytársaság, Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

875/1930. sz. **Katholikus pedagógiai kongresszus Szent Imre herceg jubileuma alkalmából.** Szent Imre herceg megdicsőülésének 900 ik évfordulója alkalmából a jubileum ünnepségeit rendező főbizottság f. évi julius hó 1—3. napjain nagyszabású internacionális katholikus pedagógiai kongresszust is rendez. A kongresszus tárgya a nevelésügy minden területéről vett pedagógiai problémáinak katholikus szempontból való megvitatás s különösen a javítást, a haladást jelző útaknak, módoknak a kijelölése.

A rendező főbizottság a nevesebb európai katholikus pedagógusokat és szervezeteket a kongresszusra meghívta.

Kívánatos lenne az, hogy Pécsegyházmegye tanítósága méltóképen kivegye részét a jubileumi ünnepségekkel kapcsolatosan rendezendő pedagógiai kongresszuson. Kérem ezért, hogy az esperes-tanítói körök tavaszi gyűlései foglalkozzanak szóban forgó kongresszuson leendő mikénti képviseltetésükkel s erre vonatkozó elhatározásaikat mielőbb jelentsék be nálam, mint aki a központi főbizottság kérelme alapján szívesen vállaltam Pécsegyházmegye r. kath. iskoláinál a szervezést. Szükséges az is, hogy az egyes esperesi tanítói körök a kongresszusra kiküldendő tanítók nevét is jelentsék már most be, hogy ekként a kiküldöttek a központi rendező főbizottsággal is (Budapest IV., Ferenciek-tere 7.) az érintkezést felvehessék s a lehetőség szerint részükre az elszállásolásról is gondoskodás történjen.

Egyben felhívom a figyelmet a rendező főbizottság által kiadott „Emlékkönyv"-re is, amely 100 oldalnyi terjedelemben hivatva van a Szent Imre-ünnepségeknek egyrészt külső fényét emelni, másrészt, hogy a jubileumi év úgy az ifjúságnak, mint pedig a hívőknek mély és maradandó emlék szerezzen. Ára 1 pengő. A könyv hivatalom útján is megrendelhető, miután a rendező főbizottság 50 darabot hivatalomnak küldött elhelyezés végett.

940/1930. sz. **C. H. Andersen meseíró iskolai ünneplése.** A nagy dán meseíró C. H. Andersen születésének 125-ik évfordulóját most fogja ünnepelni hazája és az egész művelt világ. Ebben az ünnepélyben részt kíván venni a magyar nemzet is, melynek ifjúsága ma is változatlan érdeklődéssel olvassa a gyermeklélek e melegszívű és utolérhetetlenül színes tollú költőjének munkáit. Ezért a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak f. évi márc. hó 31-én 500—28/1930. sz., valamennyi főtszt. Egyházi Főhatósághoz intézett megkeresése alapján elrendelem, hogy f. évi május hóban, valamely tanítási napon C. H. Andersen születésének 125-ik évfordulója alkalmából a felügyeletem alá tartozó összes polgári és elemi iskolákban, valamelyik arra alkalmas tanítási óra keretében, körülbelül 10 percig méltassák e nap jelentőségét az osztálytvezető tanárok, illetve tanítók.

976/1930. sz. **„Magyar Ornithologusok Szövetsége"** vármegyei területét megalakítva, a madárvédelem eszméjének minél szélesebb rétegekben való felszívódását tűzve ki célúl. A területek keretein belül még körzetek megalakítását tartja kívánatosnak, mely körzetek hivatva lennének a madárvédelmet esztétikai szempontból propagálni, szóval a madár iránti szeretet életrekeltésével és növelésével, hasznosságuk megértésével, népszerű előadásokkal, odúk és etetők kihelyezésével ezen célját elérni.

Nevezett szövetség tolnamegyei főtitkárának, vitéz Lőkcsánszky András, nyug. szolgabíró (Diósberény, Tolna vm.) kérelme alapján szívesen felhívom a Tolna vm., de általában Pécsegyházmegye egész területén működő tanítók figyelmét a tervbe vett körzetek megalakítására s amennyiben módjukban áll, hassanak oda, hogy a Szövetség nemes célját minél sikeresebben érhesse el.

1000/1930. sz. **Szent Imre-kép ajánlása.** Az egyetemi és főiskolai hallgatók Szent Imre Kör (Budapest IV., Semmelweis-utca 25. sz., I. em.) vezetőségének kérelme alapján Vastagh György, Szent Imre festmény művészi sokszorosított képét az iskolák részére és az iskolai pénztárak terhére beszerzésre nemcsak engedélyezem, hanem igen melegen ajánlom is. A kép mérete 48×60 cm. díszes arany Blondel-keretben; ára 32 P készpénzfizetés mellett, 10 havi 4 P-ős részletfizetés esetében 40 P. Megrendelhető fenti címen.

A Szent Imre Kör vezetősége a kép egy példányát hivatalomnak megküldötte, ahol hétköznap a délelőtti órákban bármikor megtekinthető. A képet azonban be fogom mutatni a Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület legközelebb tartandó választmányi és az azt rövid időn belül követő közgyűlésén is, hogy ekként a kép művészi voltáról és igen ízléses kiállításáról a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságok, illetve tanítók meggyőződést szerezhessenek. A kép mindenesetre maradandó emlékül fog szolgálni a most tartandó jubileumról s kívánatos lenne, hogy Szent Imre képe a tantermekben a gyermekek szeme előtt állandóan mintaképül meg legyen.

1008/1930. sz. **„A Három Imre" c. színmű ajánlása.** A váci szt. Imre-ünnepségeket rendező bizottság kiadásában megjelent Gergely Ferenc váci tanítónak „A három Imre" című 3 felvonásos színműve. E mű színrehozatala kiválóan előmozdítja Szent Imre mélységes szeretetének meggyökeresztetését úgy az ifjúság, mint a felnőtt katholikus társadalom lelkében. Ezért az iskolai könyvtárak részére beszerzésre nemcsak engedélyezem, hanem ajánlom is. Ára 1 pengő. Az előadás joga iskolák részére 5 példány megvásárlásával szerezhető meg. A befolyó tiszta jövedelem a Vácott felállítandó Szent Imre szobor-alap javára lesz fordítva. Megrendelhető: Gergely Ferenc tanító-író Vác, Migazzi-tér 2. sz. címen.

1011/1930. sz. **A folyó tanévvégi beiratások.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 500—24/1930. sz. rendeletét (megjelent a Hivatalos Közlöny f. évi ápr. 15. számában) magamévá téve, felhívom a plébános, iskolaszéki elnököket és iskolaigazgatókat, hogy azon tanerőket, kik a Szent Imre jubileumi évvel kapcsolatosan f. é. júl. 1-től 4-ig megtartandó tanügyi kongresszuson részt kívánnak venni, a folyó tanévvégi beiratásoknál való közreműködés alól mentsék fel. Azokban az iskolákban azonban, ahol ez a tantestület személyi viszonyai miatt nem volna lehetséges, ott a folyó tanévvégi beiratások legkésőbb f. é. június 30-ig befejezendők.

1012/1930. sz. **Magyar Könyvhét megtartása.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 540—05/117—1930. sz. rendeletét (megjelent a Hivatalos Közlöny f. é. ápr. 15. számában) magamévá téve, felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat, hogy a Magyar Könyvhétnek f. évi május 8—20-ika közti megtartása tránt a miniszteri rendeletben előírt módon intézkedjenek. Ez alkalommal az osztályt vezető tanítók ne csak a magyar könyv fontosságát ismertessék, hanem megokoltan térjenek ki arra is, hogy a tanulók megkedveljék az ifjúsági könyvtárak használatát, sőt ezek szülőt is odatrányíttassanak, hogy a községben részükre rendelkezésre álló könyvtárakat ténylegesen és szeretettel használják.

964/1930. sz. **Vármegyei Testnevelési Felügyelőség meghívása az esperes-tanítói körök gyüléseire.** Vonatkozással 1928 november 6.-án 1938.1930. sz. alatt kelt s az egyházkerületi tanfelügyelői hivatalokhoz intézett iratomra, amellyel intézkedést kértem, hogy a Vármegyei Testnevelési Felügyelőség is meghívassék úgy a tavaszi, mint az őszi kőri tanítói gyülésekre, felkérem az esperes-kerületi tanfelügyelői hivatalokat, illetve a kőri elnökségeket, hogy szóban forgó rendelkezésem alapján, úgy a folyó évben, mint pedig a következő években is, erre való figyelmeztetés nélkül hívják meg a Testnevelési Felügyelőséget a kőri gyülésekre.

1046/1930. sz. **Kulturális kiadások kiadása.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy hazánkban a kulturális kiadások végeredményben mennyit tesznek ki s ez alapon hazánk a kulturára fordított áldozatával a művelt államok sorában milyen helyet foglal el. A vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak csak az állami költségvetésben foglalt adatok állanak rendelkezésére, holott tekintélyes összeget képviselnek azok a kiadások is, amelyeket az egyes r. kath. hitközségek szóban forgó célra a maguk erőforrásaiból áldoznak.

Fentiek alapján felhívom a felügyeletem alá tartozó összes intézetek és iskolák (tanító- és tanítónőképzőintézetek, polgári és elemi iskolák) igazgatóságait, illetve az elemi iskolák plébános, iskolaszéki elnökeit, hogy a vezetésük alatt álló iskolák személyi és dologi kiadásainak végösszegét, alapul véve az 1929. évi zárszámadás adatait s az ezéjben akár tanítói fizetésekre, akár más személyi és dologi kiadásokra fordított összegeket, iskolaépület építési, javítási, felszerelési stb. költségeit, legkésőbb f. évi május 15.-ig hivatalomnak sürgetés bevárása nélkül jelentsék be. Kérem, hogy ugyanezen alkalomból közöljék azokat a kulturális kiadásokat is, amelyek katholikus intézményeink (kath. körök, olvasó körök, gazdaegyletek, Hangya szövetkezetek, vallást társulatok stb. stb.). *szorosan vett kulturális* célokra évenként átlag kiadna.

Megjegyzem, hogy a fentiekben bekért adatok csak statisztikai szempontból szükségesek, tehát ezek közlése semmijféle pénzügyi következménnyel nem okozhat.

1048/1930. sz. **Ifjúsági Vöröskereszt-Egyesületek szervezése.** Tolna vm. közigazgatási bizottságának 1930 április 9-én 1014/1930. sz. alatt kelt átirata kapcsán külön is felhívom a Tolnavármegye területén működő tanítókat, hogy 2362/1929. sz. rendeletemnek (megjelent a Katholikus Iskola 1930 jan. 1-i számában) megfelelő módon járjanak el szóban forgó egyesület szervezése tárgyában s erre vonatkozó jelentéseiket Tolna vm. közigazgatási bizottságához legkésőbb f. évi június 1-ig terjesszék be.

—

HIREK.

A megyéspüspök tavaszi bérmaútja. A megyéspüspök tavasszal a szigetvári és pécsi espereskerületben bérmál a következő napokon: május 11.-én Ibaján, 12.-én Szentlászlón, 13.-án Mozsgón, 14.-én Szigetváron, 15.-én Lakócsán, 16.-án Felsőszentmártonban és 17.-én Bogdásán. A megyéspüspök ekkor megszakítja bérmaútját és pünkösd vasárnapján oszja ki újból a bérmálás szentségét régi szokás szerint a pécsi székesegyházban. Ez évben azonban a többi pécsi plébániatemplomban is bérmálni fog a megyéspüspök, még pedig pünkösd másnapján a belvárosi plébániatemplomban, Szentháromság vasárnapján, június 15.-én a ferencrendiek plébánia templomában, a következő vasárnapon, Kisúrnapján a budaörsi plébánia templomban. Ekkor ismét rövid megszakítás következik és július 2.-án Kővágószőllősön, júl. 3.-án Rácvároson, júl. 6.-án Pécs-Gyárvárosban, végül júl. 13.-án Püspökbogádon lesz bérmálás.

Tanítói kinevezések. Hass János a szajki, Jäger József az óbányai, Kántor István a regenyei róm. kath. kántortanítói, vitéz Lassányi József a versendi II., Schramm Ádám a cikói II., Werni Magdolna a cikói III., Szegő József a cikói IV., Ursprung József a mohácsi XVI. és Keller Mártha a dunaföldvári XIV. sorsz. tanítói állásra egyházhatóságilag kinevezettek.

Halálozások. *Erős* Józsefné szül. *Frech* Mária, *Erős* József mohácsi belvárosi iskola igazgatójának és a Pécsegyházmegyei r. kat. tanítóegyesület elnökének neje, a mohácsi Szociális Misszió társulat alelnöke, a mohácsi Stefánia Szövetség ügyvezető igazgatója, számos társadalmi egyesület vezetője és lelke, 47 éves korában meghalt alig pár napi betegeskedés után. Nagy agilitásával, ügybuzgalmával és fáradhatatlan munkásságával egyike volt azoknak, akik mindenütt ott voltak, ahol a szegényeken segíteni kellett. Évek hosszú során vezette a Stefánia Szövetség anya- és csecsemővédő osztályát, mindenütt megjelent, ahol a beteg anyáknak vagy a csecsemőknek segítségre volt szükségük. Halála gyászbaborította az egész várost, annak minden rendű és rangú osztályát. Gyászbaborult férje és egyetlen leánya mellett ott állt ravatalánál egész Mohács városa. Temetése április 13-ikán délután fél 4 órakor volt nagy részvét mellett.

Németh Gyula nagykőnyi római katholikus kántortanítót és családját súlyos csapás érte, Imre fia, akit a pécsi Pius főgimnázium VIII. osztályu tanulója volt, hosszas és súlyos szenvedés után visszaadta ifjú nemes lelkét Teremtőjének. Nagypénteken délután temették el a község nagy részvéte mellett. A temetési szertartást *Schäffer* József pári esperesplébános végezte, akit magasszárnyalású beszédben emelte ki a kongreganista ifjú vallásosságát. A temetésen megjelent a pécsi Pius fógimnázium VIII. osztályának főnöke P. *Velics* Miksa jezsuita atya is. Az ifjú a kongregáción kívül a III. rendnek is tagja volt.

Horváth Ignác, nyug. igazgatótanító, egyesületünk dísztagjának felesége, Horváth Ignácné, szül. bővizi és bodolay Molnár Mária ápr. 17-ikén életének 58-ik évében Szekszárdon elhunyt. Temetése ápr. 19.-én Szekszárdon volt általános nagy részvét mellett.

Névmagyarosítás. A belügyminiszter megengedte, hogy *Kiefer* Margit ófalui tanítónő családi nevét *Kardos* névre változtathassa át.

Meghívó a Szigetvári Esperesi Kerület Tanítói Körének Mozsgón, 1930. évi június hó 2.-án az elemi iskolában tartandó *tavaszi gyülésére.* Tárgysorozat: 1. 9 órakor szentmise. 2. Gyakorlati tanítás a számtanból az V. és VI. osztályban „A hamat kiszámítása". Tartja: Frei János gyűrűfűi kántortanító. Utána rövid bírálat. 3. Üdvözlő- és emlékbeszéd, mondja: Lassányi János vil. elnök. 4. Megnyitó beszéd, tartja: Martinkovits János ker. tanf. 5. A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 6. Paedag. szemin. előadás, tartja: vitéz Széky Pál tanítóképezdei tanár. 7. „Mily nevelési irányelvek alapján lehetne a mai nap annyira elharapódzó laza erkölcs-fekélyt a társadalom nagy rétegeiből a tanító nevelőmunkájával kiirtani? Írja és felolvassa: Bolkovits István felsőszentmártoni tanító. 8. Jegyzőválasztás. 9. Indítványok és a jövő gyülés helyének és előadóinak kijelölése. 10. Tagdíjszedés. 11. A gyülés berekesztése és közebéd. Tótújfalú, 1930. április hó 19. *Lassányi János* vil. elnök.

Szalézi Értesítő j. évi április havi száma igen változatos és gazdag tartalommal jelent meg: Szűz Szent Imre herceg. — Boldog Don Bosco ünnepén. — Készüljünk a Segítő Szűzanya hónapjára. — Két szalézi misszionárius meggyilkolása Kínában. — Kínai misszióink kegyes jótevőihez. — Misszionok világából: Tíz napig a kommunisták fogságban. — Az imádságon múlik. — Szalézi világából. — Mária segít. — Halottaink. — Olvasóink figyelmébe azzal ajánljuk, hogy az Értesítő terjesztését vállalják szívesen. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rákospalota, Clarisseum.

Tanítók a serdülő tanítógenerációért. A múlt év nyarán barátságos találkozón jöttek össze azok a tanítók, akik 1988-ban végezték a tanítóképzőt, akik már 30 éve róják a magyar népoktatás rögös útját. És amikor ettől a 30 éves mérföldkőtől visszanéztek a megtett úton, eszükbe jutott ifjúságuk. Sok-sok emlék, élmény fiatalította lelküket. És szeretetükbe fogadták a most kűzdő, a most fejlődő, törtető ifjúságot. Kicsordult a lelkük. Összegyűjtött filléreikből alapítványt tettek, mellyel a pécsi tanítóképzőnek a magyar történelemben legkiválóbb növendékét akarják jutalmazni. A képző igazgatósága a beküldött 160 P-t tőkésítette s az alapító levelet elfogadta. Köszönetét is elküldötte. Az események krónikása azonban a nyilvánosságra hozza és nyilvános köszönetet mond azoknak, akik ilyen nemes tettre képesek. Nem sokan vannak, de példájuk talán követésre talál. Az alapítványt tevő tanítók a következők: *Huber* Ferenc, *Czehmann* János, *Ignits* János, *Kienle* Antal, *Miklósi* József, *Nagy* Mihály és *Staub* János.

Pedagógiai szemináriumi előadás Pécsett. A pécs-környéki tanítók részére márc. 6.-án dr. *Berze Nagy* János kir. tanfelügyelő jól sikerült pedagógiai szemináriumi előadást tartott. A magas színvonalú gyűlést az elnöklő kir. tanfelügyelő nyitotta meg és vezette. A megnyitó beszédben az új tanterv fontosságáról és célkitűzéseiről, majd a pedagógiai szemináriumok céljáról szólt. A nagy tetszéssel fogadott megnyitó után *Jeckl* Antal mecsekszabolcs-bányatelepi társ. el. isk. igazgatótanító az olvasmány- és költeménytárgyalásról általában és a Himnusz első két verszakának tárgyalásáról tartott minden tekintetben kimerítő előadást. Ezután *Betovics* Dezső keszüi róm. kath. tanító a belvárosi áll. elemi iskola IV. oszt. tanulóival az elméleti előadásnak megfelelő mintatanítást mutatott be. A gondosan előkészített előadásokhoz több hozzászólás történt, ami után az elnöklő kir. tanfelügyelő a gyűlést bezárta.

Szinelőadás a bonyhádi iskolában. A bonyhádi rk. elemi fiúiskola Ifjúsági Vöröskereszt Egyesülete igen sikerült előadást tartott, melyet nagy közönség jelenlétében adtak elő. A siker érdekében sokat fáradt a rendező: *Dlusztusz* Imre tanító. Felülfizettek: Perczel Béla dr. felsőházi tag 5 P, Lámnek Béla főjegyző 1.50 P, Szondy Mátyás 1 P, M. L., F. S. és Mittermayer Ferenc 50 fill. A felülfizetésekért ezúton mond hálás köszönetet az egyesület.

Hérelem. Kérem Kartársaim szives figyelmét, kik könyvem árával 2. vagy 3.-ik hónapja hátralékban vannak, azt mielőbb kiegyenlíteni szíveskedjenek, mert a nyomdával megkötött terminus lejárt és a szerződésben megállapitott költségeket kell kiegyenlítenem. Egyben kérem Kartársaim jóindulatú pártfogását a „Csendes Alkonyórán" című verses könyvem megrendelésével. Ára 1 P 60 fill. Megrendelhető két havi részletre is. Kartársi tisztelettel: *Zabányi* Alajos, ktanító, Kisbattyán, u. p. Komló.

Szerkesztői üzenetek.

Lapunk eddigi 12 oldalnyi terjedelmét redukálnunk kellett. Tekintettel kell lennünk a költségvetésben előirányzott összegre, amelyet túllépni nem óhajtunk. Ezért elnézést kell kérnünk a már beküldött cikkek irótól. A lehetőséghez mérten azonban sorra vesszük s közölni fogjuk.

MEGNYILT A HALADÁS NYOMDA RT.

PAPIR- ÉS IRÓSZERÜZLETE KIRÁLY- ÉS MÓR-U. SAROK

Könyvkötészeti munkák ízléses szép kivitelben

Kaphatók az összes irószerek, kréták, szivacsok, füzetek, tollak és stb. stb. legolcsóbb árakon, valamint az összes egyházmegyei és iskolai nyomtatványok nagy raktára.

Stancnik dombor nyomáshoz Rugyantabélyegző.

Haladás Nyomdarészvénytársaság. Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitó-Egyesület." — Megjelenik minden hónap elsején.

Előfizetési díj 1930. évre 3 pengő. *Tagdíj 1930. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-u. 4. sz., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1930. június 1. — XIX. évfolyam, 6. szám.

Meghivó

a Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitóegyesület

1930. évi június hó 17.-én Pécsett, a Belvárosi Kath. Kör dísztermében tartandó

XIX. évi rendes közgyűlésére

9 órakor szentmise a vártemplomban.

10 órakor a közgyűlés kezdete a következő tárgysorozattal:

1. Elnöki megnyitó.
2. A múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére vonatkozó jelentés.
3. Szent Imre és a magyar nevelő. Előadó: vitéz Széky Pál, pécsi püspöki tanítóképzőintézeti tanár.
4. Titkári jelentés s ezzel kapcsolatban a f. évi május 20.-án megtartott választmányi ülés határozati javaslatainak előterjesztése.
5. Főpénztáros jelentése.
6. A tankötelesekről kiállítandó jellemlapok. Előadó: Eberhardt János, mucsii ig. tanító, alelnök.
7. A népművelés lehetősége. Előadó: Berki István, Baranya vm. iskolánkívüli népművelési titkára.
8. Indítványok, melyek a közgyűlést megelőzőleg 8 nappal a világi elnöknél beadatnak.
9. Elnöki záró szó.

Pécs, 1930. május 1.

KOMÓCSY ISTVÁN, egyh. elnök. — *ERŐS JÓZSEF,* vil. elnök.

Figyelmeztetés! Közös ebédre (leves, kétféle sült körítéssel, salátával, tészta, és kenyér 2 P 20 fillér) jelentkezni lehet a Belvárosi Kath. Kör vendéglősénél: Szabó György Pécs, Kardos Kálmán-u. 13. sz. legkésőbb f. évi június 15-ig. Csak azok vehetnek részt a közös ebéden, akik a jelzett határidőig ténylegesen jelentkeztek, hogy így módjában álljon a vendéglősnek a szükséges beszerzéseket eszközölni s megfelelő felszolgáló személyzetről is gondoskodni.

Jőjj el Szentlélek Isten

Amidőn leszállt az Isten Lelke az apostolokra és a félénkek bátrakká, a csüggedők hősökké, az elbujók elszánt harcosokká váltak, megalakult és megerősödött a Krisztus egyháza. Azóta is ez a Lélek tartja Krisztus hiveinek minden közösségét. Akiben ez a Lélek lakik, a merész utakon is mer haladni; s akiben ez a Lélek hiányzik, az sima ösvényen is hamar elfárad, elesik.

A Szent Lélek csodálatos ajándékaira, erejére, különösen nekünk magyaroknak igen nagy szükségünk van. Mert, ha ezen Lélek nek lehanyatlását, elalvását érezzük, úgy a magyar nemzet lehanyatlása is bekövetkezik. A magyar nemzet lelkének gyöngitésén, annak tönkretevésén sokan fáradoznak. A magyar közéletben s a kultúrában, a lélek ezen elhanyatlását erősen észlelhetjük. Különösen az utolsó évtizedekben terjszerű, sorvasztó munka indult meg a nemzett lélek ellen.

Iskolánkba társadalmi életünkbe, kultúránkba, irodalmunkba nyugatoskodó majmolás fészkelte be magát. A magyar nemzeti lélek nem volt képes érvényesülni, egyenesen kitilották az alkotás versenyeiről. Szomorú, végzetes korszak.

Nemzetközi eszmékkel, jelszavakkal gyöngitették a magyar nemzeti Lelket. Ezáltal a nemzett szellem belső értéke, egyre, fokról-fokra süllyedt.

A magyar fajt egy átok, amint mondani szokták, a meghasonlás, az u. n. „turáni" átok nyomja. Hogy nálunk van széthuzás, az bizonyos. Téves azonban azon állitás, — ami már a közlöadatba is átment — mintha nekünk magyaroknak ez még Ázsiából, magunkkal hozott vérbeli hibánk volna. Valamilyen más okának kell lenni. A széthuzás nem „trianoni" örökség, hanem európai szerzemény. A széthuzás csak akkor kezdődött, amikor a nyugati kultúrát s egyuttal minden más idegent befogadni kezdtünk. De nem is fogadtuk be. Ugy belopták, ész-

revétlenül. Ezek a bizonyos idegen, nyugat-európai eszmék, később mély sebet ejtettek vallás-erkölcsi, kultúrális és gazdasági érdekeinkben. A magyar társadalom, a háborút befejező forradalomig alig méltatta figyelemre ezen idegen szellemet.

Csak azután, amidón a négy és fél évig tartó világháború befejeződött, láttuk tisztán a világkatasztrófa szörnyü pusztitásatt. Nem csak emberéletben ért pótolhatatlan veszteség, hanem, főleg vallást és társadalmi életünkön ejtett mély sebeket. A kommunizmus alatt lelkünk megrendült, erkölcsi ideáljaink elhomályosultak, eleven hit helyett vallást közönösség uralta az emberek lelkét.

Ellenségeink: a szabadkőmüvesek, szocialisták, cionisták szervezettségükkel, nagy tőkéjükkel nyilt hadat ізentek a vallás ellen. Sajtóban, irodalomban, iskolákban, népgyüléseken, munkásszervezetekben gúnyt üztek és nevetség tárgyává tették a vallást. A vörös prófétáik azt tanitották, hogy a hit csupán egy balfogásu nevelés eredménye, mely eltér az ember eredeti fejlődési logikájától s akadálya az igazi tökéletességnek.

Láttuk, hova vezetett ez a tanitás. Az önzés, a harácsolás, a mások letiprása, a véreskezü gonoszság felé.

De mi is a szabadkőmüvesek célja? Mit is hirdetnek, mondanak nyiltan magukról. Ezt: „A világ meghódítása s a világ feletti uralom, erőszakos eszközökkel, háborúval, hódítással, gazdasági nyomással a sémita uralom alá fog kerülni a vén Európa és Európán keresztül a világ többi részet is.“ Ime ezt irják magukról s nyiltan hirdetik a keresztények feletti győzelmüket.

De ne tovább! Nekünk, kath. tanitóknak ezt ellensúlyozni kell, módunkban álló eszközökkel fel kell venni a harcot. Utcán, társaságban, mindenütt, meggyőző érvekkel fel kell világositani népünket.

Aké az iskola, azé a jövő! A jövő kapuja pedig az iskola. Ugy formálódik a jövő, olyan lesz az arculata, minő lelki felszereltséggel, tudással és erkölcsel lépnek ki rajta az évről-évre kibocsájtott tanulósereg.

Munkára, áldozatkészségre, vallásos honszeretetre kell nevelni a jövő generációját. Akkor biztosan haladunk a kereszt vezetésével, előre, a nagy cél felé, a munkás hazaszeretet utján.

Az élet lelki nyugalmát, gazdag életet, csak azon az uton találhatjuk fel, amelyen a világ legelső tanitója: Jézus Krisztus is járt. Krisztus nevelést célja az önfeláldozás, a másokat boldogitó élet. Az ő pedagogiája: a kereszt.

Krisztus legyen a tanitók tanitója! És mint eddig, úgy ezután is az ő pedagogiáját tanitsuk! Csak szeretetet neveltetünk! Ez pedig csak úgy történhetik, ha növendékeinket igaz, mély keresztény szellemben neveljük. Ez a szellem nevelheti ki a hazaszeretetet is.

Más nép hazaszeretete lehet vallás nélkül, de a magyaré csak keresztény lehet.

Tanitó Testvéreim! Édes hazánk felett, a vihar orkánja elszállott. A sors haragja hiába viharzott át rajtunk, a nemzet Gentusza, a nemzeti lélek, még nem szállott reánk. Olyanok vagyunk, mint szükös otthonukban az apostolok: kesereznek nyomorúságukon. Mi is várunk valami csodát!

De bennünk, magyarokban van a hiba. A nemzeti lélek kihalása miatt csuszott ki alólunk az ős magyar föld. A nemzeti lélek, minden erőnek ősforrása. Nekünk ezt uj életre kell támasztani. A nemzeti lélek lesz ennek a szegény magyar népnek ujjáteremtője, Megváltója, s az uj honalapitója.

Valamennyien egyesüljünk a közös cél szolgálatában: Szt.-Istvántól örökségben hagyott, elárvult, megesonkitott édes magyar hazánk visszaszerzésében.

Ugy legyen!

Schmidt Vilmos.

A Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitóegyesület választmányi ülése

A Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitóegyesület f. évi május 20-ikán délelőtt 9 órai kezdettel tartotta meg ülését a pécsi Kath. Kör könyvtermében.

Jelen voltak. Az ülésen Komócsy István préposthanonok, főtanfelügyelő, egyházi és Erős József mohácsi rk. igazgatótanító világi elnökök elnöklete alatt a következő választmányi tagok jelentek meg:

Schlenker Mihály és Eberhardt János alelnökök, Petrovics Károly titkár, Barabás András jegyző, Magyar Sándor főpénztáros és a Katholikus Iskola felelős szerkesztője, továbbá dr. Jakab Béla, pápai kamarás, pécsi püspöki tanitóképzőintézeti igazgató, dr. Gábriel Pál, pécsi püspöki tanitóképző intézeti, tanár, Pelcz Árpád, Fent Gyula, Gaál János, Frost Péter, Martinkovich Ferenc egyházkerületi tanfelügyelők, vitéz Széky Pál, pécsi püspöki tanitóképzőintézett tanár, Hajas János, Hesz Béla, Steiner Ferenc, Kutnyánszky József, Magyar Rezső, Schmidt Vilmos, Ruszinszky József, Mezey Béla, Zábory Alajos, Koudela Gyula, Kolesárits Károly, vitéz Simon Simon, Kálmán Ferenc, Hahmann Márton, Lassányi János, Kohler Ádám választmányi tagok.

Elnöki előterjesztések. Komócsy István egyházi elnök az ülést megnyitotta, üdvözölte a megjelenteket. A mai ülés jegyzőkönyvének vezetésére Barabás András egyesületi jegyzőt, a jegyzőkönyv hitelesitésére pedig Koudela Gyula dunaföldvári tg. tanitót és Magyar Sándor tanfelügyelőt kérte fel. Majd kegyeletes szavakkal emlékezett meg Bodonyi Nándor, nyug. igazgatótanitóról, az egyesület volt alelnökéről és Erős József világi elnököt ért csapásról, aknek 18 éves fia után hűséges hitvese is elhunyt.

Erős József világi elnök meghatottan köszönte meg az iránta megnyilvánuló részvétet s egyházi elnök vigaszt nyujtó megemlékezését.

Komócsy István elnök meleg szavakkal köszöntette Barabás András párit igazgatótanitót, akit Ő Méltóságának, a Megyéspüspök Urnak főterjesztésére Ő Szentsége a Pro Ecclesia et Pontifice érdemkeresztel tüntetett ki.

Bejelentette elnök a választmányi ülésnek azt is, hogy az egyesület testületileg belépett a Társadalmi Egyesületek Szövetségének Pécsi Körébe, amelynek választmányában az egyesület részéről az egyházi és világi elnökön kívül vitéz Széky Pál, pécsi püspöki tanitóképző-intézeti tanár foglal helyet.

Bejelentette elnök, hogy az egyesület választmányi választott tagoknál, valamint a bíráló bizottságban és a számvizsgáló bizottságban 1-1 tagsági hely megüresedett. A megüresedet választott választmányi tagságra Szijártó László szakcsi igazgatótanitót, a bíráló bizottságba Eberhardt János alelnököt, a számvizsgáló bizottságba Partl József dombóvári igazgatótanitót ajánlja.

A választmány elnök javaslatához hozzájárul s az ajánlottakat a közgyülésnek megválasztásra javasolatba hozza.

Végül bejelenti, hogy vitéz Széky Pál, mint a pécsi püspöki tanitóképzőintézett cserkészcsapat parancsnoka kellőképen indokolt folyamodványt intézett az egyesület elnökségéhez, amelyben a multra hivatkozva ujabb 200 P. segélyt kér cserkészcsapata céljaire.

A választmány a komoly indokok alapján a kért 200 P. segély iránti kérelmet pártolólag terjeszti a közgyülés elé.

Titkári jelentés. Elnök felhivására Petrovics Károly az egyesület 1929. évi működéséről részletes és gondosan összeállított titkári jelentését terjesztette elő.

A választmány a titkár jelentését elismerőleg tudomásul vette.

Főpénztárosi jelentés. Magyar Sándor egyesületi főpénztáros jelentette, hogy az 1929. évben 3918.07. bevétellel szemben 3456.51 P. kiadás s igy maradvány 461.56 P. volt. Bejelentette, hogy az évek óta fenforgó hátralékokat sikerült kiküszöbölni úgy, hogy tagdijakból csupán 156 P., míg a Katholikus Iskola előfizetési dijatból csak 9 P. hátralék állott fenn 1929. december 31-ikén. Az egyesület vagyona a 461.56 P. maradványon kívül 1000 K. névértékü hadikölcsönkötvényből és a volt szekszárdoldéki rk. tanitóegyesület alapitványi tőkéjéből (jelenleg 21 filler) és az irkák utáni jutalék cimén 3.286 P. 43 fillérből áll.

Számvizsgáló bizottság jelentése. Lassányi János a számvizsgáló bizottság nevében bejelenti, hogy az 1929. évi zárszámadást felülvizsgálták s azt helyesnek találták.

Felmentvény megadása. A választmány a számvizsgálóbizottság jelentése alapján a főpénztáros részére a felmentvényt a szokásos fentartással a közgyülésnek javasolni fogja.

1930. évi költségvetés megállapitása. Magyar Sándor főpénztáros előterjesztése alapján a választmány 3562.52 P. fedezettel és 3530 P. szükséglettel az előterjesztett költségvetést elfogadta s jóváhagyás végett a választmány elé terjesztení határozta.

Pécsegyházmegyei Betegsegélyző létesitése. A jelentések tudomásvétele után Petrovics Károly titkár ismertette a tervbe vett Pécsegyházmegyei Tanitók Betegsegélyző alapszabályait, kimutatta ennek szükségszerűségét s a felmerülő lehetőségekre részletesen rámutatott.

Többek hozzászólása után a választmány a kérdés tanulmányozására és javaslattételre egy 7 tagból álló szükebb bizottságot küldött ki Erős József világi elnök, Petrovics Károly titkár, Pelcz Árpád hosszúhetényi esperesplébános, vitéz Simon Simon szekszárdi, Kohler Ádám szentdienesi igazgatótanitók, Hahmann Márton pécsváradi ktanitó és Magyar Sándor ehm. tanfelügyelő személyében. Egyben felkérte egyházi elnököt arra, hogy Ő Méltóságának, a Megyéspüspök Urnál eszközöljön ki elvi döntést arra nézve, vajjon a betegsegélyző létesitésével a hitközségek anyagi megterheltetéséhez hozzájárul-e? Ugyanis a tervezet szerint a tagok fizetéseik 2%-ával járulnának a betegsegélyző föntartásához, mig a hitközségek minden tanitó után ugyancsak 2%-kal lennének megadóztatva, mig 1% hozzájárulás kiutalását a népjóléti miniszter úrtól kérelmezném.

Egyházi elnök választmány határozata alapján a hitközségeket anyagi tekintetben érintő kérdést döntés végett Ő Méltóságához, a Megyéspüspök Urhoz felterjeszti.

A tankötelesekről kiállitandó jellemlapok: Eberhardt János alelnök magas szinvonalu

előadásában gyakorlati példákkal igazolva kimutatja a jellemlapok kiállításának szükségességét.

Barabás András nagyjában osztja előadó véleményét, de azon aggodalmának ad kifejezést, hogy amennyiben a jellemlapok kiállítása kötelező módon elrendeltetnék, az teljesen elvesztené értékét. A jellemlapok pontos kezelése nagy munkát igényel és ezért a jellemlapok kötelező kiállításának elrendelését nem tartja célravezetőnek.

Vitéz Széky Pál, pécsi püspöki tanítóképzőintézeti tanár mindenekelőtt megállapítja, hogy a jellemlapok elnevezés helyett inkább az egyéni lapok elnevezés volna célszerű s ezt szükségesnek tartja, még pedig rendeletileg keresztül vinni, az iskolai munka színvonalának emelése érdekében.

Egyházi elnök a jellemlapok kérdésében elhangzott tudományos alapon álló előadást és hozzászólásokat oly fontosnak tartja, hogy szükségét véli annak, hogy a közgyűlésen e kérdés ujból tárgysorozatba vétessék.

A választmány elnök javaslatát magáévá tette s a jellemlapokra vonatkozó előadást a leghözelebb tartandó közgyűlés tárgysorozatába felveszi.

Bíráló bizottság jelentése. A bíráló bizottság nevében vitéz Széky Pál tanítóképzőintézeti tanár terjesztette elő a beérkezett pályaműveiről a következő jelentést:

„Négy pályatételt hirdettünk. Ebből 2 pedagogiai és 2 irodalmi volt. Beérkezett összesen 24 dolgozat. A 2-2 pedagogiai tételre 2-2, az irodalmiakra 6, illetve 14. A pályamunkák emez eloszlása mutatja, — és ezt sajnálattal kell megállapitanunk, — hogy tanítóink pedagogiai kérdésekkel nem szeretnek foglalkozni. Inkább az olcsóbb és talán könnyebben elérhető irodalmi babérokra pályáznak. Pedig a pedagogia állandóan változó célkitüzései, eljárásai, a tanítói munka rengeteg aktuális proplémája megérdemelnék, hogy a pályamunkák eloszlása fordított arányt mutasson, mert ez azt jelentené, hogy a tanítóság állandóan a felszinen mozog, hogy törődik a hivatását érdeklő kérdésekkel. A multban olyan tételeket tüztünk ki, melyek talán nagyobb elméleti felkészültséget, szélesebb látókört, nagyobb számu forrásmunka igénybevételét kivánták. Akkor megértettük, hogy kevés pályázó akadt. De most, amikor már évek óta a mindennapi tanítói élet apró, egészen gyakorlati problémáit tüzzük ki megoldandó feladatul, csak sajnálattal tudjuk az érdeklődés hiányát tudomásul venni. Ami a dolgozatok értékét illeti, örömmel kell megállapitanunk, hogy a pedagogiai tételekre beérkezett munkák mindegyike komoly, alapos, jól átgondolt és sok gyakorlati utmutatást nyujtó dolgozat. Közöttük csak stilus szépsége, szabatossága és kiforottsága tekintetében van különbség. A nemzeti zászló megbecsüléséről mondandó beszédek már gyengébbek. Van köztük szépen, logikusan felépített, meggyőző erejü, de a legtöbb pattogó frázisok, mindenki által ismert és megunt közhelyek lélek nélküli egymásutánja. A legtömegesebbek, de egyuttal a leggyöngébbek is, az irodalmi dolgozatok. A pályázók félreértették a tételt. Az volt a kívánság, hogy a magyar falu mindennapi életéből vett esemény, vagy a falú környékének valamely emléke dolgoztassék fel valamilyen költői formában. Épen ez hiányzik az irásokból. Ahol meg van, az erőtlen, színtelen, logikátlan. Apró események irodalmi nívóra emelése nem könnyü feladat. Nagy stiluskészséget, megjelenítő erőt, a lélektani mélységet és összefüggések ismeretét kívánja meg. Ezen kívánalmakkal teljes egészében egyik pályázó sem tudott megbirkózni, azért az első díj kiadását nem javasoljuk.

Pályadíjak odaítélése: A választmány a bíráló bizottság javaslata alapján a következőkben határoz:

1.) „Mit tehet a tanító az iskolai és népkönyvtárak körül“ c. tételre beérkezett 2 dolgozat közül:

az I. díjat (60 P.): Gazsi Teréz bánosi kantitónőnek,

a II. díjat (40 P.): Bodó László, hörnyéki igazgatótanítónak itéli.

2.) „A női kézimunka tanítása a falusi iskolákban“ c. tételre beérkezett 2 dolgozat közül:

I. díjat (60 P.): Gazsi Teréz bánosi kántortanítónőnek,

a II. díjat (40 P.): Rothmayer Mária, pécsudvardi tanítónőnek itéli.

3.) Az irodalmi dolgozatok közül:

a II. díjat (40 P.): ifj. Szilvási István ócsárdi kántortanítónak,

a III. díjat (30 P.): Jártas Róza, szekszárdi tanítónőnek itéli.

Dícséretben részesült: Gazsi Teréz, „Kereszt“ c. és ifj. Szilvási István „Harangozó“ c. pályamunkája.

4.) „A nemzeti zászló megbecsüléséről“ czimü pályatételre beérkezett pályamunkák közül az egyházmegyei Főtanfelügyelő által felajánlott 50 P. pályadíjat a választmány Gazsi Teréz bánosi kántortanítónőnek itélte. Ezenkívül az egyesület II. díjjal (40 P.) jutalmazza Kálmán Ferenc szekszárdi rk. igazgatótanító pályamunkáját is.

Uj pályatételek kitüzése. A bíráló bizottság javaslata alapján a választmány az 1930/31. évre a következő pályatételeket tüzi ki:

1.) Készittessék a IV. osztály beszéd- és értelemgyakorlatainak keretében részletes tanitási tervezet, mely Szent Imrét, mint a magyar ifjuságnak követendő példaképét állitja a magyar gyermekek elé.

2.) A tanterv és egyéniség. Mikép biztositja a tanító az 1925. évi tanterv kivánalmai alapján a helyi tanmenetben a gyermek egyéniségét.

3.) Ifjúsági egyesületek a falusi népiskolákban. (Szivgárda, Vöröskereszt, Cserkészapródcsapatok.) Mikép szervezhetők ezek és mikép vonhatók bele az új tanterv által megkívánt nevelői munkába?

4.) Komócsy István, prépostkanonok, főtanfelügyelő, egyházi elnök 50 pengős pályatételt tüz ki a következő kérdés megoldására: „Mit tehet a tanító a faluhelyen is terjedő szocialdemokrácia ellensúlyozására.“

A pályatételek kidolgozásának határideje 1931. március 1. A pályamunkák jeligével ellátva és a szerző nevét rejtő jeligés boritték mellékléséval a világi elnök czimére *(Erős József, rk. igazgatótanító, Mohács)* küldendők. Pályázhatnak a Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület tagjai. Fenti 1-3. pontba felvett pályatételre első díjul 60-60 P-t, a második díjul 40-40 P-t és harmadik díjul 30-30 P-t tüz ki az egyesület.

Az 1930. évi közgyülés előkészitése. A választmány az 1930. évi közgyülés helyéül Pécsett jelölt meg. A közgyülés f. évi junius 17-ikén lesz a pécsi Belv. Kath. Kör diszteremben. A közgyülést reggel 9 órakor várt templomban szent mise előzi meg. A közgyülés megnyitása 10 órakor. Az elnöki megnyitón és hivatalos jelentéseken kívül Szent Imre hercegről vitéz Széky Pál, pécsi püspöki tanítóképzőintézeti tanár tart előadást. Továbbá a jellemlapokról Eberhardt János alelnök és egyéb Berki István Baranya vm. iskolánkívüli népművelést titkára tartanak előadást. A közgyülés részletes tárgysorozatát lapunk első oldalán közöljük Meghívó alakjában.

Választmányi ülések ideje. Végül Ruzsinszky József indítványára a választmány kimondja, hogy üléseit a jövőben minden évi április hó második felében fogja megtartani, hogy ekként a tavaszi esperes-tanítói köri ülések tárgysorozatába a választmány által hozott határozatok beilleszthetők legyenek.

Egyéb tárgy nem lévén elnök az ülést fél kettő órakor berekesztette.

Temettünk!

Igen, f. év május 18.-án a pécsi központi temetőben tettük sírba *Gyulay* József nyug. kövágószőllősi ig. tanító fiát, a mindössze 27 éves fiatal orvost.

Gyulay József 42 évig működött Kövágószőllősön, ottani jövedelméből nevelte fel minden gyermekét: doktorrá lett fiát a legnehezebb időkben, a háború utáni években, azért is szolgált tovább. Nem hiába. Kövágószőllős és Cserkút népe 200—250 fővel vett részt a temetésen, a volt tanítója fiának a temetésén. Isten fizesse meg nektk!

A temetés utáni részvét nyilvánításakor *Gyulay* József nyug. ig. tanító, a pécsi esperes-kerületi tanítókör díszelnöke, e szavakkal csókolt meg: „Testvér! Mondd meg a többieknek, köszönöm eljöveteleteket és fáradságokat!“ Akik nem tudtak eljönni, olvassák és fogadják az üzenetet.

És még valamit! Tanító és nép és kartársak között szeretet legyen mindenütt ilyen.

Püspökbogád.

Zábory Alajos,
ig. tanító.

A helyesírás és nyelvi magyarázatok új tanítási módszere mesékkel

Írta: *Dezső Lipót,* kir. tanfelügyelő.

Wellisch Béla könyvnyomdája, Szentgotthárd, 1930.

Dezső Lipót, kir. tanfelügyelő „A magyar helyesírás rendszeres tanításának módszere“ c. könyvét is már nagy örömmel és hasonnal forgattuk. Hívántuk és vártuk az értékes, úttörő munka folytatását. „A helyesírás és nyelvi magyarázatok új tanítási módszere mesékkel“ c. most megjelent müvében épen a legnehezebb problémával, a nyelvi magyarázatokkal foglalkozik behatóan. Mindnyájan tapasztalásból tudjuk, mennyi nehézséggel küzködtünk és milyen kevés eredményt értünk el ezen a téren. A nyelvtan elvont, száraz anyaga unalmasnak bizonyult. Nem keltette fel a gyermekek érdeklődését és nem kötötte le figyelmüket. Dezső Lipót kedves, változatos mesékkel teszi színessé, elevenné a száraz anyagot. Lelket, életet visz bele. És ezzel együttal érthetővé, világossá teszi, ami azelőtt homályosnak vagy nehezen felfoghatónak látszott. Meg vagyok győződve, hogy azok a tanítók, akik ezt a könyvet alaposan tanulmányozzák és annak útmutatásai szerint eljárnak, egyrészt nagy fokban megkönnyítik saját munkájukat, másrészt pedig megkedveltetik növendékeikkel a nyelvi magyarázatokat. Eredményes tanítást végeznek majd.

Dr. Gábriel Pál.

A Kath. Pedagogiai Kongresszus Programmja

A Szent Imre herceg ünnepségekkel kapcsolatban f. évi július 1—3. napjain Budapesten megtartandó kath. pedagogiai kongresszus hatalmas arányokban bontakozik ki. Csupa országos nevű és hírű előadók szerepelnek. A kongresszus 13 szakosztályban dolgozik és pedig: 1. általános, 2. elemi iskolák, 3. polgári iskolák, 4. tanítóképzők, 5. iskolánkívüli népművelés, továbbképző tanfolyamok, 6. szakiskolák, 7. középiskolai, 8. a nőnevelési, 9. a kollégiumok, 10. a kriminálpedagogiai, 11. testnevelési, 12. ifjúsági pásztorálto és 13. művészeti szakosztályokban.

A minket közelebbről érdeklő szakosztályok programja a következő:

I. Általános szakosztály.

Elnök: Horváth Győző püspök, Kalocsa.
Előadások: Elnöki megnyitó.
1. Stuhlmann Patrik dr. főig. (Gödöllő): Katholikus ifjúsági irodalom.
2. Vucskics Jenő dr. ig. (Miskolc): A család és az iskola.
3. Simon Károly dr. ig.: A katholikus autonomia.
3/a. Marschall Ráfáel dr.: A kongregáció mint nevelőtényező.
4. Erdey Ferenc dr. tanítóképzőintézeti ig. (Kalocsa): Theologusaink pedagogiai képzése.
5. Degenfeld — — — egy. tanár (Wien): Die Aussichten der katholischen akademiker.
6. Petrich Béla dr. szakfelügy.: A külföldi katholikus iskolák helyzete.
7. Széchenyi György gr.: A katholikus egyetem.
8. Masson Izabella polg. isk. ig. (I. Felvinczi-út 25.) A nőnevelés korszerű követelményei.

II. Elemi iskolák szakosztálya.

Elnök: Finta Sándor, orsz. kath. szöv. elnök, püsp. isk. ig. Szombathely.
Főtitkár: Kocsán Károly orsz. gyűl. képviselő (II. Fötér 2.)
Előadások: Elnöki megnyitó.
1. Finta Sándor: Morális eltolódások a mai ifjúság lelkében.
2. Tóth Ferenc ig. (Orosháza): Szentek élete a katholikus nevelésben.
3. Barabás András ig. (Pári, Tolna vm.): Katholikus népiskolánk és az újabb pedagógiai irányzatok.

III. A polgári iskolák szakosztálya.

Elnök: Martos Ágostné, szkfőv. polg. isk. ig. (II. Margit körút 64.)
Alelnök: Melhz Endre rk. polg. fiúisk. ig. Vác.
Titkár: Strobl Irén polg. isk. tanár.
Előadások: Elnöki megnyitó.
1. *a)* A leányiskolák számára: Martos Ágostné: Mit kell tennünk a polgári iskolai tanulók jellemfejlesztése érdekében?
b) A fiuiskolák számára: Schmiedt Ferenc dr. rk. polg. isk. ig. (Soroksár): Ugyanarról a tárgyról.
2. *a)* A leányiskolák részére: Relkovič Demetrin főv. polg. isk. ig. (VII. Damjanich-u. 45.): A polgári iskola mely formája jogosult napjainkban?
b) A fiúiskolák tekintetében: Deák Gyula rk. polg. isk. ig. (Pestújhely): Ugyanarról a kérdésről.

IV. A tanítóképzők szakosztálya.

Elnök: Becker Vendel dr. pápai kamarás, tanítóképző int. ig. Szeged.
Titkár: Straub Ferenc tanítóképző int. tanár.
Előadások: Elnöki megnyitó.
1. Oswald József tanítóképző int. ig. (Kalocsa): A katholikus iskolák jelentősége a katholikus nevelés szempontjából.
2. Frank Antal dr. tanítóképző int. ig. (I. Fery Oszkár-u. 40.): Tanítóképzésünk alapgondolatai.
3. Straub Ferenc tanítóképző int. tanár (Szeged): Tanítóképzésünk belső szervezetének fokozatos továbbfejlesztése.

V. Iskolánkívüli népművelés, továbbképző tanfolyamok szakosztálya.

Elnök: Szekeres Bónis Szent Benedek-rendi plébános, Csanakfalu, Győr vm.
Főtitkár: Novágh Gyula, iskolán kív. népműv. felügyelő, Újváros ház, Váczi-utca 62.
Előadások: Elnöki megnyitó.
1. Erdősy Károly: A népirodalom, a népművelés szolgálatában.
2. Szekeres Bónis: A katholikus népművelés megszervezésének főbb kérdései.
3. Pintér József: A katholikus munkás nevelése.
4. Várady József: A katholikus ifjúsági és gyermekvédelmi mozgalom.
5. Fekete József: A falusi népművelés.
6. Stadler Frida: A leányifjúsági vezetők kérdése.
7. Stumpf Károlyné: A kath. népművelés intézményei és eszközei tekintettel a városi és falusi munkás asszonyokra.
8. Schlachta Margit: Hogyan neveli Amerika a nagy néptömegeket?

1930. július 2.-án és 3.-án d. u. 6 órakor nyilvános ülések.

Előadások:
1. Apponyi Albert gr.: A katholicizmus nevelő értéke.
2. Gr. Zichy Rafaelné:
3. Alfred Lemaire, prefet (Charleroi):
4. Mikes János gr.: A katholicizmus és népművelés.
5. Az egyes szakosztályok határozati javaslatai.

A többi szakosztályok tárgysorozata is hatalmas és nagyarányu. Lapunk terjedelme nem engedi meg közlésüket. A kongresszuson résztvevők azonban az összes szakosztályok tárgysorozatát nyomtatásban amugy is kézhez kapják.

1930. július 1-én ismerkedő est lesz a Szent Gellért szálló halljában. Az idegeneket üdvözli: Hanauer A. István váci megyéspüspök. Július 2.-án d. e. ½9 órakor ünnepélyes Veni Sancte az Egyetemi templomban.

A szakosztályok előadásainak helye Pázmány Péter Tud. Egyetem (IV. Egyetem tér. tantermei, a nyilvános gyűlések helye a régi képviselőház) VIII. Főherceg Sándor-u.

Július 4.-én d. e. ½9 órakor ünnepélyes Te Deum az Egyetemi templomban.

A kongresszus hatalmas tárgysorozata igen kívánatossá teszi azt, hogy Pécsegyházmegye tanítósága minél nagyobb számban a kongresszuson részt vegyen.

„Orgelbuch zum Rosengarten"

Bok József németbólyi tanfelügyelő-plébános orgonakiséretes vezérkönyve

A M. Kir. Vallás- és Közoktatásügyi miniszter 1922. dec. 21-én 130.700/VIII. a. számú rendeletének 3 §-a értelmében a mindennapi és továbbképző tankötelesek a kötelező oktatás tartama alatt saját vallásuk vasár- és ünnepnapi istentiszteletén részt venni tartoznak. Ezen rendeletet kedves kötelességnek fogják tartani gyermekeink, ha a templomban énekelni tudnak. Felnőtt híveink is annál szívesebben járnak az Isten házába, minél inkább résztvehetnek a templom egyházi népénekében. Az egyházi népénekléstől az utóbbi években megyéspüspökeink elrendelték a zsinati határozatokban is. Buzgóbb kántorok az ügyet előbbre is vitték. A teljes eredményt elérni azonban mindaddig nem vagyunk képesek, míg mincsen egységes kántorkönyvünk, amely már régen meg van a protestánsoknál. Ennek tulajdonithatók be azok a visszás esetek is, hogy köznépünk majdnem minden templomban ugyanazon egyházi éneket más és más dallamban énekli. Egyes helyeken a nép szinte büszke arra, hogy kántoruk jobban kihanyarítja, kidomboritja az éneket a szomszéd község kántoránál. Igy történik meg, hogy két falu lakossága, sokszor az anya és fiókközség is, egymással énekelni nem tud az anyatemplomban vagy körmenetek alkalmával. Nemcsak a keggyhelyen, hanem már a szomszédos plébánián is, az uj kántornak először külön érdeklődni kell, szinte előpróbát kell tartania, hogy előzetesen átvegye a helyi népénekdallamot még a gyakran használatos népénekeknél is. Hogy többet ne említsek, már a legismertebb egyházi német népénekeinket „Stille Nacht, heilige Nacht", „Grosser Gott wir loben dich," Glorretche Königin, himenlische Frau stb. egyesek teljesen kiforgatták mélységes hitet és alázatos istenimádást kifejező csodaszép egyházi dallamukból.

Az egyházi német népéneklést egységesíteni óhajtja Bok József tanfelügyelőnek fentnevezett könyve, amely imakönyv énekrészeinek egységes dallamkönyvéül szolgál. Erről Harmat Arthur karnagy, a zeneműv. főiskola tanára a következőket irta folyó évi április 20:

„Rosengarten" c. ima- és énekkönyvéhez készült orgonakiséretes vezérkönyvének nekem bemutatott harmonizálásait összhangzattantechnikai szempontból kifogástalannak, orgonairály szempontjából könnyünek és változatosnak, stilus szempontjából komolyan, egyháziasnak és esztétikai szempontból minden egyszerüségük mellett is határozottan művészi értékünek becsülöm.

Meggyőződésem szerint igen jelentékeny hitbuzgalmi és kultúrális okok szólnak úgy az ősrégi egyházi népénekeknek lehetőleg eredeti formájukban való felújitása, mint a népénekvariánsok dallami és szövegi össze- visszaságok megszüntetése mellett. E könyv mindkét irányban komoly és nagy lépés egy magasabb fokozat felé és ép ezért minden hivatalos és magánjellegű támogatásra bőséggel rászolgál."

Harmat budapesti zenefőiskolai tanár komoly bíráló szavat kapcsán egyházmegyénk papságának és tanítóságának szives figyelmébe ajánlom a vezérkönyvet. Építsék ki általa németajku híveinknél az egységes egyházi népéneket, hogy ezek nemcsak a szentmise hallgatása, hanem azért is szívesen menjenek a templomba, hogy itt a szép, az áhitatra kéltő népénekkel istent dicsérjék és kegyelmeit kiesdjék.

Megjegyezni kívánom, hogy a könyv 1930. augusztus 1-ére már kapható lesz a „Haladás" nyomdában, Pécsett, 20 P.-ós áron. Előjegyzéseket már most vesz fel a szerző és a nyomda. *Dr. Perényi Pál.*

Határidő-emlékeztető.

Pécsegyházmegyei irkák, rajzfüzetek, hangjegyfüzetek és értesitőkönyvecskékre vonatkozó rendeletek (legutóbbiak megjelentek a Kath. Iskola 1929. és 1930. évi április 1. számában) alapján és azoknak megfelelőleg a tanévvégi beiratások alkalmával az irkapénzek beszedendők s annak befejezete után 3 napon belül, de legkésőbb július hó 10-ig, személyi sürgetés beváráa nélkül, a rendelé-

sek az 1930/31. tanévre a pécsegyházmegyei főtanfelügyelői hivatalnál eszközlendők. A következő irkák állanak rendelkezésére: a) négyvonalas magyar irkából 12 és 6 filléres, b) egyvonalas (diktandó) irkából 4 filléres, c) számolási és német irkákból 6 filléres, rajzfüzet 20 filléres és hangjegyfüzet 16 filléres árban. — **Kötelező oktatás meghosszabbítása iránt** az iskolai hatósághoz előterjesztés teendő. (130.700/1923. sz. vkm. rend. 41. és 43. §.) — **Községi elöljáróságnak** igazgató (tanító) a tanév végén bejelenti azokat a tankötelesket, akikre nézve a kötelező oktatás tartamát jogerősen meghosszabbították. (1921. évi XXX. tc. 42. §.) — **Törzskönyvezető** gondoskodik arról, hogy a községi elöljáróság a község lakosait a tankötelesek beiratására június hó 15.-ig felhívja (130.700/1923. sz. vkm. rend. 15. §.) — **Beiratások** ideje június 10-ig a községi elöljáróságnak tudomására adandó (130.700/1923. sz. vkm. 16. §.) — **Teljesen szülőtlen és gondozatlan** tanítói árvák árvaházba való felvétele iránt a kérvények a kir. tanfelügyelőséghez beterjesztendők. — **Beiratások** július 5-ig befejezendők. (130.700/1923. sz. vkm. rend. 18. §.) — **Beírt tanulók** egyéni lapjait törzskönyvelésre a községi elöljáróságokhoz az iskola igazgatója beterjeszteni tartozik. (130.700/1923. sz. vkm. rend. 12. §.) — **Tagdíjak** a körl pénztárosok által a 45 612. sz. postai befizetőlapon, személyi sürgetések bevárása nélkül, kimutatás kíséretében beküldendők.

—

Püspöki rendelet.

1212/1930. isk. sz. **Szent Imre herceg bronz szobráról készített fényképek ajánlása.** Izabella főhercegnő Ő fensége által a magyar nemzetnek ajándékozott Szent Imre herceg bronz szobrát a Szent Imre ünnepélyeknek keretében augusztus hó 17.-én fogják leleplezni. A szobrot jeles művészünk Kisfaludi-Stróbl Zsigmond készíti és alapeszméje a magyar ifjúság hódolata a liliomos királyfi előtt. A szoborról különféle fényképek készülnek s igen kívánatos, hogy Szent Imre képe minél több magyar családba és otthonba, de különösen minél több magyar gyermeknek és ifjúnak kezébe eljusson. Ezért felhívom a fónhatósságom alá tartozó összes plébánosokat, iskolaigazgatóságokat és tanítókat, hogy szóban forgó fényképek, amelyek különféle nagyságban és keretben állanak rendelkezésre, úgy a hívők, mint pedig a tanulóifjuság kezeihez minél nagyobb számban jussanak. A képek beszerzése iránt forduljanak az Izabella Házilpar Egylet-hez, Budapest, IV. Régi posta-u. 7/9. sz.

—

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

Ad 875/1930. sz. **Katholikus Pedagógiai Kongresszus Szent Imre herceg jubileuma alkalmából.** A Katholikus Iskola f. évi május 1. számában felhívtam a felügyeletem alá tartozó tanítók és tanítónők figyelmét a f. évi julius 1—3. napjain Budapesten megtartandó pedagógiai kongresszusra. Erről értesítettem a rendező főbizottságot is, amelynek elnöke Huszár Károly v. tanító kollegánk, Magyarország v. miniszterelnöke, hozzám intézett levelében egyrészt megköszönte az e tárgyban kiadott rendelkezéseimet, másrészt pedig annak a reménynek adott kifejezést, hogy a katholikus tanítóság a kongresszuson nagy számarányában képest részt is fog venni.

Amidőn ismételten felhívom a figyelmet a Katholikus Iskola f. évi. május 1. számában megjelent rendeletemre, egyben kérem a felügyeletem alá tartozó összes tantestületek tagjait, hogy a kongresszuson a lehetőséghez képest vegyenek részt, hogy ekként a katholikus tanítóság számbeli fölényével is a kongresszus által hozandó határozatoknál döntő súllyal bírjon.

1110/1930. sz. **„A Helyesírás és Nyelvi Magyarázatok Új Tanítási Módszere Mesékkel"** című, Deaső Lipót szombathelyi kir. vezető-tanfelügyelő által írt s lapunk jelen számában szakszerűen ismertetett művet a iskolai könyvtárak részére beszerzésre nemcsak engedélyezem, hanem igen melegen ajánlom is.

1120/1930. sz. **„Anyák napja" ünnepély megtartása és Ifjúsági Vöröskereszt Egyesület szervezése** tárgyában kiadott s valamennyi kir. tanfelügyelőhöz intézett 820—05/128—1930. VIII. d. ü. o. sz. vkm. rendeletét alább tudomásvétel és megfelelő intézkedés végett azzal közlöm a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokkal, hogy a nm. vkm. úr által kívánt jelentéseket minden évben, június 1-ig, az illetékes kir. tanfelügyelői hivataloknak sürgetés bevárása nélkül közvetlenül küldjék meg.

„A beérkezett jelentésekből örömmel állapítottam meg, hogy az 54.423/928. VIII. a. sz. alatt kiadott körrendeletem alapján kisérletképen rendezett „Anyák napja" ünnepély mély hatást váltott ki a résztvevő gyermekekből; a nagy számban megjelent szülőkből és mély benyomást gyakorolt az egyházi és világi hatóságok jelen volt képviselőire is.

Egyértelműen számolnak be a jelentések arról, hogy a gyermeki szeretetnek ezeken az ünnepélyeken észlelt valóban megindító megnyilvánulásai alkalmasak arra, hogy az iskola és a szülői ház közötti kapcsolatot a nevelés és oktatás magasabb céljainak érdekében szorosabbra fűzzék.

A jelentések áttanulmányozása közben az a szilárd meggyőződés alakult ki bennem, hogy ez az ünnepély a lelkes tanító gondos előkészítése és tapintatos rendezése mellett olyan intézménnyel gazdagítja a népiskolát, amelynek áldásos hatásában maga a tanító is gyönyörködni fog.

Nemzeti társadalmunk gondolkodásának és érzésvilágának kedvező alakulása szempontjából pedig ettől az intézménytől határozottan jó eredményt várok.

Mindezek arra késztetnek, hogy ennek az ünnepélynek rendezését általánossá tegyem.

Elrendelem tehát, hogy az „Anyák napja" ünnepély a folyó tanévtől kezdve minden év május havának egyik vasárnapján délután az összes állami, községi, társulati, izraelita, magán- és érdekltségi elemi népiskolákban a fentérintett rendeletemben foglaltak figyelembevétele mellett megtartassék.

Nincs azonban észrevételem az ellen, hogy egyes iskolák a szóban levő ünnepélyt az évzáró ünnepéllyel kapcsolatban rendezzék, ha ezt a helyi körülmények kívánatossá teszik. Csak arra helyezek súlyt, hogy az ünnepély vasárnap, vagy ünnepnap délutánján tartassék, hogy azon az érdeklődő lakósság minél nagyobb számban résztvehessen.

A hitfelekezeti elemi népiskolák hasonló ünnepélyének elrendelésére az illetékes egyházi főhatóságokat egyidejűleg felkértem.

A kísérletképen rendezett ünnepélyek során szerzett tapasztalatok alapján az alábbiakra hívom még fel kir. Tanfelügyelő úr figyelmét:

1. ajándékul az I—III. osztályok tanulói csupán egy virágszálat, a IV—VI. osztályok tanulói pedig egy virágszálat maguk fogalmazta üdvözlő levél kíséretében adjanak át az ünnepélyen édesanyjuknak.

Esetleges egyéb ajándékok legfeljebb csak otthon adhatók át, mert értékesebb ajándékok nyilvános átadása a szegényebb tanulóknál és szülőknél fájdalmas érzést válthat ki;

2. az ünnepélyt a szabadban, lehetőleg az iskola feldíszített udvarán kellene megtartani;

3. ahol a temető távol fekszik, árva gyermekeknek a temetőbe való kivonulása mellőzendő;

4. a hitfelekezetek lelkészei felkérendők, hogy az ünnepély napjának délelőttjén emlékezzenek meg az istentisztelet keretében a nap jelentőségéről;

5. a helyi sajtó képviselőit fel kellene kérni, hogy a nap jelentőségét méltassák és számoljanak be az ünnepély lefolyásáról;

6. az ünnepély tárgysorozatát a tantestület (tanító) a helyi viszonyoknak megfelelően módosíthatja, ügyelni kell azonban arra, hogy a tárgysorozat túlhosszú és fárasztó ne legyen;

7. alkalmi költemények (színdarabok) a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt elnökségétől (Budapest VI., Andrássy-út 8.) kérhetők;

8. azon tanulók, akik az elemi népiskolát elhagyják (IV. és VI. osztály), a fogadalmat megfelelő egyszerű alakban foglalják írásba.

Ezt az írásbeli fogadalmat az ünnepélyen az iskola helyi hatóságának elnöke, ennek helyettese vagy az iskola igazgatója (vezetője) nyújtsa át megőrzés végett az érdekelt anyáknak.

Az előadottak kapcsán felhívom egyben kir. Tanfelügyelő urat, gondoskodjék arról, hogy az „Anyák napja" ünnepélyt megelőző vagy követő napok kedvező hangulatát a tanerők használják fel az Ifjúsági Vöröskereszt Egyesületek fokozatos megszervezésére.

Az e tárgyban szükséges tájékoztatást ugyancsak az említett egyesület vezetősége nyújthatja.

Felhívom továbbá kir. Tanfelügyelő urat, hogy az „Anyák napja" ünnepélyek lefolyásáról ide minden év július havának 15. napjáig tegyen rövid összefoglaló jelentést és csatolja ahhoz a megalakított Ifjúsági Vöröskereszt Egyesületek áttekint ő kimutatását is.

Az egyes iskolák vonatkozó jelentésének felterjesztése mellőzendő.

Hívja fel kir. Tanfelügyelő úr a hivatal iskolalátogatásra feljogosított tagjait, hogy az Ifjúsági Vöröskereszt Egyesületek szervezésének előhaladását kísérjék figyelemmel és az iskolák igazgatóját (vezető tanítóját) ezirányú munkájában támogassák.

Bízom abban, hogy kir. Tanfelügyelő úr buzgó közreműködése az „Anyák napja"-t az elemi népiskolának és a helyi társadalomnak is mindenkor lélekemelő magasztos ünnepévé avatja."

1123/1930. sz. **Trianoni békeparanes 10. évfordulója.** A Magyar Nemzeti Szövetség Pécsi Köre megkeresése alapján felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat, hogy a vezetésük alatt álló iskolákban az osztályokat vezető tanítók által a 10. évforduló szomorú jelentőségét s azzal kapcsolatos hazafias kötelességeinket június 4.-én, avagy ezt követőleg egyik napon, a tanulóifjúság előtt kellőleg megmagyarázzák s esetleg 1-2 szavalattal a megemlékezést bensőségesebbé tegyék.

1154/1930. sz. **Tanítók tanítógyűlési napidíjai.** A 685/1923. sz. püspöki körlevélt rendelet alapján azon rk. tanítók, akik akár az egyesületek központi közgyűléseken résztvesznek, nekik a fuvar- és vasúti költségen kívül mindenkor az állami alkalmazottak részére érvényben levő miniszteri rendelet alapján megillető napidíjak esedékesek. Mindazonáltal ismételten megtörtént, hogy egyesek az érvényben levő miniszteri rendelettől eltérőleg vesznek fel napidíjakat. Ezért szükségesnek tartom felhívni a felügyeletem alá tartozó összes rk. tanítókat és tanítónőket, hogy a jelenleg érvényben levő 1100/1925. M. E. sz. rendelet szerint: ha a tanítógyűlésre történő kiszállás 12 óránál nem hosszabb, csak fél, ha 18 óránál nem hosszabb, háromnegyed napi díjat jogosultak felvenni. A 18 óránál hosszabb kiszállási idő

esetén vehető csak fel a teljes napidíj. Ha a tanítógyülés helyben tartatik, az ott működő tanítók napidíj felvételére nem jogosultak.

Amennyiben a fentebb kivathozott miniszteri rendelettől eltérőleg venné fel bárki is a napidíjat, az ellen a megtorló eljárást kénytelen lennék folyamatba tenni.

Tájékozásul és mihaztartás végett közlöm a napidíjak összegét:

a) 12 óránál nem hosszabb kiszállás esetében a napidíj a XI. fiz. o.-ban 5 P. 10 f., a X. fiz. o.-ban 6 P, a IX. fiz. o.-ban 7 P 80 f., a VIII. fiz. o.-ban 8 P. 10 f. és a VII. fiz. o.-ban 9 P 50 f.

b) 18 óránál nem hosszabb kiszállás esetében a napidíj a XI. fiz. o.-ban 7 P 65 f., a X. fiz. o.-ban 9 P., a IX. fiz. o.-ban 10 P 20 f., a VIII. fiz. o.-ban 12 P 15 f., a VII. fiz. o.-ban 14 P 25 f.

c) 18 óránál hosszabb kiszállás esetében a napidíj a XI. fiz. o.-ban 10 P 20 f., a X. fiz. o.-ban 12 P, a IX. fiz. o.-ban 13 P 60 f., a VIII. fiz. o.-ban 16 P 20 f., a VII. fiz. o.-ban 19 P.

1222/1930. sz. **Tanítók, óvónők és menházvezetőnők helyi javadalmának rendezése.** Felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaszékeket, hogy a 865-1/50-1930. sz. alatt kiadott vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet (megjelent a Hivatalos Közlöny f. évi május 15. számában) alapján az eddig minden egyes százalék után fizetett 1·25 P helyett a fentebb jelzett miniszteri rendeletben előírt fizetéseket szolgáltassák ki 1930. julius 1-től kezdődóleg, további intézkedésig. Eszerint elemi iskolai tanítóknál és ovónőknél (ideértve a szerzetesrendeket is), minden egyes százalék után havi 1·40 P-vel, vagyis évi 16·80 P-vel, az állandó menedékházvezetőknél minden egyes százalék után havi 1 P-vel, vagyis évi 12 P-vel számítandók a helyi javadalom részét képező és a mindenkori kezdőfizetésnek bizonyos százalékában kifejezett készpénzjárandóságok.

1242/1930. sz. **Tanítónők részére lelkigyakorlatok.** A Kath. Tanítónők és Tanárnők Orsz. Egyesülete (Budapest, IV. Ferencek tere 7., III. lépcső) f. évi julius 4—8-ig dr. Ernszt Sándor apostoli protonotárius vezetésével a Szent Szív szerzetesnők budapesti zárdájában (Budapest, VII. István-utca 75.) r. kath. tanítónők részére zárt lelkigyakorlatot rendez. E lelkigyakorlatok költségelhez személyenkint 20 P-vel három pécsegyházmegyei r. kath. tanítónő részére Megyéspüspök Úr Őméltósága hozzájárul. Felhívom a felügyeletem alá tartozó rk. tanítónőket, hogy akik részt óhajtanak venni szóbanforgó lelkigyakorlatokon, ebbeli szándékukat nálam legkésőbb f. évi juntus 8-ig jelentsék be.

HIREK.

Püspöki biztosok a pécsegyházmegyei polgári leányiskoláknál. A folyó tanév végén megtartandó magánvizsgálatokra püspöki biztosul, elnöki minőségben Megyéspüspök Úr Őméltósága a pécsi nőzárdai polgári leányiskolához dr. Gábriel Pál, püspöki tanítóképzőintézeti tanárt, a siklósi nőzárdai polgári leányiskolához Klug K. György, a dombóvári nőzárdai iskolához vitéz Széky Pál, a bonyhádi nőzárdai polgári leányiskolához Somogyi Géza, pécsi püspöki tanítóképzőintézeti tanárokat küldötte ki.

Kinevezés a VII. fizetési osztályba. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Flóri György tékesi, Hering József mecsekjánosi, Járanyi Lajos somogyi, Lieber Emil villányi, Mautner Ferenc kisnyárádi, Rhosóczy Elek mohácsszigeti, Ábrahám Hermin ozorai, Kőházi Gizella döbröközi, Kálmán Ferenc szekszárdi, Ruzsinszky Irén ozorai tanítókat, illetve tanítónőket a VII. fizetési osztály 3. fokozatába kinevezte.

Tanítói kinevezés. Göb Péter lengyelt tanító a nagyhajmási rk. kántortanítói állásra egyházhatóságilag kineveztetett.

Irodalom.

Új népiskolai Módszertan-Könyv

felelnik meg röviden Fekete János pécsi püspöki tanítóképző-intézeti tanár közismerten szakavatott tollából. Hozzánk bekülött kéziratából megállapítható a szerző intenciója: egy könyvet adni a magyar tanító kezébe, mely az új elemi iskolai tanterv szellemében és a korszerű pedagógiai nézeteknek megfelelő beállításban együtt tartalmazza az elemi iskola minden tárgya tanításának módszertani elvelt; egy könyvet, mely mondhatnók egy vezérkönyv-gyűjtemény s mely pótolja a drága, sokszor túlságosan terjedelmes vezérkönyveket.

Örömmel üdvözöljük szerző eme munkáját, mely augusztus 15-re könyvalakban is készen lesz. A könyv 160 oldalra van tervezve s a tárgyak tanításának módszerén kívül röviden azok történetéről is szól. Az egyes tantárgyak egységnek tárgyalására általános vázlatokat mutat be, közli a legfontosabb és leghasználhatóbb irodalmat, végül minden tantárgy keretében sok figyelemreméltó, tantestületi gyűlésekre és önálló elmélkedésre felötlő alkalmas problémára hívja fel a figyelmet.

A könyv könyvárusi forgalomba nem kerül. Csakis a szerzőnél szerezhető be. Ára a megjelenés után 5 P, julius 1-ig bekülött előzetes rendelés esetén 4 P. A megrendelt példányok ára okt. 1-ig fizethető.

Haladás Nyomdarészvénytársaság. Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület." — Megjelenik minden hónap elsején.

Előfizetési díj 1930. évre 3 pengő. *Tagdíj 1930. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-u. 4. sz., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 43.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1930. julius 1. — XIX. évfolyam, 7. szám.

Szent Imre és a magyar nevelő.

Ünnepi beszéd egyesületünk f. évi június 17.-én tartott közgyűlésén.

Tartotta: *vitéz Széky Pál.*

Méltóságos Püspök Úr!
Tekintetes Közgyűlés!
Kedves Tanítótestvéreim!

Manapság gyakran halljuk, ahogy büszkén, bizonyos gőggel mondogatják: a modern ember, a huszadik század embere. És ha vizsgáljuk, van-e oka az embernek erre a büszkeségre, meg kell állapítanunk, hogy van, mert az emberi ész, az emberi kultúra alkotásai káprázatossá varázsolták a világot.

Csodálatosan szép és mozgalmas a modern világ és csodálatosan szép benne az ember működése. (Mindenfelé dübörögnek a gépek. A földön expressvonatok, villamoskocsik, autók ezrei rohannak zakatolva. Az óceánokat úszó városok szelik át. A magasban süvítve fúrja a levegőt a repülőgép csavarja. Az ember drótokkal kötözte össze a világot, mintha félne, hogy szétesik. Drótjaiba aztán belecsalta az ég villámait és ügyes-bajos üzeneteinek továbbítására kényszeríti. Szava, éneke, zenéje drótok nélkül is körülhullámozza a Földet; sőt a sejtelmes világűr titokzatos rezgéseit is csodálatos hangversenyre kényszeríti. Távcsövével belenéz a nagy mindenségbe és ellesi annak törvényeit. Mikroszkópjával a parányi lét titkait kutatja. Belefúrja magát a föld kérgébe és elrabolja évmilliók felhalmozott kincseit. Leszáll a tengernek mélységeibe, hogy ott is úrrá legyen az élet felett. Lombikjaiban mérgeket kever, kohóiban érceket olvaszt. Műhelyeiben acélt kovácsol, süritett levegővel vasat farag. Villamos szikrával ekrazitot gyújt és hegyeket robbant szét, hogy kővárosokat építsen.

Valóban szép a modern világ, de benne a modern ember mégis szerencsétlen. Tűzzel, gőzzel, lármával dolgozik; vért, agyvelőt, ideget, verejtéket áldoz, hogy igájába hajtsa a materiális erőket, hogy úrrá legyen a természet felett. Anyagi kielégülést keres, de lelki összeroppanást talál, mert az anyagi kultúra túlmüvelése aláássa a lelkiek épületét. *A modern emberben elaszott a lelkiség.* És éppen ez a szerencsétlensége, mert a lélek — természeténél fogva — az anyagiak fölé tör, eszmények, lelki kultúra után vágyódik.

Innen van az, hogy az egész emberiség — a kard hősei, a fizikai világ nagyjai a gondolkodás, a művészetek kiválasztottjai mellett — nagy külső fénnyel és belső erővel ünnepli azokat, akik a lelki kultúra legtetejére, az életszentség ormára jutottak: a szenteket. *Az egész emberiség érzi, hogy a szentek hősök, mert önmagukat győztek le; bölcsek, mert gondolataikkal az Isten gondolatvilágába szálltak fel; tudósok, mert a világ törvényeit nemcsak kutatták, de át is élték; feltalálók, mert megtalálták a harmónikus élet útját; művészek, mert lelkük hallhatatlan vásznára az Isten képét festették.* Az egész emberiség érzi, hogy a szentek az Isten művészi alkotásai. Nagyon igaza van tehát az angolok miniszterelnökének, mikor azt mondja: »Szegény a nép, melynek nincsenek szentjei.«

A magyar nemzetnek vannak szentjei!

És a magyar nemzet ünnepli szentjeit!

Ezévben Szent Imre csodákat sugárzó sírjához vonul az ezeréves Magyarország, hogy ihletet merítsen a liliomos királyfi életéből, hogy lelkében újra felgyújtsa Krisztus világosságát, hogy gyötrődő életébe belevárázsolja a tisztaszívűek nyugodt boldogságát.

És velünk zarándokol észak, dél, kelet és nyugat népe — ezer és százezer katholikus lélek, — hogy lelki megújulást nyerjen a magyar királyfi példáján.

És oda zarándokol a *magyar nevelők* serege, hogy erőt, eszményeket kapjon a legnehezebb munkához: a magyar lelkek formálásához.

Csodálatosak Testvéreim a Gondviselés útjai!

Az ötvenéves papi jubileumát ünneplő Szentatya a múlt év alkonyán — Szilvesztер napján — szózatot intézett a világhoz a keresztény nevelésről. Ebben a szózatban megállapítja, hogy a keresztény nevelésnek tárgya az *egész ember*. Magában foglalja tehát az ember érzéki és szellemi; értelmi és erkölcsi; egyéni, családi és társadalmi életének összességét, hogy azt felemelje, rendezze, tökéletesítse és így a természetes embert természetfelettivé alakítsa.

Ugyanakkor a magyar nemzet odaállítja a világ elé történelmének egyik legragyogóbb alakját, a nemzet első fiát, a katolikus nevelés csodálatos virágát: szűz Szent Imre herceget. *A pápa szózata megfogalmazta az egész világ számára a katholikus nevelés kérdéseit és ezekre konkrét választ kap az egész világ a magyar Szent Imre eszményiségéből.*

Ez a mélyértelmű felelet elsősorban nekünk, katholikus magyar nevelőknek szól.

Mit jelent, mit ad nekünk, katholikus nevelőknek Szent Imre? Hiszen nem tudunk róla többet, mint azt, hogy árpád-házi királyfi volt. Kemény férfi, amellett szentül vallásos, imádkozólelkű keresztény ifjú, akit mindenki szeretett, akiért mindenki lelkesedett. Ifjú, aki komolyan készült hivatására, de meghalt, mielőtt betölthette volna azt. Miben van hát Szent Imre nagysága? Hiszen nem nyert csatákat, nem volt politikus, nincsenek nagy tettei.

Igaz, hogy semmi nagyot nem tett, de szent volt. És a szent élete történelmi élet magában is, melynek hatása ott él a lelkek mélyén, időtlen időhöz. Szent Imre az okosság, az igazság, az önuralom, az engedelmesség, a türelem mintaképe. Eszménye annak a férfiúnak, aki *céltudatosan* készül hivatására és akinek minden cselekedetében a *hit* a vezetőcsillaga. Az ilyen élet 900 év után is termékenyít. Szent Imre élete *idealizmust* sugároz felénk. Idealizmust, melynek összetevői a *lelkiismeretesség, a cél határozott tudata, lelki rendezettség.* Ilyen lelkületű nemzedéket akarunk mi a magyar élet küzdőporondjára állítani. Szentimrés lelkeket akarunk építeni. Vajon tud-e építeni az, akinek nincs miből? *Testvéreim! szentimrés lelkeket csak szentimrés idealizmussal nevelhetünk.* Ennek az idealizmusnak forrása pedig az élő hit! *Pedagógiánk* — bármely tudományos legyen is — *hit nélkül csak elmélet marad, mellyel élő, harcos lelkeket formálni aligha sikerül.*

A szent maga alakítja lelkének életét. Legnagyobb ereje a lemondás. A lemondás nevel edzett, izmos lelkeket. A lemondás pedig tulajdonképen áldozat, *erő és áldozat együtt nevelnek igazi konstruktív lelkeket.*

Szent Imre azt mondja tehát a katolikus nevelőnek: *a te tudományod a hit, a te erőd a lemondás. Minden pedig ott, a templom magányában, az örökmécs mellől árad feléd.*

Nevelői munkánk gyakorlására nézve is sokat mond nekünk Szent Imre!

Prohászka püspök írja, hogy az Isten a magyar nép elé nemcsak egy szent királyt állított, hanem egy szent ifjút is. A szent király az országra emlékeztet, melyben szent a törvény, szent a korona, szent az igazság. A szent ifjú a *szent családra* utal. Nem a názáretire, hanem az árpád vérétől származó első királyi családra. Családokból áll az ország s a gyermek a család virága; a szent család pedig az ország boldogságának feltétele.

Szent Imre élete azt mondja tehát a magyar nevelőnek, hogy a gyermeket ne csak *félig* nézze; ne csak ebben vagy abban a cselekedetében vizsgálja, hanem keresse meg cselekedeteinek indító rugóit, vizsgálja a környezetnek és főkép a családnak hatását. Főleg ne feledkezzék meg nevelő munkájában a családról. *A gyermekeken keresztül nevelje a családokat is! Ne felejtsük el Testvérek, hogy ma nem Szent Istvánok és boldog Gizellák bizzák ránk gyermekeiket, hanem jórészt elkereszténytelenedett, a világháború gyötrelmeit még most is magávalhordó család kér és vár tőlünk segítséget gyermeke és a maga számára.*

A mai pedagógia egyik sokat bolygatott kérdése a *szexuális nevelés* problémája. Sokat írnak és beszélnek szexuális önnevelésről. Nos hát ilyen nincs! Csak jellemnevelés van! A sikeresen kialakított jellem a maga igazolására saját maga építi ki *a tiszta férfiúságot, melynek titka nem a betegségekkel való ijesztgetés, hanem a mindenre kiterjedő jellemnevelés, tehát akaratnevelés, a fantázia ápolása, a kedély ápolása, egészséges testkultusz, a titkos bűn elleni harc.* Mindez csak úgy sikerül, ha nevelő munkájához Isten kegyelme is járul, vagyis ha nevelő és tanítványa egyaránt vallásos lelkületű. A tiszta férfiúság bátran elmondhatja: »Győztél bennem Krisztusom!« Erre a győzelemre serkent bennünket Szent Imre, mikor azt mondja a magyar nevelőknek: ha ezen a téren nem fejted ki minden erődet, nem végeztél tartós munkát!

Egy másik égető kérdése a mai pedagógiának a *testnevelés.* Ebben is példát mutat Szent Imre! Életében a nyugati végek kapitánya volt. Nehéz megbizatás! Csak olyan vitéz felelhetett meg, akiben a bátorság és vitézség, erő és akarat együtt élt. És a magyar herceg állta a vártát!

A magyar ifjúságot a mai élet ugyancsak a végekre állítja. Kelet és nyugat támadásai közöt állja a vártát a magyar gyermek! Nehéz csata vár rá! Nem tudjuk, vajjon a fegyverek zajában, vére hullásával kell-e megvívnia a harcot, vagy a szellemi erők kemény tusájában kell-e győzedelmeskedni. Mindegy! Mind a kettő óriások erejét kívánja. Testi és szellemi erőket egyaránt.

Szent Imre azt mondja a magyar nevelőnek: a te feladatod a magyar ifjúság testi és szellemi erőinek harmonikus kifejlesztése, kiegyensúlyozása. Neked kell a magyar életbe erős nemzedéket állítanod, de ez csak úgy sikerül, ha *magad is az erő embere vagy!*

A mai ifjú az életet először gondtalan könnyedségében ismeri meg. Később hartcot, tülekedést lát. Harcot, melyben csak egy jog van: az erősebb joga; tülekedést, melyben csak egy mód van az érvényesülésre: a könyörtelen végiggázolás. Látja, hogy csak egyéni érdekek mozgatják az életet. Látja, hogy senki sem akarja a maga érdekeit a közösség érdekeinek alárendelni.

Milyen szép példát mutat e téren is Szent Imre! A veszprémi templomban tett fogadalma és az ország, a nagy közösség érdeke tusakodik benne. Fogadalmát semmikép sem akarja megszegni, de az ország érdekeit is szívén viseli. Nehéz harc! Kinek engedelmeskedjék: Istennek vagy az embereknek. Végre elhatározza, hogy formailag beleegyezik a házasságba, de azért fogadalmát is megtartja. Az Úristen pedig — a szívek vizsgálója — megsegítette!

Erre, az egész ország érdekeit célzó nevelésre buzdít Szent Imre és azt mondja: mutasd be a magyar gyermekeknek nap-nap után a magyar jövendő épületének apró kövecskéit: a vallásosságot, az erkölcsi tisztaságot, a magyar faj szeretetét, a keresztény magyar munka megbecsülését, a társadalmi osztályokat összekötő aranyhíd pilléreit.

Szent-Imre nevét alig-alig találjuk meg a történelem lapjain. Nem uralkodott, nem vezetett háborúkat, nem kötött békét. nem volt politikus, nem volt szónok. Mégis 900 éve siratja a magyar!

Milyen szép példa ez a nevelő számára! Nem a kalauz sípolása indítja meg a vonatot, hanem a csendes gépész, akinek keze a gépezet fogantyúján nyugszik. A falú életét nem a nagyhangú demagóg mozgatja, hanem a falú csendes munkásai, akik nem beszélnek, nem lármáznak, hanem ráteszik kezüket az eke szarvára, vagy megmarkolják a kapát, a sarlót; meg azok, akik bent ülnek a hivatalokban és csendesen intézik embertestvéreik ügyeit. A gyárak és műhelyek életét nem folyton zsörtölődő agitátor irányítja, hanem azok a csendes munkások, akik nap-nap után odaállnak munkaasztalaik mellé és egész lélekkel végzik a maguk feladatát.

Szent Imre azt mondja a magyar nevelőnek: *tanítsd meg a magyar gyermekeket arra, hogy a csendes munkások viszik előre az életet.*

*

A magyar nevelő ott dolgozik a kelet és nyugat hidján. Erőteljes, egészséges véőösereget akar a hídra állítani. Kemény, heroszi munka, de megkönnyíti Szent Imre példája. Kövessük, tanuljunk belőle, mert *ne felejtsük Testvéreim, hogy szentimrés nevelői lélek kell ma harddal és liliommal,* hivatásszeretettel és lélektisztasággal! Ne felejtsük, hogy taposnak rajtunk! Vigyázzunk, hogy el ne tiporjanak!

A Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület 1930. június 17.-én megtartott közgyűlése

Impozáns tömegben vett részt az egyházmegye tanítósága Egyesületünk ezévi közgyűlésén. Szent Imre szelleme, — melynek jegyében a közgyűlés lefolyt, — a legtávolabbi vidékekről is ide csalta a lelkeket. A közgyűlés megnyitásakor mintegy 400 katholikus tanító szorongott a Katholikus Kör hatalmas dísztermében.

Közgyűlést megelőzőn Komócsy István prépost-kanonok, egyházi elnök, szentmisét mutatott be az Úrnak, a székesegyház Corpus Christi kápolnájában.

Szentmise után az egyesület a Kath. Kör dísztermébe vonult, ahol nagy szeretettel és lelkesedéssel fogadta Megyéspüspök Urat, mint az egyesület fővédnökét.

A tanítóság sérelmei.

Komócsy István egyházi elnök hódolatteljes szavakkal köszöntötte a főpásztort, majd üdvözölte dr. Igaz Béla prelátus-kanonokot, mint az egyesület volt elnökét és dísztagját, valamint Berze Nagy János dr. kir. tanfelügyelőt, a papságot és a tagokat.

Megnyitó beszédében elnök rámutatott a katholikus tanítóság kettős sérelmére. Egyik az, hogy a kántori javadalmak teljes egészükben még mindig beszámíttatnak a tanítót fizetésbe s így a kántori teendők után fizetést nem élveznek. A másik sérelem, hogy a mai alacsony buzaárak mellett a tanítóság díjlevélszerű járandóságát nem kaphatja meg, mert díjleveletkben az egységek a régi magas buzaárak alapján szerepelnek. Jelezte, hogy az összes tanítói szervezetek, élükön a magyar püspöki karral, e sérelmeket állandóan napirenden tartják. A kormány maga is belátta a kántortanítók anyagi veszteségeit s ígéretet is tett a sérelmek orvoslására.

Elnök ezután a jegyzőkönyv vezetésével *Barabás* András egyesületi jegyzőt bízta meg, míg a jegyzőkönyv hitelesítésére *Gaál* János hódvégszőllősi esp. ker. tanfelügyelőt és *Schmidt* Vilmos siklósi igazgató-tanítót kérte fel.

Bejelenti, hogy *Halmos* Andor dr. Tolna, és *Szabó* Béla dr. Somogy vm. kir. tanfel-

ügyelője levélben mentették ki távolmaradásukat és üdvözöltek a közgyűlést.

A megyéspüspök szózata.

Virág Ferenc megyéspüspök megköszönte az üdvözlést. Boldognak érzi magát, hogy tanítóival szemben állhat. Mai szentmiséjét tanítóiért ajánlotta fel. Kijelentette, hogy szükség van a papság és tanítóság *egységére*, mert csakis így juthat érvényre a krisztusi szellem nevelői és tanítói munkánkban. Ha nem lenne egységes célkitűzésünk, nem volna meg bennünk a kellő erő arra, hogy egységesen járjunk el hivatásunkban. Meg van győződve a Főpásztor, hogy a katholikus összefogásnak nagy gondolata él a megjelentek lelkében és ez a nagy gondolat van hivatva arra, hogy a nevelésben egységes világszemlélet és öntudat alakúljon ki és harmonikus jellemeket alakítson a mai és jövő generációtól.

A főpásztor szavait a hallgatóság őszinte lelkesedéssel fogadta.

Az evangélium és az új tanterv szellemé.

Dr. Berze Nagy János Baranya vm. kir. tanfelügyelője felszólalásában kifejezésre juttatta azt, hogy örömmel vesz részt a közgyűlésen. Lelkét megfürösztheti a tárgyalásra kerülő eszmékben. Az új tanterv szelleme egy azok között az eszmék között, amely alkalmas az evangéliumi tanítás és nevelés megvalósítására. Szent Imre herceg példája álljon ezért mindenkor előttünk, ki a kezében tartott liliommal el fog vezetni bennünket a lelkek liliomához.

Elnök bejelentt, hogy a mult évi közgyűlés jegyzőkönyve hitelesíttetett.

Hódolat Szent Imrének.

Vitéz *Széky* Pál pécsi püspöki tanítóképzőintézeti tanár tartotta meg ezután gondolatokban gazdag, költő szépségekkel telített előadását „Szent Imre és a magyar nevelő" czímen. A kiváló pedagógus és író Szent Imrét mint a katholikus nevelés csodálatos gyümölcsét állította a hallgatóság elé.

A közgyűlés tagjai áttörő lelkesedéssel ünnepelték az előadót. A példátlanul álló Szent Imre herceg előadása oly magas niveón áll és akkora nagy tudással készült, hogy a közgyűlés egyhangú határozattal ama óhajának adott kifejezést, hogy lapunkban teljes egészében közöltessék. Az előadást lapunk vezetőhelyén közöljük s ezért annak részletesebb ismertetésével e helyen nem foglalkozunk.

Homócsy István elnök midőn megköszöni előadónak a valóban múvészi és tökéletes előadást, a tagok lelkesedése közepett kijelentt, hogy előadónk vitéz, szerény, gazdag-lelkű, csendesen dolgozó ember, aki éppen ezért nem is büszke önmagára, de mi büszkék lehetünk rá, mint katholikus népoktatásügyünk kiváló harcosára.

Egyesületi élet.

Petrovics Károly egyesületi titkár gondos összeállításban titkári jelentését a következőkben adta:

Az egyesület 1929. évi működéséről tisztelettel a következőket jelentem: Az esperesi tanítókörök üléseinek megtartását nem minden esetben tudtam megállapítani, mert az arról tanúskodó jegyzőkönyvet az elnökség nem minden esperesi körtől kapta meg.

A világi elnök által állandóan hangsúlyozott és jegyzőkönyveken többször jelzett kérelme dacára gyakorlati tanítás még mindig hiányzik több köri ülés tárgysorozatából.

Ott, ahol a jegyzőkönyvekre a világi elnök megjegyzéseket tett, azokat az illetékes egyházi elnökségekkel közöltem.

Részvéttel jelentem, hogy tagtársaink közül az elmult év folyamán a következők húnytak el: Schnell Antal pécsváradi tanító, dr. Frey János mohácsi apát-plébános, Gábor György mecsekszabolcsi plébános, Pintér István értényi ig.-tanító, Pakuszné Sipos Vilma mohácsi ny. tanítónő, Buzsáky Imre c. prépost, dunaföldvári plébános, Schultz Károly áldozópap, Frühwirth Géza c. kanonok, gyulai esp. plébános, Schneider Márton mecsekszentjánosi ny. tanító, Győrbiró Irén drávasztárai ny. tanítónő, Beck Lajos prelátus-kanonok, volt egyhm. főtanfelügyelő, dr. Wurster József nagyprépost, általános püspöki helynök és Bodonyi Nándor sellyei ny. ig.-tanító, bírálóbizottságunk tagja.

Ábrahám Hermin, Ruzsinszky Irén ozorai, Kőházy Gizella döbröközi, Győrbiró Irén drávasztárai, Müller Mária sellyei és Czéhmann János ráctöttösi tanítónők, illetve igazgatóknak 30 és 40 évi eredményekben gazdag tanítói működésük alkalmából megyéspüspök úr Őméltósága és a vkm. Úr elismerésüket fejezték ki.

XI. Pius pápa Őszentsége megyéspüspök urunk előterjesztésére a lelkipásztorkodás terén kifejtett munkásságuk jutalmazására Sebestyén Károly pécsgyárvárosi helyettes plébánost, Magyar Béla dombóvári plébánost és Mayer Lajos tolnai esperest tiszteletbeli pápai kamarásokká nevezte ki.

A békeévek nevelőmunkájában és az egyesületi életünkben is tevékeny tagtársunkat, vitéz Széky Pál tanítóképző-intézeti tanárt a kormányzó úr Őfőméltósága vitézzé avatta.

A mohácsi plébánossá kinevezett dr. Kápolnay Zsigmond szigetvári esperes utódaivá Schlechter Ferenc ibafai és Mártinkovics János bogdásai plébánosokat, völgységi esp. kerületi tanfelügyelővé pedig Scharfenberger János závodi plébánost nevezte ki a Püspök úr Őméltósága.

Barabás András párii ig.-tanítót 25 éves tanítói jubileuma alkalmával Őszentsége a Pro Ecclessia et Pontifice érdemkeresztet tüntette ki.

Az egyesület által rendszeresített egyházmegyei irkák jobb minőségű magyar- és hangjegyfüzetei a folyó iskolai év kezdetén lettek kiadva. Az irkák minősége és a beszerzés módja ellen a köri gyűléseken egy esetben sem volt panasz.

Eddigi tiszta jövedelem cca 3.300 pengő.

Egyesületünk felkérésre a Társadalmi Egyesületek Szövetségébe anyagi kötelezettség nélkül tagul lépett be. A kerületi választmányba az egyházi és a világi elnök, valamint v. Széky Pál egyesületi tag lett bejelentve, mert a kijelölést sürgősen kérték.

Az egyesület választmánya által 1930 május 20.-án tartott üléséről tisztelettel a következőket jelentem:

Elnök előterjesztésére a választmány kéri a közgyűlést, hogy a választott választmányi tagoknál, valamint a bíráló- és a számvizsgáló-bizottságban megüresedett helyre 1—1 tagot válassza meg.

Választmányi tagul Szíjártó László szakcsi ig.-tanítót, a bíráló-bizottságba Eberhardt János egyesületi alelnöket, számvizsgáló-bizottsági tagul Partl József dombóvári ig.-tanítót ajánlja az elnök.

Vitéz Széky Pál kérését, hogy a pécsi püspöki tanítóképző cserkészcsapatának 200 pengő segélyt adjon az egyesület, a választmány pártolólag javasolja a közgyűlésnek.

A számvizsgáló-bizottság jelentése alapján javasolja a választmány a közgyűlésnek, hogy Magyar Sándor tanfelügyelő, egyesületi főpénztárosnak az 1929. költségvetési évre a szokásos fentartással a felmentvényt adja meg.

Az irkaakcióból a mai napig 3.286 P 43 fillért írt az egyesület javára a Haladás Rt.

Az irkaakció eredményessége Magyar Sándor egyhm. tanfelügyelő érdeme.

Az irkák eladásából a jövőben várható reális jövedelem évenkénti 1200 pengő.

A főpénztáros jövő évi költségvetési előirányzatát 3.530 pengő szükséglettel és 3.562 P 52 f fedezettel elfogadásra javasolja a választmány a közgyűlésnek.

A titkár által előterjesztett Pécsegyházmegyei Tanítói Betegsegélyző kérdésének tanulmányozására Erős József világi elnököt, Pelz Árpád hosszúhetényi esperes-plébánost, vitéz Simon Simon szekszárdi, Kohler Ádám szentdienesi igazgatókat, Hahmann Márton pécsváradi tanítót, Magyar Sándor egyhm. tanfelügyelőt és Petrovics Károly mohácsi tanító, egyesületi titkárt javasolja kiküldeni a választmány a közgyűlésnek azzal, hogy a bizottság összeülésével kapcsolatosan felmerült tényleges utazási költségeket az egyesület minden esetben térítse meg.

A választmány felkérésére Komócsy István egyhm. főtanfelügyelő megyéspüspök úr Őméltóságánál eljárt, hogy a titkár által előterjesztett betegsegélyzésnél a hitközségek által fizetendő 2 %-os hozzájárulásra vonatkozólag megyéspüspök úr elvi döntését megismerje.

Megyéspüspök úr leiratában örömmel állapítja meg a tanítóság szociális törekvéseit, de a mai lehetetlenül nehéz gazdasági viszonyok között nem járulhat hozzá a hitközségek tervezett megterheléséhez, hanem kéri, hogy a kiküldött bizottság a szükséglet fedezésére más módot keressen.

A titkári jelentésnek a pályamunkákra és új pályatételek kitűzésére vonatkozó részét lapunk f. évi június 1. számában már közöltük s ezért ennek újabb közlésétől eltekintünk.

A közgyűlés a titkár gondosan összeállított jelentését tudomásul vette és fáradozásaiért köszönetet szavazott.

A titkári jelentés kapcsán a közgyűlés határozatilag tudomásul vette az egyesületnek a Társadalmi Egyesületek Szövetségének Pécsi Körébe belépését és azt, hogy ennek választmányába a *világi és egyházi elnök*, valamint *vitéz Széky* Pál pécsi püspöki tanítóképzőintézeti tanár küldettek ki.

A választmány javaslata alapján a közgyűlés a megüresedett választmányi tagságra *Szíjártó* László szakcsi igazgató-tanítót, a bíráló-bizottsági tagságra *Eberhardt* János mucsi igazgató-tanítót, a számvizsgálói tagságra *Partl* József dombóvári igazgató-tanítót választotta meg.

A pécsi püspöki tanítóképzőintézet cserkészcsapatának céljaira a közgyűlés 200 P-t megszavazott, míg az elnökség által az 1929. évben egy arra érdemes tanító segélyezésére kiutalt 100 pengő segélyezést tudomásul vette. A választmány által előterjesztett 1930. évi költségvetést jóváhagyta és a főpénztáros részére a felmentvényt megadta.

Elnök előterjesztésére a közgyűlés — az idő előrehaladott volta miatt — a főpénztáros jelentésének felolvasásától eltekintett. A tagok tájékoztatása végett alábbiakban közöljük a főpénztáros jelentését:

Az 1929. évre elkészített s a számvizsgálóbizottság által felülvizsgált zárszámadás szerint bevétel: 3918·07 P, kiadás 3456·51 P volt. Maradvány: 461·56 P.

Az egyesület vagyona 1929 december 31.-én a következő volt: 461·56 P készpénzmaradványon kívül az 1000 K névértékű hadikölcsönkötvény, a volt Szekszárdvidéki Rk. Tanítóegyesület alapítványi tőkéje, jelenleg 21 fillér és végül írkák utáni jutalék czímen 3286·43 P.

Ami a volt Szekszárdvidéki Rk. Tanítóegyesület jelenleg 21 fillérnyi alaptőkéjét illeti, jelentem, hogy Pécs szab. kir. város polgármestere 1929 augusztus 5.-iki kelettel 18.262.929. sz. alatt a 25.397/1928. X. sz. vkm. rendelet alapján részletes kimutatást kért szóbanforgó alapítványról, jelezve, hogy a kimutatás a kultuszminiszériumhoz tartozó alapítványok vagyonmérlegének összeállításához szükséges. A kimutatást az egyesület egyházi elnöke a polgármester úrnak megküldötte. Addig a kimutatásra értesítést nem kaptunk.

Az 1000 K névértékű hadiölcsönkötvényekre vonatkozólag jelentem, hogy e kötvények a Pécsegyházmegyei Takarékpénztár letétében vannak elhelyezve. A kötvények E. 651. sz. alatt nosztrifikáltattak. Az egyesület az 1928. évi XXXIII. t.-c. 14. §-ának 8. pontja alapján kérhet 2 %-os kamatozásnak megfelelő segélyt a m. kir. népjóléti miniszériumtól. Ez 20 P segélyt jelentene az egyesületnek. Erre vonatkozólag kérem a t. közgyűlés felhatalmazását.

Tisztelettel bejelentem azt is, hogy úgy a tagdíjak mint a Katholikus Iskola előfizetési díjai csak

ismételt sürgetésekre folynak be. Ez nem helyes, mert fölösleges munka- és pénzkiadást jelent. Az alapszabályok 14. §-a kimondja, hogy a rendes tagok kötelesek évi 3 P tagdíjat minden év első felében, de legkésőbb július 1-ig a köri pénztárosnál lefizetni. Ezen rendelkezést igen sok tagtárs nem tartja be. Ismételten és ismételten felkérettek a tagok, hogy tagdíjaikat a tavaszi üléskor fizessék le s ha esetleg nem jelenhetnek meg a gyűlésen, a tagdíjat postán küldjék meg a köri pénztárosnak.

Igen kérem a t. tagtársakat, hogy tagdíjaikat pontosan fizessék meg, mert ellenkező esetben kénytelen leszek a 4378/1918. sz. püspöki körlevéli rendelet 4. pontja alapján intézkedni, hogy a tagdíjak illetők fizetéseiből az iskolaszék gondnoka által levonassanak s a köri pénztárosoknak beküldessenek.

A jellemlapok kérdése.

A tankötelesekről kiállítandó jellemlapokról *Eberhardt* János mucsi rk. igazg.-tanító, elnök tartott igen értékes és élvezetes előadást. Kifejtette, hogy az új iskola szelleme, amelynek pedagogiája az *átélés* jegyében indult, amely az öntevékenység-, önállóság- és önálló szellemi munkán épül fel, amelynek egyik lényeges vonása a megfigyelés, a figyelem bevésése és az individuálizálás megvalósítása, természetesen olyan mértékben és módon, amilyen mértékben az elemi népiskolában megvalósítható, mind-mind az egyéni lapok vezetése mellett érvelnek. Gyakorlati példákkal igazolta az előadó, hogy a megfigyelés egymagában nem elég, sőt még annak puszta feljegyzése sem, hanem mindkettőnek a tanító öntevékenysége által mintegy vérévé kell válniok a tanítónak, hogy tapasztalatból szerzett értékes tudását, tapasztalatokon nyugvó önálló elmélett tudással is bővíthesse.

Az értékes előadáshoz elsőnek vitéz *Széky* Pál pécsi püspöki tanítóképzőintézeti tanár szólt hozzá. Kifejtí, hogy a „jellemlap" elnevezés helyett inkább „egyéni lap"-ot mondjunk, mert a gyermekek jellemérőlítéletet mondani nehéz és nagy felelősséggel járó munka. A saját gyakorlatából vett példákkal igazolja, hogy sok-sok olyan fogalommal dolgozik a tanító, melyet a gyermek nem ismer, sőt még a középiskolák magasabb osztályaiban sem váltak lelki tartalommá olyan fogalmak, melyekkel a tanító már az elemi iskola I—II. osztályában dolgozik. Ezek a tények szükségszerűen megkívánják, hogy a tanító közelebb férkőzzék a gyermek lelkéhez. Ezt kívánja egyébként az új tanterv is, mikor a nevelő-és tanítómunka középpontjába a *gyermek egyéniségét* állítja. Már pedig aki a gyermek egyéniségét akarja formálni, annak ismernie kell azt. Ne áltassuk magunkat azzal, hogy ismerjük tanítványainkat, mert a gyermeki léleknek nagy mélységet vannak. Mindezek alapján szükségesnek tartja a gyermekekről *feljegyzések* vezetését, *de nem előre meghatározott rubrikák alapján és nem előírt időközökben való bejegyzések kötelezővé tételét,* mert ez bürokratizmusra vezet és hamis adatokat szül. Feljegyzéseink legyenek az előfordult érdekes esetek révüld megörökítését.

Barabás András párti rk. igazgató-tanító nagyraértékelt a jellemlapokat és azok vezetését ajánlja, Nem ajánlja azonban, hogy az egyházhatóság kötelezőleg elrendelje a rovatos jellemlapok vezetését minden iskolában és minden gyermekről azzal, hogy azokba havonként legalább egy bejegyzés történjék. A törekvő tanító úgyis vezet iskolája céljának megfelelő följegyzéseket, az átlagos tanítónak pedig ez sok időt igénylő munka, mely bürokratizmusra vezetne és sablonságba fulladna, ami ellenkezik az új iskola, az élet iskolájának szellemével. Az ilyen módon vezetett jellemlapok a célt nem érnék el. Ajánlja az osztott iskolákban a jellemlapok és a fölmenő rendszer párhuzamos kipróbálását.

Az előadás és hozzászólások alapján a közgyűlés egyhangú határozattal azt a javaslatot terjeszti fel a főtanfelügyelőhöz, hogy a jellemlapok vezetésének elrendelése mellőztessék. Egyébként úgy előadónak, mint a hozzászólóknak a közgyűlés köszönetét fejezi ki.

Az iskolánkívüli népművelés kérdése.

Berki István Baranya vm. népművelési titkára „A népművelés lehetőségé"-ről tartott igen érdekes és tanulságos előadást. Megállapította, hogy a magyar népművelés „*nemzetnevelés*" s így céljai elsősorban „erkölcsiek". A népművelés a nemzet szempontjából égető szükséglet. A népművelés pedagogikum lévén, a tervszerű munka végrehajtásához pedagogiai ismeretek szükségesek. *A népművelés irányítói csak a népművelés pedagogiáját ismerő egyének lehetnek.* Ezek elsősorban a tanítók, mert ők ismerik a nép erkölcsi, szellemi, gazdasági életét, népük jelenét, multját. Minden falunak kell, hogy kulturhatasztere legyen. E nélkül az új vezető nem tudja a munkát folytatni. Előadó előadásának a célkitűzése a népművelés iránti hit erősbítése volt és ennek a hitnek mások lelkében való növelésére híva fel a gyűlés figyelmét és kérte fel a magyar tanítóságot.

A közgyűlés az igen értékes és érdekes előadásért előadónak köszönetet mondott.

A főpásztor távozik.

Erős József világi elnök tolmácsolta Főpásztorunk szeretetét, ragaszkodását és hálaját és megköszönte Püspök urunk gondos atyai szeretetét s azt, hogy tanítói körében megjelenni kegyeskedett.

Őméltósága, a Megyéspüspök úr kijelentette, hogy mindenkor örömmel jön tanítói közé s csak azt sajnálja, hogy az idő rövidsége miatt nem szólhat már hozzá a felvetett igen értékes eszmékhez, így a jellemlapokhoz

és főleg az iskolánkívüli népműveléshez. Erről nem mond le, ezt máskorra tartja fenn magának. A katholikus egyháznak nem újszerűek ezek a népművelési törekvések. Hosszú időkön keresztül gyakorolta akkor is, amikor a hivatalos állami körök nem gondoltak rá.

Főpásztorunk a tagok lelkes ünneplése mellett távozott.

Inditványok.

Utána a *napidíjakra* vonatkozó inditványt tárgyalta a közgyűlés. *Fessel* Pál magyarszéki tanító a gödrei esperes-kerület tanítói köre nevében felolvasta inditványát s kérte a közgyűlést arra, hogy az e tárgyban kiadott főtanfelügyelőt rendelet módosítása iránt kéremet terjesszen elő, mert az 1100/1925. M. E. és a 440/1927. sz. vkm. rendelet szerint nincs $^3/_4$ napidij, csak $^1/_4$, $^1/_2$ és egész.

A kérdéshez *Bors* Gyula paksi rk. tanító, egyesületi jegyző szólt hozzá, aki a fizetési osztályok szerint a napidíjak összegének megállapítását nem helyesli, hanem azt javasolja, hogy a napidij megfelelő összegben, tekintet nélkül a fizetési osztályra, állapittassék meg. *Kiss* Lajos, *Hering* József, *Czeller* István és *Magyar* Rezső hozzászólását után *Komócsy* István egyházi elnök, főtanfelügyelő előadja, hogy a tanítógyűlési napidíjak ügyében ismételten érkezett hozzá, mint főtanfelügyelőhöz panasz. Ezért szükségesnek és kötelességének tartotta azt, hogy e kérdésben egységes eljárást hozzon létre. A rendelet az 1100/25. M. E., 440/27. M. E., valamint az 5597/27. és 3574/27. eln. vkm. rendelet szövegével: „Ha a hivatalos kiszállás 12 óránál nem hosszabb csak fél, ha 18 óránál nem hosszabb, $^3/_4$ napidij számítható fel" azonos. Lásd dr. Gauzer: „A népoktatásügyi közigazgatástjog kézikönyve", 292. old. A menynyiben az egyesület a napidíjak ügyét újabb megvilágításban és megfelelő indokok feltárásával eléje terjeszti, a napidíjak ügyét újból tanulmány tárgyává fogja tenni s ennek eredményéhez képest fog a továbbiakban rendelkezni.

A közgyűlés elnöknek kijelentéseit megnyugvással tudomásul vette s felhívja az elnökséget, hogy a napidíjak ügyét terjessze fel a főtanfelügyelőhöz.

Élénk hozzászólásokra adott alkalmat a *leventeügyekkel* kapcsolatos kérdések megvitatása is.

A közgyűlés akként határozott, hogy az egyes felmerült panaszokat és sérelmeket illetők terjesszék fel intézkedés végett az egyházmegyei tanhatósághoz.

A tartalmas közgyűlés $^3/_4$ 2 órakor ért véget. Utána a Kath. Kör kertbelyiségében társasebéd volt.

Ruzsinszky József bakócai igazgató-tanító, ker. iskolalátogató ünneplése.

F. é. március 19.-én kedves ünnepet ült Bakócza közönsége, amikor a község szeretett tanítójának 30 éves helyi működését ünnepelte a legmeghatóbb magasztossággal, amint arról lapunk 4. számában vetiük az örvendetes tudósítást.

A harmine év életében kisebb állomás, helyileg nagyjelentőségű, de a 40 évi működés olyan határkő, melynél sokan, a legtöbben megállanak, hogy a jól megérdemelt nyugalmat vegyék birtokukba. Ily hosszú munkaidő csak kisebb részének istentől adott kegye, amit ajándékul kapott Ruzsinszky József is és ezzel a négy évtizedes munkával érte el kartársainak szerető ünnepeltetését június hó 3.-án a Gödrei Esp. Tanítókör Sásdon tartott tavaszi közgyűlésén. Ünnepelte lélekben a kör minden tagja szeretett elnökét, igazt megnyivánulását azonban Fent Gyula ker. tanfelügyelő úr lelkeket megháto, gyönyörű szavakban kifejezett, meghapó fordulatokkal bővelkedő magasszárnyalású beszéde nyomán perceklig tartó éljenzésben érte el. Az olymagasfokú szeretet, mely az ünnepeltet naponta az Úr asztalához vezérli, a legnagyobb érdem az Isten eme kiváló ajándékára — mondta az ékes üdvözlés. Fáradhatatlan munkára serkentette az áhitat dolgozni nem magáért, hanem a közért, embertársaiért. Ezen törekvésében sok gáncs érte, krisztust szeretetét nem egyszer üldözőbe vették, de ő tántorithatatlanul, szavát a jóért mindenkor felemelve haladt előre és türte még a megalázó bántatmakat is. Hosszú volna tagolni a negyven év hasznos és fáradalmas eseményeit, életének változatosságát, érdemeinek felsorolást, melyet a Főpásztor elismerése dokumentál leghitelesebben követhező leíratában:

815/1930. isk. sz. A pécsi püspöktől.

Tekintetes Igazgató-tanító Úr!

Három évtizedet meghaladó idő óta figyelemmel kisérhettem Igazgató Úr magatartását és működését. E megfigyeléseim és legutóbb is Elém terjesztett jelentések örömmel töltötték el lelkemet, mert Igazgató Úrban olyan népnevelőt becsülhettem, aki az Úr nyomán haladva nemcsak a reá bizott gyermekeket igyekezett vallás-erkölcsös és hazafias szellemben nevelni és tanitani, hanem a felnőtteket is. Működése ezért eredményes is volt. Fokozta ezt példa-adásával, amellyel úgy tanítványainak és a szülőknek, mint pedig kartársainak

utmutatásul szolgált arra, miként kell gyakorlati vallás-erkölcsös életet élni s miként kell munkálkodni, hogy egyházunknak igaz hivei és hazánknak hasznos polgárai lehessenek.

Igazgató úr mély vallásossága és kötelességtudása elismerésre méltó. Ezen elismerés némikép kifejezésre jutott igazgatói s utóbb kerületi iskolalátogatói kineveztetésével egyházi főhatóság, az esperes-tanítói kör világi elnöki tisztével kitüntetése, kartársai és a legutóbbi bensőséges ünnepeltetése tanítványai, ezek szülei és az egész község részéről.

Most, midőn harminc éves működésével életének és áldásos működésének jelentős állomásához érkezett, Főpásztori hálámat és köszönetemet nyilvánítom Igazgató Úrnak. További áldásdús életére pedig a jó Isten bőséges áldását kérem.

Pécs, 1930. május 21.

† *Ferenc,*
püspök.

A Megyéspüspök úr elismerő leirata és Komócsy István prépostháznak, főtanfelügyelő úr üdvözlő és jókivánatokat tartalmazó soratnak felolvasása és átnyujtása után jubiláns a nem várt ünneplés hatása alatt köszönetet rebegett a Mindenhatónak a kiváló kegyelemért, a Püspök úr kegyes elismeréséért, a Főtanfelügyelő úr szeretetéért. Teljes meghatottsággal köszönte meg a ritka szép üdvözlést és a kartársak odaadását, mellyel fáradságos munkájában támogatják. Kérte továbbra is felsőbbségének és a jelenlevőknek segítségét, hogy a megkezdett nehéz munkát, melyet az Orsz. Szöv. vezetőségével a tanítóság érdekeiért felvett, mielőbb siker koronázza.

Orgelbuch zum Rosengarten der ewigen Liebe.

A forgalomban levő német templomi népénekek gyűjteménye. Összegyűjtötte: Bok József németbólyi plébános, ker. tanfelügyelő; összhangosította: Jaksch Ede, pécsi székesegyházi főorgonista.

Az Egyházi Lapok februári száma ismertette irodalmi rovatában Bok József németbólyi plébános „Rosengarten der ewigen Liebe" c. tartalmas ima- és énekkönyvét. Most örömmel arról adhatunk hírt, hogy ezen imakönyvben levő 290 éneket az érdemes szerző „Orgelbuch zum Rosengarten der ewigen Liebe" cimen négy hangra összehangosítva külön is kiadja.

Az összhangosítás nehéz és kényes munkáját Jaksch Ede, a pécsi székesegyház kiváló főorgonistája végezte Lajos Gyula, a pécsi gregorián énektskola igazgatójának és székesegyházi karnagy szakavatott közreműködésével. Ezen két név teljes garancia arra nézve, hogy a kántorkönyv zenei szempontból elsőrendű anyagot nyújt és az összhangosítás minden igényt kielégít. Másrészt megjegyzni kívánjuk, hogy ezen kiváló és szakszerű összhangosítás ellenére is az énekek orgonakisérete nem nehéz: közepes zenet képzettséggel bíró kántor is szépen lejátszhatja. Babócsay János okl. középiskolai énektanár, bátaszéki kántor többek között irja: „Nehéz német vidéken a Musica sacra! Örülök ezen becsületes, zeneileg, egyházilag kifogástalan kántorkönyvnek... stilusa Zsasskovszky egyszerűségét és Kersch komolyságát egyesíti magában...

A kántorkönyv tartalma: van benne 18 miseének, 17 Oltáriszentségről szóló ének, 16 Jézus szíve, 75 Mária ének, 17 búcsújáró, 25 adventi, 12 nagybőjti, 11 szentekről szóló, 10 halotti stb. ének. A függelék még néhány, a kántoroknak szükséges latin éneket: Missa choralis de Angelis, Requiem, Ecce Sacerdos és egyéb szentelési éneket tartalmaz.

A kántorkönyv alakja a szokott orgonakönyv alak lesz. Megjelenik julius hó folyamán. Előjegyzési ára a fűzött példánynak 18 P, a kötött példánynak 20 P. Bolti ára 24 P. illetőleg 28 P lesz. Ajánlatos már most megrendelni, illetőleg előjegyezni: „Haladás" nyomdarészvénytársaság, Pécs (Király- és Mór-u. sarok.)

Sokat irtak és sopánkodtak már egyházi lapokban és gyűléseken is a templomi népénekek melódiáinak sokfélesége miatt. Búcsújáróhelyeken tapasztalhatta minden pap és kántor, milyen kellemetlenséget okoz, mikor több plébániáról összesereglő tömeg ugyanazon éneket annyi változattal énekli, ahány községből összeverődött és ennek nyomán olyan zenet chaosz keletkezik, amely csepget sem tanítói áhitatot. Vagy, ha például *uj kántor kerül a községbe,* kell neki egy-két év, míg megismeri és megtanulja rengeteg kottázással — a helybeli énekmelódiákat. Viszont, ha lenne *egységes és minden templomra kötelező kántori vezérkönyv,* ezen kellemetlenségek egyszerre megszünnének; a kántor odaültheine bármelyik templom orgonájához: fölnyitja az egységes kántorkönyvet és az egész hívősereg annak melódiáit énekli.

A német kántorkönyv rövidesen megjelenik; az lenne most *kivánatos, hogy egységes legyen:* azaz, hogy ezen kántorkönyv beszerzése és a benne levő dallamszerű éneklés *egyházhatóságilag az összes magyarországi német nyelvü kat. iskolák és templomok részére kötelezőleg elrendeltessék. Egységes Egyháznak legyen egységes kántor- és énekkönyve is!*

Mayerhof Ferenc, plébános.

Határidő-emlékeztető.

Irkához, rajz- és hangjegyfüzetekre, értesítőkönyvecskére és imakönyvekre vonatkozó rendelések s ezek ára f. évi julius 10-ig, személyi sürgetés beváráa nélkül az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatal czimére megküldendők az 1093/1927. sz. ehm. főtanfelügyelői rendelet (megjelent a Katholikus Iskola 1927. jún. 1. számában, valamint a Katholikus Iskola 1929. és 1930. évi április 1. számában közölt rendelkezések alapján. Tájékozásul közöljük, hogy a következő irkák állanak rendelkezésre: a) négyvonalas magyar irkából 12 és 6 filléres, b) egyvonalas (diktandó) irkából 4 filléres, c) számolási és német irkákból 6 filléres, rajzfüzet 20 filléres és hangjegyfüzet 16 filléres árban. **Megjegyeztük, hogy az újonnan kiadott 6 filléres irkák is 6 laposak s így ez irkákból is tanulóinkat annyit kell rendelni, mint a 4 filléres irkákból.** — **Polgári iskolai értesítőkönyvecskék a** 2193/1929. sz. főtanfelügyelői rend. alapján az igazgatóságok által julius 15-ig a vármegyei kir. tanfelügyelői hivataloknak megküldendők. — **Az elemi népiskolai tanulók tankötelezettségének meghosszabbítása** tárgyában a tanítók a 12 évet már betöltött s az elemi iskola VI. osztályát el nem végzett összes tanulók kimutatását az iskolaszék útján kötelesek julius 10-ig a kir. tanfelügyelőséghez beterjeszteni. Nemleges jelentés is beterjesztendő (lásd Hivatalos közlöny 1926. évi 21. számában közölt 63.577/1926. VIII. a. sz. rendeletet). — **Iskolátogatási jegyzőkönyvek** és évi iskolai jelentések a kerületi tanfelügyelők által julius 31-ig az ehm. főtanfelügyelői hivatalhoz beterjesztendők. — **Julius 5-ig a rendes beiratások ideje.** Ennek bejejezése után a beiratkozott tanulók egyéni lapja 3 nap alatt megküldendő a községi elöljáróságnak. — **Tagdíjak** az uj alapszabályok értelmében most már személyi sürgetés beváráa nélkül a köri pénztárosok által a rendelkezésre bocsájtott postai befizetőlap felhasználásával haladéktalanul beküldendők kimutatás kíséretében.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

1231/1930. sz. **Elemi iskolai beiratási díjak.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 882-4/604-1930. sz. rendeletét alább tudomásvétel és mihesztartás végett közlöm a felügyeletem alá tartozó összes plébános, iskolaszéki elnökökkel, iskolalgazgatóságokkal és tanítókkal:

Az elemi népiskolai beiratási díjak újabb szabályozásáról és felhasználásáról szóló 1930. évi VII. t. c. életbe lépett. A végrehajtási rendelet körüli tárgyalások még nem értek véget s így addig is, amig a végrehajtási rendelet a közel jövőben megjelenik, az 1930/31. évi beiratási díjak kezelésére nézve ideiglenesen az alábbiakban intézkedem.

A törvény értelmében minden nyilvánossági joggal bíró elemi népiskolába felvett tanuló után az eddig szedett beiratási díjak helyett egy (1) pengő beiratási díjat kell fizetni.

A fizetés alól szegénység czimén való felmentés átmenetileg az eddigi gyakorlat szerint történik.

A bevételezett beiratási díjak összegének felét, amely a tanítói internátusok létesítésére, fenntartására és támogatására fog szolgálni, 8 napon belül be kell fizetni a m. kir. postatakarékpénztár „Tanítói Internátusok Alapja" czimű: 65.393 (hatvanötezerháromszázkilencvenhárom) sz. csekkszámlájára

A beiratási díjak összegének másik felét, amely az iskoláknál létesítendő kölcsön tankönyvtárak céljaira fog szolgálni, a végrehajtási rendelet megjelenéséig érintetlenül kell az iskola pénztárában megőrizni.

1309/1930. sz. **A felekezeti iskolafenntartók nyugdíjárulékának fedezése.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr f. évi május 20. kelettel 900-2/IX.-17. sz. alatt erről értesítette Ő Méltóságát, a Megyéspök Úrat, hogy a m. kir. belügyminiszter úr 96.665/1929. V. sz. alatt a felekezett iskoláknak politikai községek által való segélyezése tárgyában a következő rendeletet intézte valamennyi vármegye alispánjához:

„Az 1926. évi július hó 3.-án kelt 116.577/1925. V. sz. körrendeletemmel már intézkedtem az egyházi terhekhez és a felekezeti iskolák fenntartására nyujtott községi hozzájárulásoknak a községi költségvetésekbe azok megengedett keretei között való további felvétele és az érdekelt egyházi hatóságok részére való folyósítása iránt.

Minthogy azonban ujabban azt tapasztaltam, hogy a községek egy része az utóbbi időkben iskolai fenntartási hozzájárulások czimén egyzáron teherbírásukat meghaladó ujabb kötelezettségeket is vállalnak, amelyek teljesítése a községi pótadónak az 50%-ot lényegesen meghaladó mértékben való emelkedését vonja maga után, felhívom Alispán urat, figyelmeztesse a községi képviselő testületeket, hogy ilyen kötelezettségeket — a községi pótadónak ezekből folyóan 50% fölé való emelkedése esetén — *csak azzal a kikötéssel vállaljanak, ha azok teljesíthetése érdekében a községi pótadónak 50 %-on felül való megállapítására a pénzügyminiszter urral egyetértésben az engedélyt megadom.*

Ugyanez az eljárás követendő akkor is, ha egyes községek indokolt esetekben a felekezeti iskolák *segélyezése czimén a tanítói nyugdíjterheknek a felekezetekre háruló részt kivételesen magukra kivánnák vállalni.*"

Tájékozódás végett a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr megküldötte a m. kir. belügyminiszter urnak egy konkrét esetben felekezeti elemi iskolai nyugdíjintézeti járulékoknak a politikai község által való viselése ügyében hozott határozatának kivánatos másolatát, amelynek szövegét alábbiakban ugyancsak közlöm mihesztartás végett:

„A közigazgatási bizottság az 1928. évi február hó 12.-én kelt X sz. határozatával kötelezte X politikai községet, hogy a református felekezeti iskola támogatásaként a tanítói állások után viselendő tanítói nyugdíjhátralékokat az iskolafenntartó testület, a református egyház helyett fizesse meg.

Ezen határozat ellen X község elöljárósága felebbezést adott be.

A közigazgatási bizottság idézett számú határozát ez alapon felülbíráltam, azt a felebbezés elutasításával helybenhagyom, mert a népoktatás elsősorban a politikai község feladata és ha ezt helyette hitfelekezet látja el, úgy a politikai községnek a felekezeti iskolát ebben a működésében támogatnia kell.

X község, miként ezt a fellebezésben elismeri, a multban ezeket a nyugdíjjárulékokat fizette s így a támogatást nem tagadhatja meg a jelenben sem.

Ha ez a támogatás az 50 %-os pótadó keretében nem lenne megvalósítható, ez esetben tegyen az alispán előterjesztést a pótadónak a megfelelő felemelése iránt.

Önként értetődik, hogy a nyugdíjjárulékból a a község terhére eső hányad az 1926. évi 95.000/IX. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendeletben meghatározott mértéket meg nem haladhatja."

Budapest, 1930. évi május hó 20.-án.

Fentebb közölt rendeletek alapján felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaszéki elnököket s ezek útján az iskolaszékeket, hogy a „Nem állami tanszemélyzet nyugdíjintézetével" szemben felszaporodott járulektartozásaikat fizessék meg, ha pedig arra saját erejükből nem volnának képesek, úgy segélyezésüket a fentebb idézett rendeletben jelzett *indokolt esetekben* a politikai községtől kérelmezzék. Megjegyzem, hogy a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az iskolafenntartók fizetési készségét hajlandó messzemenő részletfizetési kedvezményekkel támogatni.

1396/1930. sz. **Iskolai oktatófilm előadások.** Felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolatagazgatóságokat és tanítókat, hogy az 1930/31. tanév iskolat kötelező oktatófilm előadások zavartalan lebonyolításának biztosítása tárgyában kiadott 392-71/1930. sz. vkm. rendelet (megjelent a Hivatalos Közlöny f. é. június 1. számában) alapján járjanak el.

1397/1930. sz. **Irástörténeti, íráspedagógiai, íráslélektani és írásmüvészeti kiállítás** tárgyában kiadott 820-05/173. VIII. d. sz. alatt kiadott vkm. rendeletére (megjelent a Hiv. Közlöny f. é. jún. 1. számában) azzal hívom fel a felügyeletem alá tartozó összes iskolatagazgatóságokat és tanítókat, hogy e rendelet alapján a kiállítás sikere érdekében saját hatáskörükben megfelelő módon intézkedjenek.

1405/1930. sz. **A háborus emlékérem viselésére hadiárvák is jogosultak.** Az 1914-18. évi világháború emlékére a Kormányzó Úr a „Hábrús Emlékérmet" alapította és adományozza. Hogy a hősi halált haltak dicső emlékének örök időkre való ébrentartása ezzel is előmozdítható legyen, az emlékérem adományozásánál a legidősebb hadiárva fiúk is tekintetbe jönnek. Hadiárvának tekintendő az a fiúgyermek is, kinek atyja, mint hadiserült rokkantellátásban állott, ha csak a háború után is halt el.

Felhívom fentiek alapján a felügyeletem alá tartozó plébános, iskolaszéki elnököket, isk. igazgatókat és tanítókat, hogy a vezetésük alatt álló iskola ifjúságának figyelmét hívja fel a Háborus Emlékéremre és az adományozásra tekintetbe jövőket buzdítsák, hogy édesatyjuk dicső nevének emlékére lehetőleg minden elsősorlött fiú igyekezzék a Háborus emlékérmet megszerezni. Az erre vonatkozó kérvény benyújtására fehér kérvényürlap szolgál, mely a dohánytőzsdékben és a Vitézi Székkapitányságoknál 10 fillérért beszerezhető, ugyanott részletes felvilágosítás is nyerhető. Az adományozott érmeket a székkapitányság útján fogják a kérvényezők megkapni 2 pengő kedvezményes előállítási ár fejében. Ez összeget az érem átvételekor kell lefizetni.

1420/1930. sz. **A Magyar Élet- és Járadékbiztosító Intézet ajánlása.** A Magyar Élet- és Járadékbiztosító Intézet igazgatóságában és administrációjában a magyar közgazdasági élet egyik legmegbízhatóbb alakulata. A megfelelő referenciákon kívül ez a körülmény, továbbá az, hogy e veszteti háború, a különböző forradalmak és a jelenlegi sivár gazdasági helyzet a fokozott takarékosságot és az előrelátást nagyon is indokolta teszik, vezetnek arra, hogy az intézet megkeresésére a figyelmet felhívjam, mert bizonyos, hogy a takarékosság és a vagyonosodás gazdasági függetlenséget is jelent. Viszont a gazdasági függetlenséggel könnyebben szolgálhatjuk azt a nagy célt, amely a minden tekintetben ujjászülető Magyarország.

A Magyar Élet- és Járadékbiztosító Intézet, mint szövetkezet, Budapest, Dl. Andrássy-út 8. sz. Pécsi képviselete: Pécs, Munkácsy-u. 5. sz. A kellő leigazolások után arra kért fel, hogy a fentiekre a pécsegyházmegyei tanítóság figyelmét felhívjam, amit, midőn megteszek, kérem a pécsegyházmegyei Tanítóegyesület tagjait, hogy a nálok esetleg jelentkező és magukat kellőkép igazoló biztosító intézeti képviselőket meghallgatni és jóindulatu támogatásukban részesíteni szíveskedjenek.

Szeptemberre megjelenik Bok József németbólyi esperes-plébános által összegyüjtött templomi népénekek kántorkönyve. Előfjegyzéseket felvesz a Haladás Nyomdarészvénytársaság, Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

HIREK.

Igazgatótanítói kinevezés. Virág Ferenc megyéspüspök Ignits József szebényi r. kath. kántortanítót igazgatótanítóvá kinevezte.

Igazgatói cím adományozása. Virág Ferenc megyéspüspök Horváth Józsa bölcskei r. k. tanítónőnek 30 évi kiváló és eredményes működése elismeréseül az igazgatói címet adományozta.

Kántortanítók párbére. Heves vármegye alispánja figyelemreméltó, érdekes körrendeletet intézett valamennyi községi elöljárósághoz az a tanítói fizetésbe betudott kántori párbérjavadalom kiftzetése körül tapasztalt rendellenességek és késedelmek megszüntetése céljából. Eszerint a kántori párbért negyedévi előzetes részletekben tartozik az illetékes tényező előlegezni, tekintet nélkül arra, hogy a fedezetet behajtotta-e már vagy sem. Ha a községnek nem áll megfelelő pénzösszeg rendelkezésére, erről az előlegezésről akár függő kölcsön felvételével is gondoskodnta kell. Minthogy *fontos kultürális és szociális érdekek füződnek ahhoz,* hogy a tanítók illetményeiket késedelem nélkül megkaphassák addig is, amig akár a törvényhozás, akár a kormány rendeleti uton generálisan rendezi a kántori párbérilletmény kérdését *a hevesi alispán kötelességévé teszi a községek vezetőinek, hogy ennek a negyedévi előlegezésnek minden akadályát elhárítsák* és a pénztár fizetőképességéről idejében gondoskodjanak.

Tanítói kinevezések. Göb Péter a nagyhajmási kántortanítói és Vörös József a mohácssziget-homorudi tanítói állásra egyházhatóságilag kinevezettek.

Képesítővizsgálati eredmény a pécsi püspöki tanítóképzőben. A pécsi püspöki tanítóképző-intézetben Komócsy István prépostkanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő elnöklete és dr. Olay Ferenc, miniszteri osztálytanácsos, miniszteri biztos ellenőrzése mellett jún. 10, 11, 12 és 13.-án megtartott képesítővizsgálat eredménye a következő. Vizsgálatra 28 növendék jelentkezett. Tanítói oklevelet 24-en nyertek. Berta Gyula, Fónai Tibor, Lengyelóti János, Nyakas József és Reich Jakab alapos készültséggel és kiváló eredménnyel, jelesen vizsgáztak. Ezeken kívül tanítói oklevelet nyertek még a következők: Czifra Ferenc, Gép Károly, Horváth József, Hrabovszky Antal, Keller Ferenc, Konrád Béla, Kovács József, Kőszegi Lajos, Lohr Kornél, Matuz Mihály, Müller Ferenc, Nagy Sándor, Piller Dezső, Posza Imre, Schramm József, Simon László, Schmidt József és Svarda Béla. Négyen félévi multva javítóvizsgálatot tehetnek.

Kántorképesítések. A pécsi püspöki tanítóképző-intézetben lefolyt kántorképesítőkön a következő okleveles tanítók nyertek kántorképesítést: Berta Gyula, Czifra Ferenc, Dallos György, Fónai Tibor, Gép Károly, Hrabovszky Antal, Kaprontzay Lajos, Keller Ferenc, Konrád Béla, Kovács József, Lengyelóti János, Lohr Kornél, Maschler Ferenc Müller Ferenc, Nagy Sándor, Nyakas József, Piller Dezső, Reich Jakab, Sámson Imre, Schmidt József, Schramm József, Simon László, Svarda Béla.

Az érfényi kör Szent Imre-ülése. Az érfényi esperesi kör május 14.-én Szent Imre-ülést tartott Nagykónyiban. A Sz. Imre tiszteletére mondott szentmise után *Illés* Ferenc Nagykónyii tanító IV.—VI. osztl. tanulóinak Sz. Imréről tartott tanítást, előkészítve őket az iskolai ünnepélyre s egyúttal szép és eleven mintát adva kartársainak. A világi elnök üdvözölte *Schäfer* József párti esperes-plébánost, mint újonnan kinevezett ker. tanfelügyelőt, ki elnöki megnyitójában színes lendülettel és eleven gyakorlatisansággal állította a hallgatóság elé Sz. Imre követendő erényeit. *Illés* Ferenc pedig a Szentet mint az ifjúság eszményképét mutatta be értékes fölolvasásban. *Straub* János magyarkeszti ig. ktanitó elmélett és gyakorlati szakavatottsággal fejtegette a tanító teendőit a magyar népdal és népzene védelmében, Kívánja, hogy a nép kezébe való olcsó népdalgyüjtemény adassék ki kétszólamú hangjegyekkel, mely füzet alkalmas volna arra, hogy eszközül szolgáljon a magyar népdalkincs legszélesebb körben való elterjesztésére. Az ülés ezt a kívánságot lelkesedéssel magáévá tette. Táviratilag üdvözölte az ülés *dr. Gere* Gábor lemondott ker. tanfelügyelőt, aki betegsége miatt jelen nem lehetett. A kerület országgyűlési képviselőtt táviratilag kérte az ülés, hogy a költségvetés tárgyalásánál a terménjárandóságos tanítók sérelme tárgyában szóljanak föl. Határozatba ment, hogy a kör minden alkalommal másmás községben tartja ezután ülését; az illető község tanítói mintatanításokat fognak tartani s a tavaszi ülések akalmával az iskola évi munkáját bemutatni a tagoknak. *Barabás* András világi elnök záróbeszédében a kath. pedagógia szemszögéből ismertette és tárgyalta az újabb pedagógiai mozgalmakat. Az ülés tetszésével kísérte a jellemlapok, fölmenő-rendszer, cserkészapródmozgalom ügyében kifejtett álláspontját. A ritkán találkozó tanítók kartársi összetartását és szeretetét szolgálta a hangulatos közebéd is.

Zarándoklat Mária-Zellbe. A Bíbornok Hercegprimás Úr 1157/1930. számú engedélyével augusztus hó 6.-án országos zarándoklat indul Máriazellbe. Visszaérkezés Budapestre augusztus 14.-én. Utlevél nem

kell. Résztvételi díj II. osztályon 52 P, III. osztályon 40 pengő. Jelentkezni és érdeklődni lehet: Borsy Istvánnál, a zarándoklat központi irodájának vezetőjénél, Budapest IX. Üllői-út 115. Útirány: Budapest, Bicske, Győr, Hegyeshalom, Sanct-Pölten, Mártzell. Visszajövet egy napt tartózkodás Bécsben. A zarándoklat teljesen különvonattal utazik.

Szent Imre ünnepély Szekszárdon. A szekszárdi belvárost rk. el. iskolák e hó 7. és 8.-án Szent Imre ünnepélyt rendeztek az ifjúság és a közönség részére. Mindkét előadáson az ünnept beszédet Kálmán Ferenc igazgató tartotta. Élénk szinekkel, művészi kézzel varázsolta az ifjúság elé a szűzi herceget, az ifjúság vezérét és eszményképét. A közönség az ünnept beszédből megismerte a nagy szent életét, meglátta azt a csodás varázst, mely megnemesítette a magyar nemzetet a multban, megtisztítja és megszenteli az ifjúságot s vele együtt a nemzetet a jelen és jövőben. Színre került „Mult, jelen, jövő" c. dal. Énekelték a növendékek. Előadták továbbá „A fehérvári csoda" c. párbeszédet. „Hódolat Szent Imre előtt" c. jelenetet. Végül Raffay Sándor tanító „Ének Szent Imréről" c. dalát adták elő az V.-VI. osztály növendéket. A szereplők valamennyien derekasan megállották helyüket. A betanítás tökéletes munkáját Kovács György és Raffai Sándor tanítók végezték. A közönség zsúfolásig megtöltötte a termet. Az ünnepélyen résztvett őméltósága Kiss Lajos kormányfőtanácsos és a főtisztelendő papság is. Az ünnepélyen az önkéntes adományokból befolyt 30 P-t a templomban felállítandó Szent Imre szobor költségelre fogják fordítani.

Tanítógyülés. A „Szekszárdi R. Kath. Tanítói Espereskör" folyó évi május 8.-án Decsen tartotta meg rendes közgyűlését. — A közgyűlést fél kilenc órakor Vent Sancte előzte meg. Kálmán Ferenc ujlági elnök engedelmet kér arra, hogy mielőtt a tárgysorozatra áttérnénk egy, az egyesület minden tagját bizonyára örömmel eltöltő eseményről megemlékezhessék. Mindnyájunknak — úgymond élénk emlékezetében van azon kinevezés, amellyel a Kormányzó Úr Őfőméltósága szeretett elnökünket: Kiss Lajos egyházkerületi tanfelügyelőt kormányfőtanácsosi méltósággal tüntette ki, a közérdek szolgálatában kifejtett sokoldalú és elévülhetetlen érdemeiért. Midőn az egyesület nevében szeretett elnökünket ezen újabb méltóságában — bár távolléte alatt — üdvözli, kéri, hogy egyesületünknek legyen továbbra is odaadó, egyesületünk ügyeiért lelkesülő vezére. Majd üdvözli Jung Miklós kir. s.-tanfelügyelőt, Horváth Károly szekszárdújvárosi, Kuhl József várdombi, Nagy István decsi plébánosokat, valamint a kor valamennyi jelenlévő tagját s az ülést megnyitja. Jung Miklós kir. s.-tanfelügyelő áll szólásra. Megköszöni a szives üdvözlést, majd kitér beszédében az új tanterv szellemének nagy gyakorlati értékére, amely különös súlyt helyez az erkölcsi nevelésre. Tanítsuk gyermekeinket e szellemben és akkor az iskola munkájának eredménye igen értékes lesz. Fejlesszük a gyermekben az Isten, haza iránti mélyebb, szentebb érzéseit. A kellő értelmi, érzelmi nevelés mellett növeljük gyermekeinkben az erős, kitartó, csüggedést nem ismerő akaratot, cselekvési készséget. Ha nevelésünk ilyen harmónikusan halad, bizton nézhetünk megcsonkított hazánk szebb jövője felé. A mélyenszántó, tartalmas gondolatokkal vezetett előadást a közgyűlés nagy tetszéssel hallgatta. — „Számolás és mérés módszere az új tanterv szerint" címmel tartotta meg felolvasását Kálmán Ferenc szekszárdi ig.-tanító. Az élénk figyelmet kiváltó felolvasást követte Kovács György szekszárdi tanító gyakorlati tanítása a második osztályban, a fenti címmel. Az élénk gyakorlati mintatanításért a közgyűlés köszönetet szavaz. — Treer Ilona szekszárdi tanítónő „Kézimunka az első-második osztályban" cimmel tartotta meg értékes, tanulságos előadását. A közgyűlés a gondos, alapos tanulmányú felolvasásért köszönetet szavaz az előadónak. — „Tanító a leventeintézmény szolgálatában." Írta és felolvasta Main József szekszárdi tanító. Az értékes és gyakorlati jelentőségű értekezést a közgyűlés hálás köszönettel jutalmazta. — Majd az egyesület pénztárosa teszi meg a szokásos évi jelentését az 1929. évi pénztári állapotról. — Az egyéb indítványok letárgyalása után a közgyűlés a magyar „Hiszek egy..." elénekléséval véget ért.

MEGNYILT A HALADÁS NYOMDA RT.
PAPIR- ÉS IRÓSZERÜZLETE
KIRÁLY- ÉS MÓR-U. SAROK
Könyvkötészeti munkák ízléses szép kivitelben
Kaphatók az összes irószerek, kréták, szivacsok, füzetek, tollak és stb. stb. legolcsóbb árakon, valamint az összes egyházmegyei és iskolai nyomtatványok nagy raktára.
Stancnik dombor nyomashoz Rugyantabelegező.

PÉCSI HIREK
Főtitói hetilap Független! Bátor! Ára 20 fillér

Haladás Nyomdarészvénytársaság, Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.
Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitó-Egyesület." — Megjelenik minden hónap elsején.
Előfizetési díj 1930. évre 3 pengő. Tagdíj 1930. évre 3 pengő.
SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-u. 4. sz., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1930. augusztus 1. — XIX. évfolyam, 8. szám.

Szent Imre a tanítók öröme.

Írta: *Magyar István*, felsőkereskedelmi iskolai hittanár.

A Turóczy-kódex igen hatásosan jegyzi fel azt az elkeseredést, ami Szent Imre halálával az egész országot betöltötte: „Stratá Őt István és az egész ország vigasztalhatatlan zokogással". Szent atyjáról a legenda még azt is elmondja, hogy azóta nem látta őt senki mosolyogni, mert az öröm elvegyült a fájdalomban. A haja ősszbe csavarodott és tűdős aggastyánná ráncosodott. Némán járta körül a szegény-tanyákat és szóztta az alamizsnát, hogy a koldusok örömével enyhítse nagy fájdalmát. Pénzes erszényét ma is bőszkén órzik és mutogatják a bécsi vendégeknek.

Szent Imre halála valóban nagy vesztesége volt fiatal magyar egyházunknak és hazánknak. Miért büntette Isten — kiáltatta a sír köré sereglett tömeg — ennyire hazánkat, mikor oly annyira szüksége volt az országnak egy kiváló utódra Szent Imrében? Az ő halálával váltak rendszeressé a testvérharcok, pogánylázadások, külföldi háborúk egészen Szent László-ig. Igaz! Ebben az esetben egy szent királlyal gazdagabb volna a magyar történelem. A mai jubiláris ünnepségek azonban többet jelentenek nekünk ennél. Az ő imádságos, tiszta és munkás életével a jövő történelmét alakító magyar ifjúságnak a példaképévé magasztosult. Nem nyerte el a földi trónt, a szentkorona nem illette fejét, mert így távolabb volna a tömegektől és erényeinek vonzó ereje a magasabb régiókban oszlott volna szét. Nem szabad elfeledjenünk, hogy Isten nem mindig követhető az embert észjárással. Ne akarjunk mi Szent Imrénkben hadakozó, győzelmeket arató, az országhatárokat kiterjesztő trónutódot látni, mikor a Gondviselés magasabb polcra helyezte őt, mikor a jó Isten még többet kivánt a mi számunkra adni az ő tökéletességei által. Példakép Ő, minden idők magyarjainak eszményképe, kiért lelkesedni lehet és kell is. Sok jubileuma volt már ennek az országnak, de a régi történelem nagyságaiból még senki sem téri vissza olyan fénnyel és ragyogással, mint Szent Imre. Igen könnyű megmagyarázni. A történelem az élet mestere. Tanít, vigasztal, lelkesít. Nagy kincseskamrájából a jövő számára azokat az értékeket osztja szét, melyekre a nemzeteknek akkor éppen szükségük van. A történelem egének és spectál a magyar égnek azon csillagait hozza közelebb, ragyogtatja meg nagyobb fénnyel, melyekre a nemzeti társadalom, az erkölcsi élet mai sötét dzsungeljeiben öszlönszerüen reátekint, hogy orientálódni tudjon.

A megcsonkított ország legvonzóbb és legragyogóbb csillaga Szent Imre, árpádházi herceg. Legvonzóbb azért, mert a legmagyarabb volt, hiszen Árpád véréből sarjadzott és legragyogóbb, mert a mostani trianont életben a tisztátalanság, a mosdatlan száj és a henyélés a legnagyobb veszedelmei nemzeti megújulásunknak. A kétségbeesést terjesztő sötétség közepette Szent Imre az a csillag, akire a mi magyar népünk vár, akit óhajtva kiván. Úgyhogy nem csodálkozhatunk azon, ha a mi lelkesedésünk magával ragadja az egész katolikus világot, ha Őszentsége a pápa elküldi legátusát, ha tízezrek jönnek külföldről velünk együtt ünnepelni.

Budapest 19.-én és 20.-án még eddig nem látott fénnyel rendezi meg az egész világ számára az eucharisztikus körmenetet és a Szent Jobb körmenetet, a parlament pedig a kupolacsarnokban márványtáblán örökíti meg Szent István királyunk intelmeit, melyek oly gyönyörű virágzásba indultak szent fiában, Imrében.

Ma, amikor üres Szent István trónja és gyászmagyarok módjára énekeljük ki rettenetes sorsunkat, amikor a nagy megláztatásunk évét éljük, keressük Szent Imre porait, mert tudjuk, hogy azok életetadók, bilincseket elszakítók. Ma körülvesszük az ő relikviáit és

örvendező szívvel kiáltjuk: Istenem! Nagyon szerethetsz bennünket, hogy Szent Imrét példaképül adtad nekünk. Mert valóban úgy vagyunk, hogy tört kardú apáink porbahullottak. Mindenki új hadseregre vár. Ennek az új seregnek vezére a liliomos, az imádságos, a munkás Imre herceg. A kardja villog, szikrázik és levágja a paráznaságot, a mocskos karattyolókat, a renyheséget. A kivilágított Dunán este, — mint a költő mondja Angelus után — holdsugaras éjjel téged vár az ifjúság. A csodás titkot ezeréves Herceg.

Szent Imrét várja az ifjúság szívébe minden hazájáért aggódó magyar. És ki volna, aki valóban be is tudná vezetni őt a sok-sok százezer magyar ifjú szívébe, ha nem a magyar tanítóság. Hiszen minden tanító valóságos kertésze a gyermekplántáknak. Addig nyesegeti, addig öntözi, szeretetével addig melengeti, míg szépséges virágzásba nem nyílik mindenik. Hisz a tanító aranykereső, aki addig vizsgáljaazt az aranyagból gyurt emberkét, míg meg nem találja benne az aranyat. És akkor mossa-mossa, míg csak ragyogó tiszta nem lesz a lélek aranya, míg tündökölve nem verődik vissza rajta danolva, nevetve az Isten napja, míg nem csendül énekbe a tiszta vér aranyának muzsikája. A tanító az az építész aki fel tudja emelni szilárd alapozással a családi szentélyeket, az a pünkösdi lélek sorsosa, aki fel tudja gyújtani a családi élet csaknem kialuló tiszta tüzét és a tisztultabb élet számára tud léghört teremteni. A tanító munkája szebb az ezerszínt varázsló ezüstnél, szebb a carrarat márványból faragott szobornál, mert a tanító szobra él, beszél, cselekszik, érez és gondolkodik, míg a márványszobor csak halott szépség, meghövesedett élet.

Mindezt azért bátorkodtam elmondani, mert meg vagyok győződve arról, hogy Isten kegyelme nélkül és Gellért, Mór, Bonizert István, Gizella nélkül Imréből sohasem lett volna Szent Imre. Mert Imre ténylegszent volt. Erényei közül a legszebb virág: a *tisztaság*. A György-kápolnában, mikor elméjedve imádkozik, felajánlja magát: „Mit adjak neked, Népek Istene". „A tisztaságot ajánlod fel Nekem", szól a felelet és Imre még lionával kötött házasságában is megőrizte liliomos lelkiletét. Hartwig püspök elmondja, hogy cilicium viselt, rendetlen vággyal megfékezésére. 1031-ben készült miseruhán látható Szent Imre ábrázolástól kezdve minden Szent Imre kép és szobor csaknem szakálnélküli gyermekarccal örökíti meg. Hitvese, II. Meskó leánya: Ilona a szent Imre kívánságára hasonlóképpen leteszi a tisztaságt fogadalmat. Ensaebtus Caesarea érseke, mint ártatlan tiszta ifjút látta őt az égbe szállni Szent Imre tisztelete az egész világon elterjedt és mindenhol a XII. századból fennmaradt emlékeink szerint is úgy tisztelték, mint liliomos ifjút.

Szent Imre imádságos lélek volt. A feljegyzések az elmélkedő imádság pillanatait örökítették meg a legrészletesebben.

Szentéletű atyja, aki Imrét kisgyermek korában (Hartwig szerint) csaknem minden nap Istennek és a Szent Szűznek ajánlotta fel és aki intelmeinek 9 pontjába az ima szeretetére búzdította, örömmel látta a fal hasadékain keresztül, amint Fehérváron v. Veszprémben, Esztergomban éjjelente a kápolnában imádkozott. A lengyelországi szt. Kereszttől nevezett zárda annaleset említik, hogy Imre vadászkirándulásai közbe be-betért a templomba imádkozni és hálából egy görög eredetű feszületet ajándékozott a zárdának. Az imádság volt a tisztaság erényének a fentartója és a munkában a támogatója.

Tanítómestere Gellért barát 8 éves korában vette gondozása alá és miután ó maga korának egyik legműveltebb egyénisége volt, feltehető, hogy Imrét megtanította nemcsak az erények követésére, hanem a hét szabad művészetre és az uralkodáshoz szükséges minden tudományra is. Igazolják a különféle megbizatások, melyekkel szent atyja őt ellátta. Így a pannonhalmi szerzetesek üdvözlése, amikor a látnok és a szüzességet kedvelő herceg Mór szerzetest 7 csókkal tüntette ki. Vagy a Hilderheim jegyzetek elbeszélése szerint Rugia fejedelmévé való kinevezése és végül 1031. szeptemberére tervezett megkoronáztatása.

Mindezek csak úgy érthetők meg, ha feltesszük, hogy az uralkodás minden erényével és tudományával megáldott hatalmas szent király elérkezettnek látta már azt az időt fia képességeit illetőleg is, hogy az országlás gondjait levesse és szentéletű, képzett, bátorszívű fiára ruházza át.

Íme, ezek azok az erények, amelyek Ôbenne, mint az ifjúság példaképében, a legjobban ékeskedtek. Ezek azok az erények, melyeket a Szent István-korabeli tanítók átplántáltak a herceg lelkébe. A mai ifjúságnak is, ha nagyot akar művelni, meg kell szeretnie a tisztaság erényét, az imádságot és a munkát.

Tisztaság nélkül betegen, itélten megy a házaséletbe az ifjú, enélkül nem állhat fenn a családi élet tisztasága, nincs önfeláldozás, lemondás, nincsenek ideálok és nincs apai, anyai méltóság. Ezért mondja az írás „Szép a tiszta nemzetség, mert emlékezete örök." Szent Pál „Nincsenek a törvény alatt, a a lélek által vezérelteknek." A lélek gyümölcsei pedig: a szeretet, öröm, békesség, türelem . . . stb. Ugyancsak olvassuk, hogy boldogok a tisztaszívűek, mert ők meglátják az Istent és így mehetnénk végig az összes szentírási helyeken. Igaza van a költőnek, amikor azt mondja, hogy a soha el nem múló erőt, a Glóriát akarja megénekelni a tisztaságban. Ez az, amit temető el nem takarhat, bármennyi kőtől görnyedő sírkeresztje legyen is. Radványi versében így ír:

„Csak az a nemzet lesz nagy és dicső,
Amelynek tiszta ifjúsága van.
A tiszta vérben születik a dal,
Testvére a vidám napsugárnak,
Fürge pataknak, mosolygó virágnak,
Testvére minden ártatlan örömnek."

A tisztaság zászlóját, melyet liliomos Imre képe díszít, kell a tanítóságnak az ifjúság kezébe adni, hogy áldás legyen minden munkáján.

Nem szabad elfelejtenünk azt, hogy a tisztaság fő ápolója az imádság. „Aki nem imádkozik — mondja Szent Pál — az egyedül van, aki pedig egyedül áll, ha elesik, senki sincs, aki felállítsa." Az imádság Istenhez való felemelkedés, a lélek Isten fényességébe öltözik és megtelik hittel, reménnyel, szeretettel. Amíg az ifjúság imádkozik, addig reméllhetünk a jó diadalában. Ha elhal az imádság az ifjúság ajkain, ha elnyomja azt a káromkodás és a parázna beszédek, akkor kezdődik a pusztulás és akkor szintelenedik el minden nemzeti aspiráctónk is. Szent Imre ellenállhatatlanul tudott imádkozni és egy egész világ előtt naggyá lett. Pannónia szép virágos kertjének türelmes munkásaitól, a tanítóktól várjuk az imádság szellemének ápolását.

És ha az imádsággal karöltve jár a tisztaság, akkor könnyű a tudomány különféle ágas-bogas kérdéseire is megtanítani az ifjúságot. A tudomány is csak a hiten alapul, a hitnek pedig alapigazsága az Istenben való hit. És éppen azért, mert minden tudás Istentől származik, nem hangsúlyozhatjuk eléggé a tudományok terjesztésének és bővítésének fontosságát. Az Egyház mindig ragyogóan igazolta Iskolák alapításával és fentartásával ezen álláspontunkat, mert tudta azt, hogy a tudás az Istenhez vezet vissza. De nemzeti szempontból is fontosnak tartjuk, hogy az ifjúságunk művelt legyen, mert a szégyenletes forradalmak idején szomorúan láttuk azt, hogy vagy a teljesen műveletlen, vagy pedig a félművelt elemek között burjánzott fel legtömegesebben a nemzetkoziség. A tanulatlanok voltak a legkönnyebben félrevezethetők és a félműveltekből kerültek ki a nemzeti lobogó meggyalázói, akik nemzeti ereklyéinket eladni kívánták és szégyellék történelmünket.

A mai tanítóság feladata az, hogy Gellért szerzetes helyébe álljon. Hogy hat éves korában vegye kezébe azt a gyermeket és nevelje tiszta életre, hogy imádsággal kezdje tanítani az ifjúságot a tudomány nagy problémára. Az ideális, sikerült tanítványok Szent Imrére hasonlítanak. A tanítónak tehát őt kell mintázania, amikor kezdi faragcsálni a gyermek értelmét és alakítja lelkét. Mi tudjuk, hogy Szent Imre tökéletességét megszerezni csaknem lehetetlenség, szivárvány, amelyet utolérni, bármennyire is törjük magunkat, nem vagyunk képesek. Mégis meggyünk utána, mert útközben mindig magasabbra emelkedünk és mindig tisztultabb léghörbe juthatunk. Amikor tehát a tanítóság Szent Imre jegyében munkálkodik, mérhetetlen értéket, erőt, szépséget gyűjt az egyháznak és hazának. Ilyen értelemben igaz az, hogy a tanító hadseregszervező, aki bátor katonákat küld a csapatba, hogy az félelmetes legyen.

Igen dícsérendő szokás, hogy ezévben született gyermekek közül többet Szent Imre nevére keresztelnek. Ennél azonban sokkal fontosabb, hogy a tanítóság bele tudja állítani Szent Imre képét, erényeit a kis tanítványok szívébe. Meggyőződésem az, hogy Isten különös kegyelme ez a jubileumi esztendő, mely azért adatott nekünk, hogy Szent Imrében lássuk meg azt a jelet, melyben győznünk kell. Ahány Imrés lelkiletű gyermekünk van, annyi győzhetetlen, élnithalni kész harcosa lesz igaz ügyünknek. Nagyon súlyos ez a munka, de el kell végeznünk, mert csonka országunk a mai keretek között, határok nélkül, a megélhetés előfeltételei nélkül soháig fenn nem állhat. Tehát el kell készülnünk a nagy nemzeti feladatok megoldására. Materialista felfogású önző, érzéktes ifjúsággal vajjon lehet-e hazát védelmezni? Iszonyú felelősség háramolna a tanítóságra, ha kezei alól nemes ideálokért hevülni nem tudó ifjúság kerülne ki! És viszont a történelem aranylapjain örökké fényeskedni fog az a tanítóság, amelyik meg tudja teremteni a szentimrés hadsereget, amelyik kezébe tudja adni az ifjúnak a liliomkardot és a lélekbe, a szívbe bele tudja csepegtetni a szépnek és tisztának szeretetét.

A munka mestermunka, melyet bámulattal fog csodálni mindenki és ha igaz az, hogy a munka produktuma lelkesedéssel és örömmel tölti el a munkálkodót, akkor igaz az is, hogy a tanítóságnak a munkája, melyet a szentimrés ifjúság kialakítása körül folytat, nemcsak a nemzetnek háláját fogja kiérdemelni, hanem örömmel és büszkeséggel fog eltölteni minden egyes tanítót.

A jubileumi esztendő legyen egy fordulópont a nemzetnevelés történetében. A pedagógia naturális, a sexuális nevelés theoriát legyenek a multéi és ismerjük meg bennük a nemzetmérgezés eszközeit. Ha Szent Imre alakja vezet bennünket a második évezredben, akkor hihetünk abban, hogy felcsendül a felkelő nap éneke, akkor remélhetjük, hogy (nationes fecit sanabiles) Isten átformálta újabb, még dicsőségesebb élete nemzetünket, akkor biztosan hihetünk abban: „Lesz még egyszer bércen a mi vártánk".

Augusztus 19.-én Krisztus, a Király vonul végig az ezer fényben ragyogó, tükröző Dunán. A jubileum alkalmából azt kívánjuk, hogy ne csak a Dunán, hanem az utcákon, az iskolákban, a tanítók és gyermekek szívében is diadalmaskodjék Krisztus, hogy jöjjön a bárány és kövesse őt az egész magyar ifjúság Szent Imre árpádházi hercegünk zászlója alatt, melyen ez a feltrás tündököljék:

Szent Imre, jöjjön el a Te országod!

Steiner Ferenc szókédi r. kath. igazgató-ktanító pápai kitüntetése.

Őszentsége XI. Piusz pápa Virág Ferenc pécsi megyéspüspök előterjesztése alapján *Steiner* Ferenc szókédi róm. kath. igazgató-kántortanítónak a Pro Ecclesia et Pontifice érdemkeresztet adományozta. E magas kitüntetés egy szerény, de lelkiekben annál gazdagabb tanférfiút ért. Született Egerágon 1879. november 7.-én. Tanítói oklevelet 1898. évben nyert. Ez időtől kezdve, tehát harmine évet meghaladó idő óta példát adó vallás-erkölcsi életével és kiváló működésével mindenkor kiérdemelte felsőbb hatóságainak elismerését és díséretét. Községének mindenkor lelkiismeretes vezetője és atyja volt. Nemcsak iskolája képezte fógondját, hanem a hitközség lakóinak jóléte, községének előbbrevitele ugyancsak elsőrangú feladatát képezték. Az iskolaépületek újjáalakítása, Szókéd község vasúti megállója sürgős megépítése a ő fáradságos utánjárásának eredményei. Horvát ajkú községben a magyarosítás terén kiváló érdemeket szerzett s ezért ismételten jutalomban is részesült. Iskolánkívüli népművelési előadásainak megtartásánál hasonló lelkiismeretességgel és ügybuzgalommal jár el. Dalárdát szervez s minden alkalmat felhasznál arra, hogy a nép minél magasabb színvonalra emelkedjék. Mindezekért előbb igazgatói, majd a németbólyi esp. tanítói kör világelnöke lett. Az érdemkereszt ünnepélyes átadása a legközelebb megtartandó németbólyi esperes-tanítói kör gyűlésén fog megtörténni.

Az új iskola beszéd- és értelemgyakorlatai.

Nem csodálom, hogy a régi iskolában a „beszéd- és értelemgyakorlatok" egyformán nyüg volt úgy a tanítóra, mint a tanulóra. A legtöbb tanító ugyanis olyan sötét zsáknak tekintette ezt, amelyet szabályos tanítói kérdésekkel és még szabályosabb tanulói feleletekkel kellett megtölteni. Azt hiszem, hogy a tanító és a tanuló is örültek, ha bármiféle anyaggal sikerült ezt a zsákot nem annyira meg-, mint inkább kitölteni s aztán együtt sem bánta volna, ha a zsákot anyagostul együtt elvitte volna az ördög.

Az új iskola beszüntette ezt a mesterkélt „kérdés és felelet" játékot, amely nagyon is egyoldalú volt és egy-kettőre végtelenül unalmassá tette tanításunkat.

Hát lehet ezt a tárgyat kedvessé varázsolni, amelyről úgy a tanító, mint a tanuló effféle véleménnyel voltak? Próbáljuk meg!

Az új tanterv és az ideiglenes rövid utasítás, amellyel azt útra bocsátották, módot nyújtanak ehhez.

Kettőn áll a vásár: a tananyagon és azon, hogy megtanuljunk a gyermekkel beszélni.

Kíséreljük meg az anyagot, vagy ahol nem lehet másként, az anyagnak bizonyos részét a tanulókkal közösen megválasztani.

Hogy tanításunkat s így tehát annak anyagát is, a tanuló érdeklődésének körébe kell kapcsolnunk, az természetes. Kérdés azonban, hogy melyik az az anyag, amely az utóbbit szolgálja?

Az új iskola teljesen eltávolodott *Herbart* pedagógiájától és a *Ziller*-féle módszertől. De kell, hogy elismerje, hogy habár más úton, mint a mai iskola, de ők kutattak először a gyermek érdeklődési köre után. Munkájuk azonban inkább kutatás volt, mint tapasztalat. T. i. kutatásaik a gyermek szabad kijelentésein alapultak. Ezekből a szabad kijelentésekből elemezték és állapították meg a gyermek érdeklődésének körét. Természetes, hogy ezek a nagyon is szétágazó kívánalmak legfeljebb az egyes tanítási egységek érdekes és kedves bevezetését lehettek, de a tanítás öncéljai sohasem.

Az új iskola egészen más úton állapítja meg a gyermek érdeklődésének körét. A megfigyelések útján szerzett tapasztalatok alapján. A megfigyelés épen ezért az új iskolában nemcsak a tanítás bevezetéséül szolgál, hanem a megfigyelés a tanítás folyamatának jelentékeny részét képezi, sőt sokszor ez, tehát a megfigyelés maga a tanítás.

1. Az alsó osztályok anyaga tehát elsősorban az lesz, amit a gyermek érzékszervelvel már többször érzékelt, vagy amit többször érzékelhet. Mindent, amit a gyermek

környezete szemléltető anyagul nyújt, azt teljes egészében felhasználhatjuk, hogy világos képzetek nyomait hagyja a gyermeki agyban.

Minden szemléltetésnél a gyermeket állítjuk annak középpontjába és az ezerféle kapcsolatot az ember és környezete között úgy fogjuk köréje csoportosítani, hogy még az is, aki a rendszertelenséget és szabad csatangolást veti az új iskola szemére, maga legyen kénytelen a legutóbbiosabban ezen anyagban a következő öt területet megállapítani:

Az ember és szükségletei.

Az ember és munkája.

Az embernek a természethez való kapcsolatai.

Az ember kapcsolatai az emberhez.

Az ember kapcsolatai istenhez.

2. Olyan anyagot válasszunk, amely a gyermek által átélt eseményekre épült. A tapasztalat ugyanis azt mutatja, hogy átélt események nyújtják legtöbbször a legmegfelelőbb újabb anyagot és hogy átélt események maradnak leginkább az emlékezetben.

Gyermeknek való anyag az, amelynek feldolgozásánál a gyermek ezekkel a mondatokkal vág mindunalan a tanító szavatba: „Én is csináltam egyszer..." „Én is voltam egyszer..." „Nekünk is van otthon..." „Nálunk otthon..." „Az édesanyámnak is volt már..."

Az említett anyagról most már úgy kell elbeszélgetnünk, egymást kérdezve, egymásnak felelve, egy-egy megjegyzés által a gondolat fonalát tovább szőve, hogy ne csupán tanítók, hanem legalább gyermekbarátok legyünk, de ne resteljük, hogy egy-egy önfeledt pillanatban gyermekké válunk.

Mert hiszen a gyermekek maguk között nagyszerűen tudnak elbeszélgetni az iskolán kívül, sőt óraközökben is. Csak a tanítóbácsival és a tanítónénivel való beszélgetés esik nehezükre.

Az új iskola fiatal szívű tanítót óhajt; még abban az esetben is ilyennek kell lennünk, ha deres hajunk ennek ellenkezőjéről árva meggyőzni a külső után ítélőt. Szerető szívű, messze tekintő neveló- és tanítónak kell lennünk, mégha pápaszemet hordunk is. „Le kell tudnunk ereszkedni a gyermekhez" — az új iskolában, ennek a frázisnak igazi értelme szerint, mert ezt nem a régi, — a szavak iskolája kívánja tőlünk. „Le kell ereszkednünk a gyermekhez", hogy megértsük a gyermeket és hogy megértsenek bennünket. Nem hangoztatnunk kell, hogy „szeretet nélkül nincsen nevelés", hanem az új iskolában a szavak helyét a tetteknek kell elfoglalniok.

Az új iskolával szemben csak egy látszólagosan jogos panasszal tartom érdemesnek foglalkozni, amely erre a kérdésre vár feleletet: „Hát mi lesz a fegyelemmel és fegyelmezéssel?" Azzal mindenesetre számolnunk kell, hogy az ünnepi csend, amely az egész népiskolában itt-ott még menedékhelyre talál, természetesen az új iskola hétköznapi tanításánál ki van zárva.

Akit becsületesen dolgozik az új iskolában, nem pedig bábszínházat csinál abból, azzal bizony kezdetben megtörténik, hogy osztályában a felindulás és izgalmak okozta lárma hullámai feje fölött csapnak össze. A kezdő tanító ilyenkor a régi korból származó „csend!" kiáltással teremt rendet. Az izgalom elül, a gondolatok meghúzódnak, vagy eltereloődnek és bizony eltelik egy kis idő, amíg újabb „csend!" kiáltásra lesz szükség. Óra végén a tanító aztán arról panaszkodik, hogy fáj a feje a nagy lármától. Milyen más volt minden azelőtt. Csend volt osztályában, fegyelmezettek voltak tanítványai, egész mondatokban feleltek, rendesen jelentkeztek stb. Ma? Mindenki tud valamit. Mindenki beszélni akar.

Ennek oka kézenfekvő. Amint már említettem, az új iskola anyaga és maga a tanítás is a gyermek érdeklődésének körébe kapcsolódnak. Épen ezért nem egyes tanulót, hanem ötvenet érdekel egyszerre a közösen megválasztott és közösen megbeszélt anyag, amit természetesen mindegyikük értésükre akar juttatni. Ne csodálkozzunk hát, ha a tanításbanily behatóan résztvevő gyermeksereg kérdezés nélkül is hangossá lesz.

A régi iskolában bizony nem lehetett ennyit lárma, mert hisz' az ásítás — tudtommal — nem szokott nagyobb lármával járni.

Szóval mégis csak fegyelmezetlenek az új iskola tanítványai —, felelik erre a régi iskola híve. Attól függ, hogy mit értünk fegyelem alatt. Fegyelem ugyanis „önmagában" nincsen, hanem valamilyen munkával kapcsolatban lehet csupán fegyelemről szó. Az új iskola szerint nem az a fegyelem, amikor a tanulók egyenesen, mint a katonák sorban ülnek, amikor csendesen állnak fel és két újjukat előírt magasságban tartják fel annak jeléül, hogy betanult mondókáikat elmondani hajlandók, hanem fegyelmezett osztálynak az olyan osztályt mondja, amely közösen gondolkozik, közösen élt át a tanultakat és ennek alapján a tanulók kérdeznek, bizonyítanak, tagadnak, mesélnek, gesztikulálnak.

Volt nálunk a postán egy kisasszony, akit végtelenül szerette a gyermekeket és ennek alapján nem hogy bántotta volna a gyermekek lármája, de el sem tudott lenni nélküle. Elkerült tőlünk egy másik faluba; azt hiszem eleget mondok, ha csupán a vidéket említem: az Ormánságba. Már egy hete tartózkodott ott és nem látott gyermeket, nem hallott gyermeknevetést, gyermeksírást. Itt értette meg *Bötvös* gondolatát: „Mély nyugalom uralkodik. A csend trióztató." Hát ilyenféleképen vagyok én az iskolával. Az iskolat Ormánságban, a meg nem született gondolatok vidékén járva, rám nézve is borzasztó, ha egyik-másik iskolában ezért: „Mély nyugalom uralkodik" s „A csend trióztató."

Berthold Ottónak, a „Gesamtunterricht" megalapítójának, amely kifejezésre még ma sem találtunk megfelelőt, egyetlen összehasonlításából, melyet az orvos és a tanító munkája között állapít meg, megértjük a mai iskolában működő tanítónak módszerét. Nézzük hát az orvos munkáját tanítói szemüvegen keresztül. Az orvos munkájának legnagyobb és legfontosabb része abban merül ki, hogy végig figyeli a gyógyulás lefolyását s úgy a saját, mint mások tapasztalatiból szerzett ismeretetivel megítéli a gyógyulást elősegítő és gátló körülményeket és azok okait. Ezek után nem tehet egyebet, minthogy a gyógyulást gátló körülményeket és okokat eltávolítja és a gyógyulást elősegítő körülmények és okok érvényesülését elősegíti.

Az elmondottak a tanteremben folyó tanításra, valamint a szabadban történő tanításra egyformán vonatkoznak. Mégis az utóbbiból mondok el példát, mert élményet az embernek inkább a természettel kapcsolatban szokták lenni. Nincs azonban kizárva, hogy a kezdő tanító, akt még nem tudja a megszokott formaságok béklyót közül magát kiragadni, az alkalmi tanításra szolgáló alkalmakat épen itt fogja elszalasztani. Pedig azt az anyagot kell itt elsősorban feltsmernünk, amely a gyermek szellemi és kedélyvilágának érdekes. Eletnte nem tigen szokott kellően sikerülni ezt megválogatni. Amikor a gyermekek már megszokták, hogy gondolatalkat szabadon fejezhetik ki, hogy kérdezhetnek, birálhatnak, egy csapásra megváltozik a tanítás menete.

Az ősszól beszélgetünk kinn a természetben. „Itt az ősz" — mondom s közben a fák leveleit nézem, majd a földön elterülő leveleket kavargatom lábammal. „Sárgulnak már a levelek" — mondja az egyik fiú. „Azok meg megpirosodtak" — mondja a másik. „Mennyi levél fekszik a fák alatt" — jegyzi meg a harmadik. „Az a fa majdnem kopasz" — mondja valamelyik. „Milyen bokor az ott?" — kérdi az egyik leány. Hozz csak róla egy-két gyümölcsöt! Mihez hasonlít ez?! A plébános úr sapkájához. Az ám. Sapka-sipka; papsipka; papsipkafa. Pedig nem is fa. „Csak" — mondom én — „cserje" felelik rá. „Ott túl dolgoznak." „A szőlőt kapálják be" mondják. „Mi már bekapáltuk." „Mi is." „Azok ott át még nem készültek el" — mondja valamelyik. „Azok lusták voltak" — véli az egyik kis leány. „Talán mégse" — felelem rá. „Talán sok szőlőjük van" — mondja az egyik. „Talán már öregek" — mondja a másik. „Te is öreg leszel" — mondja az egyik kis leány annak, akt lustasággal vádolta meg a túloldalon dolgozókat. „Azok nem készültek még el, de én sem hinném, hogy lusták lennének. Nézzük csak, hogy miként dolgoznak!? „Szorgalmasan dolgoznak" — állapítják meg. „Próbáljuk meg velük együtt dolgozni!" Hajladoznak, hajladoznak, egyik-másik már nem bírja a tempót, én meg csak nézem őket, míg aztán elfáradnak, vagy elúnják a dolgot. „Hát bizony nehéz munka a" — mondom én, — „kapálás" — felelik ők. „Kinek a földje ez?" „A szomszédunké, Péter bácsié" — mondja az egyik. „Már kikandikál a vetés a földből" — jegyzi meg az osztály esze. Természetesen részben azért mondja, hogy a „kikandikál" szót használhassa. De azért megdicsérem az ügyesen használt kifejezésért. „Sorokban áll a vetés" — mondom én. „Mert géppel vetették" — kiáltják kórusban. „Mi is géppel vetettünk." „Az öregatyám is azzal vetett. „Gyorsabban lehet géppel vetni" — mondják össze-vissza. „Meg szebb lesz a vetés és nem kell annyi vetőmag, mintha kézzel vetünk" — mondom én. Behatóbban nem tárgyalom a géppel való vetés előnyeit, mert a harmadik osztályban ennyt úntig elég. „Ez a föld még fel sincs szántva" — mondja az átellenes földre mutatva az egyik gyermek. Az előbbieken okulva azt mondják: „Talán már öreg a gazdája." „Talán nincsenek lovai." „Talán eltörött az ekéje" — véli az egyik kis leány. „Az aratástól mostanig már fel kellett volna szántania. Ejnye, ejnye! — No menjünk tovább!" „A répát még nem szedték ki ebből a földből." „Jó kövérek" — mondja valakt. „Jó föld ez" — jegyzi meg az egyik. „Talán sok trágyát hordtak rá" — mondja a másik. „Ott a szélén mégsem akkora a répa, mint itt" — mondom én. „Talán nem vittek oda annyt trágyát." „Ott nem olyan jó a föld." „Ide süt a nap" — mondom én. „Ott már árnyék van" — felelik ők. „A növények szeretik a napot." „Mennyi fehér szál repül a levegőben." „Mik ezek?" „Hogy kerültek ide?" „Kis pókok készítették, hogy ezeken a szelő tovább vigye őket." „Fogjatok el egypárat!" „Itt több van együtt." „Ki talált már kis pókot? Nagyon aprók!" „Ez az kérem?" „Ez." „Itt több van együtt." „Hová utaznak?" — kérdi az egyik fiú. „Addig utazgatnak, míg olyan helyen akad meg a szál, ahol elbújhatnak a tél hidege elől." „És amelyik nem tud elbújni?" — kérdi az egyik. „Az bizony a hidegtől elpusztul." „Szegény pókok." „Menjünk le a völgybe!" — mondom. „A rétre" — mondják. „Az ott, a mi rétünk" — mondja és mutatja az egyik fiú. „Ott legel a gulya" — mondják. „Most már szabad a réten legeltetni" — mondja az egyik. „Tegnap én is legeltettem a tehenünket" — mondja a másik. Nézem az egyik rétet. „Megtrágyázták" — mondják. „Okos gazda, akt megtrágyázza réltjét" — jegyzem meg. „Azért trágyázta meg, — mondja nagy nevetés közepette egy kis leány — hogy a tehenek ne legelhessék le a füvet". „Nem azért, hanem hogy jövőre jobban nőjön a fű" — állapítják meg többen. „Ott át szánt a bátyám" — mutatja az egyik fiú. „Hát te tudnál-e szántani?" — kérdem. „Azt nem, de az ökrök előtt járni tudok." „Én már jártam ökrök előtt." „Én a teheneinket vezettem." „Szeretnék szántani" — dudorászom. „Ezt a dalt tudjuk" — mondják. „Dalra fel gyerekek!" „Milyen hosszú annak a nyárfának az árnyéka" — mondja az egyik. „Az előbb még itt a völgyben is sütött a nap" — mondom. „Most már árnyékban járunk" — mondják. „Pedig még négy óra sincs." „Már rövidülnek a nappalok." „Elmúlt a nyár, itt az ősz."

Ez azon anyag, amelyre építve tárgyaltam a következő beszéd- és értelemgyakorlati órán az ősszt.

*Erasmus Schwab*nak: „Die Arbeitschule als organischer Bestandteil der Volksschule" címen 1873-ban megjelent műve óta mégis mennyt idő telt el, míg emígyen tanitunk iskolánkban.

A harc azonban még nem ért véget. Egyesek munkával vívják ki a munka jogát, mások még mindig szóval védik a szó jogát. Meg vagyok azonban győződve, hogy a tanítók nem tartoznak az emberiség azon csoportjához, akikről már *Heine* azt mondotta: „Mióta *Pythagoras* tételének feltalálása alkalmával 100 ökröt áldoztak az isteneknek hálódatosságból, azóta minden új eszme feltalálásától rettegnek az ökrök."

Hozzunk tehát minél több önálló szellemi munkát az élettel kapcsolatban iskolánkba s ha nem fér ez iskolánkba, szívesen kimegyünk érte az iskola udvarára, a kertbe, a rétre, a legelőre, az erdőbe s csak végtelenül sajnálni fogjuk, hogy még ezek után is az élet élet és az iskola iskola marad.

Eberhardt János.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

1541/1930. sz. **Erdőégések megakadályozása.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 500-42/1930. sz. alatt kiadott rendeletét az erdőégések megakadályozása tárgyában (megjelent a Hivatalos Közlöny f. évi június 15.-i számában) magaméva téve felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat és tanítókat, hogy e miniszteri rendelet alapján megfeleló módon intézkedjenek.

1542/1930. sz. **Gépjárművek zavartalan közlekedésének biztosítása** tárgyában kiadott 820-05/1930. VIII. d. sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendeletre (megjelent a Hivatalos Közlöny f. évi június 15.-i számában) azzal hívom fel a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat és tanítókat, hogy e rendeletnek megfelelő módon saját hatáskörükben intézkedjenek.

1543/1930. sz. **Magyar helyesírás szabályai.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 1930. évi 005-3. szám alatt kiadott rendelete (megjelent a Néptanítók Lapja f. évi július 3.-i számában) alapján felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat és tanítókat, hogy a magyar helyesírás tanításánál szigorúan alkalmazkodjanak a Magyar Tudományos Akadémia által 1922. évben megállapított helyesírást szabályokhoz, amelyeknek tanítását és alkalmazását a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1923. évi 4250. elnöki számú körrendeletével kötelezővé is tett. Minden más, bármily elmet viselő helyesírási szótár és szabályzat használata és tanítása tilos.

HIREK.

Főtanfelügyelőnk gyásza. A kérlelhetetlen halál váratlanul mély gyászba döntötte *Komócsy* István prépostkanonok, főtanfelügyelőnket. Testvérbátyja,

pásztovai Komócsy Pál

nyug. honvédezredes a Ferenc József rend lovagja, a hadtékitményes III. oszt. kat. érdemkereszt tulajdonosa, stb., vakbéloperáció után életének 61. évében elhunyt Budapesten. Halálát kiterjedt rokonság, hívatlik főtanfelügyelőnkön kívül *Komócsy* Ferenc testvéröccse, a Délmagyarországi Kereskedelmi Bank főpénztárosa gyászolják. Temetése július 30.-án d. u. 4 órakor volt Budapesten általános nagy részvét mellett. A mélyensújtott család felé őszinte részvéttel fordul Budapest és Pécs társadalma, valamint Pécsegyházmegye papsága és tanítósága.

Tornai Kovács Antal nyug. szakálytl plébános Budapesten, rokonai körében július 20.-án, első szentmiséjének 53. évfordulóján rövid szenvedés és az utolsó kenet felvétele után 78 éves korában visszaadta lelkét Teremtőjének. A megboldogult a pécsi egyházmegyének egyik legpéldásabb életű, úgy hívei, mint paptársai által őszinte ragaszkodással szeretett és tisztelt, kedves modorú papja volt. Magas életkora dacára csak nyolc hónappal ezelőtt vonult nyugalomba. Ezidőig nemcsak plébániáját vezette, hanem a kerületi esperesi teendőket csaknem nyugalombavonulásáig végezte. Az elhunyt 1853-ban született, 1878-ban szentelték pappá, 1892-ben a tolnamegyei Szakály község plébánosa lett, ahol 32 évig lelkipásztorkodott. Lelkipásztori eredményes munkásságáért 1912-ben pápai kamarássá, 1921-ben pedig a dombóvári kerület esperesévé nevezték ki.

Egyházmegyei hírek. A megyéspüspök az újmisések közül *Baum* Ferencet

Mozsgóra, *Fröschl* Gáspárt Gödrére, *Szijjártó* Nándort Mözsre, *Balassa* Gyulát Abaligetre, *Leimeter* Tibort Bogdására, *Talabér* Györgyöt Magyarkeszére és *Weiszenbürger* Józsefet Máriakéméndre küldötte segédlelkésznek. Áthelyezte a fópásztor *Curilovic* Ottó segédlelkészt Püspöklakról Olasszra, *Bottka* Jánost Mözsről Püspöklakra, *Cseh* Ferencet Bogdásáról Dunaföldvár-belvárosba, *Czár* Gáspárt Máriakéméndről Paksra, *Belázy* Ernőt Olaszról Püspökszenterzsébetre, *Benkő* Pált Magyarkesziből Szakcsra, továbbá *Schmeller* Alajos rácmecskei plébános mellé titkárlusnak rendelte ki *Fürész* József kurdi segédlelkészt, *Waszner* Ferenc volt rácmecskei segédlelkészt egyidejűleg hasonló minőségben Kurdra küldötte. Kölcsönösen áthelyezte a megyéspüspök *Németh* László tamási és *Szigeti* Ede berkesdi segédlelkészeket. *Schmidt* György pécsi hitoktató Bonyhádra küldetett segédlelkésznek, míg *Petrovich* Ede önálló hitoktatónak nevezetetett ki a dombóvári Orsolya-zárda iskolaházhoz. *Vassary* Kálmán mánfai adminisztrátor Vasasra helyi lelkésznek, *Szolga* István Kistengelicről, hol adminisztrátorként működött, Mánfára helyezetett hasonló minőségben, míg *Haug* Nándor hőgyészi ideiglenes adminisztrátor Kistengelicre nevezetett ki plébánosnak, *Eberhard* József bonyhádi hitoktatót kegyúri bemutatás alapján Hőgyészre plébánosnak neveste ki.

A pécsi papnevelő intézet új kormányzója. *Virág* Ferenc megyéspüspök *Hanuy* Ferenc dr. prelátus kanonokot a papnevelő intézet rektori és kormányzói állásától saját kérelmére felmentette és a rektori és kormányzói teendők ellátásával *Sipos* István dr. apát, teológiai tanárt bízta meg.

40 éves iskolai találkozó. 40 éves találkozóra jöttek össze a napokban a pécsi tanítóképző 1890-ben végzett első negyedikesei közül *Mezey* Béla sásdi igazgató-tanító, *Varga* Lajos velényi, *Ungár* József ny. dunaszekcsői igazgató-tanító, *Kovács* István ny. drávaszentmártoni kántor-tanító és *Szieberth* Róbert pécsi felügyelő igazgató-tanító. Herendy Dezső ny. rácvárosi kántor-tanító nem jelenhetett meg. Felkeresték együttesen a a tanáraik közül élő *Romaisz* Ferenc praelátus-kanonokot *Gergelics* József volt gyakorlóiskolai tanítóval együtt. Eckhard Antal, volt zenetanáruk Keszthelyről nem jelenhetett meg. Istennek, a hosszú időn át vett jókért hálát adva, felkeresték *Vörös* Mihály és *Cséffay* Flórián volt tanáraik és *Székely* (Amberger) Márton osztálytársuk sírját. Együttes fényképfelvétel után közös ebéden beszélgettek a régi jó időkről.

Igazgató-tanítói kinevezések. *Virág* Ferenc pécsi megyéspüspök *Hága* Antal szedresi és *Lányi* József hőgyészi rk. kántortanítókat igazgató-tanítókká kinevezte.

Igazgató-tanítói címadományozás. *Virág* Ferenc pécsi megyéspüspök *Rochi* János tolnai rk. tanítónak az igazgató-tanítói címet adományozta.

Új püspöki szertartó. *Virág* Ferenc pécsi megyéspüspök *Erdélyi* Gyula dr. paksi segédlelkészt püspöki szertartóvá nevezte ki.

Tanítói kinevezések. *Budai* Antal a faddi kántortanítói és *Sándor* Boriska a dunaszentgyörgyi tanítói állásra egyházhatóságilag kinevezteteik.

Névmagyarosítás. *Bolkovics* Ferenc vajszlói r. kath. kántortanító családi nevét belügyminiszteri engedéllyel *Várnagy* névre változtatta.

Nyugdíjazás. *Miklósi* József püspöklaki igazgató-tanítót, *Horváth* Mihály mázai rk. kántor-tanító, c. igazgató-tanítót és *Magyar* Rezső kocsolai rk. igazgató-ktanítót a vallás- és közoktatásügyi miniszter 1930. szeptember 1-i joghatállyal nyugdíjazta.

Főpásztori elismerés. *Horváth* Mihály mázai rk. kántor-tanítónak *Virág* Ferenc pécsi megyéspüspök abból az alkalomból, hogy 39 évi szolgálat után f. évi szeptember 1-i hatállyal nyugalomba vonul, népoktatásügünk előbbrevitele érdekében kifejtett fáradozásatért főpásztori elismerését nyilvánította s egyben részére az igazgató-tanítói címet adományozta.

Figyelmeztetés. A múlt tanévben az *irkák, füzetek stb. késedelmes megrendelése* folytán a kir. tanfelügyelői hivatalok iskolalátogatásával kapcsolatosan súlyos észrevételek merültek fel az írásbeli dolgozatok hiánya miatt. A további kellemetlen eljárások kikerülése végett szükséges, hogy a rendelések az előírt rendelkezések betartása mellett az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatal útján mielőbb eszközöltessenek.

Határidő-emlékeztető.

Irkákra, rajz- és hangjegyfüzetekre, értesítőkönyvecskékre és imakönyvekre vonatkozó rendelések s ezek ára folytatólagosan, de legkésőbb szeptember 5.-ig személyi sürgetés beváráska nélkül az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatal címére megküldendők az 1093/1927. sz. ehm. főtanfelügyelői rendelet (megjelent a Katholikus Iskola 1927. jún. 1. számában, valamint a Katholikus Iskola 1929. és 1930. évi április 1. számaiban közölt rendelkezések) alapján. Tájékozázsul közöljük, hogy a következő irkák állanak rendelkezésre: *a)* négyvonalas magyar irkából 12 és 6 filléres; *b)* egyvonalas (diktandó) irkából 4 filléres; *c)* számolási és német irkákból 6 filléres. Rajzfüzet 20 filléres és hangjegyfüzet 18 filléres árban. **Megjegyezzük, hogy az újonnan kiadott 6 filléres irkák is 6 laposak s így ez irkákból is tanulónként annyit kell rendelni, mint a 4 filléres irkákból.** — **Pótberaitás** időpontja augusztus végéig a községi elöljáróságnak közlendő. — **Iskolalátogatási jegyzőkönyvek és évi iskolai jelentések** az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatalhoz személyi sürgetés beváráska nélkül sürgősen beterjesztendők. — **Tagdíjak** és a még hátralékos **Katholikus Iskola előfizetési díjai** a már előzetesen rendelkezésre bocsájtott postai befizető-lap felhasználásával haladéktalanul beküldendők.

Haladás Nyomdarészvénytársaság, Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület." — Megjelenik minden hónap elsején.

Előfizetési díj 1930. évre 3 pengő. *Tagdíj 1930. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-u. 4. sz., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1930. szeptember 1. — XIX. évfolyam, 9. szám.

KERESD A LELKET!

Nagy szó! Tudósok, bölcsek, álbölcsek századok óta kutatják, keresik. Kutatják annak mibenlétét, székhelyét. Hol ide, hol oda helyezik, agysejtbe, vérbe, szívbe stb.

De nem fontos, hogy vizsgálgassuk, boncolgassuk különféle állításaikat, minek nekünk, megvan hitünk szent tana: „A lélek Isten lehelete!" A teremtő, alkotó erőnek a végtelen jóság és szeretetnek égő, istení szikrája.

A lélek mint ilyen cselekszik, alkot, gondol, figyel, emlékszik, képzel, következtet stb.

Külsőleg is megnyilvánul. Ott ragyog a mosolygó arcon. Benn rezeg a szóban, muzsikál a dalban, benne ég a csókban, benne sír a jajban s ott ül a néma tekintetben. Szóval az élet minden jelensége lélekkel van tele. Így kellene lennie, sajnos a valóság másról beszél. A nevelés célja, lélekembert alakítani. Ezt pedig szülő, nevelő, tanító csak akkor teheti, ha előtte, ha kezében a lélek. Lélek nélkül csak idomítani lehet. Ezért ebben az értelemben fontos tehát a felszólítás: Keresd a lelket!!

Ezzel szemben mit tapasztalunk? Nem, hogy keresnék, de nagyon sokszor erővel úzik el, ölik meg a szülői házban, iskolában és künn az életben. Hányszor borul el a a kisgyermek mosolya, fullad el kacagása a rossz hangulatban levő szülők haragos tekintetétől, nyers támadásától: ne nevess! A lélek finom szerkezet. Naponként egy pár durva kitörés, a gyermek elfelejt mosolyogni, kacagni, életunt, búskomor lesz.

Nagyobbacska fiú verset tanul édesanyja névnapjára. Nappala, éjjele ezzel van telle. Szíve minden érzése bele van szöve. Képzelete csokorba rakja a virágot este, reggel. Oh, hogy várja a pillanatot. Végre elérkezik a nagy nap reggele. Sietve szalad a kertbe, hogy a virágokat letörje. Izgalmában észre sem veszi, milyen lett ruhája, cipője. De észrevette az anyja. A kipirult, izgatott gyermekre mérgesen rákiáltt: „Hogy néz ki a ruhád?!"

A lélek kitárt, napokon át díszített kis kápolnája rombadőlt. A ruhát, cipőt újra kilehetett tisztogatni, de azt a fájdalmat kitörölni, azt forró könnycseppel felszárítani aligha tudta többé az anya.

Mi a bizalom? Kitárt lélek. Színtén hol nyílik ki először? Otthon. Jön haza az iskolás gyermek. Telle élménnyel. Kis gondok, örömök rajzanak benne. Csak úgy dől belőle, magyaráz, mesél. Kap rá feleletet? Dehogy, még meg sem hallgatják. Fontosabb az édesanyjának a cselédlány beszámolója. X. Y. önagysága milyen ruhában volt, hová, merre ment. Lelki szemelvel szinte látja. Ugyanakkor mit törődik vele, hogy gyermeke lelke mérföldekre távolodott tőle. De jönnek aztán a nehezebb, az ifjúság lelki válságai. Bizalmat a szülői házban nem talál, — barátokat keres. A „jó" barátok aztán vezetik. Az a bizonyos anya, aki annak idején nem hallgatta meg kicsi gyermeke csacska mesét, kénytelen később, csunya, kellemetlen történeteket végighallgatni — fia, vagy leánya életéből.

Sokat, nagyon sokat lehetne még írni erről, a végén aztán rájönnénk, hogy minden rosszaink, minden bajnak a lélektelen otthon az oka. Hol van az a régi otthon, melyben a lélek az élet viharai, a sors csapásai elől menhelyet talált. Ahol a szeretet, megértés, bocsánat szép virágai nyíltak és ezek lehelte bizalmas léghörből a lélek napról-napra újult erővel indult az életharcba.

A szülői házból az iskolába kerül a gyermek. A tanító munkája, hogy szülői nevelés folytatása, esetleges pótlása mellett, munkába állítsa, szándékja, hogy nevelije minden tekintete sugároza a lelket. Nem egy alkalommal fejezze ki a szeretet, szelidség, jóság eszményét, hanem azt akarja, hogy mindenkor ott ragyogjon az. Azt akarja, hogy a porba sújtott ember minden pillanatban minden nehéz percében megtalálja az Istent.

Olyan embert akar nevelni minden tanító, hogy az ne csak egy darabot, hanem az élet minden jelenetét, tragédiáját, komédiáját lélekkel tudja játszani, hogy mikor élete függönye legördül, a nagy szereposztó a végtelen Isten tárt karokkal várja: „Fiam jól játszottál, lélekkel éltél, tied az örökzöld babér a mennyei dicsőség!"

Mi következik ebből? Tanítónak nem egy, de százszoros felkiáltóval kell szem előtt tartani: „Keresd a lelket!!!

Az iskolából, vagy még ennek keretén belül az életbe kerül a gyermek, az ifjú. A kenyérkereset mindennapi gondja odaállít férfit és nőt. A lélekre, amelyet az iskola, templom, otthon felszínre hozott, mint keselyűk éles karma tör reá színház, mozi, zene és tánc. Szegény lélek! Nem halljátok a jajt? Ott sír a miniszteri beszédekben, püspöki körlevelekben, elnöki megnyitókban: ne hagyjátok a lelket elveszni! Fel hát, tanítók, szülők, nevelők a tisztító munkára! Tépjétek, szaggassátok széjjel a mozi piszkos, mocsaros fertőt lehelő pázsnát. Tüntessétek el az ördögi táncot járó, tiszta lelketet sértő démonokat, tépjétek, daraboljátok, semmisítsétek meg a magáról megfeledkezett fiatal leány képét, kijselyem rongyokért, csillogó ékszerért csókra nyújtja ajkát az ördögnek.

Azután törjétek, zúzzátok szét a kulisszák bűnös szalonjait. Kergessétek verjétek le a színpadról a szentségtörő ördögi lelketet, akik előtt csak a cselekvő lelket, olyan formán, hogy az irni, olvasni, számolni megtanuljon, értelme látóköre fejlődjék, gondolatai, tételei legyenek. Ki ki tudja mit jelent ez. Vad csikót járomba fogni. Ahogy az, szabadulni igyekszik tőle, messze nyargal, úgy bújik el minden kis lélek sokszor öntudatlanul is a szerinte rettenetes dolog elől. Úgy kell esetről-esetre előcsalogatni csellel, csalafintasággal. Módszertanilag azt modják erre: érdeklődés felkeltése. A szó igaz értelme: keresd a lelket! Fontos ez? Hogy megítélhessük, vessünk egy pár pillantást az életbe.

A fényképész, mikor jó képet, szépet akar előteremteni, sokáig probálgatja, latolgatja a beállítást, hogyan lenne legjobb, hogy fejezhetné ki legjobban az egyén lelkét. A festőművész, szobrász napokig töpreng, dolgozik, hogy megfelelő módon kifejezhesse eszményképét. Keres, kutat a lény után, aki leginkább, legjobban érvényre jutatja a szeretet, az alázatosság, a hit lelki világát.

A zene nagy mesterei mily eszközzel, minő erővel alkották hallhatatlan műveiket. A gyönyörű szinfoniák vajjon minek köszönhetik létüket? Nemde a léleknek.

Lelket keres a pap a szószékről is. A porba sújtott, az eltévedt lelketet, hogy felemelhesse, térdre segítse, istenhez vezérelje őket.

Mikor a szinigazgató egy új darab előadását határozza el, mit csinál? Tanakodik, gondolkodik vajjon melyik szinésze lesz legalkalmasabb erre vagy arra a szerepre. Melyik tudna legtöbb lelket belevinni a játékba, hogy sikert, babért arasson. Nemde a művész, aki szépet, maradandót akar alkotni, aki dicsőséget akar szerezni — lelket keres.

A tanító nem egy jó képet akar, az a szent, amit az ösztön, szenvedély parancsol. Vágjatok bele a nagy dobba, törjétek össze a réztányérokat, hogy a vigyorgó, bozontos fejű néger zenészek remegve meneküljenek, mintha a sivatag felébredt óazis után vágyó királya üldözné, kergetné őket. Fussanak, emlékük se maradjon.

A mozi letépte piszkos rongya helyet aztán feszítsetek ki új pázsnakat, vetítsétek rá az örök szép tavasz ragyogó májusát. Gyönyörködtesse a szemet, hótiszta szűzek tündéri tánca, kik az ifjúság rózsás berkeiből a megközelíthetetlenség bűvös fellegéből csak akkor lépnek elő, mikor a mirtuszkoszorus fehér fátyolon át hallják: „Légy hűtlen, hűséges feleség."

A szinházban állitsátok vissza az otthon, a családi szentély meghapó, lélekmentő kulisszáit. Helyezzétek vissza a nőt otthonába, az anyát a gyermek bölcsője mellé. Susogjon ajka édes bölcsődalt. Adjatok kezébe imakönyvet, a legerősebb fegyvert külső és belső ellenség ellen.

A tisztítómunka után vegyétek elő a régi hegedűt, sirjon, zengjen a dal erősen, ahogy csak lehet. De nem, huzatok csak lassan, nagyon lassan, dudoljon lágyan ajkatok, hogy a megtisztult szív könnypatakján felemelkedjen lelketek. A fönséges pillanatot a tiszta harangszó törje meg: megvan újra megvan a lélek!!!

Szakes-Újmajor.

Dobrovoczky Anna.

Megjelent Bok József németbólyi ker. tanfelügyelő, esperes-plébános által összegyűjtött templomi népénekek

kántorkönyve.

Előfizetéseket felvesz a Haladás Nyomdaészvénytársaság, Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

Orgelbuch zum Rosengarten der ewigen Liebe.

Általános feltünést kelt a most megjelent németnyelvű kántorkönyv. Sok gondtól szabadulnak a kántorok, hisz mostantól nem kell kottaírással a drága időt eltölteni. A könyv megrendelhető Haladás Nyomda R. T. Pécs, Király- és Mór-u. sarok Ára 20 P.

E múről Szabó Politkárp O. F. M. a következő birálatot irta:

„Orgonakísérete megkapó. Az egész opust nemes egyszerűség és mély egyházias ság uralja, mely két tulajdonság van fóképen arra hivatva, hogy az énekgyűjtemény elsősorban a hitélett elmélyülést és a melegségében fokozottabb vallásosságot célozza. Hogy a modernizmus hangzatosnak látszó tránylevelvel szemben Jaksch Ede orgonaművész a nemes egyszerűség és mély egyházias ság választotta, ez folyik az ő egyéniségéből, amelynek szintén ez a két tulajdonsága, két legelemibb kitevője. Külön ki kell emelnem a basszus menetének a lehetőség szerinti lépcsőszerűségét, amely tulajdonság nagy mértékben fog hozzájárulni a hiséretek praktikus érzékének emeléséhez. Szivemből kivánom, hogy ez a nagy odaadással és lelkiséggel összeállitott mű szolgálja a kizárólagos kettős nagy célt: Isten dicsőségét és a hívek lelki üdvösségét."

Vitéz Tófalvi Ágoston, Mohácsbelvárosi kántor ezeket irja:

„Orgelbuch zum Rosengarten der ewigen Liebe" c. orgonakísérettel ellátott németnyelvü kántorkönyv egyházi zenetrodalmunkban nagyon is számottevő jelenség és hathatós segédeszköz a német helyeken működő kántorok kezében. Stilusának egyszerű és mindvégig egyházias szelleme, az énekek művészies összhangja elsősorban ajánlják, hogy a németajkú hívek számára egyházmegyei ajánlással, sőt szerény véleményem szerint hatósági kötelező előirással jelenjék meg ez a kiváló ének- és zenekönyv. Nagyban hivatva lesz a különböző, legtöbbször fület és áhitatot sértő melodiák kiküszöbölésére és az egységes németnyelvü egyházi énekek felvirágoztatására. A szerző úttörő munkát végzett, adja Isten, hogy az áhitatot lehelő ének imádsága kisérje fáradozását.",

Az egyházi énekek egységesítése jó mederben halad, hisz az összes magyarországi egyházmegyék, a csonka egyházmegyék is a műnek használatát elrendelték.

Milyen legyen az új iskola tanítója?

Közli: Barabás András.

Ferrière A., genfi egyetemi tanár, a Nemzetközi Nevelésügyi Hivatal igazgatójának egyik könyvéből közlöm a választ ezen fontos kérdésre. A tudós pedagógus maga és más tekintélyes pedagógusok véleményett idézi, mikor e kérdésről ír művében.

Montessori Mária irja tanítót ideájáról: „A tanító ne beszéljen, hanem hallgasson, ne tanítson, hanem megfigyeljen; büszke, tévedésmentes méltóság helyett az alázatosság példáját mutassa." Megfigyelés, türelem, alázatosság az a három erény, mely a tanítót a régi sablonosság fölé emeli, a túlságos hiúságon alapuló önhittség fölé.

Hasonló szellemben *Jullien* már 1812 ben az olyan iskola tanítójáról, amilyen iskolát *Pestalozzi* gondolt: „Nem akarja a gyermekeket oktatni, sem megítélni, mert úgy szeretti őket, amilyenek s ért hozzá, hogy a gyermekekkel azok minden korszakában megértesse magát."

Szeretti őket! Szeretet! Ez az a nagy kovász, mely a felnőtt embert — és még inkább a gyermeket — önmaga fölé emeli.

„Hogyan érünk el eredményt az iskolában?" — kérdi az öntevékenység iskolájának tüzes védelmezője, *Platt* W. „Csodalatosan egyszerű módon, — felelt — ha csak néhány apró feltétel teljesül. Szeressük a gyermekeket őszintén, mélyen és teljes megértéssel; szívesen legyünk együtt velük, ismernünk kell őket az iskolában és az iskolán kívül. Ne csak tanítójuk vagy előljárójuk legyünk, hanem bizalmasuk és barátjuk. Ne álljon a tanító méltósága sorompó gyanánt köste és a gyermek között. Ha jellemes ember a tanító, akkor méltósága biztosítva van külső ismertető jelek nélkül is. Addig szeressük a gyermekeket, amíg csak méltók szeretetünkre: naponta, óránként. Szeretetre vannak alkotva s csak a szeretet által értjük meg őket. Szükségük van a szeretetre, mint a virágnak a napsugárra. A szeretet teszi őket egészségessé, széppé és boldoggá. A gyermekekkel éljünk, értük éljünk és jelenlétük fölött érzett örömben."

Magas és nemes követelmények ezek! Nem utópiák, csakhogy nem valósíthatók meg teljesen a mai, régi szabású iskolában. A szabályzatok, a felügyelet és a vizsgák megbénítják az ezen ideálok felé törő tanítót.

Segíteni fog ezen, kell, hogy segítsen az új iskola, *spontán tevékenység, az alkotó munka iskolája*, mely a gyermek kezének és lelkének alkotó képességén van felépülőben. Ha a tanító át van hatva ennek szellemétől,

akkor nem lesz nehéz a munkája. Sót az állandó öröm iskolája lesz az új iskola.

A legnagyobb nehézség abban áll, hogy a régi eljárásban szokott tanitónak épen a „tanitót" kell önmagából kiűznie. Ne legyen többé abszolut uralkodó, sem a régi értelemben vett „tanitó." Meg kell figyelnie a gyermeket, fel kell keltenie kivánczisságát; meg kell várnia, míg az érdeklődés kérdéseket vált ki s segítenie kell a gyermekeket abban, hogy lehetőleg ők adják meg a feleleteket a kérdésekre. Kevés szót, de annál több tényt adjon a tanitó; tárgyakat, mutasson, kisérletezzen, kisérletezztessen a gyermekekkel, gyüjtessen velük, dolgoztasson velük, amit lehet. Biztositson a gyermekeknek bizonyos mértékben szólás- és cselekvést szabadságot, amint azt a komoly munka meg is kivánja. Türelemmel kell lennie, míg a tanulást vágy egyik vagy másik téren megnyilatkozik; nem szabad erőltetnie semmit, ami a gyermek ellenállását váltaná ki és a spontán tevékenységet nem fejlesztené, hanem gátolná. Kevesebbet oktasson és vizsgáztasson a tanitó, hanem inkább szabaditsa fel a lelket; ne legyen rendőr, hanem inkább jóságos bíró, akihez az ember ösztönszerűleg fordul segitségért. Az ő lelkülete is éljen a mély, spontán tevékenységért, legyen képes megóvni derült kedélyét; külsőségében, megnyilatkozásában becsületes, igaz legyen, nem tettetett, ámító és képmutató, szóval: maradjon meg annak, aki.

„A nevelő — mondja *Elslander* — egyszerűen csak ember legyen. Ember! Ki tudja azt kifejezni, mennyi próbálkozást, jóakaratot, szeretetet és reményt jelent e szó?"

Igen, emberekre van szüksége az öntevékenység, az alkotó munka iskolájának; emberekre, akik belátják, hogy a haladás útja harczokon és győzelmeken át nevel, akik értenek ahhoz, hogy tanulókban felkeltsék a nemes harcot és a nagy győzelem iránti lelkesedést. Győzelem önmagunk fölött, győzelem a tudatlanság és tévedés fölött, győzelem a fékevesztettség szociális és erkölcsi tekintetben veszthető hatalmai fölött. Ilyen emberek aztán fölülágosodott ellenséglesznek az üres könyemüveltségnek. Nem arra fognak törekedni, hogy külsőleg „jó stilű" embereket neveljenek, hanem őszinte, igazmondó, nyilt embereket, akik nem ringatják magukat abban az illuzióban, hogy műveltemberek, mivel szavakat, mondatokat, formulákat, szabályokat tanultak könyvekből. Az oktatás egész folyamán a való tények iránt való érdeklődést igyekezzék a tanitó felkelteni, az érdeklődést konkrét tárgyak iránt, olyan eluont anyag iránt, amely realitásokon nyugszik; a tudást aztán mindenki saját energikus munkája által kovácsolja magának. Mert jobb, ha valaki lassan, de maga dolgozik, mintha kívülről dolgozzák meg.

Az eddigi nevelés — amint arról mindinkább meggyőződünk —, csaknem kizárólag az intellektuálizmust szolgálta, vagyis csupán az értelmet fejlesztette s a szív, az akarat, az erkölcsi jellem képzése alig jött figyelembe. Eleven élettel kell megtöltenünk a nevelést, hogy megint azzá legyen, ami évezredekkel ezelőtt, a pedagógia teoretikusainak föllépte előtt volt: az egyén és a környező világ kölcsönös hatásának és ellenhatásának lassú munkájává. Azonban természetszerűleg szerepet kap az intelligencia, a szó is, de csak, mint eszközel a magasabb célnak. És ez a cél: a szellem növekvő ereje.

A lélek csak más lelkekkel való kontaktus révén nevelődik és azáltal, hogy megszerzi mindazokat a gazdag és nagyértékű tapasztalatokat, melyeket a lelki élet nyújt. Tökéletes nevelés eszerint az, amely számol a benyomással, az érzelemmel, az intelligenczával és az akarattal egyaránt. A gyermekeknek nemcsak megállapitani, gondolkodni, megfontolni legyen szabad, — ez kevés — hanem éreznie, örülnie, szenvednie és akarnia is kell. És amit akar, azt meg is kell valósitania. Ha az öntevékenység iskolája odasegíti a gyermeket, hogy amikor csak lehet, megvalósithassa azt, amit akart és amit gondolt, akkor annak egész lényét művelt. Akkor képességeihez képest egész embert képez belőle. Annak az iskolának, amely nem tesz mást, mint ismeretet közvetít, el kell tünnie. Helyébe annak az iskolának kell jönnie, mely megtanít annak a kovásznak használatára, mely minden időkben képes volt önmaga fölé emelni a világot s ez — a munka.

Aktualitások.

A Szent Imre-jubileum most lefolyt világraszóló fővárosi ünnepélyeinek hatása alatt állunk. Akár személyesen vettünk részt azokon, akár rádió, vagy csak ujság utján élveztük azok külső pompáját és belső értékeit, olyan élményeket szereztünk, olyan épületes eseményeket szemléltünk, olyan intenziv valláserkölcsi benyomásokat nyertünk és annyi értékes tanulságot meritettünk, ami igy együttesen egy emberöltöben talán csak egyszer lehetséges. A tanitó, aki jórészt a gyermekek élményeire alapitja nevelői és tanitói munkáját az uj iskolában, kitárja szivének-lelkének ajtajátablakát ilyen benyomások előtt és — ebben különbözik más embertől — nem csupán a maga lelki hasznára raktározza el a nyert

értékeket, hanem azokat a gyermekek lelkének javára értékesiti. Scharrelmann, a neves bremeni pedagógus azt irja legujabb könyvében, hogy körülbelül mindegy, miről beszéltünk a gyermekekkel, mert minden anyagon tanulhatnak a gyermekek, csak jól legyen előkészülve a tanitó. Nem a tárgyi célra érti ezt, hisz azt tényleg minden tanitási egységnél több-kevesebb eredménnyel elérjük, hanem az alaki célra, melyre minden tárgyi cél mellett nagy figyelemmel kell lennünk, hogy a gyermek egyéniségét fejlesszük. Nemcsak a gyermek élményei és egyéniége fontos, hanem a tanitó élményei és személyisége is. A személy hat a személyre, a tanitó személyisége inditja meg a gyermeki egyéniséget és vezeti a személyiség felé. A tanitó-léleknek azért állandóan uj benyomásokat, inditékokat kell nyernie, hogy legyen miből adnia napról-napra az éhes gyermeki léleknek. Hogy ne a hidegség, az unalom, a dermedtség esöndje ülje meg az iskolát és a sablon, a drill uralkodjék a tanitásban, hanem a melegség, az élet, a napsugár, az élénk napsugár, az élénk munka helye legyen az iskola. Ezért kell a tanitónak előkészülnie munkájára napról-napra, mesterségesen kell önmagába és tananyagába életet, leditőerőt adnia. De amikor készen kapja mindezt, mint most a fővárosi ünnepélyeken, akkor óriási előnybe kerül Scharrelmann megállapitásához képest. Nem kell preparálnia magát, hogy abba az anyagba, amely napról-napra sorra kerül, személyes életet adjon, hanem a kapott szines benyomásokat, eleven élményeket, szárnyaló értékeket egyrészt beleönti a holt anyagba, másrészt maguk az élmények, tapasztalatok, tanuiságok lesznek az anyag, melyen a gyermekek is fölemelkednek.

A lefolyt ünnepélyek nagyszerű preparáció volt számunkra most az uj iskolai év küszöbe előtt, s ez a preparáció nemcsak az éveleji ismétlésekre, hanem az egész évre és későbbre is igen sok módszeres értéket és eleven anyagot is ad. Hát még, ha mind személyesen ott lehettünk volna!

*

De hát miért nem voltunk ott? Miért nem megyünk oda mi, akik kétszeresen — a magunk és tanulóink javára — értékesitjük az ilyen nagyszerű élményeket? Miért nem utazunk mi a vakációban, mint más nemzetbeli tanitók, akik nemcsak hazájukat, hanem a külföldet is bentazzák és igy ismereteket, élményeket, lelki gazdagságot gyüjtenek, amit iskolájuk javára gyümölcsöztetnek? Olyan kérdések ezek, melyeket másoknak kellene föltenniök, de csak mi magunk vetünk föl. Mások, illetékesek — nyugodtak lehetünk, — nem szegezik nekünk ezeket a kérdéseket. Tudják, hogy mi visszakérdeznénk és ez kellemetlen volna nekik. A feleletet is csak magunk adjuk meg a kérdésekre, de sajnos, azt sem igen hallják meg az illetékesek, legalább is nem szivesen hallgatják. Hát igen: Először is mi kántori hivatalunkat látjuk el elyen alkalmakkor. Nem napidijért, nem ezt sajnáljuk itt hagyni, hanem ingyen. De éppen mi, akik ingyen végezzük a kántori teendőket és ezekat az ünnepi alkalmakat falvainkban is segitjük kiemelni a hétköznapok közül, éppen mi, nem utazásra, de családi létminimumra is kevés dotálásban részesülünk. Régi sérelmeink egyikét sem enyhitették még, de okoztak ujat a bolettával. Én adjak bolettát földem bérlőjének, ki buzáért vette haszonbérbe azt s attól félhetett, hogy a törvény módot fog adni nekem arra, hogy az elértéktelenedett buza-földbért valahogyan felemelhessem! Ilyet álmában sem remélt a bérlő!

Most már erre vagyok kivánesi: Ha a kormánynak szándékában van egyáltalán a 27·84 pengős értékegység-árat leszállitani, hogyan fog most már igazságos árt találni. Mert a párbér-buzámért megkapom a piaci árt és a bolettát, a földbér-buzám után pedig csak a piaci ár marad meg nekem. Kétféle cimen járó buzám között tehát 3 pengős árkülömbséget statuált a bolettatörvény. Ha a kormány számon tartaná sérelmeinket, azok kiküszöbölésére komolyan keresné a módokat, nem történhetnék meg, hogy ujabb törvény megnehezitse a sérelmek orvoslását. Sziszifuszi munkát végzünk tehát ugylátszik gyü.éseinken, memorandumainkkal cikkeinkkel.

*

Szellemi tekintetben a legjobb utravalót kaptuk tehát az uj iskolai évre, anyagi tekintetben azonban a legrosszabbat. Sajnos, akármilyen ideálokkal teli ember, de mégis csak ember a tanitó is, aki nem élhet meg családjával csak Isten igéjével, hanem kenyére is szüksége van. Az igy ellátott tanitó bizony nem fordithatja egész lelkét a jövő nemzedék nevelésére, mikor saját nemzettjeit nem tudja anyagiakkal ellátni. Nem lehet részese a nagyszerű lelki benyomásoknak talán még az ujság révén sem, mikor gyermekeinek iskoláztatási költségei mellett nem futja fizetéséből egy rendes ujságra sem, hanem kénytelen valami négyoldalas lapocskára szorulni. Micsoda óriási tévedés a kormány részéről, a tanitón akarni takarékoskodni! „Nines fedezet" — hangzik a stereotip válasz minduntalan. Pedig mennyi forrásból csurranna, ha a kormány jobban körülnézne! Csak egyet emlitek: Egy állami személyautó évi üzemköltsége legalább 20.000 P. És mennyi fölösleges szaladgál ezekből! Angliában a tanitó autón jár, de sajátján! Telik fizetéséből. Azt hiszem, azon urakéból is telnék, akik állami autót használnak. Csak egy részét ezeknek kellene leszerelni és már megvolna az az összeg amit a tanitói sérelmek megszüntetésére számitásba vettek.

A kulturminiszter ur azzal érvelt nagyszabásu kulturprogramja mellett, hogy nem járhatunk ökrösszekéren akkor, mikor a szom-

szédos országok 80 km-es iramot vettek autóikkal. De ez a hasonlat megfordítva is áll: Bizony vissza kell maradnia a magyar népkultúrának, ha a néptanító ökrösszekér-lassusággal szerezheti meg anyagiak hiányában az önképzésre szükséges eszközöket és alkalmakat, míg más nemzetek tanítói autón járnak. Nem akarunk autókat szerezni fizetésünkből, de azokra az anyagi eszközökre legalább is szüksége és joga van a falusi tanítónak, melyeket a mai szegénység mellett az állam más kategóriáknak meg tud adni.

BARABÁS ANDRÁS.

Püspöki rendeletek.

2536/1930. sz. **Iskoláztatási kötelezettséggel kapcsolatos pénzbírságok.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrnak az iskoláztatási kötelesség teljesítésének biztosítására vonatkozó pénzbírságok tárgyában kiadott 865—5—70/1929. VIII. a. számú rendeletét tudomás végett egész terjedelmében közlöm: „A 2-ik és 3-ik izben történt igazolatlan iskolamulasztások után kiszabandó bírságpénzek megállapítása tekintetében az illetékes községi elöljáróságok különböző gyakorlatot követvén, az elöljáróságoknak esetenként való megfelelő utasítása szempontjából a következőket közlöm a Címmel: A 2-od és 3-ad izben igazolatlan iskolamulasztások megtorlása iránt az 1921. évi XXX. t.-c. 9. §-a akként rendelkezik, hogy az igazolatlanul mulasztó mindennapi tanköteles gondviselőjére 2-od izben minden elmulasztott félnap után 4 (négy) korona, 3-ad izben pedig minden elmulasztott félnap után 8 (nyolc) korona bírság szabandó ki, míg a továbbképző (ismétlő) népiskolai tanulók után, tekintet nélkül a mulasztott félnapok számára 2-od izben 50 (ötven), 3-ad izben 100 (egyszáz) korona bírság. Az 1928. évi X. t.-c. 15. §-ának második bekezdése alapján és az 1924. évi 5340. M. E. számú rendelet 5. §-ának negyedik bekezdéséhez képest ezek a bírságok ma így alakulnak: Mindennapi tanköteles igazolatlan mulasztása esetén, minden mulasztott félnap után 2-od izben 16 fillér, 3-ad izben 32 fillér; továbbképző népiskolat tanulónál, tekintet nélkül a mulasztott félnapok számára, 2-od izben 2 (két) pengő, 3-ad izben 4 (négy) pengő a bírság. Bár a jelzett összegben kiszabható pénzbírságok mértéke az 1921. évi XXX. t.-c. céljához képest nyilvánvalóan alacsony, a kérdésnek törvényhozási úton leendő újabb rendezését most nem tarthatom időszerűnek, hanem az igazolatlan mulasztások csökkentését az idézett törvény 8. és 9. §-aban foglalt rendelkezések pontos, szigorú és fólegleggyorsabb végrehajtása útján kívánom elérni. Épen ezért az első, másod és harmad izbenti mulasztás megtorlásának, illetve a bíróság kirovásának az elrendelt határidők pontos betartásával való meggyorsítását — ahol a bírság kivetésén van a fősúly — kell szigorúan megkívánnom, mert ez képezi a törvény hatályos végrehajtásának előfeltételét. A bírságolás ugyanis ezekben az esetekben nemcsak a mulasztások megtorlásaként jelentkezik, hanem az igazolatlan mulasztás negyedszeri, vagy többszöri ismétlődése — mint kihágás — érzékeny pénz — sőt pénz — és elzárásbüntetést fog maga után vonni. S itt rámutatok a törvény 10. §-ának második bekezdésére is, mely szerint a kihágási eljárás megindítandó arra való tekintet nélkül, hogy a 9. §-ban említett bírságolási eljárás befejezést nyert-e vagy sem. Ha tehát az intézkedésre rendelt hatóság törvény- és kötelességszerűen a kitűzött határidők pontos betartásával jár el, úgy az aránylag kis bírságpénzek is a kellő hatást fogják biztosítani. A törvény végrehajtásának akadályát tehát nem az alacsonyan megállapított bírságpénzekben, hanem a mulasztást kimutatások késedelmes elkészítésében, továbbításában és abban látom, hogy a kihágások sem tárgyaltatnak le az elöljáró hatóságok által mindig a kellő időben, de gyakran hónapokig gyűjtenek s a mulasztást, kihágást elkövetők 4—6—8-ad izbeni mulasztását hosszú idő után egyszerre kerülnek megítélés alá, sőt sokszor ez esetben is kellő előkészítés és felszerelés hiánya akadályozza a gyors felsőfokú elbírálást. A iskolakötelezettség törvényszerű végrehajtásának azt a hátráltató akadályat a jövőben vizsgálat tárgyává kívánom tenni s a késedelmezőket felelősségre fogom vonni. Felhívom a Címet, szíveskedjék különös figyelmet fordítani arra, hogy az iskolai kihágások elbírálásánál a fentemlített kívánságok szigorúan érvényesüljenek.

2567/1930. sz. **Népiskolai beiratási díjak szabályozása.** Az elemi népiskolai beiratási díjak újabb szabályozásáról és felhasználásáról szóló 1930. évi VII. t.-c. életbe lépett, sőt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium az erre vonatkozó végrehajtási utasítást is közrebocsátotta 883—4/674—1930. szám alatt.

A törvény értelmében minden nyilvánossági joggal bíró elemi népiskolába felvett tanuló után az eddig szedett beiratási díjak helyett *egy pengő* beiratási díjat kell fizetni. Ez az összeg szedendő tehát a fennhatóságom alá tartozó katolikus elemi iskolák minden tanulója után is ezentúl beiratási díj gyanánt.

A fizetés alól szegénység címén való felmentés átmenetileg az eddigi gyakorlat szerint történik.

A beiratási díjnak az a félösszege, mely a tanítót internátusok létesítésére szolgál, a fentidézett végrehajtási utasítás 23. § a értelmében továbbítandó.

A beiratási díjnak másik felére, annak kezelésére és felhasználására nézve — mivel e tekintetben a katolikus iskolákat érintően még tárgyalások folynak — a nm. püspöki karral egyetértően csak később fogok utasítást adni. Ez az összeg tehát egyelőre őrzendő s terhére csak már esetleg fennálló kötelezettségek rendezhetők.

—

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

1037/1939. sz. **Nyugalmazott tanítók helyettesül alkalmazása.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr felmerült eset kapcsán arról értesítette Megyéspüspök Úr Őméltóságát, hogy nyugalmazott tanítóknak helyettes tanítóul való alkalmaztatását elvben nem ellenzi. A nyugalmazott tanítóknak helyettesül alkalmazásánál azonban elsősorban mérvadó, hogy a tanító mi okból nyugdíjaztatott, nem áll-e állásvesztést kimondó, avagy új állás elfoglalását tiltó jogerős ítélet hatása alatt, végül nem forognak-e fenn még egészségügyi vagy más okok, amelyek a tanítónak, habár csak ideiglenesen való újraalkalmaztatását nem teszik kívánatossá. Az államsegély igénybevételével alkalmazott helyettes tanítóknál ezeket a kérdéseket a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr előzetes hozzájárulásának kikérése alkalmával a bemutatott okmányok és a közigazgatási hatóságok javaslata alapján a miniszter úr bírálja el. *Szabadságolások vagy más okból államsegély igénybevétele nélkül történő helyettesítéseknél* külön előzetes miniszteri engedély kikérése nélkül az iskolafenntartók szükség esetén nyugdíjazott tanítókat is alkalmazhatnak, azzal a feltétellel azonban, hogy a helyettesül alkalmazott nyugalmazott tanítókkal szemben az illetékes kir. tanfelügyelők a fenti szempontokból jogos kifogást nem emelnek.

Felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaszéki elnökségeket s ezek útján az iskolaszékeket, hogy nyugalmazott tanítóknak helyettesül alkalmazásánál fentebbtek alapján járjanak el.

1608/1930. sz. **Pedagógiai szemináriumi előadások.** Baranyavármegye területén az 1930/31. tanév folyamán tartandó pedagogiai szemináriumi előadások tárgysorozatát, idejét és helyét Baranya vm. kir. tanfelügyelője a következőkben állapította meg:

I. **Pécsvidéki körzet.** Előadás helye: a pécsi belvárosi állami elemi fiúiskola. 1. 1930. szept. 15. Osztatlan isk. III—IV. oszt. Természetrajz, gazdaságtan, háztartástan. Az alma szedése, csomagolása, eltartása, feldolgozása és értékesítése, haszna, a tanulók segédkezésével. 2. 1930. okt. 4. Osztatlan isk. III. oszt. Szabad foglalmazás: A békáról. 3. 1931. március. Osztott isk. IV. oszt. Földrajz: Az Északkeleti felvidék. 4. 1931. április. Osztott isk. V—VI. oszt. Természettan: Heron labdája, lopó. 5. 1931. május. Osztatlan isk. II. oszt. Rajz: Egyenes, kör, körív.

II. **Szentlőrinci körzet.** Előadási hely: szentlőrinci r. kath. elemi iskola. 1. 1930. szept. 16. Osztatlan isk. III—IV. oszt. Előadás ugyanaz mint a pécsvidékinél. 2. 1930. okt. 6. Osztatlan isk. III. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 3. 1931. március. Osztott isk. IV. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 4. 1931. április. Osztatlan isk. V—VI. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 5. 1930. május. Osztatlan isk. II. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél.

III. **Pécsváradi körzet.** Előadás helye: pécsváradi róm. kath. iskola. 1. 1930. szept. 17. Osztatlan isk. III—IV. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 2. 1930. okt. 7. Osztatlan isk. III. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 3. 1931. március. Osztott isk. IV. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 4. 1931. április. Osztott isk. V—VI. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 5. 1931. május. Osztatlan isk. II. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél.

IV. **Sásdi körzet.** Előadás helye: a sásdi róm. kath. elemi iskola. 1. 1930. szept 18. Osztatlan isk. III—IV. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 2. 1930. okt. 8. Osztatlan isk. III. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 3. 1931. március. Osztott isk. IV. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 4. 1931. április. Osztott isk. V—VI. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 5. 1931. május. Osztatlan isk. II. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél.

V. **Siklósi körzet.** Előadás helye: szeptemberben a ref., októberben és márciusban a róm. kath., áprilisban a ref., májusban a róm. kath. iskola Siklóson. 1. 1930. szept. 22. Osztatlan III. IV. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 2. 1930. okt. 9. Osztatlan III. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 3. 1931. március. Osztott isk. IV. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 4. 1931. április. Osztatlan isk. V—VI. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 5. 1931. május. Osztatlan isk. II. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél.

VI. **Villányi körzet.** Előadás helye: a villányi róm. kath. iskola. 1. 1930. szept. 23. Osztatlan isk. III—IV. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 2. 1930. okt. 10. Osztatlan isk. III. oszt. Előadás ugyanaz mint a pécsvidékinél. 3. 1931. március. Osztott isk. IV. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 4. 1931. április. Osztatlan isk. V—VI. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 5. 1931. május. Osztatlan isk. II. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél.

VII. **Mohácsi körzet.** Előadás helye: szeptember, október és májusban a mohácsi külvárosi, március és áprilisban a belvárosi iskola. 1. 1930. szept. 24. Osztatlan isk. III—IV. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 2. 1930. okt. 11. Osztatlan isk. III. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 3. 1931. március. Osztott isk. IV. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 4. 1931. április Osztott isk. V—VI. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél. 5. 1931. május. Osztatlan isk. II. oszt. Előadás ugyanaz, mint a pécsvidékinél.

Az 1931. évben tartandó előadások napját később közöljük.

A mágocsi és sellyei körzet megszünt. A mágocsi körzetbe osztottak a sásdi, a sellyei körzet siklósi járáshoz tartozó községei Siklóson, a szentlőrinci járáshoz tartozó községei Szentlőrincen látogják az előadást. A többi körzeti beosztás változatlanul marad.

Az előadásra leendő távozás az elsőfoku helyi iskolai hatóságnál bejelentendő.

Felhívom érdekelt iskolaszéki elnököket, iskolaigazgatókat és tanítókat, hogy a pedagógiai előadásokon, az iskolaszéki elnökök, mint az iskolaszékek képviselői, vegyenek részt, hogy ekként a tervbe vett előadások eredménnyel megtarthatók legyenek. Egyben megengedem azt, hogy a pedagógiai szemináriumi előadások céljaira kijelölt tantermek rendelkezésre bocsájtassanak.

1659/1930. sz. **Állami, községi, ref. stb. iskolákba járó r. kath. tankötelesek ügyei.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr felmerült eset kapcsán az állami, községi és társulati elemi iskolákra vonatkozólag akként rendelkezett hogy:

a) oly helyeken, ahol a lelkész helyben lakik, a hittan tanítását ne az osztálytanítók, hanem mindenkor az illetékes lelkészek végezzék,

b) a tanítók az ilyen iskolákban az ének-órákon a hitfelekezetek szerint énekeket ne tanítsanak, illetve ilyenek csak a rendes tanítási órákon kívü és csak az illető hitfelekezethez tartozó gyermekeknek taníttassanak a lelkész, vagy a kántor által,

c) az évzáró vizsgálatók az állami, községi és társulati elemi iskolákban kizárólag csak az iskola tantermében tartassanak s végül

d) a tanítók a községi iskolákban is mindenkor a tanulók vallási számarányának megfelelően alkalmaztassanak.

A református iskolákban tartandó évzáró-vizsgálatokat illetőleg a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ugyancsak felmerült eset kapcsán kijelentette, hogy a ref. iskolák évzáró vizsgálatai ősi gyakorlat alapján tartatnak a ref. templomokban. Ezt a gyakorlatot a miniszter úrnak megszüntetni annál kevésbbé áll módjában, mert a hitfelekezeti iskolák tanítóinak a templomban vizsgáztatása semmiféle törvénybe, vagy törvényes rendelkezésbe nem ütközik. A templomban való vizsgáztatás és a ref. iskolalátogatása azonban a róm. kath. gyermekeket vallást kötelezettségeik teljesítésében nem korlátozhatja. Ennek megfelelően róm. kath. ünnepnapokon a ref. iskolák tankötelesei sem iskolába menetelre, sem a vizsgálaton való részvételre nem kötelezhetők. Ennek megfelelően egyidejűleg a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr felhívta a ref. egyetemes konvent elnökségét, intézkedjék olyként, hogy a róm. kath. vallású tanulók a róm. kath. ünnepnapokon a ref. iskolalátogatásától fölmentessenek s azon ref. iskolák évzáró vizsgálatat, amelyekbe róm. kath. tanulók is járnak, vagy ne tüzessenek ki róm. kath. ünnepnapokra, vagy az iskolát látogató róm. kath. tanulók részére valamely alkalmas hétköznapon külön vizsgálat tartassék.

Fentiekről tudomásvétel végett azzal értesítem a felügyeletem alá tartozó iskolaszéki elnökségeket és iskolaigazgatókat, hogy fentebb közölt miniszteri rendelkezéseknek szerezzenek azáltal érvényt, hogy amennyiben ezektől eltérő, sérelmes rendelkezéseket észlelnének azokról nekem nyomban tegyenek jelentést.

1678/1930. sz. **„Szülőföldem szép határa" és „A fogalmazási készség fejlesztése"** című műveknek a felügyeletem alá tartozó r. kath. elemi iskolákba való bevezetésére vonatkozó 1450/1925. isk. sz. püspöki rendeletre (megjelent a Katholikus Iskola 1625. okt. 1. számában) való hivatkozással felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat és tanítókat, hogy e püspöki rendelet, valamint az ezt kiegészítő 1048/1026. sz. (lásd Katholikus Iskola 1926. évi szept. 1. számát,) valamint 1234/1927. sz. (Katholikus Iskola 1927. július 1. sz.) rendelkezéseim alapján szóban forgó műveket iskolájukba folytatólagosan vezessék be. Úgy a „Szülőföldem szép határa" című képeskönyv, mint „A fogalmazási készség fejlesztése" c. vezérkönyv az elemi népiskola II., III. és IV. osztályaiban igen szép eredménnyel alkalmazhatók és felölelik nemcsak a fogalmazás, hanem a beszéd- és értelemgyakorlati és földrajzi anyagot is. Ezért a Kath. Tanügyi Tanács is a kath. ifjúsági és tanítói könyvtárjegyzékbe fel is vette, mint olyanokat, amelyek az új tanterv keresztülvitelenél úgy a tanítóknak, mint pedig a tanulóknak mellőzhetetlenek. A „Szülőföldem szép hatása" c. képes tankönyv a gyermekek, míg „A fogalmazási készség fejlesztése" c. vezérkönyv a tanítók részére szolgál, mely utóbbi az iskolai pénztárak terhére is beszerezhető. A két mű teljesen új és pedig javított kiadásban megjelent. A képeskönyv képei művészi nyomásuak. A „Szülőföldem szép határa" c. képes tankönyv ára 1·60 P, „A fogalmazási készség fejlesztése" c. mű ára 1 P. Megrendelhető a Haladásnyomda Rt. Pécs, Király és Szent Mór-u. sarok, valamint hivatalom útján is.

1687/1930. sz. **Virág Ferenc, pécsi megyéspüspök arcképe.** A Dunántúl Könyvkiadó és Nyomda Rt. kiadta Virág Ferenc, pécsi megyéspüspök úr Őméltósága legutóbb készült fényképét, hogy a kath. iskolák, hivatalok, egyesületek stb. beszerezhessék. Az arckép reprodukció 20·5×15·5 cm. nagyságu és 33×45 cm. nagy nagy fehér kartonlapon készült. A díszes kivitelü rézmélynyomásu kép ára keret nélkül postaküldéssel együtt 3 pengő. Tujakerettel 9 pengő, fekete vagy aranykerettel és üveglappal 8·30 pengő. Megrendelhető a Dunántúl Könyvkiadó és Nyomda Rt.-nál Pécs, az összeg előleges beküldése, vagy utánvételes szállítás mellett. Igen kívánatos, hogy a kath. iskolák tantermei s más kath. intézmények, egyesületek stb. termei részére is beszereztessenek. Ezért beszerzésre ajánlom.

1715/1930. **A magyar papír védelme.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 540-05/426-1930. sz., megyéspüspök úr Őméltóságához intézett megkeresése alapján elrendelem, hogy a TESZ ipar- és mezőgazdaságpártoló szakosztálya által a felügyeletem alá tartozó összes iskoláknak közvetlenül megküldendő plakátok (a 4 magyar papírgyár védjegyei) az iskolákban szembeötlő helyen már az 1930/31. tanév megnyitásakor kifüggesztessenek.

Határidó emlékeztető

Irkákra, rajz- és hangjegyfüzetekre, értesítőkönyvecskékre és imakönyvekre vonatkozó rendelések s ezekára folytatólagosan, de legkésőbb szeptember 5-ig személyi sürgetés beváráson nélkül az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatal címére megküldendők az 1093/1927 sz. ehm. főtanfelügyelői rendelet (megjelent a Katholikus Iskola 1929 és 1930. évi április 1. számaiban közölt rendelkezések) alapján. Tájékozásul közöljük, hogy a következő irkák állanak rendelkezésre: *a)* négyvonalas magyar irkából 12 és 6 filléres; *b)* egyvonalas (diktandó) irkából 4 filléres; *c)* számolási és német irkákból 6 filléres. Rajzfüzet 20 filléres és hangjegyfüzet 16 filléres árban. **Megjegyezzük, hogy az ujonnan kiadott 6 filléres irkák is 6 laposak s így ez irkákból is tanulónként annyit kell rendelni, mint a 4 filléres irkákból.** — **Pótbeiratások után** a tanulók egyéni lapjai a községi elöljárósághoz küldendők három nap alatt. — **A tanév kezdete,** valamint a heti és évközti szünetek a kir. tanfelügyelői hivatalnak bejelentendők. — **Tanév elején** két hónapig az igazolatlanul mulasztók kimutatása hetenként küldendő meg a községi elöljáróságnak. — **Tagdíjak** a köri pénztárosok által a 45.613. sz. postai befizetőlapon legkésőbb október 1-ig sürgetés beváráson nélkül beküldendők. Ezért a hátralékban levő tagok tandíjaikat haladéktalanul küldjék meg a köri pénztárosnak. — **Szülőföldem szép határa** c. tankönyv a jelen számunkban közölt 1678/1930. számu főtanfelügyelői rendelet alapján beszerzendő.

—

HIREK.

Körösi Henrik miniszteri tanácsos, a Neptanítók Lapja szerkesztője augusztus 22.-én a margitszigeti szanatóriumban elhúnyt. A nagy pedagógus 1859 aug. 1.-én született Nagykőrösön. Tizenhét évig szerkesztette a Néptanítók Lapját oly lelkesedéssel és hozzáértéssel, amely maradandó emléket biztosított számára a magyar oktatásügy történetében. Temetése aug. 29.-én volt Budapesten. A főváros elismerése és megbecsülése jeléül díszsírhelyet adott a nagy pedagógusnak.

Igazgatótanítói kinevezések. Megyéspüspök Úr Őméltósága *Németh* Gyula nagykónyi-t, *Lauber* Károly szürl és *Horváth* Lajos vasasi r. kath. kántortanítókat igazgatótanítókká kinevezte.

Retter Rezső nyug. állami elemi iskolai igazgató aug. 17.-én reggel 6 órakor, 57 éves korában visszaadta jó lelkét Teremtőjének. *Retter* Rezső egyik legkiválóbb és legnépszerűbb tagja volt a pécsi tanítóságnak. Egész életét a kötelességtudás, a fáradságot nem ismerő munka és a szívjóság jellemezte. Pár évvel ezelőtt történt nyugalomba vonulása előtt a Makár-utcai iskolának volt az igazgatója. Ezt az intézetet szerette legjobban és ez nőtt leginkább a szívéhez. Az alája rendelt tanítói kar szeretettel vette körül és támogatta törekvéseiben. A tanítványok rajongásig szerették. Ő volt megalapítója Pécsett a farkaskölyök intézménynek, amelynek felvirágzásáért időt és fáradságot nem kímélt. Résztvett minden nemes célú mozgalomban. A Szent Vince egyletnek 16 évig volt titkára. Már hosszabb idő óta betegeskedett és valósággal megváltás volt számára a halál. Temetése aug. 19-én, kedden délután 5 órakor volt a központi halottas házából.

Tanítói kinevezések. *Gép* Károly a szakadát II. és *Mácsik* Gizella a faddi VIII. sorsz. tanítói állásra egyházhatóságilag kinevezettek.

Bözinger Izsó kékesdi r. kath. kántortanító felesége, aki 10 gyermeknek az édes anyja, érdemérmet és pénzjutalmat kapott a Magyar Anyák Nemzeti Ünnepe előkészítő bizottságától. A kitüntetést szép ünnepség keretében Agárdi Ede körjegyző adta át.

IRODALOM.

Kehrer Károly és Krehnyay Béla Pest-Pilis-Solt Kiskunvármegye tanfelügyelői sajtó alá rendezték „Pedagógiai Szemináriumok" cím alatt Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye tanítósága által az 1929/30. tanévben megtartott pedagogiai szemináriumi előadásoknak a magyar nyelv tárgykörére vonatkozó részét. E mű a legfontosabb elemi iskolai tantervi tárgy, a magyar nyelv tanítási anyagára vonatkozik, amely a pedagogiai szemináriumi munka egy értékes részét teszi közkincsé. A mű a beszéd- és értelemgyakorlat, olvasmánytárgyalás, fogalmazás, helyesírás és nyelvi magyarázat köréből közli az egyes pedagogiai szemináriumi előadók tanítási vázlatait, amelyek értékes anyagot szolgáltatnak az új tanterben lefektetett helyes célkitűzések megvalósítására. A könyv 336 oldalnyi terjedelemben jelent meg. Ára 7 pengő. Megrendelhető: Pest vármegye kir. tanfelügyelői hivatalánál, Budapest.

A második kötet összesen fog megjelenni, amely a földrajz, történelem, polgári jogok, számolás és mérés anyagát fogja felölelni.

*

Lapunk havi számában ismertetett Fekete János: **Népiskolai módszertan** című könyv aug. 15-én ténylegesen megjelent. Terjedelme 176 oldal. Bolti ára nem 5, hanem 6 pengő. Szept. végéig történő megrendelésekre (a pénz előzetes megküldése mellett, vagy utánvéttel) még 5 pengős árban kapható a szerzőnél (Pécs, Deák-u. 8. sz. Csekkszámla 2-971.)

Irószer **Haladás** Papirüzlet

Nyomdarészvénytársaság

Pécs, Király- és Mór-u. sarok. ~ Tel. 2-99.

Vezet!!

Árban, kivitelben és minőségben első!!!

Orgelbuch zum Rosengarten der ewigen Liebe
már kapható, ára 20 P

Aki 35 drb. Rosengarten-t elad, ingyen kap 1 drb. Orgelbuch-ot!

Igazgató: **Dvorszky Lőrinc**

Haladás Nyomdarészvénytársaság. Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitó-Egyesület." — Megjelenik minden hónap elsején.

Előfizetési díj 1930. évre 3 pengő. Tagdíj 1930. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-u. 4. sz., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 48.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1930. október 1. — XIX. évfolyam, 10. szám.

MIÉRT?

Csodálatos jelenség a történelemben, hogy nagy katasztrófák, összeomlások után mintegy megdermednek a nemzetek és tehetetlenségükben a jövő generációra bízzák a feltámasztás munkáját. Így aztán érthető, hogy ilyenkor mindig a nevelés felé fordul a figyelem. Új nevelőtől várnak új generációt s ettől új, szebb életet.

Ez a helyzet ma is, a világháború és a forradalmak után. A világnak csaknem összes pedagógusait az a kérdés foglalkoztatja: milyen legyen az új nemzedék és milyen legyen az új iskola?

Kétszeresen ez a helyzet nálunk. A rettentő csapás alatt mintha megtorpant volna a nemzet. Mintha a nemzet anyagi értékei mellett ezeréves erkölcsi értékei: a krisztusi erények, áldozatos honszerelem, önzetlen munka, tekintélytisztelet — is veszendőbe mennének. Mintha a megsemmisülés felé rohanna a nemzet.

Mindenki érzi, hogy a nemzetet meg kell állítani! De hogyan? Csak egy mód van: *az ifjúság lelkén keresztül.* Az ifjúság lelke pedig az iskola melegházában fejlődik. Az iskolának kell tehát sorompóba állanta. Munkáját a megváltozott viszonyoknak megfelelően kell átalakítania. Az értelmi művelés mellett a *lélekművelést* — az erkölcsi nevelést — kell előtérbe állítania.

A magyar iskolák hivatalos fóruma meg is tette az első lépést. *Az új tantervet e tények kényszerítő ereje hozta létre.* Most már csak a munkásokon, a végrehajtókon van a sor. *Mindenkinek, akinek ebben a csonkahazában hivatása és kötelessége — bármily kicsiny helyen és bármilyen kevesek részére — a lelkek nevelése, ennek a célnak szolgálatába kell állítania minden tudását, minden törekvését és minden erejét.*

Ennek a tanítót lelkületnek éleszgetésére, a célhoz vezető út egyengetésére, az akadályok elhárítására alakultak országszerte *a pedagógiai szemináriumok.*

Olvasgatom a vidéki tanügyi lapokat s örömmel látom, hogy a pedagógiai szemináriumok eszméje a legtöbb helyen termékeny talajra talált. Néhány adat!

Egerben az elmult nyáron három napon át kétszáz tanító hallgatta Frank Antal, Drózdy Gyula és Szügyi Trajtler Géza előadásait. Nemcsak hallgatták, hanem meleg szeretettel figyelték és követték az előadóknak a modern pedagógia legfőbb rendszerét, elvett, az új tanítási eljárások ismertetését és megkedveltetését célzó törekvéseit. Az eredményt Heves vármegye gyermekei fogják élvezni.

Keszthelyen a zalai tanítók ötnapos pedagógiai szemináriumot rendeztek. Befejezésül a színházban a zalai elemi iskolák nagyszerű hangversenyt rendeztek, ahol a laikus közönségnek is bemutatták az új iskola új munkájának eredményeit. És a közönség tapsolt, értékelte a tanítók munkáját. Zala vármegye közönsége bizonyosan más szemmel nézi már a népiskola munkáját.

Nógrádban százhúsz tanító vett részt a pedagógiai szemináriumon, melynek programmján az elméleti és gyakorlati előadásokon kívül ott szerepelnek a tanító önképzésének, az akarat nevelésének, az ifjúsági Vöröskereszt Egyesületnek, sőt a tanítói sérelmeknek kérdései is. A komoly munka után, este színelőadást, majd tanítót bált rendeztek. Kétségtelen, hogy Nógrád vármegye megismerte és megszerette tanítóit.

Kisternyén száztizenkét tanító vett részt a pedagógiai szemináriumon, melyet este irodalmi estéllyel fejeztek be.

Mikor ezeket olvasom, örül a lelkem, de egyúttal felrajzolódik rá egy nagy és nehéz kérdés: Miért? Miért nincs minálunk is így? Miért nem tudjuk mi összehozni egy vármegye közönségét és tanítóságát? Miért nem tudunk

egységes frontot képezni? Miért nem tudunk a közvélemény fórumára állani? Miért hiányzanak nálunk oly sokan a pedagógiai szemináriumokról? És akik ott vannak, miért sietnek annyira el?

Talán anyagiak miatt? Hiszen Heves, Nógrád, Zala tanítói ugyanazt a sorsot viselik? Hát akkor miért? Keresem a feleletet, de nem találom. Egyre csak ott motoszkál: Miért?

Vitéz Széky Pál.

A módosított egyházközségi szabályzat és a hozzá tartozó nyomtatványürlapok.

A nm. magyar püspöki kar 1929. okt. 25.-én hozott határozatával kötelezővé tette minden plébánián, illetőleg minden községben a kath. egyházközségi szervezet megalakítását és e célra mintaszabályzatot állapított meg. A pécsegyházmegyei hatóság 232/1930. sz. rendeletével ennek értelmében kötelezte az egyházmegyei papságot, hogy az egyházközségi szervezeteket minden községben az iskolaszék megbizatásának lejártával alakítsa meg. Sem uj iskolaszékek nem választhatók ezentúl, sem a régiek lejárt megbizatását az egyházmegyei hatóság a folyó évi december 31.-én túli időre hivatalból nem hosszabbítja meg. Így sürgős kötelesség, hogy ott, ahol az iskolaszékek rendes megbizatása már lejárt, vagy ahol annak hivatalból történt meghosszabbítása a folyó év végével megszünik, az egyházközségi szervezet megalakítását az érdekelt plébániavezetők idejében keresztülvigyék. Tekintettel azonban arra, hogy a püspökkari mintaszabályzat több puszta utasításjellegű rendelkezést tartalmaz, mely a végleges helyi szabályzatban céltalan, másrészt egyes rendelkezései az egyházmegye számos plébániáján nem volnának nehézség nélkül keresztülvihetők, az egyházmegyei hatóság 2664/1930. sz. engedélyével a püspökkari mintaszabályzattal lényegben megegyező, de az egyházmegyei viszonyok jogos igényeit is figyelembevevő *módosított egyházközségi szabályzat* készült és került nyomtatásban kiadásra, mely csak az egyes egyházközségek igazgatásához szükséges végleges szabályokat tartalmazza. Ennek összeállítása és kinyomatása egyrészt az egyöntetűséget kivánta biztosítani, hogy az összes egyházközségek igazgatása egységes szabályzat alapján történjék, másrészt a plébániavezetőknek akart könnyebbséget nyújtani, hogy ne legyenek kénytelenek a szabályzatot több példányban leírni, illetőleg leiratni, hanem a szöveg kitöltését váró részeinek bejegyzése után egyházhatósági jóváhagyásra terjeszthessék fel. Meg kell jegyezni, hogy a szabályzatot *3 példányban kell ugyan felterjeszteni jóváhagyásra, de kivánatos, hogy a gondnok, pénztáros, jegyző, tanító, illetve tantestület is kapjon 1—1 példányt* és belőle bármikor megismerhesse kötelességeit és jogait. Ep azért a hivatalos 3 példányon kívül a szükséges többi példány beszerzése és jóváhagyásra való felterjesztése is igen indokolt. A feles példányok rendeltetését ez esetben az alakulást kimondó jegyzőkönyvben jelezni kell. A szabályzat címlapjának belső oldalán található az alakításra vonatkozó utasítás is. Az egyházközségi szervezetek megalakítása egyuttal indokolitá tette más szükséges nyomtatványürlapok készítését is. Így szükség van a szabályzat rendelkezéseinek megfelelő *választói névjegyzék nyomtatványiveire*, melyeknek külívei megfelelő utasitással vannak ellátva és az egyházközségi képviselőtestület tagjainak választásáról felveendő szabályszerű és egyöntetű választási *jegyzőkönyvnyomtatványra* is. Az utóbbi, melyből 3 példány terjesztendő fel jóváhagyásra, míg egyrészt szintén lényeges munkamegtakarítást jelent a jegyzőknek, másrészt szabályszerű összeállítása által kizárja a jegyzőkönyvnek hiányos összeállítás miatt való hatósági visszautasítását.

Minthogy a Haladás-nyomda megbizatása csak korlátolt számu szabályzatpéldányra szól, felkérjük a plébániavezetőket, hogy a területén szükséges példányszámot sürgősen bejelenteni és megrendelni szíveskedjenek még azon esetben is, ha iskolaszékek megbizatása ezen év végéig nem járna is le és igy az egyházközségi szervezet megalakítása nyomban még nem kötelező, mert a nyomda csak annyi példányt készit el, amennyire most megrendelés történik. Hasonlóképen szíveskedjenek a szükséges számú választói névjegyzék (külív 20, belív 40 választó részére) és választási jegyzőkönyv nyomtatványürlapot is megrendelni. *A szabályzat ára 1 P, a választói névjegyzék ivenként 8 fill., a választási jegyzőkönyv 12 fillér.*

Megjelent *Bok József németbólyi esperesker. tanfelügyelő, plébános által összegyűjtött templomi népénekek*

kánforkönyve. *Ára 20 P.*

Előfizetéseket felvesz a Haladás Nyomdarészvénytársaság, Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

Ünnepi beszéd a magyar nemzeti zászló megbecsüléséről.

Az Egyesület által pályadíjjal jutalmazott mű. — Írta: *Gazsi Teréz* bánosi tanítónő.

Tekintetes Elöljáróság!
Mélyen tisztelt Szülők!
Kedves Tanulók!

Ma reggel, amint feltekintettünk az iskola épületének homlokzatára, azt láttuk, hogy ott a magyar nemzeti zászló, a piros fehér-zöld lobogót lengeti a szél. S amint hosszasabban néztük, valami belemarkolt a szivünkbe, valami lelkesedés, vágy fogott el bennünket, amely mintha ismeretlen magasságok felé vonzotta volna lelkünket...

Nem volt más ez a különös érzés, mint az a tisztelet, az a megbecsülés, amelyet minden magyar embernek éreznie kell a háromszínű lobogó láttára...

Ma erről a megbecsülésről akarunk egyet-mást mondani. S hogy ezt megtehessük, először is azzal kell tisztába jönnünk: mi a magyar nemzeti zászló? Azután feltehetjük a további kérdéseket: miért és hogyan kell ezt a magyar nemzeti zászlót megbecsülnünk?

A régi rómaiak a háborúban kis lobogóval ékesített póznára, rúdra erősített ezüst sasokat vittek csapataik élén, hogy a küzdelem hevében a harcosok el ne tévedjenek egymástól, hanem lássák mindig, hogy hová, merre kell tömörülniök.

Mikor Nagy Konstantin császárnak megjelent a kereszt azzal a felirással, hogy „e jelben győzni fogsz", mint tudjuk, a nagy császár keresztalakú zászlórudakat készittetett s a régieknél nagyobb lobogókra Krisztus Urunk legszentebb nevének három görög kezdőbetűjét iratta s ezekkel a jelvényekkel indult harcba a pogány perzsák ellen, akik fölött — a történelem tanúsága szerint — fényes győzelmet is aratott.

A zászló tehát eredetileg hadijelvény volt, amelyet a hadba induló sereg élén vittek. És ezt a jellegét a történelem további folyamán is megőrizte. Nálunk, magyaroknál azokat az előkelő, gazdag főurakat, akik a maguk erejéből tudtak bizonyos számú sereget fenntartani, zászlós uraknak hívták. A zászló, mivel a zászlós úr a maga családi címerével ékesített lobogót vitethetett bandériuma élén, azonos értelmű volt a kiállított sereggel annyi inkább, mert a „banderium" szó egyenesen a zászló olasz elnevezéséből származott.

Később, amikor az állami egység gondolata nem túrte már, hogy külön hadseregek legyenek az országban, a zászló jelentése is megváltozott, kibővült. Így kezdtek beszélni az ország zászlójáról s a nemesknek az lett a kötelességük, hogy veszély idején az ország zászlója alá gyülve, menjenek hadba, a király vezérletével. A zászló tehát már nem egy bandériumnak, hanem az egész hadra kelt magyar nemességnek hadi jelvényévé vált. Mivel pedig a nemesség az ország színe-java s a tulajdonképeni magyar nemzet volt, az egész haza érdekében szállt síkra és harci szerencséjétől függött a magyar államnak jó vagy balsorsa, hadijelvénye, az ország zászlója röviden a magyar államnak, a magyar szent korona országának jelvényévé lett s az is maradt egészen napjainkig.

A magyar nemzeti zászló tehát a magyar nemzetnek, a magyar államnak, szent István örökének, a megcsonkítatlan, ezeréves, nagy Magyarországnak büszke jelvénye, édes magyar hazánk szent fogalmának érzékeltetője!

Már most ennek megállapítása után könnyen megfelelhetünk arra a kérdésre, miért kell a magyar nemzeti zászlót megbecsülnünk.

Ha körülnézünk az életben, lépten-nyomon találkozunk olyan jelvényekkel, szimbólumokkal, amelyeket mindnyájan tiszteletben tartunk, megbecsülünk. Példaként csak egyetlen egyet említek: hitünknek, vallásunknak szent szimbólumát, a keresztet. A keresztény ember megbecsüli ezt a jelvényt s a jó katolikus nem megy el előtte anélkül, hogy kalapját meg ne emelné. De miért teszi ezt? Mert megbecsüli azt a hitet, amelyet az emberiség Megváltója hirdetett, megbecsüli azt az örökös hazát, a mennyországot, amelyet Krisztus Urunk ígért mindazok jutalmazásául, akik szent tanításait megtartják.

A magyar nemzeti zászló épen olyan szent szimbóluma földi hazánknak, mint a kereszt, égi hazánké. S miként a kereszt megváltásunk eszköze volt, akként a magyar nemzeti zászló színeiben jelképezett erények is eszközök, a magyar haza megszerzésének s egy évezreden át való megtartásának, fennmaradásának eszközei voltak. Nemzeti lobogónk ugyanis országunk címerének színeiből alakult. A címer pedig a magyar nemzetnek három sajátságos alaperényét juttatja kifejezésre. Azokat az erényeket, amelyek nélkül nem valósulhat meg semmiféle emberi törekvés sem, de különösen nem valósulhatott volna meg a magyar nemzet államisága és annak fennmaradása.

Címerünk alapszíne a piros, lobogónkon az első helyet foglalja el. Ez a szín a vérnek, a tűznek a színe s az áldozatra kész, lángoló szeretet erényének a jelképezője.

Amikor ezt a színt látjuk lobogónkon, szinte önkéntelenül eszünkbe jut ezeréves multunk

véraláatoros története. Eszünkbe jut, hogy ezt a földet vérrel szerezték meg számunkra Árpád apánk honfoglaló magyarjai. Eszünkbe jut a tatárdúlásnak és törökpusztításnak, Rákóczi Ferenc felkelésének, 1848/49. szabadságharcának s a trianoni gyászt felidéző nagy világégésnek szörnyű vérontása, a sok ezer hős, akiknek nevét önfeláldozó bátorságuk örök jutalmául feljegyezte a történelem s az a millió és millió, akiket csak szerettek sirattak el annak idején keserves könnyekkel, de nevüket nem örökítette meg a krónikás, tetteiket nem énekelték meg a nemzet kosorús költői...

Egyszer Rákosi Viktor fennjárt a sztrecsnói hegytetőn, ahol csupa piros virág fakadt. S mikor meghérdezte, hogyan lehet ez, kisérője azt felelte neki, hogy 1848-ban a tetőnek hantjait hős honvédek vére áztatta s azóta nem nyilik rajtuk más, csak piros színű virág. És a nagy íróval mi is elmondhatjuk, hogy ha ez a csoda mindenütt megtörténnék, egész hazánk területén, hegyenvölgyön, erdőn-mezőn csak piros virág virulna, mert nincs talpalattnyi föld, amely hősök vérét ne itta volna már...

Elbírjuk-e képzelni, mekkora szeretetnek kellett itt égni a szivekben, milyen határtalannak kellett lennie annak a honszerelemnek, amely a heves ifjút, a meglett komoly férfit, az aggot s az egri nőket egyaránt képesítette arra az áldozatra, hogy lemondjanak legdrágább kincsükről, az életükről és magyar hazájukért ontsák piros vérüket? Ha igen, akkor meg kell becsülnünk azt a zászlót is, amelynek színe ezer ép hősi vérontását, lángoló szeretét juttatja eszünkbe!

A másik szín, a fehér, címerünkben a négy folyó s az apostoli kettős keresztszíne, lobogónkban a középső helyet foglalja el és a hitnek, az ártatlanságnak, a tiszta erkölcsöknek, a közmondásos magyar egyszerű lelkűségének jelképezője.

A fehér szín azt jelenti, hogy hiába hullott volna ősapáink vére: a magyar nemzet is a hunok s avarok sorsára jut, eltűnik a föld színéről, ha Szent István királyunk apostoliságának fehéren tündöklő keresztje a katholikus Egyháza nem vezérelte volna a magyar népet s így amit a véres kard elfogalt, azt a kettős kereszt meg nem tartotta volna. Ez a kereszt vezérelte Szent Lászlót a kúnokkal vívott harcaiban, ez bátorította Zrinyieket a szigetvári kirohanásra. Dalahányszor alláhanyatlott dicsőségünk fényes napja, mindannyiszor a kereszt fehérsége világított elhagyatott rabságunk sötét egén s a hit ereje hozta meg minden esetben a gyászos magyar napfogyatkozásokat hallelujás húsvéti feltámadását.

A fehér szín a tisztaság erényének szép szimbóluma emlékezzünk bennünket arra is, hogy Máriáé ez az ország, mert első királyunk neki ajánlotta fel halálos ágyán s a Boldogságos Szűz virágos kertje liliomos szenteket nevelt a mennyország számára: egy Szűz Szent Imre herceget és egy Árpádházi Boldog Margitot.

A Regnum Marianum, a magyar Nemzet ezer éven keresztül Krisztus Urunk Egyházának bajnoka volt s a fehér színben a pápai állam színét, a keresztény hitet, a katholikus vallást védte hősi harcaiban a pogány tatárokkal és kúnokkal, majd a mohamedán török felholdal szemben.

S ha feltesszük a kérdést, van-e szentebb jelvénye az emberiségnek a kereszténél, magasztosabb erénye a hitnél s tisztaságnál, nagyobb szent az égben a Magyarok Nagyasszonynál s előkelőbb, ősibb hatalom a földön a katholikus Egyháznál s ezekre a kérdésekre nem adhatunk más választ, mint hogy „nincs" akkor minden gondolkozás nélkül kijelenthetjük, hogy ezért kell megbecsülnünk azt a zászlót, amelynek színei közt a hitnek és tisztaságnak jelképe tündöklik!

A harmadik szín: a zöld, címerünkben a hármas halom színe, lobogónkban legalul foglal helyet. Ha látják lelki szemeink előtt a Kárpátoknak örökzöld fenyőerdőkkel koszorúzott büszke bércei, a Bakony és a Mecsek erdőrengetegei, Alföldünk délibábos rónái s a magyar tengernek, az Adriának haragoszöld hullámai tünnek fel.

A szebb, jobb és boldogabb jövő várásának, az örök biztató reménységnek jelképe a zöld szín. Azé a reménységé, amely nem engedte, hogy elcsüggedjünk, hogy kétségbeessünk balsorsunk legnehezebb óráiban: a mohi csata után, a mohácsi vészt követő másfél századon keresztül, a majtényi sikon és Világosnál sem. Azé a reménységé, amely ma, a megalázó trianoni béke igazságtalansága idején is tartja bennünk az életet, amely minden földrajzi egységet megcsúfoló erőszak ellenére is hozzánk fűzi még a kincses Erdélyt, a gazdag Felvidéket és a Quarnero háborgó hullámait...

És nincs magyar ember, aki a benne élő nagy reménységet valóra ne kívánná váltani, aki a magyar szent korona országai területi épségének helyreállításáért kész ne lenne a legnagyobb áldozat meghozatalára is.

Egytől-egyig biztos reméljük, hogy felvirrad még ránk a dicsőség napja s eljön a magyar kikelet, amikor honfitársaink rügyfakadása új életet sarjaszt Szent István örökségén. De ha ezt mindannyian így érezzük, akkor ezért is meg kell becsülnünk azt a zászlót, amelynek zöld színe reményünket jelképezi.

Ime tehát a magyar nemzeti zászló a magyar nemzetnek, a magyar népléleknek hű képmása; jellegzetes sajátságainak, alapeszméinek igazi jelvénye. Piros, fehér, zöld...

Szeretet, hit és remény... Mintha csak azt akarná hirdetni lobogónk három színének ez a sorrendje: ezen a földön, ennél a népnél a legerősebb erény a mindent átfogó, határtalan szeretet, amely szeretetből táplálkozik a meggyőződéses, harcos hit, a tiszta erkölcs és ezekből fakad a megérdemelt jobb jövő reménysége. S mivel ez annyira sajátságos, annyira különösen magyar: ezért kell a piros-fehér-zöld zászlót megbecsülnünk.

Ámde azt mondottuk az előbb, hogy ez a zászló a magyar állam jelvénye. Mit jelent ez? Mindjárt megértjük, ha közelebbről vizsgáljuk a dolgot.

(Folytatása következik.)

Fekete János: Népiskolai módszertan. (Pécs, 1930. 176 oldal.)
Már második kiadásban jelent meg. Bolti ára 6 P; Fekete János, Pécs, 2971. sz. csekkszámlán azonban 5 P befizetésével rendelhető

Határidő emlékeztető

Mulasztási kimutatások október hóra hetenként adandók ki 130.700/1932. ukm. rendelet 12. §-ában előírt 15. sz. kimutatás és amennyiben illető tanító a törzskönyvvezetői teendők ellátásával is meg van bízva, a hivatkozott rendelet 14. §-ában előírt 17. sz. kimutatás f. évi október 20-ig minden sürgetés várása nélkül a kir. tanfelügyelőséghez beterjesztendő.

Köri pénztárosok a hátralékos és folyó évi tagdíjakat, személyi sürgetés bevárása nélkül, a rendelkezésükre bocsájtott postai befizetőlap felhasználásával küldjék be kimutatás kíséretében.

Püspöki rendelet.

1888/1930. tsk. sz. **Iskolánkívüli népművelés.** Vonatkozással 1924. évi IX. sz. körlevélben 2783/1924. sz. alatt közölt rendeletre, amellyel az iskolánkívüli népművelés munkálataiban való részvételre a főhatóságom alá tartozó összes tanítók és tanítónők kötelezve lettek, az ügy sikere érdekében felettébb kívánatosnak tartom, hogy e munkálatokban a jövőben — amennyiben lelkipásztori tevékenység és a katolikus körök és egyesületek vezetésével járó elfoglaltság erre időt engednek nekik — a plébánostskolaigazgatók, lelkészek és segédlelkészek is vegyenek aktiv részt.

A népművelést tevékenységnek ugyanis nemcsak ismeretek közlése a célja, hanem a lelki élet művelése is, hogy ekként értelmes és tudatos, de erkölcsileg tiszta és jellemes polgárokat nevelhessünk a haza, egyház, a társadalom és a család számára. E fontos körülmények, de a dolog természete is feltétlenül megkívánják azt, hogy az iskolánkívüli népművelésben pap és tanító karöltve s együttesen munkálkodjanak ép úgy, mint az az iskolában is történik. Ily együttes munkásság kifejtése mellett tekinthető csak biztositottnak a felnőttek oktatásának ügye és az iskolánkívüli népművelésnek kapcsolatos nagy problémák sikeres megoldása.

—

Egyházmegyei fótanfelügyelői rendeletek.

1765/1930. sz. **Az iskolai testnevelési szakfelügyelet szabályozása.** A 112-05/236-1929. XIII. sz. ukm. rendeletre (megjelent a Hivatalos Közlöny f. é. szept. 1. számában) azzal hívom fel a felügyeletem alá tartozó összes iskolák és intézetek igazgatóságainak figyelmét, hogy az iskolát meglátogató szakfelügyelőt a rendelet előírásainak megfelelő módon fogadják s kiküldetésének végrehajtásában támogassák.

1792/1930. **„Zeneelméleti alapismeretek" cím alatt Kutor Ferenc, a pécsi püspöki tanítóképzőintézet énektanára feldolgozta az 1925. évi új tanterv által az elemi népiskola III.–VI. oszt. számára előírt énektanítási anyagot. A mű 16 oldalnyi terjedelemben összefoglalta azon tudnivalókat, amelyeket az új tanterv megkövetel az elemi népiskola III.–VI. oszt. tanulóitól. Könnyebb elsajátíthatás végett kérdés-felelet formájában oldotta meg szerző a kérdést. Így az elemi népiskola III.–VI. oszt. tanulói részére, mint az énektanításnál mellőzhetetlen segéd-tankönyvet, a felügyeletem alá tartozó összes iskolák tanköteleseit részére nemcsak ajánlom, hanem azt igen melegen ajánlom is. A füzet ára 20 fillér. Megrendelhető a szerzőnél: Kutor Ferenc, pécsi püspöki tanítóképzőintézeti tanár, Pécs, Xavér-utca 2. szám. és a haladás nyomda Rt.-nál, Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.**

1800/1930. sz. **„Vasárnapi Könyv" ajánlása.** Az Országos Közművelődési Tanács (Budapest, VIII. Stáhly-u. 1. sz.) által, már 20 év óta kiadott „Vasárnapi Könyvre"-re felhívom a felügyeletem alá tartozó összes

iskolaigazgatóságok és tanítók figyelmét azzal, hogy saját hatáskörükben igyekezzenek odahatni, hogy szóban forgó könyvet, amely hetenként jelenik meg s 12 filléres árban szerezhető meg, a tankötelesek minél nagyobb számban rendeljék meg. Megengedem azt is, hogy szóban forgó könyv az iskola használatára, az iskolai könyvtár részére is beszerezessék. Szegénysorsú tanulók díjtalanul is hozzájuthatnak a Vasárnapi Könyv-höz, mert az iskolának a ténylegesen elhelyezett heti példányszám 15 %-a erejéig az Orsz. Közművelődési Tanács díjmentes példányokat bocsájt rendelkezésre. Mutatványszámot is szívesen küld kérelemre a kiadóhivatal.

1854/1930. sz. **Községi iskolaszéki tagság.** Tudomásvétel és miheztartás végett közlöm a felügyeletem alá tartozó plébános, iskolaszéki elnökökkel és isk. igazgatókkal, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 133.453/1924. sz. rendelete értelmében a községi iskolaszéknek hivatalból tagja a bevett és törvényesen elismert vallásfelekezetnek az a lelkésze is, aki helyben nem lakik. Ennélfogva az iskolaszéki gyűlésekre szóban forgó lelkészeket is a községi iskolaszék elnöksége szabályszerűen meghívni köteles.

1863/1930. sz. **Oktatófilm sorozatok.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 392-125/1930. sz. rendeletére (megjelent a Hivatalos Közlöny f. évi szept. 15. számában) azzal hívom fel a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat, hogy fentebb hivatkozott vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendeletben foglaltak alapján járjanak el.

1889/1930. sz. **Magyar Hét pártolása.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 070-127-1930. sz. rendeletére (megjelent a Hivatalos Közlöny f. évi szept. 15.-i számában) azzal hívom fel a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságok és tanítók figyelmét, hogy a miniszteri rendeletnek megfelelő módon intézkedjenek.

HIREK.

Kerületi tanfelügyelői kinevezés. Virág Ferenc, pécsi megyéspüspök a pécsváradi esperes-kerület tanfelügyelői tisztsége alól *Pelz* Árpád hosszúhetényi esperes-plébánost saját kérelmére felmentette és helyébe *Kirschanek* Ödön pécsváradi plébánost nevezte ki a pécsváradi esperes-kerület tanfelügyelőjévé.

„4 új magyar nóta“ címen most jelent meg egy füzetben *Kutor Ferenc* zeneszerző, pécsi püspöki tanítóképzőintézet kiváló zenetanárnak két hallgató nótája és két csárdása. Aki szereti az igaz, magyar szívből és magyar szívhez szóló szomorú nótákat, aki ebben a csunya jazzos világban lelkesedni tud a szivet-lelket nemesítő tősgyökeres és nem a pesti aszfalton termett művirág nótákban, nyöngörüségét fogja lelni a cikornya és minden idegen elemtől mentes, mesterien komponált dalokban. A csárdásokat szerző az általa írt *„Simongáti lányok“* c. csárdás stílusában komponálta. Meggyőződésünk az, hogy ezeket a csárdásokat is országosan fogják dalolni. A poetikus, magyaros zamatú szövegeket *Várady Aladár*, az ismert kiváló költő írta. A nóták kaphatók a szerzőnél (Pécs, Xavér-u. 2.), a Szent István Társulatnál, és Dr. Karl kövesbolthan, valamint a Haladás nyomda Rt.-nál Pécs, Király- és Szt. Mór-u. sarok.

Névmagyarosítás. Kiefer Margit ófalui r. kath. tanítónő nevét belügyminiszteri engedéllyel *„Hardosra“* változtatta.

Györváry Mária ozoral nyug. rk. tanítónő szeptember 14.-én délután 5 órakor 46 éves korában Pécsett elhunyt. A kiváló tanítónő temetése általános részvét mellett ugyancsak Pécsett, szeptember 16.-án délután 4 órakor volt.

Tanítói kinevezések. Nemes János a palotabozsoki ll., Glócz Imre a závodi ll. Schramm József a lengyeli ll., Kőszegi Lajos a püspökladi ll. sorsz. Schvoy Ferenc a marázai és Szakics József a csebényi rk. kántortanítói állásra egyházhatóságilag kinevezettek.

Virág Ferenc pécsi megyéspüspök archépe. A Dunántúl Könyvkiadó és Nyomda Rt. kiadta Virág Ferenc, pécsi megyéspüspök Úr Ő Méltóságának legutóbb készült fényképét oly célból, hogy a kath. iskolák, hivatalok, egyesületek beszerezhessék. Miután a kép az iskolák és kath. intézmények részére beszerzés végett 1687/1930. sz. egyházmegyei fótanfelügyelőt rendelettel nemcsak engedélyeztetett, hanem beszerzésre igen melegen ajánltatott is, ezért felkérjük a pécsegyházmegyei r. kath. iskolák igazgatóságát, hogy a képet a tantermek részére mielőbb rendeljék meg. A kép 20.5x15.5 cm. nagyságú és 33x45 cm. nagy fehér kartonlapon készült. A díszes kivitelü rézmélynyomású kép ára keret nélkül postaküldéssel együtt 3 pengő. Tujakerettel 9 pengő. Fekete, vagy aranykerettel és üveglappal 8·30 P. Megrendelhető a Dunántúl Könyvkiadó és Nyomda Rt.-nál Pécs. az összeg előleges beküldése, vagy utánvételes szállítás mellett.

Tanítóegyesületi közgyűlés. A Baranyavármegyei Általános Tanító-Egyesület október 9.- és 10.-én pedagógiai szemináriumi előadásokkal kapcsolatosan közgyűlést tart, mely alkalommal neves előadók között

Drózdy Gyula országoshírű pedagógus is szerepel több gyakorlati tanítással.

Tanítói köri gyűlések. *A szigetvári* r. kath. esperesi kerület tanítói köre 1930. okt. 7.-én tartja rendes gyűlését a következő tárgysorozattal: 1. 9 órakor szentmise, 2. 10 órai kezdettel gyakorlati tanítás az énekből, tartja *Kovács* László sellyei rk. tanító. Utána megbeszélés, 3. Elnöki megnyitó, mondja: *Lassányi* János v. elnök, 4. Pedagógiai szemináriumi előadás tartja: vitéz *Széky* Pál, pécsi püspöki tanítóképzőintézeti tanár, 5. Eszmecsere felmerülő aktuális kérdésekről, 6. Indítványok, 7. Záróbeszéd tartja: Martinkovich János, ker. tanfelügyelő. Utána közös ebéd.

A tolnai r. kath. esperesikerület tanítói köre f. évi október hó 16.-án délelőtt 9 órai kezdettel Faddon a r. kath. iskola épületében őszi közgyűlést tart. Tárgysorozat: 1. 9 órakor szentmise. 2. Elnöki megnyitó. 3. Múlt gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 4. Gyakorlati tanítás az V. osztályban negytanból. Egység: „A keménytő“. Tanítja: Pekár Béla ig. tanító. 5. „Az önérzetre nevelésről“ c. értekezés. Tartja: Sándor Boriska Mária tanítónő. 6. Pénztári jelentés. 7. Jelentések, indítványok. 8. Elnöki zárszó.

A németbólyi esp. ker. tanítói köre 1930. okt. 6.-án Szőkéden tartja őszi közgyűlését. Tárgysorozat: 1. 9 órakor szentmise. 2. Hiszekegy. 3. Gyakorlati tanítás, tartja: Rothmayer Mária tanítónő. 4. Világi elnök megnyitója. 5. Gyakorlati tanítás bírálata. 6. Világi elnök ünneplése. 7. Előadás, tartja: Göbel K. tkm. 8. Jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése. 9. Számvizsgálók jelentése. 10. Kammerer—Hartvek—Pohli közlését a tanfolyamokon nyert benyomásokról. 11. Értekezés, tartja: Lippat A. ktan. 12. A jövő gyűlés tárgya és helye. 13. Zárszó, tartja az egyházi elnök. 14. Himnusz.

A siklósi r. kath. esp. ker. tanítói köre f. évi október 8.-án a beremendi r. kath. népiskola helyiségében 10 órai kezdettel gyűlést tart. Tárgysorozat: 1. fél 10 órakor szentmise. 2. Schmidt V.: Ének-ima. Énekli a tanítói férfikar. 3. Elnöki megnyitó, tartja: Schmidt Vilmos. 4. A fogalmazás tanítása. Értekezés, tartja: Katch Antal. 5. Fogalmazásról mintatanítást tart: Prenek Ádám. 6. A földrajztanításról általában. Értekezik Saághy Dénes. 7. Népművelési előadás, tartja Berki István népműv. titkár. 8. Előadás a testnevelésről. 9. Indítványok, előterjesztések. 10. Elnöki zárszó. 11. Évi tagdíjak beszedése.

Térképészeti Közlöny. A m. kir. Állami Térképészet folyóirata a „Térképészeti Közlöny“. A Közlöny Hivatalos része az Állami Térképészet működéséről számol be. A Tanulmányok rovata a térképészet (felmérés, térképezés, térképelőállítás, iskolai, kartografiai, térképhasználat stb.) tárgykörét, módszerét és történelmét ismertető eredeti cikkeket közöl. A Könyvek külön melléklete gyanánt az egyes füzetekhez a térképoktatás és térképhasználat céljait szolgáló segédleteket, népszerű ismertetések vannak csatolva. A Térképészeti Közlöny időnként megjelenő füzetek sorozata. Minden füzet 3-4 ív terjedelemben, számos kép- és térképmellékletteel jelenik meg. A füzetek esetenként megállapított bolti áron egyenként is kaphatók. Egy 4 füzetből álló kötet előfizetési ára 8 pengő. Iskolák számára 6 pengő. Az előfizetőknek a Térképészeti Közlöny különfüzeteinek árából 50 % kedvezményt nyújt a kiadó. Az előfizetési díj egy összegben, vagy a füzetek megjelenésekor részletekben fizethető. Előfizetések a M. Kir. Állami Térképészet Budapest 114. ll. Retek-u. 43. sz. intézhetők. Postatakarékpénztári csekkszámla: 64.819.

Megjelent az „Orgelbuch zum Rosengarten der Ewigen Liebe“ c. német egységes kántorkönyv. Ha az összhangosítás szelleme, a kíséretek egyszerű és könnyű, de dallamos és műveszies volta tetszését megnyerték és birtokában vannak érdemes énekek, melyek ezen könyvben nem foglaltatnak, úgy tisztelettel kérem, szíveskedjék ezen énekeket — kotta és teljes latinbetűs szöveggel — Róm. kath. Plébániahivatal Németbólyi, Baranya vm. címre megküldeni, hogy hasonló szellemben a második kötet is megjelenhessen. — Bírálatot, elismerést igen meleg hangon írtak Harmath Artur, P. Szabó Polykarp O. F. M., vitéz Tófalvy Ágoston, Babócsay János zenetanár. A „Rosengarten der ewigen Liebe“ című ima- és énekkönyv után a tanító uraknak 15 % engedményt adunk. Aki 35 drb „Rosengarten“-t á P 3.70 elhelyez, a kántorkönyvet ingyen kapja. — Ára különben 20.— P.

Irodalom.

Kutor Ferenc: Zeneelméleti alapismeretek. Kutor Ferenc neve zenei körökben nem ismeretlen. Kiváló művelője hangszerének és lelke mélyéből fakadnak szerzeményei: dalai, énekei, szimfóniái. Az előttünk fekvő kis füzetben, mint zenepedagogus mutatkozik be és nem kisebb értékkel, mint hangszere mellett. Az 1925-ös tanterv a népiskolai énektanítás terén is újdonságokat hozott. Új feladatok elé állította a tanítót és a növendéket egyaránt. Az új tanterv tudatos éneklést kíván. Tudatosan pedig csak az tud énekelni, aki a dallamot meg is tudja rögziteni, illetve a megrögzített dallamnak énekformát tud adni. Ez a feladat nem könnyű. Mgkivánja a dallamrögzítés minden csinjabinjának ismeretét: a hangjegyek és a különféle ritmikai és dinamikai jelelzések írását és olvasását,

Nem könnyü a feladat azért sem, mert kevés a rendelkezésre álló idő. Ezeken a nehézségeken akar segíteni Kutor Ferenc kis — mindössze 16 oldal terjedelmü — füzete, melyben könnyed, kérdés-felelet formájában foglalta össze mindazokat a zenei ismereteket, melyeket az új tanterv a népiskola III—VI. osztályos tanulójától megkíván. Szó van benne a hangról, a vonalrendszerről, a kulcsról, a hangjegyek alakjáról és értékéről, a szünetjelekről, az ütemről, a pontról, a szinkopáról, a törzs- és módosított hangokról, a dur és moll hangsorról, az előadási jelekről és az éneklésnél figyelembe veendő egészségügyi szabályokról. Mindent megtalál tehát benne a tanító és mindent megtanulhat belőle a tanuló. Emellett könnyen beszerezhető, mert ára mindössze 20 fillér.

(—pl)

Per crucem ad lucem Mesterházy Ambrus, könyve, Budapest Horizont kiadás. Mesterházy Ambrus, amint az könyvének Confiteor... czimében kitetszik, esztendőkön keresztül a keresztény világnézettől távolesó, sőt romboló hatásu lapoknál végezte az élet robot munkáját. Ugyanakkor hajótörést szenvedett mindabban, amit kereszténynek és krisztusinak mondunk. Azután pedig, ő maga mondja: „sokat sirtam, sokat szenvedtem, sokat imádkoztam, míg felpislákolt benem a szunnyadó parány, hogy végre 32 éves koromban tisztán és élesen a meggyőződés szikraszilárd hitétől felvértezve, hatalmás lánggal lobogjon bennem a megismert igazság." Ezt jelenti nála 82 oldalas, csinos kiállitásu könyvének czime „Per crucem ad lucem" magyarul: a szenvedésen keresztül a világossághoz. A szerző 27 rövid fellángolásban adja lelkének élményeit, amint a kegyelem meghiltette az ádventi áldozásnál, a betlehemi bölcsőnél, hamvazószerdán, fekete vasárnapon és virágvasárnapon. Az Olajfákhegyén vagy a Carmel árnyas fái alatt stb. Kellemes, hangulatos föllángolások, amelyet érdeklődéssel fognak azok olvasni, akiknek érzékük van a lélek mélységei és a keresztény mistica fölbillanásai iránt. A könyv megrendelhető Kiskunhalason, Mesterházy Ambrus hirlapiró czimén.

Szerkesztői üzenetek.

J. R. Szekszárd. A küldött cikket hálásan köszönöm s leghöszelebb közöljük. — **Többeknek.** A Szent István Társulat az osztatlan iskolák részére megjelent IV. osztályu Olvasó- és tankönyv újabb kiadásából a természetrajzi részt azért hagyta ki, mivel a tanterv nem irja elő, sőt nem engedélyezi a természetrajzi tankönyv használatát. Ezzel szóban forgó tankönyv ára 2·80 P-re szállott le. Mivel a tanitóság könnyebbségére szolgál, hogyha a természetrajz tanitására legalább segédkönyv áll rendelkezésre, ezért a Szent István Társulat megjelentetett a III—IV. osztály részére külön egy természetrajzot, azonban ezt csak mint segédkönyvet hozta forgalomba, hogyha valaki mégis akarja e könyvet használni, egy ilyentárggyü könyv a tanitóság részére rendelkezésre álljon.

TANMENETEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ

tanítói munkához óráról órára segítséget talál a

Szent István - Társulat

kiadásában megjelent vezérkönyvekben.

A beszéd- és értelemgyakorlatok tanításának

VEZÉRKÖNYVE

a róm. kath. elemi népiskolák **I.** *és* **II.** *osztályának az új kath. tanitásterv szellemében feldolgozott anyagával. Írta: FINTA SÁNDOR.*

Ára: 4·80 P.

A beszéd- és értelemgyakorlatok tanításának

VEZÉRKÖNYVE

a róm. kath. elemi népiskolák **III.–IV.** *osztályának az új kath. tanitásterv szellemében feldolgozott anyagával. — Írta: HOMOR IMRE.*

Ára: 4·80 P.

A számolás és mérés tanításának

VEZÉRKÖNYVE

a róm. kath. elemi népiskolák **I.–VI.** *osztályainak az új kath. tanitásterv szellemében feldolgozott anyagával. Írták: STRAUB FERENC és VADÁSZ ZOLTÁN*

Ára: 4·80 P.

Az éneklés tanításának

VEZÉRKÖNYVE

a római kath. elemi iskolák **I.–VI.** *osztály, valamint az* **I.–II.** *osztálynak az új kath. tanterv és utasítás szellemében feldolgozott dal- és énekanyagával. Írták: JÓSVAY-SCHMIDT-SZEMZŐ.*

Ára: 5·60 P.

ÖSSZHANGZATOS ZENEKISÉRET

a JÓSVAY-SCHMIDT-SZEMZŐ által szerkesztett Dalok és Énekek könyve egyházi és világi dalaihoz. Harmóniumra átírta: JÓSVAY GÁBOR. I. füzet a **III.–IV.** *osztály dal- és énekanyaga.*

Ára: 4·— P.

Az V–VI. osztály anyaga jövőre jelenik meg.

Haladás Nyomdarészvénytársaság. Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitó-Egyesület." — Megjelenik minden hónap elsején.

Előfizetési díj 1930. évre 3 pengő. Tagdíj 1930. évre 3 pengő.

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-u. 4. sz., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1930. november 1. — XIX. évfolyam, 11. szám.

Ötezer népoktatási objektum.

Az elmúlt napokban Szeged felé figyelt az egész ország. A tiszaparti metropolis szinte tobzódott az ünnepségekben. Kálváriás tíz esztendő után a *hit*, a *kard* és a *szellem* ünnepét ülte itt a trianoni magyarság. És az ünnepségek sorozatában a magyar népoktatás is helyet kapott. A fogadalmi templom — az Isten oltárának — felszentelése; a nemzeti megújhodás, a magyar kitartás és hősiesség emlékműveinek leleplezése; a Nemzeti Emlékcsarnok, — a komoly múzsák hajlékának megnyitása után felavatták az *ötezredik népiskolai objektumot*, a nemzeti erőfeszítés márványtáblás épületét: a szeged-rókusi elemi iskolát is.

Ez az ötezredik objektum a nemzet *kulturszeretetének és példátlan áldozatkészségének hirdetője.* Öt év alatt 3475 tanterem és 1525 tanítói lakás felépítése olyan produktum, amilyenre még nem volt példa a magyar népoktatás történetében. Az ötezredik népiskolán elhelyezett márványtábla arról tanúskodik, hogy a letiport, a kirabolt, a lerongyolódott magyarság öt év alatt nagyobb erőfeszítést tett kulturája érdekében, mint boldog virágzásának ötven esztendejében. Mert míg a népoktatási törvény meghozatalától 1918-ig 44 millió koronát áldozott népiskoláinak kiépítésére, addig az utolsó öt évben kerek 70 millió pengőt. A mostanihoz hasonló előrelendülést csak egyet találunk: mikor az ezeréves fenállását ünneplő nemzet újongásában 1000 népiskola felállítását határozza el.

A szeged-rókusi iskola márványtáblája arról is beszél, hogy a magyar kultura felelős Vezére felismerte a nemzet szükségleteit. A magyar népoktatás Vezére tudja, hogy a mostani nehéz viszonyok között az egyén is, a nemzet is csak úgy állhatja meg helyét a létért való küzdelemben, ha *erejét a jellem és a tudás eszközeivel megsokszorozza. A magyar kultuszminiszter tudja, hogy számbeli és területbeli megfogyatkozásunkat a szellemi erők és fegyverek maximum emelésével kell ellensúlyoznunk. A magyar kulturmunka irányítója tudja, hogy az élniakarás, a törhetellen önbizalom, a magyar anyák ősi ereje, a magyar föld csodálatos varázsa mellé minden magyar kezébe kell adnunk a tudás fáklyáját is.*

A szeged-rókusi iskola márványtáblája *történelmi igazságszolgáltatásról* is beszél, melyet a trianoni Magyarország adott az Alföld népének. A századok viharában az Alföld népe tűrt, szenvedett legtöbbet és ez kapott legkevesebbet. Ezt az igazságtalanságot tette jóvá a nemzet áldozatkészsége az alföldi iskolák építésével s az Alföld népének a magyar kulturközösségbe való bekapcsolásával.

Talán nem a véletlen műve csupán, hogy a szegedi országos ünnepségek keretében együtt avatták az egyetemet és az ötezer népiskolát szimbolizáló szeged-rókusi elemi iskolát. Ez az együttes avatás azt hirdeti a világnak, hogy *Magyarországon a magas műveltséget és a népműveltséget csakugyan párhuzamosan ápolják.*

Nagy ünnepe volt tehát a magyar népoktatásnak a szegedi iskolaavatás. A magyar tanítóság is Szeged felé figyelt. És hallotta a Vezér szavát: „mi organizátorok az épületekkel, a taneszközökkel és a tantervvel csak kereteket szabhatunk, amelyeket a magyar néptanítónak kell nevelő és oktató munkával kitölteni".

Ötezer népiskolai objektumot hozott létre a Vezér gondolata és a nemzet összefogása. Ötezer népiskolai objektum áll és várja, hogy a magyar tanítóság lélekkel töltse be.

Vajjon a Vezér és a nemzet mikor fog össze a magyar tanítóság sorsának javítására?

A keretek felállítása után most már ez következik.

vitéz Széky Pál.

MAGYAR REZSŐ

ny. kocsolai igazgató-kántortanító búcsúztatása, ünneplése.

A dombóvári esperesi kerület tanítói körének gyűlése.

Az a tisztelet, szeretet, nagyrabecsülés és hála, mely Magyar Rezső mindenkor körülvette, impozáns módon nyilatkozott meg Kocsola község és a dombóvári esperesi kerület tanítói köre részéről Kocsolán, f. évi oktober 15-én. Ezen a napon búcsúzott Kocsola község szeretett igazgató-kántortanítójától, a kerület pedig kiváló elnökétől.

Kevés azon tanítók száma, akik szüleiktől örökölt vallásossággal felvértezve, tanítói képesítésüket a folytonos önképzés és a pedagógiai ismeretek elsajátításával oly tökélyre vigyék, mint azt vitte Magyar Rezső. Egy igazi lelkes, munkás ember, pályáját kimondhatatlan hévvel és odaadással szerető tanférfiú, kinek a templomi kántorizáláson kívül az iskola volt minden büszkesége és boldogsága, aki mindig ragyogó szemekkel lépte át a tanterem küszöbét, tanítványaiban mindig gyermekeit látta és minden órát úgy tartott be, mintha azon órán dolgozná meg gyermekei földi — s majdan túlvilági boldogságát. Ő, ki mindig csak szeretetet vetett, a szeretet és hála legszebb virágait aratta azon a leírhatatlanul kedves és szép kocsolai ünnepélyen és hitbozási diszgyűlésen, melyet szentmise előzött meg és amelyen azt, aki őt tanítói pályáján segítette: a szentségi Úr Jézust, — ki 46 éven keresztül hirdetett ajkhal és nyelvvel — egész családjával a legalázatosabban, példásan magához vett.

A lélekemelő diszgyűlés az iskola udvarán a kath. hívek és iskolásgyermekek, a dombóvári esperesi kerület tanítóságának és papságának jelenlétében folyt le, hol a Hiszekegy elhangzása után három kedves fiú és három bájos leányka virágcsokorral kezükben kedves hangon vettek búcsút szeretett igazgató-tanítójuktól. Szem nem maradt szárazon, midőn hicsiny tanítványai magához ölelve, a szeretet legforróbb jelével halmozta el őket...

Utána Polgár János plébános, a diszgyűlés rendezője, a hitközség nevében vett érzékeny és szeretetteljes hangon búcsút nemcsak munkatársától, hanem egyúttal jóbarátjától is. — Mikor nyolc évvel ezelőtt Kocsolán megválasztatta kántortanítónak, — mondotta büszke önérzettel Polgár plébános — öreg volt, legöregebb a pályázók közül, — de tudta, hogy nemcsak korban, hanem érdemekben is az, ismerte múltját, tudta, hogy lesz jövője. Ez be is valósult! A dombóvári esp. kerület tanítói köre elnökévé választotta, a dombóvári járás tanítói köre szintén őt, a kath. tanítót emelte az elnöki székbe. A szeretet folyton nőtt irányában, mindenkinek jóbarátja, szerető atyja s Rezső bácsija volt. Amit tőle vártak a kocsolaiak azt derekasan be is váltotta. Ő volt a templomban mindig az első s a templom ajtaját is rendszerint ő csukta be... Mint kántor áhítatraltető hangmodorával, szabályos orgonajátékával az Isten dicsőítését és imádását csak előmozdította, mint tanítónak pedig gyönyörűséget okozott tanítványai körében lenni; megszervezte a különféle hitbuzgalmi egyesületeket, maga köré gyűjté tanítványait s beszélt nekik Istenről, annak szeretetéről, iránta érzett háláról — s fáradtsága gyümölcseként látta a hálát a ragyogó gyermekletekben. Az iskolán kívül is mindenütt ott van, különféle egyesületeket alakít, szövetkezeteket létesít, az iskolánkívüli népművelésnek lelkes apostola, a társadalmi és hazafias ünnepélyeknek irányítója, mindenütt beszél, buzdít s lelkesít, szinte elmondhatjuk, hogy Krisztus Jézus követségében járt közöttünk. Mint jóbarátjától, hűséges munkatársától búcsúzott végül Polgár plébános, átölelve s búcsúcsókkal halmozva el a nyugalomba vonuló igazgatótanítót s néki azt kívánta, hogy az a szeretet, melyet életében hirdetett, aranyozza be földi életét az emberi kor legvégső határáig.

Ezután Győrffy Zoltán, Kocsola község főjegyzője búcsúszott a távozó ig.-kántortanítótól, kinek a község fejlődése érdekében tett sok fáradozásáért mondott hálás köszönetet.

Magyar Rezső érzékeny hangon mondott köszönetet szeretett tanítványainak, kiket ismételten s utoljára is a jó Isten imádására, a szülők és elöljárók tiszteletére és a Haza szeretetére búzdít. Polgár János plébános a jóbaráttól és munkatársától való fájdalmas búcsúzásában hangsúlyozta, hogy a mai csekély értékű terméynjárandóságok közepette fizetésjavítása plébánosa igazi, önzetlen szeretete volt. Győrffy Zoltán főjegyzőtől s hiveitől való búcsúzásában kijelentette, hogy működésében mindenkor a jószándék, a szeretet vezette, — szerette a népet, hiveit annyira, hogy nyugalomba nem szivesen megy el! A templomot és második templomát, az iskolát nem felejti soh'sem! A népre, melynek szivét-lelkét mindenkor a jó Isten felé irányította, Isten szent áldását kéri. A könnyekig megható búcsúbeszéd után hívek s a gyermekek fel-felharsanó éljenzése közben mondtak utolsó „Istenhozzád"-ot távozó szeretett öreg mesterünknek.

A diszgyűlést a dombóvári esp. kerület tanítói körének gyűlése követte, melynek megnyitása után elsőnek Varga Kálmán esperes, kér. tanfelügyelő búcsúszott úgy a kerületi papság, mint a tanítóság nevében, s magasszárnyalású szavak kíséretében hajtotta meg az elismerés zászlaját a nyugalomba vonuló Magyar Rezső ig.-kántortanító előtt, ki az ő

lelkületének melegével, az ő pedagógiai tudásával, rátermettségével s szép tulajdonságaival maga élesítette fel s adott díszt a tanítói állásnak. Kívánja, hogy árassza el a jó Isten minden földi jóval s aranyozza be nyugdíjas életét továbbra is a papság és tanítóság meleg szeretete. Majd Cser János, a kerület alelnöke búcsúszott kedves meleg hangon a kör kiváló elnökétől, átadva a kör igazi, őszinte szeretetének kifejezésképen egy ezüst botot „Mindnyájonk Rezső bácsijának a dombóvári esperesi kerület tanítói körétől 1930." felirással és M. R. jelzéssel. Indítványára a kör hitörő lelkesedéssel örökös díszelnökké választotta.

Hogy milyen lelkiismeretes volt buzgalma s kiváló tanítása, fényesen igazolják, hogy megyés püspök úr Őméltósága legmagasabb leiratban, az egyházmegyei főtanfelügyelő megbizásából a ker. esperes, a kir. tanfelügyelő felkérésére pedig Polgár János meleg hangon vett búcsút a nyugalomba vonuló ig.-tanitótól. Reitzi Péter népművelési titkár pedig Tolna vármegye alispánjának üdvözletét és köszönetét hozta a szorgalmas és munkás iskolánkívüli népművelési előadónak, a járás főszolgabirája Kenézy Lásló pedig melegh angú táviratban búcsúszott járása legkiválóbb tanitójától.

Magyar Rezső úgy kegyes főpásztorának, az egyházmegyei főtanfelügyelőnek, a kerületi esperes egyházi elnöknek, Cser János alelnöknek, a kir. tanfelügyelőnek, a vármegye alispánjának, valamint a járás főszolgabirájának meghatott hangon mond köszönetet a nem várt kedves hangú üdvözlésekért.

Pénztárnok jelentése után Magyar Rezső kegyeletes szavakkal emlékezett meg dr. Vass József népjóléti, volt közoktatásügyi miniszter hirtelen haláláról, Kovács Antal, a kerület diszelnökének s Hörösy Henrik, a Néptanítók Lapja szerkesztőjének elhunytáról. Emléküket a kör jegyzőkönyvben örökíti meg. Végül „A tanítóra csak felnézni, — de lenézni nem lehet" hirdetője érzékenyen búcsút vett a kör tagjaitól, — megvált elnöki tisztétől — s a kör ajándékát kezébe véve érzékenyen s mindenkit megható hangon mondta: „Ballag már a vén diák". S a diákok öreg mestere ballag már...

Utódjául elnökké Szijártó Lászlót, az igy megüresedett jegyzői állásra pedig Czeller Istvánt választotta meg a kör.

A gyűlés a pápai himnusz magasztos hangjaival ért véget, mely után hatvanöt terítékű bankett volt a nyugalomba vonuló kartárs, világi elnök tiszteletére, az igazi, őszinte szeretetet elárló számos felköszöntővel.

Tehát nyugalomba vonulsz szeretett kartársunk. Isten veled! Kérünk azonban, ha megszünsz is az iskolában működni, maradj köszöttünk lelkeddel, barátságoddal, hogy ezek legyenek vezetőink küzdelmes pályafutásunkban! Erceimlék nem jelöli működésedet, de te magad állitottad a legszebb emléket kartársaid szivében s ez emléket el nem pusztítja az idő, mert az igaz szeretet, becsülés és hála képezik annak szilárd talapzatát!

Kedves Kartársunk! A Mindenható áldása kisérjen utaidon és adja a jóságos Isten, hogy a jól kiérdemelt nyugalom napjait erőben, egészségben élvezd nagyon sokáig! Szeretetünk, tiszteletünk és nagyrabecsülésünk mindenkor kiséröid lesznek! Éljed soká!

Szakcs. *Szijártó László*
ig.-tanító.

Egy tanító ünneplése, egy falu ünnepe.

Steiner Ferenc ünneplése pápai kitüntetése alkalmából.

Október 6! Ólomszínű felhők, szitáló eső, sár, borongó ősz. Szőkéd népe mégis ünneplőbe öltözött. Az egyébként csendes falúban nagy sürgés-forgás. Papok, tanítók érkeznek. Ki gyalog, ki döcögő kocsikon. Ünnepi gyűlést tart a németbólyi esperesi kerület!

Csodálatos találkozás! Az aradi gyásznap évfordulóján egy község népe, tanítók sokasága ünnepli tanítóját, kartársát. Hát nem kegyetlenkedés ez, a gyászban ünnepelni? Óh nem. Amazok, — a Tizenhárom, — a kard, a nemzeti akarás, a meg nem alkuvás hősei; emez, — *Steiner* Ferenc, ig. tanító, — a lélek, a kitartó, türelmes munka, az önfeláldozás hőse. És ezt Steiner Ferenc Tőlük tanulta. Ők életüket adták eszméikért, ő ideget, agyvelőt, munkát, — tehát szintén életet, áldoz a magyar kultúra oltárán. És a hősnek, aki életét adja egy szent célért, nem gyász, hanem dicsőség jár. A Tizenháromnak is, — Steiner Ferencnek is. Egy az ő ünnepük: a hősök ünnepe!

Az ünnepi közgyűlésre *Bok* József, ker. tanf., egyh. elnök és Ujváry Géza, esp. plebános vezetésével, megjelent a kerület csaknem minden tanítója. A szomszéd németit esp. kerület *Gasparics* György dr., esp. pleb. és *Ebrics* István ig.-tanító; az ehm. főtanfelügyelőt hivatalt pedig vitéz *Széky* Pál, tanítóképzőintézeti tanár képviselték.

A tanítói kör tagjai 9 órakor szent misét hallgattak. Utána Bok József, esp. ker. tanf. egyházi elnök, a község népének jelenlétében üdvözli *Steiner* Ferenc, szőkédi ig. tkan. világi elnököt azon alkalomból, hogy a pápa Őszentsége érdemeiért a „Pro Ecclesia et Pontifice" érdemkereszttel tüntette ki. Lélekbemarkolón vázolta az igazi néptanítót és munkáját. Igazi elhivottsága tanítani, nevelni a gyermekeket bölcsességre. Minél több a gyerek, annál nagyobb a felelőssége. Látja amint a község falskolájában a kis csemetéket gondozza, ápolja — a vad hajtásokat

nyesegeti, levágja, — mint karó pedig oda áll a kis embercsemetét mellé és védi, támogatja őket, hogy a szélben-viharban össze ne törjenek. Sorra vázolja, hogy a szülők, család, társadalom, szentek és Isten mit várnak tőle. A néptanító a gyermekek őrzőangyala, tanítója azon gyermekeknek, akik Isten gyermekei és a menyország örökösei. Imádkozni tanítja őket, vezeti őket az életben. Azon gyermekek lelke van rábízva, akiket Jézus 33 évig élt és szenvedett. *Saját képmását bízta Isten a néptanítóra. A néptanító a Szentlélek templomának — a gyermeki léleknek — díszítője, hogy szép legyen, — őrzője, hogy bele ne férközzék semmi, ami hátrányára lenne. Piszkos kézzel nem nyúlhat hozzá.* A néptanító a gyermekek és ifjak kalauza, oktatója, őrzőangyala, a szülők helyettese, a gyermeki lélek gondozója, a szentlélek templomának tisztántartója. Vezetője kicsinek, nagynak — ifjúnak és öregnek egyaránt. Mennyi gond és fáradság kell mindennek megvalósításához?

Ilyen igazi néptanító Steiner Ferenc szeretett világi elnökünk, a néptanító valódi értelmét valósította meg. A magas kegy ezért érdemetért ebben a magas kitüntetésben részesítette.

Ujvári Géza, egerági esp. pleb. felolvassa az adománylevelet, *Bok* József, esp. ker. tanf. pedig az ünnepelt mellére tűzi az érdemkeresztet és kéri, hogy továbbra is legyen atyja, vezetője ennek a községnek — a község népét pedig kéri, hogy szeressék, tisztelják továbbra is úgy, mint eddig és imádkozzanak érte.

Ujvári Géza, egerági esp. pleb. emelkedik szólásra. „A kitüntetettre különösen azért büszke, mert az övé, az ő plébániájához tartozik. Orleáns püspöke azt mondta, hogy *nem azok a nagyok, akik előtt milliók reszketnek, hanem azok, akiket haláluk után is sokáig tisztelnek,* — emlegetnek. Igaz, hogy a világ egészen a fordítottját állítja ennek, mert a szerencsét érdemnek tekinti.

Mi magasztos eszmékért dolgozunk, lelkesülünk. *Nagyoknak példát adni, kicsinyeket oktatni — ez az igazi nagyság.*

A tanítói pálya nehéz pálya. A mindennapi kenyere munka és fáradozás. A munkájáért köszönet, hála, elismerés — az nincs. Ellenben legtöbbször hálátlansággal fizetnek azok, akiket oktatott. *A tanítói pálya a legnagyobb képzettséget igényli, mégis megmarad mindvégig tanítónak.*

Abból az alkalomból, hogy a Szentséges Atyának magas rendjelét tűzték az ünnepelt Istenért, hazáért, népéért dobogó szívére — kívánja, — hogy a jó Isten sokáig éltesse".

A tanítványai közül két fiú és egy leány verssel üdvözlik az ünnepeltet és virágcsokrot nyujtanak neki át. Volt tanítványai nevében egy férfi a következőkben üdvözölte volt tanítóját: Mélyen tisztelt Igazgató Úr! Ma többen köszöntöttek Önt. Mi is eljöttünk — volt tanítványai, — hogy örömében részt vehessünk s hálánkat fejezzük ki nemes munkálkodásáért. Mint tanítványait istenfélelemre, hazaszeretetre és egymás kölcsönös támogatására oktatott bennünket.

Mi felmondjuk a leckét, amit felkaptunk. Hogy hasznos az az ember, aki egy üres helyet nemes gyümölcsfával beültet, hogy hasznos volt az az ember, aki társait megtanította arra, hogy házaikat úgy építsék, hogy napsugár bejuthasson és hasznos — hasznos dolgot végez és értékes az az ember, aki egy fenyőfából iskolapadot csinál.

Én mint Igazgató Úrnak volt tanítványa még valamivel szeretném megtoldani ezen tanítását — hogy ezek az emberek mind hasznosak, úgy *a leghasznossabb az az ember, aki a gyermekeket ezen elvekre — a munka becsülésére és az egymás kölcsönös támogatására megtanítja* s megérteti velük az ember életének célját. Erre tanított bennünket Igazgató Úr s ezt szívből köszönjük.

Kérjük Igazgató Urat, fogadja hálánk jeléül szeretetünket — e szeretettel s mély tisztelettel köszöntjük, e kedves napon Igazgató Urat. Isten éltesse! Üdvözölték még a kitüntetettet a szókédi lányok, leventék, a közgyűlésen belül pedig *Kämmerer* János, németbólyi ig. tan. üdvözölte: A múltban is, ma is és a jövőben is — mondotta, — példaképül állsz előttünk. Ha ezen nehéz pályán, — amely pedig mindig több szomorúságot és tövist terem, mint örömöt annak, aki azon munkálkodik — netalán elfogna a csüggedés, eljövünk hozzád, mint erőt adó forráshoz, hogy a további munkához, küzdéshez kitartást szerezzünk. Engedd meg, hogy az itt megjelent tanítóság nevében üdvözöljelek és mélyen meghajtsam munkás életed előtt az elismerés zászlaját. Mindnyájunk nevében kívánom, hogy a jó Isten tartson meg és adjon erőt, hogy még sokáig nevelhessed Szókéd község apróságait szent dacra, nagy kipusztíthatatlan kitartásra és akaratéróre az ellenség által oly könyörtelenül megcsonkított szent hazánk régi határainak visszaszerzéséhez. Ehhez a munkához kívánok további kitartást és további örömteljes sikert! A jó Isten éltessen!

Steiner Ferenc könnyekig meghatva mondott köszönetet az üdvözlésekért. *Meghatotta az a körülmény, hogy a magas kitüntetés jelvényét a szive fölé tűzték. Ez a keresztnemcsak engem szólít* — mondotta —, *de szól mindenkinek — gyermeknek, tanítványnak, leventéknek, szülőknek és kartársaknak egyaránt, akik igaz hittel és önfeláldozással töltik be pályájukat.*

Az ünneplés után a hivatalos közgyűlés következett. A közgyűlést közebéd követte, melyen számos felköszöntő hangzott el.

† Mezey Béla

A Gödrei Esp. Tanítókör oszlopos tagját, éveken át volt elnökét, a jó kartársat, hű tanácsadót kisértük örök nyugvóhelyére Sásdon október hó 22-én. A lepergő falevelek, a szitáló eső a természet gyászaként osztoztak a család és tanítóság mély fájdalmában, mely az el nem múló szeretet gyászoló könnyeivel vegyülve hullott a kedves halottat rejtő koporsóra.

Meghalt Mezey Béla! Mint villámcsapás, úgy érte a hír az egyesület tagjait, hisz még egy-két héttel előbb tartott ped. szeminárium és tanítógyűlés közben kellemes modorával társalgott látogatóival, nem is sejtve, hogy a halálos kór ily erősen tartja veszedelmes karjaiban. De elvégeztetett és 19-én délután 6 órakor a pécsi közkórházban a halotti szentségek felvétele után nagy nyugalomban tért meg Teremtőjéhez, Sásd hitközsége saját halottjának tekintve intézkedett hazaszállításáról, hogy a felajánlott díszsírhelyen, azon földben nyugodja ki élete fáradalmait, melynek hűséges szeretetére évtizedeken keresztül oktatta szóval és példájával kicsi tanítványait. 22-én délelőtt 9 órakor tartott gyásamisén a a sásdi hívek töltötték meg a templomot, az összes hivatalok részvételével. A ½4 órakor kezdődő temetésen pedig a helyi intelligencián és kerületi tanítótestületen kívül a környék apraja-nagyja gyönyörű koszorúk és virágcsokrokkal jelentek meg leróni az utolsó tiszteletet a szeretett igazgatónak, iskolalátogatónak és plébániai kántornak. Ruzsinszky József bucsú beszéde alatt zokogás töltötte be a templomteret, ki a hívek összes rétegeitől búcsúját hangoztatta, s kiemelte az elhúnyt nagy érdemeit, melyek eddig mint a szerény ibolya rejtekben voltak.

Búcsúját mondta végül a legjobb barátnak, a gyermekkori játszótársnak. Szem nem maradt szárazon és a hatalmas menet eleje már a temetőnél volt, mikor vége a templomtérről megindult. A gyönyörű koszorúk nagy tömege, a töméntelen virágerdő a menetnek egy külön részét foglalták, beosztva az iskolásgyermekek, különböző hivatalok és testületek nagy tömegével, majd a holtat kísérő nagyszámú rokonság és tisztelők beláthatatlan serege. Így csak tanítót lehet temetni és ilyenkor látni meg, hogy milyen megbecsült egyéniség az, ki életét népének szentelt. A sírnál Kattauer Lajos tarrost fiatal kartárs a tanítványok nevében öntötte ki a szívek fájdalmát és nyugodalmat kívánt a földi fáradalmakban megtört tanítói testnek.

A hívek nagy tömege sokáig állta körül a frissen hantolt sírdombot és a kis tanítványok keserves zokogását lehetett hallani a jó igazgató úrért.

* * *

Mezey Béla sásdi igazgató és kántortanító, az esp. kör alelnöke, a helyi egyesületek igazgató, választmányi, vagy felügyelő bizottsági tagja, az egyhm. egyesület választmányi tagja és ker. iskolalátogató. 10 évig működött Döbröközön és Gerdében, majd 29 évig Sásdon és itt kifejtet munkásságát áldásosan érezte község és a környék. Községi képviselői aglitása Sásd szépülését segítette, a harangok megszerzésében tevékenykedett, az új orgona pedig az ő fáradozásának sikere. Kevés idelig élvezhettük azon mesteri játékát, 60 éves korában életének méltóan, kevés szenvedéssel tért meg a földi nyugalomhelyett az örökhazába.

R. c. i. p. *B. L.*

Ünnepi beszéd a magyar nemzeti zászló megbecsüléséről.

Az Egyesület által pályadíjjal jutalmazott mű. — Írta: *Gazsi Teréz* bánosi tanítónő.

(Folytatás.)

Kinn Párisban, Amsterdamban az olimpiászokon, ahol a világ minden nemzetének fiai mérték össze erejüket, mikor magyar győztes nyerte a babért s az árbócra felrepült a piros-fehér-zöld lobogó, a világ minden tájéról egybesereglett legkülönbözőbb nyelvű emberek ajkán ugyanazon szó hangzott el: Magyarország.

Ha Berlinben, Párisban, Londonban, vagy Rómában, New-Yorkban vagy a föld bármely más városában ezt a zászlót pillantja meg az idegen valamely épületen, tudja, hogy ott a magyar követség, vagy konzulátus székel s az a hely egy kis Magyarország, ahová idegen hatalom el nem ér, amelynek függetlenségét senki meg nem sérti, mert azt a nemzetközi jog is védi.

De talán még jobban megértjük a zászló jelentőségét, ha meggondoljuk, hogy a tenger valamely ismeretlen szigete vagy a földnek még meg nem hódított területe azé az államé lesz, amelyiknek lobogóját először kitűzik ott.

Ezekből a példákból, azt hiszem, önként

adódik a válasz kérdésünkre. A magyar nemzeti zászló a magyar államot, Magyarországot jelenti s ha a külföldiektől, az idegenektől el akarjuk várni (pedig elvárjuk), hogy megbecsüljék, tiszteljék a mi édes hazánk jelvényét, elsősorban magunknak kell erre példát mutatnunk.

Azt mondhatja már most valaki: Jó, azt tudom, hogy miért kell, de az a kérdés hogyan kell, hogyan lehet lobogónkat megbecsülni. Amennyire gyenge tehetségünk engedi, próbáljunk erre is válaszolni.

Az állampolgárok kötelességett törvény írja elő. Lássuk tehát először is, mit mond a zászlóra vonatkozólag a törvény szava. Nem határozza meg azt a módot, ahogyan meg kell becsülni a zászlót, csak azt jelenti ki, mit nem szabad vele kapcsolatban elkövetni.

Így az 1879: XL. t. c. 37. §-a értelmében kihágást követ el, aki az ország nyilvánosan kitűzött lobogóját meggyalázó módon bemocskolja, megrongálja vagy letépi. Ugyancsak kihágást követ el (20.345/908. B. M. számú) rendelet értelmében az is, aki a nemzeti lobogót az állam méltóságát sértő módon használja vagy alkalmazza Az 1921: III. t. c. 8. §-a pedig a zászlót meggyalázó cselekményt már vétségnek tekinti s így sokkal szigorúbban büntéti ts.

A törvény e rendelkezéseinek figyelembevétele azonban még nem jelenti a lobogó megbecsülését, mint ahogy arról az emberről sem mondjuk, hogy megbecsül bennünket, aki nem üt arcul és aki nem taszít a sárba bennünket, vagy aki nem kohol rólunk aljas rágalmakat. A nemzeti zászló megbecsülésének tehát valamivel többnek kell lenne a törvény egyszerű megtartásánál.

Szép példát olvashatjuk ennek a történelem lapjain és láthattuk egy évtizeddel ezelőtt az életben ts.

Legendákat olvashatunk arról, hogy milyen hősi elszánságra képesítette a magyar katonákat a zászló becsületének megóvása, megmentése. — És ki ne olvasott volna már arról, hogy mit csináltak honvédeink a világosi fegyverletétel után? A féltve őrzött zászlót leszedték rudjáról, feldarabolták s ki-ki elrejtve keblén a rábízott darabkát, azzal a szent fogadalommal indult a bujdosásba, hogy inkább meghal, de a magyar nemzeti lobogót bemocskolni, meggyalázni, ellenség kezébe jutni nem engedi.

Személyesen ismertem egy ifjút, akit az oláhok felholtra botoztak, mert gimnáziumának nemzeti zászlaját elrejtette s nem árulta el, hogy hol van.

Legszebb példáját látjuk azonban a zászló megbecsülésének ma is a katonaságnál. Akik voltak katonák, azok tudják, mit jelent a zászló, milyen nagy tisztelet övezi a hadseregben. A katonának tiszteleznie kell előtte, a csapatok díszmenetben vonulnak el mellette s az őrségek fegyverbe lépnek tiszteletére... Átadása, átvétele egész külön szertartással megy végbe s ez a szertartás olyan szép, olyan lélekemelő, hogy aki csak egyszer is látta, soha életében el nem felejti...

A zenekar a Himnusz játsza, a csapat puskával tiszteleg, a katonák mellét büszkeség dagasztja, szemükben valami csodálatos tűz ég ilyenkor s a parancsnokló tiszt fővetést vezényelve tisztelgésre villantja fényes kardját...

A katona megbecsült a zászlót! Nekt fogalom az, melyért gondolkozás nélkül kész a legrettenetesebb halálba rohanni, amelynek cserbenhagyása a legszégyenletesebb, a legocsmányabb vétek előtte!

Ezzel szemben mit látunk ami megszokott, mindennapi életünkben? A magyar nemzet ünnepnapjain háromszínű lobogót lenget a szél, de az emberek tudomást sem vesznek róla. Közömbösen néznik a nemzeti zászló lobogását, érzéktelenül, minden gondolat nélkül haladnak el előtte. Vagy más alkalommal az iskolások, a leventék vonulnak fel a piros fehér-zöld zászlóval s az emberek találkoznak velük, találkoznak a nemzeti lobogóval, a haza jelvényével és nem veszik észre, meg sem billentik a kalapjukat, a pipát sem veszik ki a szájukból. Pedig szent az a zászló, mert az Egyház is ráadta áldását.

Még szomorúbb aztán, hogy államtságunk szent szimbólumát a tivornyák helyének, a korcsmának homlokzatára tűzik, ha mulatságot tartanak s így a kicsapongás, a részegeskedés cégérévé alacsonyítják.

Nem mondom, hogy kövessük a történelem lapjain olvasható példákat; a katonaság fegyelmezett tiszteletadásának, megbecsülésének utánzása sem szükséges a polgárember részéről; de azt hiszem, az előbb említett fonáksógokat igen is ki kell küszöbölnünk. Nem szabad túrnünk, hogy Szent István birodalmának büszke jelvénye korcsmacégér legyen és nem szabad közömbösen elhaladnunk a kitűzött lobogó előtt.

Ha itt vagy ott, épületek homlokzatán, vagy egyesületek, iskolások élén a piros-fehér-zöld színeket lengeti a szél, jusson eszünkbe,

Fekete János: Népiskolai módszertan. (Pécs, 1930. 176 oldal.)
Már második kiadásban jelent meg. Bolti ára 6 P; Fekete János, Pécs, 2971. sz csekkszámlán azonban 5 P beküldésével rendelhető

hogy az a zászló a magyar államnak, az ezeréves nagy Magyarországnak jelvénye; jusson eszünkbe édes magyar hazánk; a piros színről őseinknek évszredes vérontása, a fehérről égi Patrónánk, a Boldogságos Szűz és szentjeinknek, apáinknak buzgó hite, a zöldről pedig szebb jövőnk édes reménysége. Jusson eszünkbe az az ország, amelynek mindannyian gyermekei vagyunk, az a föld, amely most ápol, később hantjával eltakar. Jusson eszünkbe áldott jó szülőanyánk, dolgos édesapánk, kedves testvérünk, szeretett hitvesünk és aranyos kis gyermekünk, szülőfalunk, kicsi házunk, a templom, a virágos rét, a susogó erdő s az aranykalászos mező; a temetőnek szeretteinket rejtő sírhantja, kis harangunk csengő hangja és minden-minden, amit szerettünk, amit megszokt unk, amitől elválni sajogva fájna szivünknek; amit a haza, adott nekünk, az a magyar haza, amelynek ez a nemzeti zászló a jelképe, a szent szimbóluma...

S ha mindez eszünkbe jut, önkénytelenül is megemeljük kalapunkat a háromszínű lobogó előtt, mert megbecsüljük, mert szentnek tartjuk azt. És ha majd egyszer ez a megbecsülés meglesz bennünk, egész biztosan diadalra is visszük ezt a zászlót s nem engedjük, hogy mégegyszer porba hulljon, inkább dicsőmultú nagy őseinkhez méltó mártiromsággal meghalunk érte!

(Vége.)

Kérdésre kérdés!

A Katholikus Iskola legutóbbi számában v. Széky Pál vezető helyen megjelent kitűnő cikke „Miért"? egyik kérdését a tanítósághoz is intézi. Szinte kételkedve, hitetlenkedve: talán csak nem anyagiak miatt maradnak és sietnek el oly sokan a pedagógiai szemináriumokról? Legyen szabad arra a kérdésre megadnom a választ: de igen. De legyen szabad egyúttal csodálkoznunk a kérdésen. Mert hogy a tanár úr, kit a tanítóság legjobb barátjának és híváló ismerőjének tartunk ilyent kérdez, ez arra mutat, hogy a terméntelítménytes tanítóság kataszrofális anyagi helyzetével még mindig alig valaki van tisztában az érdekelteken kívül.

A szegénység szégyenlős, a rongyokba burkolt nyomor nem jár a fórumra hivalkodni. De a néma gyereknek anyja sem értí a szavát, — mondja a közmondás. És ezért szükségesnek tartom, hogy a Katholikus Iskola nyilvánossága előtt én is egypár miértet felvessek.

Miért van még érvényben a vkm. rendelet, mely a búza árát 27·84 P-vel számítja a tanítónak, mikor az levonva a fuvart, hozzáadva a bolettát, 14 pengőt kap érte? Miért kap az egyik kántortanító a IX. fiz. oszt. 3. fokozatában 2400 P helyett 1600 P-t? A másik a X. 3.-ban 2040 P helyett 1100 P-t? A harmadik a XI. 1-ben 1900 helyett 900 P-t? Miért nem győződnek meg arról az illetékesek, hogy ezek a számok, — pár a sok közül, — a valóságos helyzetet tárják fel? Egyáltalán mi jogon fosztanak meg tanítói és kántori munkánk díjától? Miért tanítjuk, hogy égbekiáltó bűn, ha a munkást bérétől igazságtalanul megfosztják? Ha mindez lehet, miért nem szállítják le az összes kistisztviselők létminimumon álló fizetését 35—40%-kal? Miért várják el épen csak tőlünk a nélkülözés heroizmusát? Miért idézik elő, hogy rongyokban kell járnunk, hogy szégyenkeznünk kell falunk és tisztviselő társaink előtt? Miért visznek kételyekbe nevelői munkánk értékét illetőleg azáltal, hogy azt félpénzzel fizetik? Miért löknek az adósság és gondok hínárjába? Miért kényszerítenek arra, hogy a mellékes pénzszerzés gondjat és munkája foglalják le agyunkat? Miért taszítanak a nyomorba és fosztanak úgy meg a szellemi továbbképés eszközeitől? Miért erőszakolják bele a hivallásos tanítóság lelkületébe az elkeseredés fertőző miazmáit?

Miért van az, hogy mikor rendelkezésről, ellenőrzésről, számonkérésről van szó, akkor mindenki gazdánk; mikor igényeink kielégítéséről, akkor: senki?

Miért nincs a hitvallásos terméntfizetéses tanítóság illetménye a közigazgatási bíróság útján megvédve a hatalom bürokrata matematikájával szemben?

Miért van az, hogy a katholikus iskolák legmagasabb vezetősége nem gondol arra, hogy a kántortanítói állások teljes értékűket vesztik a tanítóság szemében, hogy a tanítók nyomora s az ebből folyó szellemi lemaradás és lelki depresió következményszerűen vonja maga után a kath. iskolák nívójának sülyedését és a kath. népoktatás elsorvadását?

Miért van mindezek után, hogy a halasztások, biztatások, ígéretek papír- és levegővalutáját ma már keserűen háríta el a terméntes tanítóság?

A panaszok és sirámok özöne után végül miért nem jönnek ra az illetékesek, hogy ütött a segítés utolsó órája? Miért? Miért? Miért?

Baranyajenő.

GASZ JÓZSEF,
tanító.

Baranyamegyei általános tanítóegyesület közgyülése.

Háromnapos pedagógiai szeminárium.

A baranyamegyei ált. tanítóegyesület f. é. október 16-án tartotta meg közgyülését háromnapos pedagogiai szeminárium el előadásakkal kapcsolatban. A közgyülést *Szieberth* Róbert pécsi felügyelőigazgató, egyesületi elnök több mint 200 jónyi hallgatóság előtt nyitotta meg. Üdvözölte a tanítóság körében megjelent *Berze* Nagy János dr. kir. tanfelügyelőt, *Drózdy* Gyula budapesti áll. tanítóképzőintézeti gyakorlóiskolai tanárt, mint előadót.

Majd vitéz *Kádár* Lajos egyesületi jegyző rövid, áttekinthető szép beszámolóban ismertetí az egyesületi élet fontosabb mozzanatait, melyből kitetszik, hogy az mind az iskolában, mind azon kívül, a társadalmi munka terén bőségesen vállalta az őt megillető részt.

Vitéz *Szalay* László állami tanító szomorú szívvel megemlékezett az egyesületnek közelmultban elhunyt egyik oszlopos tagjáról *Retter* Rezső nyug. állami elemi iskolai igazgatóról. Az igaz bajtársi szeretet hangján elvonultatta őt munkás élete méltatásával, mint kötelességtudó tanítót, lelkes igazgatót, gondos családapát és jó barátot. Emlékét kegyelettel megőrzi az egyesület és jegyzőkönyvben megőrökíti.

Ezzel a szakirányú munka kezdetét vette. *Drózdy* Gyula gyakorlóiskolai tanár már régóta szaktekintély a magyar tanítóság előtt s köztudomású a tanügyi világban, hogy az új népiskolai tantervnek, valamint az ahhoz írt s rövidesen megjelenő „Utasítás"-nak, ő egyik alapvető munkása s így elsősorban leghivatottabb fejtegetője. Mind elméleti, valamint gyakorlati előadásával fényesen meggyőzte a hallgatóságot, hogy az új tanterv elgondolásai, ha igaz tanítói léleken átszűrődnek, eredményesen át is ültethetők az élet iskolájába és a múltlal szemben mérföldes haladást jelentenek, nevelési és módszeres vonatkozásban.

Végig haladt a magyar nyelvi tárgykör minden ágán és kimutatta, hogy az öntevékenység útján a tanuló lelkéből kitermelt ismeret, érzés és elhatározás az, ami a gyermek egyéni élete, de a társadalomba való beilleszkedés szempontjából is pozitiv értéket jelent. Lényegében pedig az eljárás alkalmazható minden, még a legelvonottabbnak látszó tárgyra is, csak gondja legyen a tanítónak arra, hogy kelló asszociatio biztosításával életet adjon az ismeretnek.

Az október 17-iki és 18-iki előadásokat a Miasszonynukról nevezett zárda tornatermében tartották.

Megbeszélés alá került az alkalommal a beszéd- és értelemgyakorlatok, valamint természetrajzi és gazdasági ismeretek célkitűzése, tananyaga és tanítási módszere.

Drózdy Gyula, az illusztris előadó világosan és könnyedséggel kifejtette, hogy a népiskolában ma a beszéd- és értelemgyakorlat jutott vezetőszerephez és el fog jönni, ha mi nem is érjük meg, az az idő, midőn a tantárgy, órarend, külön könyv stb. mindmind elmarad, hanem csaktis az ügyes módszerrel kezelt beszédgyakorlatok keretében jutnak el az elemi ismeretek, de az érzések és akaratbeli indítások is a jövő emberének lelkébe. És megjósolja, ha minden skatulyázástól menten, a maguk természetes összefüggésében és egymásra való hatásában, különösen az érzelmi elemek erősebb és hathatósabb kihangsúlyozásával ültetjük el az életparancsolta szükségletek csiráit a fogékony gyermeki lélekbe, neveltünk, ha nem is okosabb, de minden bizonnyal jobb és boldogebb ember lesz.

Elmélett fejtegetését azonnal szép tanítással is demonsirálta. Ugyancsak ez alapon vitéz *Vácsy* Ferenc pécsi igazgató-tanító bemutatott szép mintatanítást az épen időszerű „Magyar Hét"-ről, amelyben nagy ügyekezettel iparkodott nemcsak megértetni, hanem átéltetni is mai életünk nem csekély részben magunk okozta nyomoruságát.

A természetrajzi ismeretek tanításmódjának mindvégig lebilincselő fejtegetésének fénypontja kétségtelenül a vallásos érzelmek ápolására való utalás volt. Mesteri és mégis oly közvetlen logikával kimutatta, hogy a száraz, lelketölő, leíró módszerrel szemben itt a kis gyermekkel is számtalan formában megláthatháljuk a környezet és a rajta nyüzsgő élet között megszűnhetetlen kapcsolatokat, megérezhetjük ezernyi alkalommal az emberi értelem, a földi tudás és kutatás végét, mely fölött ott a láthatatlan de csalhatatlan legnagyobb hatalom a Mindenható Isten. Hozzá tehát nem a verbálizmus sivárságán, hanem a teremtményei létét adó összefüggések fölismerésének útján kereszül emelkedhetünk, amikor elvezetjük a tanulót odáig, ahol megtorpan az ész és átvisz a hit az Alkotóhoz. Meggyőző és megindító előadását a petuniáról tartott gyakorlati tanítással igazolta. Nemcsak hirdett az érzelmi nevelés fontosságát, hanem minden szava kicsinyekben ,nagyokban egyaránt a kedélynek és érzésnek megmozgatója. Hálás, eredményes munkát végzett s higuik, hogy az a „nyugtalanság", amit a tanítólelkekben kelteni akar a módszeres kutatás terén új, ismeretlen tájak kapuit kitárja.

Fáradságos közeműködését az egyesület

és a tanítóság nevében *Szieberth* Róbert elnök, a kormányhatóság nevében a mindvégig érdeklődésel ott időző *Berze Nagy* János dr. kir. vezetőtanfelügyelő, a tanítóképzőintézet V. évfolyamának nevében *Temesy* Ilona növendék köszönte meg.

Nagy Árpád h. államtitkár és *Takács* Béla miniszteri tanácsos és *Galla* Endre az Á. T. O. elnöke, mivel eredeti szándékuk ellenére másirányú elfoglaltságuk miatt a gyülésen személyesen nem jelenhettek meg, sürgönytleg köszöntötték az egybesereglett tanítóságot, amit az ugyancsak egyhangú lelkesedéssel távoratban tiszteletteljesen viszonzott.

Három napi reményteljes magvetés után lélekben gazdagodva, szívben nemesedve oszlott szét a tanítók hűséges tábora.

Határidő emlékeztető

Nyugdijintézeti jelentés (ürlapnyomtatvány beszerezhető a Haladás Nyomda Rt.-nál, Pécsett) november 15-ig valamint a január havi **fizetési jegyzék** is láttamozás végett a kir. tanfelügyelőséghez beterjesztendők.

Gazd. továbbképző ism. iskolai államsegély iránti kérvény és költségvetés nov. 15-ig a 22.134/1927. VII. sz. vkm. rendelet (megjelent a Hivatalos Közlöny 1927. évi 9. számában) a kir. tanfelügyelőséghez benyujtandó.

Püspöki rendelet.

3046/1930. sz. **Orgelbuch zum Rosengarten der ewigen Liebe.** A népének egyöntetűvé tétele szempontjából fontos, hogy legyen egy egységes énekgyűjtemény, melyben a különböző helyen laká, de azonos nyelvű hívek megtalálják megszokott éneketket, egyházzenet művészeti szempontból pedig lényeges, hogy ezek az énekek szabályszerű és egyházias kisérettel birjanak. Mindkét szempont teljesen kielégitő módon érvényesül az *„Orgelbuch zum Rosengarten der ewigen Liebe"* c. alatt most megjelent kántorkönyben, melynek énekett *Bok* József németbólyi plébános gyűjtötte össze és *Jaksch* Ede székesegyházi főorgonista nagy szakavatottsággal látta el új kisérettekkel.

A gyűjteményben megtaláljuk az egész egyházi év német nyelvü és főbb szertartások latin énekett, korális miséket a vatikáni kiadás szerint, a responsoriumok kisérettett s általában mindazt, amire a kántornak szüksége van. A több mint 270 éneket tartalmazó, tizléses kiállitású és tiszta nyomású kántorkönyvet szivesen ajánlom egyházmegyém papságának, korusainak és kántorainak figyelmébe. Egyben megengedem, hogy az a templom pénztár terhére szereztessék be, mely esetben mint a templom tulajdona fog szerepelni, a kántor annak épségéért felelős lesz és utódjának hiány nélkül köteles lesz átadni. A mű beszerezhető a „Haladás" nyomdában Pécsett, vagy közvetlenül a szerzőnél.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

1945/1930. sz. **Gyermeknaptár.** Az Országos Állatvédő Egyesület 1931. évi „Gyermeknaptár"-a már megjelent. Ez az évfolyam talán még az eddigiteknél is jobban sikerült és megérdemli a pártolást. A naptár erkölcsnemesitő és szórakoztató olvasmányokat tartalmaz s nagy eredménnyel szolgálhat a Madarak és Fák napjának célkitűzései elérésében. A naptár magában foglalja az Országos Állatvédő Egyesület által kitűzött iskolai pályázatot. Végül belekapcsolódik a Szent Imre ünnepségekbe is. Felhívom a felügyeletem alá tartozó iskolaigazgatóságokat és tanítókat, hogy szóban forgó naptár minél szélesebb körben terjesztése iránt intézkedjenek. Egy példány ára 24 fillér. Min-

Megjelent Bok József németbólyi esperes, ker. tanfelügyelő, plébános által összegyűjtött templomi népének **kántorkönyve.** Ára 20 P.
Előfizetéseket felvesz a Haladás Nyomdarészvénytársaság, Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

den 10 példány után 1 tiszteletpéldány jár. Megrendelhető az Országos Állatvédő Egyesület kiadóhivatalánál, Budapest, IX. Ernő-utca 11-13. sz.

1959/1930. sz. **Beiratási díjak.** Vonatkozással Megyéspüspök Úr Ő Méltóságának 2567/1930. sz. körlevélt rendeletére (megjelent a Katholikus Iskola 1930. szept. 1. számában is), felhívom a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat, hogy a 882-4/674-1930. sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet (megjelent a Hivatalos Közlöny f. é. július 15. számában) alapján a beiratásidíj felét a postatakarékpénztár 65.393. számú „Tanítói Internátusok Alapja" című csekkszámlájára most már haladéktalanul fizessék be. Amennyiben ezt elmulasztanák, a felelősséget az iskolaigazgatóságra hárítom.

Megállapítást nyert ugyanis a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszériumban az, hogy szóban forgó beiratási díjakat érdekelt iskolaigazgatóságok közül még sokan nem fizették be, holott a vonatkozó miniszteri rendelet 4. §-a szerint a beiratási díjakat *„az iskola igazgatója (tanítója) kezeli és azokért anyagi felelősséggel tartozik."* Amennyiben tehát a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrtól arról értesülnék, hogy egyik vagy másik iskola igazgatója (tanítója) a beiratási díj felét az előírt módon nem juttatta volna meg rendeltetési helyére, ellene az eljárás megindítása iránt nyomban intézkedni fogok.

1988/1930. sz. **A tanügyi jogforrások gyűjteménye.** Dr. Serényi Antal, kaposvári kir. s. tanfelügyelő kiadásában megjelent a tanügyi jogforrások első kötete, mely az iskoláztatási kötelesség teljesítéséről szól. E mű beszerzését annyival inkább engedélyezem és ajánlom, mert a püspöki rendszabályok 94. §-a (40. oldal) előírja, hogy az 1921. évi XXX. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott 1923. évi 130.700 sz.ukm. rendeletet az iskolaszékeknek be kell szerezni. Amennyiben tehát az iskolaszékek e művet beszerzik, nemcsak a hivatkozott miniszteri rendeletnek jutnak birtokába, hanem az összes kapcsolatos pótló és kiegészítő rendeletekről is tudomást szereznek. Ára a kötetnek 2 P. 50 f. Az összes tanügyi jogforrásokat a szerző hasonló kötetben fogja kiadni. A körülbelül 1000 oldalra terjedő mű 20 P-be fog kerülni. Természetesen mindegyik kötet külön is kapható. A könyv a szerzőnél (Kaposvár) rendelhető meg. A II. kötet az iskolaállításról és fenntartásról fog szólni s tárgyalni fogja az 1868. évi XXXVIII. t.-c.-t és az 1926 évi VII. t.-c.-t.

2033/1930. sz. **Népszámlálásnál a tanítók igénybevétele.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 820-05-591/1930. sz. rendeletére azzal hívom fel a felügyeletem alá tartozó iskolaigazgatóságok figyelmét, hogy e rendelet alapján a szükséghez képest intézkedjenek. Oly községekben, ahol a népszámlálási biztosul kinevezett tanítók helyettesítése házilag (osztálygösszevonás, váltakozó rendszer mellett) nem eszközölhető, ott legfeljebb 6 napra terjedő szünetet, illetve a tanító részére szabadságot engedélyezek.

HIREK.

Mozgay Sándor Mély gyászba dönötte a kegyetlen halál az egész pécsegyházmegye papságát, szeretett paptestvérük, *Mozsgay* Sándor paksi apátplébános halálával. *Mozsgay* Sándor 3—4 héttel ezelőtt jött Pécsre, hogy régi vesebaját és cukorbetegségét gyógykezeltesse. A sebészeti klinikán azonnal megoperálták, a veseköveket eltávolították. A kényes operáció jól sikerült, remény is volt a teljes felgyógyulásra, de a szív gyengének bizonyult. Állapota vasárnap óta válságosra fordult, míg végre október 7-én fél hatkor a betegek utravalójával, lelkileg megerősítve csendesen elhunyt. *Mozsgay* Sándor elhunytával egy igen értékes és érdemes papját veszítette el a pécsi egyházmegye. A megboldogult minden idejét és erejét a lelkipásztori munkának szentelte. A buzgó lelkipásztort, aki úgy a hivei, mint paptársai és tanítók szerették és becsülték. *Mozsgay* Sándor 1866-ban született, 1890-ben szentelték pappá. Mint káplán sokáig működött Szekszárdon, 1907-ben Szekszárd—Újváros plébánosa lett. 1919-ben kerületi tanfelügyelővé nevezte ki Zichy Gyula gróf akkori pécsi püspök. 1922-ben került Paksra, s mint paksi plébánost buzgó és eredményes lelkipásztori tevékenységének elismeréséül 1928-ban Virág Ferenc megyéspüspök cimzetes apátsággal tüntette ki. A megboldogult holttestét csütörtökön, október 9-én 10 órakor szentelte be Virág Ferenc megyéspüspök Pécsett, a kórbonctani intézetben s innen autón Paksra szállították, ahol 10-én délelőtt 10 órakor gyászmisét végeztek lelki üdvéért s utánna a Kálvária temetőbe kisérték nagy részvét mellett a paksi hívek melegszívű plépánosát.

A termény-illetményes tanítók panasszal fordulnak a közigazgatási bírósághoz. A gödrei kath. tanítóegyesület őszi gyűlésén indítványt fogadott el, mely a termény-illetményes tanítók fizetéscsonkításának megszüntetése céljából, az Országos

Szövetség részéről erélyes akció megindítását kívánja. A panasz oka, hogy a búza árusuhanása ellenére a vallás- és közoktatásügyi miniszter a tanítók búzaillettményét mázsánként 27 84 pengővel számítja be fizetésükbe, s így az érdekelt tanítók a törvényes fizetésnél 800—900 pengővel kapnak kevesebbet. Tiltakoznak az ellen, hogy az országos pénzügyi helyzetre hivatkozva törvényes fizetésük egyharmadától, jelétől megfosztassanak. Igazságos termény-értékelést és a kántori javadalmak lefoglalásának megszüntetését kívánják. E célból a biboros hercegprímáshoz, a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, megyés püspökhöz és az egyes vármegyei közigazgatási bizottsághoz intézett és felterjesztett beadványokon kívül a közigazgatási bírósághoz fordulnak panasszal.

A Katholikus Népszövetség, amely az újjáéledő magyar katholikus társadalmi szervezkedésnek még ma is legnépesebb és legnagyobb hivatású képviselete, a magyar demokratikus jövő előkészítése érdekében fokozott tevékenységet fejt ki. Alkotmányos élete útján kiszélesítette vezetőségét és kitűnő módon szerkesztett havi füzetét. Országszerte tovább folytatja szervezkedését, aminek eredménye, hogy tagjainak száma ma ismét megközelíti a százezret. A központi elnökség élén Szmrecsányi György egri érsek, Dr. Ernszt Sándor népjóléti miniszter, ügyvezető elnök és Frühmirth Mátyás titkár állanak. A füzet-tagsági díj (10 füzet után évi 1 pengő) a naptáros-tagság ugyancsak évi 1 pengő, aki pedig naptárt és füzetet is akar, évi 2 Pengőt fizet. Pécsett a tagsági jelentkezéseket a Szent Antal Jótékony Bazár veszi fel, a Ferencek temploma mellett levő üzlethelyiségében, vidékenként pedig a helyi igazgatók és megbízottak.

Tanítói kinevezések. Horváth József a nagybicsérdi II. sorsz., Ströbl István a birjáni, Reich Jakab a lapáncsai, Kattauer Lajos a tarrosi, Kuruca Miklós a kisszékelyi és Pósza Imre a tékesi r. kath. kántortanítói állásra egyházhatóságilag kinevezettek.

A németbólyi esperesi tanítói kör táviratá a kultuszminiszterhez. A németbólyi esperesi kerület tanítói köre most tartotta ősi ülését Szőkéden, mely alkalomból a következő táviratot küldötte gróf *Klebelsberg* Kunó dr. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez: „A németbólyi esperesi kerület tanítói köre kétségbeeésének tizenkettedik órájában mélységes hódolattal kéri Nagyméltóságodat, hogy a természetben járandóságokkal sújtott tanítók helyzetén gyors intézkedéssel segíteni kegyeskedjék, mert egyállamban nem állhat fenn az az égbekiáltó igazságtalanság, hogy 15 pengős búzaár mellett a minden munkával megterhelt nemzetnapszámosnak a búzát az államkincstár 27 P 84 fillérbe számolja el s így egyesek még a magasabb fizetési osztályban sem érik el a létminimumot, a pól kiérdemelt csekély kistisztviselői fizetésükből. Bízva Nagyméltóságodnak kultúráért lángoló szívében, biztos reméljük alázatos kérésünk teljesítését. Mély hódolattal a németbólyi esp. ker. tanítói köre. Az esperesi kerület kérelmére a többi esp. kerületek is hasonló értelmű felterjesztést intéztek a miniszter úrhoz.

Felhívás előjegyzésre.

Fölveszem a fonalat ott, ahol azt 13 év előtt letettem, — hosszabb időre lefenni kényszerültem a nagy vitágégés, megszállás, kommun s az ezek okozta nehéz életviszonyok miatt... „Hazulról haza" c. verskötetem kiadásáról van szó, amely tartalmazni fogja azon helyi s vidéki lapokban (ezen lapban is) megjelent verses írásaimat, amelyeknek tárgyát két kedves otthonom, iskolám s családom képezik, — az iskolai s családi életből merítettem. Melléklelül, gratis adom a 40 év előtt összeállítottam, boldog emlékű Schwerer Nándor szabadszentkirályi esp.-plébános, c. kanonok által átnézett s oppropált „Évtár"-t, amelyből az 1801—2000. években a hét napjai könnyen megállapíthatók. A mintegy 7—8 ívre terjedő mű ára — bérmentes küldéssel 3·— P leszen. Hogy a nyomtatandó példányok számát, illetőleg tájékozódhassam, előjegyzéseket kérek, elsőbbet is tőletek, tanítótestvéretimtől, akiknek abban emléket kívánok hagyni; az által, lélekben — hazulról haza való eltávozásom után is — itt óhajtván maradni köztetek... Megjegyzem még, hogy munkám csak az esetben fog megjelenni, — úgy szeretném, hogy az legkésőbb karácsonyra minden megrendelőnek kezébe jusson, ha az előjegyzéssel *obligát* összeg a kiadást költségeket fedezni fogja. A megjelenést ugyanezen úton signálni fogom.

Minél több előjegyzést kér és vár,

szerető öreg testvéretek:

Somssich Sándor,
ny. tg. tanító

Pécs, Árpád-utca 2/1. sz.

2664/1930. szám alatt egyházhatóságilag jóváhagyott egyházközségi szabályzat (1.— P), képviselőválasztási jegyzőkönyv (12 fill.), választói névjegyzék ürlapnyomtatvány (4 fill.) Haladás Nyomdarészvénytársaságnál kapható.

Irodalom.

Gyermeknaptár. Az Országos Állatvédő Egyesület (Budapest IX. Erenő-utca 11-13.) közismert Gyermeknaptárának XXXIII. az 1931. évre szóló évfolyama megjelent már.

Pollér Károly államtitkár, elnök előszava a madarak és fák napjának 35. évéről szól. Pettkó-Szandtner Aladár államtitkár, tb elnök pedig a gyermek és állat kapcsolatáról írt szép bevezető sorokat. A címlap szines képes hangulatos téli erdőt ábrázol a gondosan kitett élelemre menő őzikékkel és madárodvakkal. A hónapok képei ezuttal mindenféle játékokat tüntetnek fel. A sok érdekes kép mind Vezényi Elemér müvészetét dicséri.

Az új Gyermeknaptár Fodor Árpád szerkesztő versekkel kapcsolódik bele a Szent Imre évi ünneplésébe. Különösen szép mesékkel tünik ki az 1931. évi Gyermeknaptár. A kedves kiadvány megérdemli a támogatást. Egy példány ára csak 24 fillér és minden 10 példány után egy ráadás jár.

Állatvédelem. Az Országos Állatvédő Egyesület (Budapest, IX. Erenő-utca 11-13.) „Állatvédelem" cimü havi folyóirata e hónapban Veni Sancte sóhajjal hivja föl a hatóságokat és a szövetséges egyesületeket az állatvédő munka lelkes megindítására. Dr. Kukuljevic József, a keszthelyi gazdasági akadémia tanára közli a Rádió-Szabadegyetemen tartott előadását az ésszerü állatgondozásról. Majd Knábel Vilmosnak a a bonyhádi tanitóegyesületi gyülésen tartott előadása: „A természetvédelem kérdése a népiskolában" következik. Az irodalomrovat az új Gyermeknaptárt és Svend Fleurev egyik állatregéjét ismerteti. Dr. Vass József népjóléti miniszteri és Kőrösi Henriket bucsúztatja el a lap, új iskolai pályázatokat és más hireket közöl. Tagsági díjjal együtt ára 4 P. Szerkesztője Fodor Árpád.

Az Országos Állatvédő Egyesület iskolai pályázata. Az 1930/31. iskolai évre is hirdet az Országos Állatvédő Egyesület irodalmi pályázatot és pedig a következő tételekkel: 1. A népiskolák I—IV. osztályai számára: A baromfitakról. 2. A népiskolák felsőbb osztályai, ismélő és középfokú iskolák I—IV. osztályai számára: Hogyan védjük az állatokat? 3. A középiskolák V—VIII. osztályai, a tanitóképzők és felsőkereskedelmi iskolák számára: Állatvédelmi beszéd a madarak és fák napjára. A dolgozatokat az iskolai igazgatóságok útján 1931. március 31-ig az Országos Állatvédő Egyesületbe (IX. Erenő-utca 11-13.) kell beküldeni.

Szerkesztői üzenetek.

Tanító. A 640—05—424—1930. VI. sz. vkm. rendelet (megjelent a Hivatalos Közlöny 1930. évi 19. számában) szerint, amely községben *könyv és papirkereskedés nincsen,* ottan a tanulóknak tankönyvekkel, tanszerekkel, irkákkal, füzetekkel stb. való ellátását az iskola vezetője, igazgatója intézheti. Teljesen helyesen járt el tehát akkor, amikor az ügy érdekében az irkákat, füzeteket, tankönyveket stb. nem a helybeli vegyeskereskedő utján, hanem közvetlenül szerezte be tankötelesei részére. Ezen eljárása ellen a kereskedő jogos panasszal nem élhet.

TANMENETEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ

tanitói munkához óráról órára segitséget talál a

Szent István - Társulat

kiadásában megjelent vezérkönyvekben.

A beszéd- és értelemgyakorlatok tanitásának

VEZÉRKÖNYVE

a róm. kath. elemi népiskolák ***I.*** *és* ***II.*** *osztályának az új kath. tanitásterv szellemében feldolgozott anyagával. Irta: FINTA SÁNDOR.*

Ára: 4·80 P.

A beszéd- és értelemgyakorlatok tanitásának

VEZÉRKÖNYVE

a róm. kath. elemi népiskolák ***III.-IV.*** *osztályának az új kath. tanitásterv szellemében feldolgozott anyagával. — Irta: HOMOR IMRE.*

Ára: 4·80 P.

A számolás és mérés tanitásának

VEZÉRKÖNYVE

a róm. kath. elemi népiskolák ***I.-VI.*** *osztályainak az új kath. tanitásterv szellemében feldolgozott anyagával. Irták: STRAUB FERENC és VADÁSZ ZOLTÁN*

Ára: 4·80 P.

Az éneklés tanitásának

VEZÉRKÖNYVE

a római kath. elemi iskolák ***I.-VI.*** *osztály, valamint az* ***I.-II.*** *osztálynak az új kath. tanterv és utasitás szellemében feldolgozott dal- és énekanyagával. Irták: JÓSVAY-SCHMIDT-SZEMZŐ.*

Ára: 5·60 P.

ÖSSZHANGZATOS ZENEKISÉRET

a JÓSVAY-SCHMIDT-SZEMZŐ által szerkesztett Dalok és Énekek könyve egyházi és világi dalathoz. Harmóniumra átirta: JÓSVAY GÁBOR. I. füzet a ***III.-IV.*** *osztály dal- és énekanyaga.*

Ára: 4·— P.

Az V-VI. osztály anyaga jövőre jelenik meg.

Haladás Nyomdaérzévnytársaság, Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSEGYHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanitó-Egyesület." — Megjelenik minden hónap elsején.

Előfizetési dij 1930. évre 3 pengő. *Tagdij 1930. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-u. 4. sz., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági dijak a 43.612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1930. december 1. — XIX. évfolyam, 12. szám.

A tanító természetfölöttisége.*

Mikor a kis gyermek a kattcabogarat Isten bogárkájának mondja, mikor a fecskét Isten madarának szólítja, a szivárványban pedig Isten jeggyürüjét látja, — akkor ama természetfölötti világszemlélet szólal meg benne, melyről az Üdvözitő Jézus azt mondotta: „Boldogok a tisztaszivűek, ők — mindenben és mindenüt — meglátják, felismerik az Istent." A természet egész nagy változatos világa más szint kap, a természet erőt sokkal többre lesznek képesek, a természet tehetséget megkoronázatnak: természetfölöttivé: a közönségesnél, a természetesnél különbbé válnak, ha keresztény szemmel nézzük őket. A természeten a természetfölötti: az isteni malaszt körülbelül annyit emel, annyit javit, mint a nemes ojtás a vad alanyon, mint a királyi örökbefogadás a koldus fiún, mint az elektromos áram a világitótestbe feszitett vékony kis platinadróton: annak erőit felfokozza, nagyobb eredmények létrehozására készteti, magasabb szinvonalú életre segíti, képesíti. Az evangéllum szerint is a tehetségek talentumai csak az őket értékben növelő kamatokkal együtt szolgáltathatók vissza az Alkotónak, az útszélről behúzott bénák, sánták, koldusok pedig csak a kegyelem királyi köntösében vannak jogositva az isten mennyegzős asztalához ülni. Az Isten kegyelme, malasztja tehát nemesíti, fölemeli, gazdagítja: természetfölöttivé teszi a természetest.

Ép ezért keresztény szemmel nézve, a természetfölötti elemet külön számításba véve, más a dolgok értéke, hasznu, — mintha csak földi szemmel tekintünk végig rajtuk. Az ember a természet világában egyén, a család az első társulás, az emberiség pedig közös kulturkincseket élvező társadalom. Természetfölötti értékelésben az egyén halhatatlan, örök hivatású lélek: Isten gyermeke, a család szentség: forrása az életnek és kegyelmeknek, az emberiség pedig Anyaszentegyház, melynek kincsei a szentek imái, érdemei, a mennyek országának kulcsai, az örök élet ígéi és örömei, melynek nemcsak élők, hanem halottak számára is élvezhetők, megközelíthetők.

Kérdem már most: *a természetfölöttiség a kath. világnézet micsoda többletet tételez fel és micsoda többletet valósít meg a tanitó egyéniségében, hivatásában, munkakörében?*

1. A természetfölöttiség mindenekelőtt akkor emeli, gazdagítja a tanitói hivatás értékes eszmekörét, mikor a nevelés és tanitás utolérhetetlen Mesterét: Krisztus Jézust állítja elénk, mint eszményképet, melyet magunkra mintázunk, magunkban kialakitanunk kell. Ő segíteni jött a szegényeken, ezért maga is leereszkedett a szegények közé, szegényen született, érezte a nyomorúság szenvedéseit, sebeit: egy volt azokkal sorban, akiken segíteni kivánt. Ő segíteni jött a halálon, ezért Ő maga is meghalt; nem kathedráról tanította csak az élet bajaival való küzdelem elvelt, hanem önmagán mutatta be az általa hirdetett igazságok próbáját.

A tanító a gyermekeken akar segíteni, tehát neki is le kellereszkednie a gyermekekhez, mint ahogyan Krisztus leereszkedett a nyomorultakhoz, a szenvedőkhöz, a halálhoz. Azért volt Ő a legmesteribb Mester, mert Ő volt a leggyermekibb Gyermek. Tőle kell megtanulnunk a gyermekeket ölünkbe venni, a tékozló fijakat visszafogadni, a tehetségek kevés kenyerét megszaporitani, a gyermekekben Isten országának kiváltságosait térítení. Gyerünk velük egyforma életet élni a cserkészsátrak alatt nyaranta, törjük le télen a legmérgesebb jégcsapok orrát és vivjunk tőrpárbajt a kis fiúkkal, söpörjük le a havat az erdei Madonna térdeplőjéről, hogy le lehessen térdelni reá! Szomoruljunk a gyermekekkel, legyenek gondjaik, örömeik a mi gondjaink és a mi örömeink!

* E cikk az 1928. június 20-án Dombóváron tartott közgyűlés előadásának: „A gyermek természetfölöttiségé"-nek párhuzama.

2. Az igazságnak — különösen gyermekeknél — nincs jobb ajánló levele, mint a szenvedő szeretet annak részéről, aki az igazságot hirdeti, képviseli. Tamás apostolban ez a kíváncsi gyermeki igény szólal meg, amikor a Föltámadott testén a sebeket keresi. Azt akarja ezzel mondani, hogy annak hiszünk mi, aki szeretetből szenvedett értünk. Majd akkor hiszünk Marxnak, Szaltinnak, ha nem mások testén, hanem saját magukon mutatnak fel sebhelyeket, mint istenti igazolásokat. Krisztus tanításának igazolói, hitünk horgonyának megrögzítő mélységei az Ő sebei.

A gyermek már most kell, hogy lássa az érte dolgozó, aggódó, fáradó tanító homlokán a verejtékcseppeket, az áldozatokat, mint sebhelyeket, mint forradásokat: akkor hisz majd neki, akkor követi. Az istenti Mester másik lemásolandó nagy vonása: fölmutatni órákon az órák előtti késsütel fáradságát, a türelem verejtékett, az aggodalom könnyeit, az áldozatos szeretet sebeit, melyeket az Ő oktatásukban, megmentésükben kaptunk. Ez teszi majd a gyermekeket híveinkké, mint ahogyan a hitetlen Tamást vértanú hívallóvá változtatta a szent sebek látása. És e fáradság, ezek az áldozatok, ezek a verejtékcseppek, ezek a sebhelyek olyanok lesznek rajtunk, mint Krisztuson a sebek a föltámadás után: nem csúfságára lesznek egyéniségünknek, hanem azon, mint drága ékszerek ragyogni fognak, és fényük előzi a gyermekszivekből a bizalmatlanság hideg sötétségét.

3. Van az Úr Krisztusnak egy példabeszéde, melyről azt mondhatnám, hogy a pedagógusok parabolája: a konkolyról és a búzáról. Az élet úgy van itt feltüntetve, mint szántóföld, az Isten, mint gazda, a lelkek pedig, mint az Ő kalózai. A Krisztus sírjától elhengerített kő, ennek a földnek a határköve. A gazda: az örök magvető jó magot vetett a földbe, — mégis mikor a vetés felnőni kezdett, feltűnt benne itt is, ott is a konkoly. Szolgái kérdezték: honnét van ez? Ellenséges ember cselekedte ezt, míg az emberek aludtak, válaszolta a gazda.

Ebben azt mondja Krisztus, hogy Isten kezéből jól indul minden gyermek, de míg a pedagógusok, lelkipásztorok alusznak, jön fekete zsákjával a gonosz és a bűn konkolyát szórja az Isten vetése közé. Nem szabad aludni! Örködni kell, Isten vetése: az ifjúság mellett és meg kell előzni a bajt, mert később hiába a szolgák a konkolyt hiába akarták. Sok pedagógus alszik; sok pedig nem őr, hanem madárijesztő, akik ösztövér theoriák vázát felruházzák össze nem illő, innen-onnan kölcsönzött világnézeti rongyokkal, akiknél a szív tartsznyája üres, akiknél a fej fürészporból van, és akiket csak a szél ingat, de maguk nem mozognak: ezek el nem ijesztik az ellenséges embert! Eleinte nem is látszik semmi, csak mire nőni kezd a vetés: az ifjúság, — bújtk elő a gonosz munkájának eredménye és az örök mulasztásának következménye.

Szükség van kath. világnézetű tanítóságra! A természetfölöttiség itt vázolt szempontjai csak a vallásos lelkület szerint lehetnek pedagógiai tényezőkké. Szent Imre herceg alakja nemcsak az ifjúságnak prédikál, hanem a nevelőknek is. Ő szent volt, de atyja: Szent István, anyja: boldog Gizella és nevelője: Szent Gellért is szentek voltak! Ha akartok szentéletű ifjúságot, — előbb adjatok szentéletű szülőket, nevelőket! Napjainkban pedagógiai tranyok keletkeznek, amelyek természetes alapon mindent elkerülnek, hogy feleslegessé tegyék a természetfölöttiség gondolatait. Az ő ideáljuk Achilles, a mienk Krisztus. Az ő kincsük az Ilias, az odyssela, a mienk az Evangéltum. Ők erőt a japánoktól tanúlnak, mi a vértanuinktól. Ők pogány mysztériumokat újítanak fel, mi majd éjfél misére járunk. Ők piramisokat építenek — hulláknak homokba, — a mi házunk az élet vára, amelyet sziklára épített az idők örök királya: Krisztus.

„Legyen csak célunk: Istennek dicsőség,
Magunknak munka; az egyén szabad.
Érvényre hozni mind, mi benne van,
Csak egy parancs kötvén le: szeretet.“

Dr. Gálos László.

Espereskerületi gyülések, pedagógiai szemináriumok.

A kezembe kerülő tanügyi lapokban mindig élénk figyelemmel kísérem a tanítóság egyesületi életéről szóló híradásokat. Mert ezek a híradások sok mindenről beszélnek és sok tanulságot rejtenek a sorok között. Ezekben lüktet a tanítóság élete, ezekben tör felszínre a tanítóság lelke. Ezekből a híradásokból — összehasonlítás révén — megtudható, hol fürge, eleven, mozgékony és érzékeny a tanítóság lelke és hol súlyedt, fáradt apatiába a tanítóság élete.

Ezek az összehasonlítások bizony ránk, a pécsi egyházmegye tanítóságára nem kedvezők. Másutt mintha sokkal elevenebb élet lüktetne, mintha tevékenyebbek volnának a lelkek!

Ez az összehasonlítás vezetett a múlt év májusában Egyesületünk választmányához beterjesztett azon indítványom megtételére, hogy az egyesületi közgyűléssel kapcsolatban rendeszünk tanítótnk számára 2-3 napos pedagógiai szemináriumot. Merész indítvány volt, de előttem állott más egyházmegyék példája. A választmány tárgyalás nélkül naptrendre tért felette.

Az idő azonban engem igazolt. Alig két hónapra rá magam is ott ültem már a budapesti pedagógiai szeminárium hallgatói sorában s még egy hónapra a Vkm. országszerte elrendelte a pedagógiai szemináriumok rendezését. És milyen nagy örömmel fogadta mindenkt!

Ez az összehasonlítás vezetett lapunk októberi számában közreadott „Miért“ c. cikkem megírására is. Mert láttam a különbséget más egyházmegyék és a mienk között. Cikkemben a „miért“-ek között felvetettem az anyagi kérdést is. Nem azért, mintha nem ismerném és nem fájna tanítóságunk katasztrófális anyagi helyzete, hanem azért, mert nem tudtam — és nem is tudom — megérteni, hogy ez a helyzet épen nálunk lenne a legkatasztrófálisabb. Mert mi a tény? Az, hogy a tanítóság helyzete országszerte egyformán katasztrófális. És mégis Zalában, Hevesben, Nógrádban, Borsodban, Győrben, Veszprémben meg tudják csinálni, hogy a „rongyokba burkolt nyomor“ is kijár a fórumra, nem ugyan „hivalkodni“ hanem *tanúságot tenni életereje, céltudatos törekvései, elevén hitből táplálkozó önfeláldozása és törhetetlen akaratereje mellett. Az említett vármegyék népe is bizonyára nem „hivalkodásnak“ bélyegzi tanítóinak megjelenését a közvélemény porondján, hanem tisztelettel adózik a rongyokba búrkolt nyomor alól is előtörő élniakarásnak: a hősi erényekkel telített tanítói léleknek.*

És kell, hogy ez a nekirugaszkodás, a megnem hátrálás tiszteletre, belátásra és cselekvésre k é n y s z e r í t s e azokat is akik a tanítóság sorsát intézik.

Az említett cikkben a mi pedagógiai szemináriumainkat hasonlítottam össze más megyékével. Nem a mi javunkra sikerült!

Tudom, hogy áldozatba kerül a megjelenés. Azt is tudom, hogy semmiből áldozni nagyon nehéz. De talán lehetne segítení a bajon!

Az utóbbi időkben alkalmam volt néhány pedagogiai szeminárium és néhány espereskerületi gyűlésen személyesen is jelen lehetni. A kettő között nagy hasonlatosságot találtam mind a programmban, mind pedig annak lebonyolitásában. Mindkettő megnyitóval kezdődik, melyet egy-két elmélett előadás, majd gyakorlati tanítás követ. Ezeket követi aztán a bírálat, illetőleg a megbeszélés. A kerületi gyűléseken ezen felül még egyesületi ügyeket is intéznek el. Ez azonban a legrövidebb programmpont. Végül mind a kettő zárszóval végződik.

Hát nem lehetne a kettőt összekapcsolni? Nem lehetne espereskerületi gyűléseinket pedagógiai szemináriumokká átszervezni?

Nem lehetne megcsinálni, hogy 2—3 esperesi kerület, melyek most egy „körzetbe“ tartoznak, ennek a körzetnek valamelyik központi fekvésű helyén, egyidőben tartaná őszi és tavaszi gyűléseit? Nem lehetne a programmot úgy összeállítani, hogy a szokásos szentmise után minden kör elintézné külön a maga egyesületi ügyeit s aztán együttesen hallgatnák és beszélnék meg a szónyegre kerülő elméleti és gyakorlati előadásokat? Milyen egységes tanítót lelkület alakulna így! Hiszen eddig is ez volt a programmja egy-egy espereskerületi gyűlésnek! De ez volt a programmja a pedagógiai szemináriumoknak is.

Az átszervezéssel a körök nem vesztik el autonómiájukat, mert hiszen egyesületi ügyeiket külön intézik. Aztán nem kellene minden körnek „hivatalosan“ kijelölni a következő gyűlés előadóit. A köri gyűlésekre jár fuvarés napidíj s így az évenkint rendezett 4 pedagógiai szemináriumból kettőnek az anyagi része is el volna intézve. Csak kettő maradna még, melyek anyagi áldozatba kerülnének. Ez pedig már csak fele az eddiginek.

Nem hiszem, hogy a pedagógiai szemináriumnak intéző kir. tanfelügyelőségek nehézségeket gördítenek ezen átszervezés elé. Hiszen a cél az, hogy lehetőleg minden tanító vegyen részt a szemináriumokban. És mivel anyagi támogatást a szemináriumok nem kapnak, — a cél érdekében — fel kell használni mindazon alkalmakat, melyek a résztvevőknek külön anyagi megterhelést nem jelentenek. Mivel pedig a köri gyűlésekre díjazások járnak, az azokon való résztvételt kötelezővé lehet tenni. Másrészt a tanfelügyelőségek is segítséget kapnak így ebben a kétségtelenül sok fáradozást és körültekintést igénylő munkában.

A legmélyebb tisztelettel terjesztem tehát e helyről fenti indítványomat a tanítóság közveleménye, egyesületünk vezetősége és az e kérdésben intézkedő hatóságok elé. Talán érdemes vele foglalkozni! Talán ők is úgy gondolkoznak mint én, hogy segíteni, ahol lehet, még a keretek lazítása árán is, mert a kevesebb is jobb a semminél.

vitéz Széky Pál.

Fekete János: Népiskolai módszertan. (Pécs, 1930. 176 oldal.)
Már második kiadásban jelent meg. Bolti ára 6 P;
Fekete János, Pécs, 3971. sz. csekkszámlán azonban 5 P beküldésével rendelhető.

A pécsegyházmegyei irkák sikere.

A németbólyi róm. kath. esperes-kerület tanítói kör 1930. október hó 6-ikán Szőkéden tartott közgyűlése alkalmával a következő szövegű határozatát terjesztette fel főtanfelügyelőnkhöz:

„3. Egyházi elnök utal arra, hogy néhány évvel ezelőtt az egyházmegyei irkákkal nem voltunk megelégedve. Különböző kifogásokat tettünk. Azóta a hiányok pótoltattak. Most úgy érzi, hogy jó lenne, mert ez erkölcsi kötelességünk is, hogy az egyházmegye főtanfelügyelőjét, nagyságos Komócsy István, a közgyűlés ebből az alkalomból üdvözölje és köszönje meg neki azt a nagy erkölcsi és anyagi támogatást, amelyet az egyházmegyei irkákkal kapcsolatban tanítói célok és intézmények létesítésére már eddig is forditott. Kérjük meg őt, hogy az irányunkban tanúsított jóakaratát és támogatását tőlünk a jövőben sem vonja meg és tartson meg bennünket továbbra is jóindulatában.

A tanítói kör tagjaiból élénk éljenzést és tetszést váltott ki egyházi elnök ezen indítványa és kérik a kőri jegyzőt, hogy ezen határozatot jegyzőkönyvi kivonat alakjában hozza tudomására az egyházmegyei főtanfelügyelő úrnak."

Komócsy István, prépostkanonok, ehm. főtanfelügyelő a németbólyi tanítói kör fentebb közölt határozatára a következőkben válaszolt:

A pécsegyházmegyei főtanfelügyelőtől.

2113/1930. sz.

Nagyontisztelendő
Egyházmegyei Tanfelügyelői Hivatalnak
Németbóly.

A németbólyi róm. kath. espereskerület tanítókörének 1930. évi október hó 6-ikán Szőkéden tartott őszi közgyűlésének 3. számú határozatából jóleső elégtétellel, sőt baráti örömmel értesülem, hogy a németbólyi kerület tanítótestülete megértette és méltányolta azon törekvéseket, amelyeket az irkaakcióval, most már legyen szabad elárulnom, több tizezer pengőremenő személyes jótállások mellett, a pécsegyházmegyei rk. tanítóegyesület javára vállaltam és irányitottam és amelynek eredményeképpen ma már pár ezer pengőt biztosítottam s azt hiszem, hogy évenként a Haladás Nyomda Rt. révén ki is utaltathatok 1000—1200 pengőt, ha ugyan a tanítóság a maga részéről állandó munkásmódon támogatja az irkaakciót. A mohácsi kerület megindított és túlnagyra méretezett segélyakciója megfeneklett, de nincs akadálya annak, hogy a németbólyi kerületi tanítói kör, természetesnu nem a mohácsiak nélkül, kiszorgalmazza valamiképen, hogyan lehetne és kellene a föntemlitett néhány ezer pengőt és az évi 1000—1200 pengőt akár az egyházmegyei egyesület, akár annak beteg, vagy segélyre szorult tagjai javára forditani. Ha a kör tekintetes vezetői közül valaki, vagy a főtisztelendő kerületi tanfelügyelő úr, az én megértő barátom fölkeresnek, bizonyos előzetes megbeszéléseket szívesen folytatok ez irányban.

Pécs, 1930. november 12.

Komócsy István
ehm. főtanfelügyelő

A nyomor.

Szivettépő jelenetnek voltam tanúja a Szent Imre-ünnepségek idején a fóvárosban. Ismerős, pár éve még rendezett anyagi körülmények között élt iparoson akadt meg tekintetem a Vérmezőn, a pápai legátusi mise alkalmával. Áhítatot sugárzó szemmel, imára kulcsolt kezekkel állt ott, mint egy óskeresztténykori vezekló. A véletlen Szent István napján is összehozott vele. Az Andrássy-úti Szent Jobb körmenetről tért egyszobás otthonába és onnan rövidesen abba a lakásba, ahol én tartózkodtam. Remegő hangon kérte meg a ház asszonyát, engedné meg, hogy családja ebédjét konyhájában főzhetné meg; felesége betegen fekszik, négy gyermeke sírva sürgett az ebédet, de nincsen tüzfája az ebédjőzéshez. Csak rántottleves lesz az ebéd, — mondotta — nem sokáig alkalmatlankodom megfőzésével; a kenyeret majd beosztom úgy, hogy elég legyen. Aztán egy rövid időre eltávozott, hogy titokban letörölje azt a könnyet, amit a betegen fekvő anya, az éhségtől szepegő gyermekek felett órködő apai gond, a nyomor préselt szemébe... És mennyi az élet útján önhibáján kívül lemaradt, megtorpant ilyen földi vándor!

Szent *István napján* rántottleves, éhező gyermek, beteg anya!... Gond, nyomor, könny... Mindmegannyi fűtő-, hajtóangaga a demokrácia szekerének.

Egyik tanügyi lapban olvastam pár éve egy agilis paptanár tollából: „A demokrácia szekere diadalmasan dübörög előre az élet útján. Nem állíthatja meg azt senki. Elébe állhatnak, lassíthatják, de előbb-utóbb el fog gázolni mindenkit. A történelem igazolja ezt..." Vajjon nem kerül-e, vagy nincs-e már azon a szekéren az a tegnap még hívő, dolgozni akaró iparos is? Ki tudná megmondani, hányan ülnek önkéntelenül is erre a szekérre naponkintl? Üdvös volna ezen — pedagógiai szempontból is fontos témán — gondolkozni! Ha már tömeg lesz e szekére kényszerítve, valóban el fogja érni és gázolni a ma rohanót, kik embertársaik könnyeivel portalanított, a nyomor gránthövelyei kirakott úton száguldanak. A szervezett tömeg harca lesz ez és jaj akit készületlen talál! A harc sikeres megvívására, veszedelmes kimenetelének elkerülésére készíti elő magyar népünket a ma iskolája. Ebben pedig — *öndicséret nélkül* mondhatjuk el — az oroszlánrész a kath. iskoláé és benne a kath. tanítóságé. A hitvallásos iskola munkája a nemzet életének, vagy elbukásának záloga, de szolgálatába van állítva a rohanók száguldási lehetőségeinek is.

Tarthatatlan helyzetbe sodorta a terményfizetéses tanítókat a kultúra legfóbb *Őrének* az a közismert rendelete, amely a mi — és csak a mi — búzánkat métermázsánkint 27 P 86 fillérben értékelte terhünkre, de a kultúra rovására. Amikor e rendelet a mi kenyerünket, életünket kétszeresére drágította, ugyanakkor a jövő magyar generációnak nevelőitől hatványozottan megkövetelik, hogy a magyar ifjúságot olyan szellemi táplálékkal lássák el, amely biztosan vezett végig az eltévelyedés annyi kövével kirakott magyar jövő útján. Azt minden kulturpolitikus tudja, hogy igazságtalanság okozta mostoha életkörülmények mellett meggyötört tanítólélek erre az ideális tevékenységre alig képes, hiszen törvényben biztosított fizetésünk 50%-ától vagyunk *rendeletileg* megfosztva. Szabad-e jogállamban egy *rendelettel törvény intencióit* megváltoztatni? Szabad-e ily módon egész tisztviselői kart megfosztani *létminimumától?* A terményfizetéses tanítók nagy része már eladósodott, lerongyolódott. Akik még evickélnek, szülőik jóvoltából tehetik csak, kiktől vagyont, pénzt örököltek, de ezeknél is rövidesen beáll a háztartás, gyermekneveles csődje.

Ha a munkaadó alkalmazottjának megállapított bérét nem fizett ki, abból önkényesen levon, a törvénnyel találja magát szemben. Jogos tehát a terményfizetéses tanítók felháborodása, kiknek törvényben biztosított fizetéséből történik évek óta levonás.

És mi történt e téren eddig? Az igérgetéseken, elismerésen kívül semmi. Eddig szaklapjainkban, gyűléseinken, küldöttségek útján, távlatokban tártuk fel sérelmeinket — eredmény nélkül. Mit tegyünk hát még mielőtt anyagilag teljesen összeroppanunk? A terményfizetéses tanítók érdekeit eddig is szívén viselte a Kath. Tanítók Országos Szövetsége. Ennek útján és támogatásával kell továbbmennünk és pedig egy *sürgősen* nyomtatásban elkészítendő proklamáció vagy emlékiratnak a magyar országgyűlés minden tagjához leendő eljuttatásával — névreszólóan, külön-külön. Ebben tárjuk fel a velünk történt igazságtalanságokat és kérjük fel az országgyűlés minden tagját, hogy azok haladéktalan megszüntetését követeljék. Ha pedig ez sem vezetne eredményre, készüljünk az új választásokra és annakidején teljes erőnkből legyünk résen; mutassuk meg, hogy a nemzetnek mi is számottevő tényezői vagyunk. Eddig szaklapjainkban — otthon — hiábáltunk, amit kívülünk alig hallott meg valaki.

A nagy nyomorított tanítóság a nyomorenyhítő akcióból is kiveszi részét; jó szívvel ad fizetéséből — minden hivatalos felszólítás nélkül is — akár 2%-ot, de követeli a magáét, amit a törvény részére biztosít. E téren jó példát mutatott eddig is. Megmutatta a mammutfizetésekből is fukarkodóknak, — immár nyolc éven át — hoggan kell és lehet szent cél érdekében a jövedelem 20—50%-át nélkülözni.

Trohán Béla,
ellendi kántortanító.

Határidő emlékeztető

Kimutatás hátralékos iskolai adóról és szolgáltatásokról behajtás végett a főszolgabiró hivatalnak megküldendők. **Tanítói járandóság** kiszolgáltatásáról jegyzék a kir. tanfelügyelői hivatalokhoz beterjesztendő. **Zárszámadások** az 1929. évről és költségvetések az 1930. évre december 31-ig sürgetés beváráa nélkül az ehm. főtanfelügyelői hivatalhoz beterjesztendők.

Püspöki rendeletek.

2139/1930. isk. sz. **Hivatalos ügyek pontos intézése.** A országmegyei közigazgatást bizottságok, kir. tanfelügyelőségek tratatból, valamint főtanfelügyelőm jelentéseiből arról szereztem tudomást, hogy a főhatóságom alá tartozó plébános, iskolaszéki elnökök, isk. igazgatóságok, tanítók a hivatalos megkeresésekre, többszöri sürgetésekre igen késedelmesen, avagy egyáltalán nem válaszolnak. Továbbá a törvény és miniszteri rendeletek által előírt kimutatásokat (nyugdíjbejelentés, beiskoláztatást jelentés, stb.) is csak ismételt szorgalmazásra terjesztik be. Sajnos, főtanfelügyelőm, sőt én magam is állandóan tapasztalom, hogy az általam kiadott végzésekre és rendelkezésekre is akárhányszor csak ismételt sürgetésekre kapok megfelelő választ. Ily eljárás nemcsak munkatöbbletet, hanem indokolatlan költséget is okoz. Egyesek hanyagsága azonban az iskola létét is veszélyezteti, mert pl. a nyugdíjbejelentés meg nem tétele a fizetéskiegészítő államsegély megvonását is eredményezheti.

E tárgyban már ismételten adatott ki jóakaratú figyelmeztetés, felhívás, de ezideig teljes eredmény nem mutatkozott. Ezért komolyan felhívom a főhatóságom alá tartozó plébános, iskolaszéki elnökségeket, igazgatókat, tanítókat, tanítónőket, hogy jövőben pontosan és azonnal válaszoljanak minden megkeresésre és a kívánt adatokat és kimutatásokat mindig kellő időben, sürgetés beváráa

nélkül, ne elkésve küldjék illetékes helyre s előterjesztéseik megtételénél akként járjanak el, hogy minden egyes ügyet külön-külön papirra irva tegyék meg, mert több ügynek együttes előterjesztése a hivatalos ügykezelést teljesen lehetetlenné teszi, előterjesztéseikben pedig mindenkor hivatkozzanak a felhivást tartalmazó hatósági irat keltére és számára is. Amennyiben a jövőben is arról győződnék meg, hogy jelen rendelkezésemet bárki is nem tartaná be, az illetőt administrativ úton pénzbüntetésben marasztalom el, vagy pedig fegyelmi eljárást fogok ellene inditani.

2140/1930. isk. sz. **Tanítók, tanítónők, óvónők tanítógyülési napidíjai.** A m. kir. minisztériumnak 1930. évi 7.100 M. E. sz. rendelete az állami tisztviselők és egyéb alkalmazottak kiküldetési napidíjait újból megállapította és szabályozta. Ebből is látom azt a különben is köztudatbanent szükségességet, hogy a közpénzek egyesek által való igénybevételének nemcsak erkölcsi, hanem jogi határait is szűkebbre kell venni. Figyelembevéve a Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület eddigi hagyományait és jövő feladatait, nem kívánom ugyan a miniszter úr rendelkezéseinek minden szigorító pontját átvenni, mégis hivatkozott rendelet szükségessé tette a 685/1923. sz. püspöki rendelettel e tárgyban kiadott 1154/1930. sz. főtanfelügyelői rendelkezés (megjelent a Katholikus Iskola 1930. junius 1. számában) módosítását is. Ez alapon a következőkben rendelkezem:

1. Fönntartom a 685/1923. sz. püspöki rendelet azon rendelkezését, hogy tanítógyülési napidíjak czimén mindenkor az állami alkalmazottak részére érvénybenlevő miniszteri rendelet alapján megillető napidijakat köteles az iskolafenntartó hitközség vagy polltikai község kiszolgáltatni.

2. A napidíjak nagyságát a miniszteri rendeletben megállapított fokozat szerint a következőkben állapitom meg:

a VII. fiz. osztályba tartozó tanítóknál, tanítónőknél és óvónőknél 16 P,

a VIII. fiz. osztályba tartozó tanítóknál, tanítónőknél és óvónőknél 14 P,

a IX. fiz. osztályba tartozó tanítóknál, tanítónőknél és óvónőknél 12 P,

a X. fiz. osztályba tartozó tanítóknál, tanítónőknél és óvónőknél 11 P,

a XI. fiz. osztályba tartozó tanítóknál, tanítónőknél és óvónőknél 10 P.

Fenti napidijakra csak az esetben van igényük az illetőknek, ha a kiszállás egy napnál tovább tarjed.

3. Egy napot meg nem haladó kiszállásnál az 1930. évi 7.100 M. E. rendelet szerint a hivatalfőnök, a pécsegyházmegyei rk. iskolákná tehát az iskolaszék elnök, előre megállapitják a hivatalos kiküldetésre igénybevehető időnek, illetve tanítógyűlés idejének tartalmát. Amennyiben a tanítógyűléssel kapcsolatban közös ebéd lenne, ez ebéd időtartamát is be kell számitani a kiszállás idejébe. Az ebéd miatt azonban senki sincs jogositva visszaindulását úgy rendezni, hogy távolléte a 24 órát kitöltse. Tehát a plébános, iskolaszéki elnök jogosult megállapitani tanítógyűlésre az indulás és visszatérés idejét.

4. Egy napot meg nem haladó kiszállás esetében, ha a tanítógyűlésen résztvett tanító, tanítónő, óvónő által a visszautazásnál igénybevett vonat vagy hajó menetrend szerint éjféli 24 óra előtt megérkezhet, napidij felszámításának egyáltalán helye nincs. Ily esetekben, ha a az elutazasnál igénybevett vonat vagy hajó menetrendszerinti indulást ideje és a visszautazásnál igénybe vett vonat vagy hajó menetrendszerinti érkezési ideje között 8 óránál több idő telt el, étkezési pénz felszámításának van helye, amely a következő:

a VII. fizetési osztályba tartozó tanítóknál, tanítónőknél és óvónőknél 6 P,

a VIII—XI. fizetési osztályba tartozó tanítóknal tanítónőknél és óvónőknél 5 P.

5. A 4. pontban foglaltak szempontjából vonattal vagy hajóval egyenlő tekintet alá esnek mindazok a közlekedési eszközök (auto, autóbusz, stb.), amelyek menetrend szerint közlekednek. A nem menetrend szerint közlekedő egyéb közlekedési eszközöknél az elindulás és visszaérkezés időpontjául azt az időt kell tekinteni, amelyet a plébános, iskolaszéki elnök megállapitott.

6. Amennyiben a kiszállás időtartama 8 óránál kevesebb lenne, étkezési pénzre sem jogosultak. Mindazonáltal, amennyiben a tanítógyűlés után közös ebéd tartatnék és azon a tanító, tanítónő és óvónő tényleg résztvesz, jogosult a 4. pontban megállapitott étkezési pénz felvételére.

7. A tanítók, tanítónők és óvónők tanítógyűlések alkalmára csakis a ténylegesen fizetett vasúti és fuvardíjat számithatják fel, amit a plébános, iskolaszéki elnöknél igazolni tartoznak.

8. Ha ugyanazon községből ugyanazon gyűlésre többen indulnak a tantestületi tagok közül, amennyiben az indulók száma az igénybevett jármüre (kocsira, bérautóra) felfér, utazási térítménye csak azoknak lesz joguk, akik a plébános, iskolaszéki elnök által fölfogadott, vagy engedélyezett jármüvet veszik igénybe.

9. Az iskolafenntartók kímélete érdekében elrendelem, hogy amely iskolánál két tanítónál, tanítónőnél, óvónőnél több van, elég, ha csak a tagok fele, amennyiben 6 tagnál több van az iskola tantestületében, úgy elegendő, ha a tantestületi tagok $^1/_4$-e jelenik meg az évi központi gyűléseken. Ugyanezért napidijakat, étkezésipénzeket és útidíjakat az ezen arányban kiküldött és az iskolaszéki elnöknek előre megnevezett tantestületi tagok részére kötelesek az iskolafenntartók kiutalni. A részvételt illetőleg a tantestület jogosult kijelölni azon tagokat, akik a központi tanítói közgyűlésen feltétlenül megjelenni kötelesek. Természetesen akként kell eljárni, hogy váltakozva lehetőleg minden tantestületi tag sorrendben résztvehessen a tanítóegyesületi közgyűléseken. Amennyiben azonban az iskolafenntartó a tantestület összes tagjat részére évről-évre kiszolgáltatja a fentebb megállapitott dijakat, természetesen ezt örömmel veszem tudomásul, mert kívánatosnak tartom azt, hogy a gyűléseken lehetőleg mindenki résztvegyen. Viszont a napidijakat és az étkezési pénzt csak azok igényelhetik, akik a gyűlésekről el nem távozva azokon mindvégig résztvesznek.

10. Az esperes-tanítói köri gyűléseken kivétel nélkül minden tanító köteles résztvenni, ha azok vasúton, vagy személyekre számított közös szállítóeszközökkel (omnibusz, kocsik, autóbuszok) 25 kilométeren belül megközelíthetők. Viszont az iskolafenntartók a kerületi tanítógyűlésekre nem kötelesek kocsifuvart adni, ha a gyűlés helye a tagok elindulási helyétől 25 kilométernél távolabb fekszik. Ez esetben az ilyen tagok a megjelenéstől fölmentettnek tekintendők. Ha azonban 25 kilométeren belül vasúti állomás van s innen is megközelíthető a tanítógyűlés helye, ez esetben az iskolafenntartó csakis a vasúti állomásig s onnan visszafelé köteles fuvart szolgáltatni, amikor is készpénzben csak a tényleg fizetett vasúti dijat kell az iskolafenntartónak a tanító részére kiutalni. Magától értetődik, hogy akik a félárú jegyváltásra jogosító igazolványaikat kiváltották, vasúti utazás után csak félárú jegyeket számolhatnak el. Helyes azért az ilyen espereskerületi tanítógyűléseket a kerület minden részéről könnyen megközelíthető helységekbe tenni, avagy a gyűlések helyeit arányosan váltakozva más-más községbe kitűzni.

11. Fentiekben megállapított napi-, élelmezési-, fuvar- és vasúti díjak kizárólag a Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület esperes-tanítói köri és az évi központi közgyűlésekre vonatkoznak.

Egyházmegyei főtanfelügyelői rendeletek.

2068/1930. sz. **Takarékossági nap tartása.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 000—1/1930. eln. sz. rendeletét takarékossági nap tartása tárgyában késön vettem kézhez s így nem állott módomban felhivni a felügyeletem alá tartozó iskolaigazgatóságokat, hogy az ez ügyben kiadott 2073/1928. sz. alaprendelet (megjelent a Katholikus Iskola 1928. november 1. számában) figyelembevételével október 31.-én az iskolában takarékossági napot tartsanak. Ezért most hívom fel a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat, hogy amennyiben ez évben még nem tartották meg a takarékossági napot, legkésőbb f. évi december 15-ig pótlólag tartsák meg az előirt módon. Jövőben pedig további intézkedésig minden évben október 31-én külön rendelkezés bevárása nélkül a felügyeletem alá tartozó iskolák igazgatóságai a takarékossági napot tartsák meg.

2109/1930. sz. **Arcképes vasúti igazolványok.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 110—2—107/1930. eln. sz. rendeletére, (megjelent a Hivatalos Közlöny f. évi 21. számában a kedvezményes közlekedési igazolványok tárgyában, azzal hívom fel a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat és tanítókat, hogy e rendelet alapján megfelelő módon és időben járjanak el, hogy ekként sóhajtott igazolványok meghosszabbíthatók, illetve kiállíthatók legyenek.

2110/1930. sz. **Tankönyvek beszerzése.** A tankönyvek beszerzésénél követendő eljárás tárgyában kiadott 820—05—659/1930. VIII/d. sz. vkm. rendeletre (megjelent a Hivatalos Közlöny f. évi 21. számában) azzal hívom fel a felügyeletem alá tartozó összes iskolaigazgatóságokat és tanítókat, hogy a rendeletben előírt módon járjanak el a tankötelesek tankönyvekkel való ellátása tárgyában, hogy ekként a tankönyvek beszerzésénél észlelhető nehézségek a szegénysorsú szülők legmesszebbmenő kíméletével megszünjenek.

2132/1930. sz. **A német kisebbségi olvasókönyvek és tankönyvek bevezetése.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 883-05/63-1930. sz. s Megyéspüspök Úr Ő Méltóságához intézett átirata kapcsán azt közölte, hogy a m. kir. miniszterelnök úr arról értesült, hogy a kisebbségi oktatást nyelvű népiskolákban működő tanítók nem vezetik be iskolákba a nemrég meg-

Kutor Ferenc: Zeneelméleti alapismeretek
az elemi népiskola III—VI. osztl. tanulói részére. — Megrendelhető darabonként 20 fillérés árban **a Haladás Nyomdaárvénytársaságnál** Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

gyermeket a felsőtregi iskolába iskoláztattak be. Így ideiglenesen a felsőtregi iskolában a váltakozó tanítást kellett bevezetni.

Hérelem! A pécsi tanítóképzőintézet cserkészcsapata zászlószentelésre készül. Szeretném, ha a felnövekedő tanítógeneráció maga előtt látná az elődök példáját s a zászló alatt megismerné a tanítói összefogás szükségét és megtanulná a tanítói egység megbecsülését. Ez okból, különösen és elsősorban azok számára, akik a csapattal, annak vezetőivel, tagjaival közelebbi nexusban voltak s vannak, meg azok számára, akik törekvéseink iránt megértést, érdeklődést tanúsítanak, zászlószeget készíttettem. Ezeket a szegeket cserkészeink a karácsonyi szünetben személyesen fogják bemutatni, illetve kézbesíteni. Cserkésztisztelettel kérem, fogadják őket szívesen! A csapat nevében: v. Széky Pál, parancsnok.

Irodalom.

Ligeti János: Árvák karácsonyi álma. Daljáték 1 felvonásban. Ilyenkor, karácsony tájékán megjelennek a könyvpiacon a karácsonyi játékok. Legtöbbjük az árvák karácsonya körül mozog. Az elhagyottakat is kellereső Jézuskáról szól. Öröm és boldogság költözik bennük a kunyhókba, a szegénység, a nyomor, a siralomtanyáira. Úgy érzem, hogy szép missziót teljesítenek ezek a karácsonyi játékok, mert vigasztalgatják a kesergőket, segítésre bűzdítják a boldogokat. Ligeti János daljátéka is ily missziós munkára indul. Vigasztalás, biztatás, bátorítás akar lenni. Az árvák egyéni sorsába ügyes kézzel szövi bele a nemzet árvaságát. Három árva, akinek szülőit elpusztította a cseh uralom, az erdőben bolyong s átjut a magyar határon. Estére kelve, agyon fázva és éhezve, egy erdészhunyhóhoz érnek s ott álomra hajtják fejüket. Szent este van. Először pajkos manók settenkednek a kunyhóban s körültáncolják az alvókat. Az árvák nyugtalan, félénk álmát jelzik. De csakhamar lágy muzsikacsilingelés hallatszik. Jézuska elindult az égből. És rátalál a kunyhóban alvó árvákra. Ha csak álmukban is, de boldogság költözik a szívükbe. A legnagyobb, — álmában, — felkel és meg akarja ölelni Jézust. Ő azonban kitér az ölelés elől. A fiú utánamegy, de Jézus eltűnik. A kunyhó ajtaján ebben a percben lép be az erdész s a fiú őt öleli meg. Neki mondják el az árvák szomorú sorsukat. Minden jóra fordul, mert az erdész az egyetlen fia mellé magához veszi a három árvát. Ez a darab meséje, melyet kedves, egyszerű nyelvezettel és cselekménykellel elevenítenek meg a szereplők. Az egész darabot bájos zene, csengő-bongó dallamú ének kíséri, melyet elemi iskolás tanulók is könnyűszerrel megtanulhatnak. A zongorakíséret könnyed modorban írt s így a kísérőtől nem kíván nagyobb technikai készültséget. A bájos kis daljáték, — melynek szerzője a pécsi képzőben végzett tanítóember, — elemi iskoláknak, de különösen cserkészapród csapatoknak melegen ajánlható. A szövegkönyv és partitura kapható a szerzőnél (Budapest, V., József-tér 3.), valamint a Szent István-Társulat pécsi könyvkereskedésében. *v. Sz.*

„A futár". 1927-ben jelent meg *Kozáry* György, akkor még egerági káplán tollából a „Renegát" c. irredenta dráma. Szeretettel fogadták mindenütt, sőt 150 műkedvelő színpadon előadásra is került a darab sok erkölcsi sikerrel. Jelzett szerző tollából újabb irredenta dráma került ki, mely dráma eszméjénél és drámai hazafias értékénél fogva megérdemli a teljes támogatást azok részéről, akik az irredenta ügynek akarnak szolgálatot tenni. Az újabb darab címe *„A futár". Tartalma:* Erdély nyugati részén Bánóczy uraság, keleti részén Teleszky uraság fölkelést terveznek a magyar fölszabadulás érdekében az oláhok ellen akkor, amikor az ententegyűrű többi részeben szintén fölkelés tört ki. Az egyöntetű fölkelés összekötője a két vezér között István gazda, „A futár". István gazda vállalkozásáért életével fizet, azonban a fölkelés szerencsésen megindul, sikerrel is jár, Erdélyt az oláhoktól megtisztítják, de Teleszky a fölszabadulást nem érheti meg, mert harc közben holtan esik össze golyótól találva. A háromfelvonásos darab tűzes hazaszeretettől, ma kívánatos irredenta eszmétől izzik s bájos jelenetekben gazdag. István gazda feleségének egyszerű lelkéből s a finom, művelt lelkű Teleszkynéből egyaránt az áldozatos magyar nő eszményképe rajzolódik szemünk elé. Bájos az álomkép, melyben Teleszky az ország teljes fölszabadulását álmodja meg saját halála árán. Szivesen kész erre az áldozatra is a haza érdekében. Végül befejezi egy rövid jelenet, a „futár sírja", hol István gazda felesége talán áldozatos lelkéért találkozik az oláhok által elüldözött Ferkó fiával. A darab irredenta eszméjénél jogva érdemes arra, hogy színpadra vigyük s népünk érzésvilágát ezzel a gondolattal felítsük. Ennek a darabnak minden kis falú színpadán előadásra kellene kerülnie. Technikája könnyű s minden falusi színpadon előadható. Ára a szerzőnél előjegyzve példányonként 1·60 P. Előadási jog megszerezhető 5 példány vásárlásával. Cím: Mozsgói plébánia.

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek. A félreértés onnan eredt, hogy az irkák árának beküldésekor feladóként nem az szerepelt, akinek nevére szólt a számla, hanem más. Ezért feltétlenül szükséges az, hogy az irkák árának beküldésekor feladóként mindenkor az szerepeljen, aki a rendelést eszközölte s akinek nevére szól a számla. Célszerű még a számla számára is hivatkozni. Ily eljárás mellett félreértés nem támadhat. Pl. ha a számla a róm. kath. iskola nevén áll, ekkor a pénz feladásánál feladóként a róm. kath. iskolát kell feltüntetni. Ha pedig névre szól a számla, ez esetben a pénz feladásánál a számlán feltüntetett név szerepeljen feladóként.

Haladás Nyomdarészvénytársaság. Pécs, Király- és Szent Mór-utca sarok.

KATHOLIKUS ISKOLA

NÉPOKTATÁSÜGYI HAVI KÖZLÖNY — A PÉCSE YHÁZMEGYEI TANHATÓSÁG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Felelős szerkesztő: Magyar Sándor, ehm. tanfelügyelő.

Kiadótulajdonos: a „Pécsegyházmegyei Róm. Kath. Tanító-Egyesület." — Megjelenik minden hónap elsején.

Előfizetési díj 1931. évre 3 pengő. *Tagdíj 1931. évre 3 pengő.*

SZERKESZTŐSÉG: Pécs, Káptalan-u. 4. sz., hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, hirdetések és reklamációk is küldendők. Az előfizetési és tagsági díjak a 45 612. sz. postatakarékpénztári befizető-lapon küldendők be.

Pécs, 1931. január 1. XX. évfolyam, 1. szám.

Tartsd meg Isten Asztrik apát utódját...!

December 21-én megkondultak a harangok a kalocsai egyházmegyében. Favázas haranglábakon, meghitt szentélyű kápolnákban, bádogtetejű fehér templomokban, hatalmas dómokban ércnyelvek jubileumot zengtek. Tágas cseléházakból, újraépített iskolákból, renovált templomokból, zárdák magányából, fehér kórházi ágyakról jubiláló lelkek szárnyaltak Kalocsa felé.

Harangzúgás, lelkek szárnyalása köszöntötte Asztrik apát utódát: Zichy Gyula, gróf kalocsai érseket, püspökké szentelésének 25-ik évfordulóján.

És a csonka egyházmegye ünnepe országos ünneppé dagadt. Az egész ország népe tisztelő szeretettel, őszinte ragaszkodással és szívből fakadó hálával vette körül az apostoli lelkű, Istenért és a nemzetért mindig pazarkezű főpapot.

Ebből az ünnepléből talán a legnagyobb rész a pécsi egyházmegyére esett. Zichy Gyula gróf húsz éven át kormányozta szent Mór örökségét: a pécsi egyházmegyét. Húsz év hite, küzdelmei, megpróbáltatásai, szenvedései összekovácsolták a lelkeket a főpásztor lelkével. Húsz év alkotásai nemcsak a történelem lapjaira írták rá nevét, hanem a forró emberi szívek mélyére is.

Mikor megkondultak a kalocsai egyházmegye harangjai, akkor a pécsi egyházmegyében is összdobbantak a szívek. Az ő szelíd alakja köré fonódott akkor minden, ami szép és magasztos. A szentmisék minden kegyelmét érte ajánlották; róla szólt a magányos merengés és a társas csevegés minden meleg megemlékezése; érte csendült az elhagyottak imája; Püspöknádasdon és a Piusban nagyobb fénnyel égett a szeretet örökmécsese és az ősi város ódon utcáin minden tekintet őt kereste. Az egész egyházmegye egyetlen túláradó érzelemkoszorúba fonta megemlékezését, elismerését és háláját. Ezt a nagy koszorút vitték a pécsi egyházmegye kiküldöttei Kalocsára, hogy az ünneplés elől mindig kitérő főpap lábai elé rakják.

És ebben a koszorúban benne volt a pécsi egyházmegye katholikus tanítóságának lelke is. Hiszen mi, katholikus tanítók, az ő tanítványai, az ő munkásai, az ő főpapi programmjának megvalósítói voltunk. A katholikus iskolák a földi élet állandó várai, melyekben az ő útmutatásai szerint ígyekeztünk emelni és lángralobbantani a lelki életet. És éppen ez, emelni a lelki életet és minél több állandó várat építeni, — volt az ő főpásztori programmjának két sarkalatos pontja.

És mikor csüggedés fogott el, mikor a nehéz idők megtörték lelkünk rugalmasságát, mikor úgy láttuk, hogy minden munkánk kárba veszett, akkor új erőt adott az ő Istenbe vetett hite, lelkünket újra acélozta az ő bizakodása és új munkára serkentett álhatatos kitartása.

Ma, amikor püspökké szentelésének negyedszázados fordulóján fiúi hódolattal köszöntjük Asztrik apát utódját, nincs sok szavunk, csak egyetlen, folytonosan ismétlődő imádságunk:

Tartsd meg Isten Gyula érseket, hadd hintse lelkünkbe a hit, a bizakodás, a kitartás magvait, hogy a katholikus élet váraiban tovább munkálhassuk a lelkiéletet. Munkánk gyümölcsét pedig ne a mi, hanem az ő javára írjad! Mert Ő tőle tanultunk mindent...!

vitéz Széky Pál.

Napfényben.

Újév napján, a nagy magyar sötétségben aggódó szívvel, gondterhes lelekkel vágunk neki egy kitaposatlan ösvénynek. Útjelzése: 1931. Szinte iróniának hangzik indulásunkhoz a sok köszöntés: Boldog újesztendőt kívánunk! Várhatunk mi ilyent? És különösen számíthatunk reá mi, magyar tanítók? A sok tövises út, a nagy csalódások után? Csodának kellene történnie.

Herczeg Ferenc a pécsi Erzsébet Tudományegyetem Szent Imre ünnepén azt mondotta: Mi magyarok most csodaváró nemzet vagyunk. A csodát azonban nekünk kell megcsinálnunk. A boldog évet nem a szerencsés körülmények, hanem elsősorban lelkiletünk varázsolhatja bele életünkbe. Sokszor bizony kegyetlen velünk szemben a sors. Varatlanul puszitólag csap le reánk, akárcsak a verőfényes égből